ІСТОРІА

Въ неї же пішетъ, о раѕореніі града трої фрігіiскаго царства, і о соѕданіі его, і о веліківхъ ополчітелныхъ бранехъ, како ратовашася о неї царіе і князі вселенныя, і чего раді толіко і таковое царство троянскіхъ державцовъ нізвержеся, і въ полѣ ѕапустѣнія положіся, всеконечнымъ ѕапустѣніемъ. І которые пакі царіе і князі ратоваша онуЮ, і кої ополчахуся ѕа ню. і коліко время браняхуся, і кто отъ ніхъ на брані паде. і коімъ оружіемъ і чьімъ пораженіемъ. вся сія ѕдѣ подробну опісуются.

Пісаша же ю перво історіцы, дітъ грекъ, і фрігії даріі, істінніі свідѣтелі ополченіемъ троянскімъ, ѕане оні самі бяху на бранехъ спісателі і самовідцы бывшему въ сложеніі дѣлъ своіхъ. Сего раді право і напісаша ю.

Потомъ же въ раѕлічныя времена, Оміръ, віргіліі, і овідіі соломенскіі кождо іхъ напісаша ю, но не істінно, многія бо въ ніхъ не согласія і басні обрѣтошася, наіпаче же овідіі соломенскіі баснословно ѕѣло напіса. Ібо введе богі, іхже почіташе древнее еллинство. помогающія грекомъ, воюющимъ троянъ. І съ німі бывшія на брані, яко жівыя человѣкі, і іная многая тамо баснословіша.* А сія істінная і правая історія дітомъ грекомъ напісаная.

НАПЕЧАТАНА ЖЕ СЛАВЕНСКІ

ПОВЕЛѢНІЕМЪ

ЦАРСКАГО

ВЕЛІЧЕСТВА

ВЪ ТІПОГРАФІІ МОСКОВСКОІ

Лѣта Господня 1709 го

въ мѣсяцѣ Іюніі.

о царѣ пелеі пріводящемъ язона, да
пошлется добыті златое руно.

Въ царствіі тесаліістѣмъ, его же жителі мірмядоняне нарицахуся. Царствоваше царь нѣкіі благороденъ і правдівоі, іменем' Пелеі съ супругою своею царіцею ѳетідою, отъ іхже супружества проізыде мужъ толіко сіленъ, толіко смѣлъ іменемъ Ахіллесъ, іже послѣді на троянстѣі брані чудная мужества храбростію сілъ своіхъ показа, і мірмядонянъ своіхъ вознесе, і въ храбрості паче прочіхъ прославі подвігомъ военачалія своего. Отецъ же его царь Пелеі, імѣ у себе брата старѣіша себе іменемъ язона, прежде его царствующа царствіемъ державы Ѳессаліїскія, іже долголѣтнымъ своімъ пребываніемъ зѣло состарѣвся, і крѣпцѣ ізнеможе, і отъ велікія оныя старості очі ему омрачістася.

і сего ради правленію царства тесаліїскаго бысть неключимъ, і великимъ недоумѣніемъ одержимъ, і болѣзнми многими отягчаваемъ, отдаде правленія своего скіпетръ Пелею брату своему, вручилъ же ему яко прісному брату і сына своего. Імяше бо царъ онъ сына у себе іменемъ язона зѣло во отроческихъ лѣтѣхъ, і наказа о немъ прилѣжно, Пелеа брата своего предъ всѣмъ сігклітомъ, і предъ гражданы своими, да попеченіе пріискренне покажетъ о воспитаніи юнаго. І егда, рече, пріспѣетъ отроча въ возрастъ юношества своего, да предастъ ему царство тесаліїское, яко істинному наслѣднику. Царъ же Пелеі обѣщася сотворити тако, і клятвами якоже узами себе связа, еже соблюсти царство тесаліїское, і предати оно сыну его. Тогда царъ язонъ старыі вѣнча Пелея брата своего на царство тесаліїское, і пріемъ юнаго своего сына,

і пла-

плачася велмі восхліпавъ предаде го брату своему, Самъ же не по многѣхъ днехъ умре. і плачъ велікъ по себѣ оставі мірмядоняномъ, Царь же Іелеі по смерті его нача веліе попечеіе і пріязнь імѣті о сынѣ его язонѣ, омінная обѣщаніе свое і союзъ прісвонія, мілуя велмі дѣтскіі возрастъ го, імяше бо въ честі веліцѣі, яко ына своего любезнаго, і пріiскренняо, донелѣже онъ младъ бяше. А егда се прісnѣ въ возрастъ юношества своего, і бысть мужъ велмі храбръ і сілен, смѣлъ же і мужественъ, ктому ке і преімѣющъ своею красотою надъ всѣмі по премногу сіяше, еще же свѣтлодушенъ бяше, і веліkодаровітъ ко всѣмъ являшеся, і добротою нрава всѣхъ повінуя къ себѣ, і всі людіе велмі любляху его. І не менші царя Пелея во всемъ почіташа язона. Царь

же пелеї відѣвъ его отъ всѣхъ лібіма, і веліко почітаема внутреннею завістію скорбяше нанъ, помышляя абіе власті своея отпаденіе, і царства тесаліїскаго лішеніе. І сего раді ненавістну мысль зачать на язона, ліцемѣріемъ же честь і любовь къ нему показуя, въ сердцы же своемъ сокровенъ імяше ядъ завісті, хотя лукавне погубіті его, но бояшеся народа зане велмі любляше язона. Язонъ же царя Пелея велмі любляше і предпочіташе, яко пріїскренняго отца. Онъ же ненавідяше его якоже істіннаго врага. І прілѣжнѣ о томъ поучашеся, путі многія ізыскуя како могъ бы погубіті его безъ срамоты своего поползновенія.

Въ тоже время слуху такову раздавшуся по всеї вселеннѣї, яко есть за границами царства троянскаго островъ нѣкії велікъ і красенъ, въ немъ

же

же царствуя живяше царь нѣкїи благороденъ и богатъ, именемъ оетесъ. Противу же сего острова, другїи бяше островъ малъ именемъ колхосъ, мало гребїю отстоящъ отъ великаго острова. на семъ островѣ колхосѣ, живяше нѣкїи овенъ, егоже руно все бѣ злато. Стояше же тои овенъ въ великихъ волшебныхъ устроенїяхъ, поставленъ за стреженїемъ бога аррїса, къ семуже прїставлени бѣша волы нѣкїя, пламени огненныя отрыгающе. И хотящему коему отъ человѣкъ онаго златорунного овна имѣти, съ тѣми волы надлежало братися, и побѣдивши ихъ подъ иго работы понудити, и землю ону на нейже волы оны бяху изорати. И сицевая аще сотворитъ ко иному подвигу абїе мужественнѣ да ополчится. Еще бо иматъ змїя нѣкоего чешуею грозна пламенемъ огненнымъ дыхающа, и съ нимъ

бранъ спустївшї убїтї его подобаетъ, ї отъ челюстеї ѕубы его їѕвлещї, ї посѣятї на предреченноі ѕемлї отъ воловъ їѕоранноі, ї отъ сего сѣменї еже естъ отъ ѕубовъ ѕмїевыхъ плодъ чуденъ, абїе їѕрастетъ, ѕане скоро вооруженїї нѣцыї воїнї отъ ѕемлї родятся, ї между себе бранъ дївну сотворятъ ї самї себе погубятъ. Сїмї убо бѣдственнымї пагубамї, а неїнымї стеѕямї можашеся їмѣтї ѕлатое руно. І въ сїхъ хотящїмъ братїся, царъ оетесъ свободенъ даяше прїходъ ко ѕлаторунному оному поїсканїю всякому прїходящему, ѕане самъ всяческї получїтї его не воѕможе. Тогда отъ всѣхъ странъ прїхождаху къ нему, княѕї же ї велможї, ї сынове їхъ многою храбростїю свѣтлаїї воїнї хотяще їмѣтї себѣ оного ѕлаторуннаго овна ї не воѕмогоша, ї не сокровїщное угодїе себѣ

снїскаша,

снїскаша, но конечнаго убїйства пре-тыканїе взыскаша, ї люте погїбоша нїчтоже получївше.

Да яко убо царя Пелея слухъ доїде о семъ. Їже долго желаше погубленїя язонова. на то возвїже сердце ї духъ прїлежно внемля, яко сею вїною паче можетъ погубїтї его безъ срамоты своего поползновенїя. Прїзвавъ убо его къ себе ї сїцевымї словесы начатъ увещаватї его, глаголя: О прелюбезный ї дражайшїї язоне пресветлый ї благородный сыне мої, вестъ бо благородїе твое яко азъ тя по наказанїю отца твоего любезно воспїтахъ, яко їстїннаго ї любезнаго своего сына, помїная родственную любовъ союза братска, еже їмехъ ко благородному отцу твоему ї къ тебе щадя юностъ благородїя твоего. нощїю бо ї днїю не даяхъ покоя духу моему. яко да достоїна ї светла

 само-

самодержца покажу тя царству Тесалїїскому, тѣмже ї не погрѣшїхъ надежды якоже непщую нїже отпадохъ желаемаго мї намѣренїя, но вся сїя якоже азъ желахъ сбышамїся благостроїнѣ, ї сего радї по премногу веселяхся красуюся яко сїцева дївна сподобїхся воспїтавъ наказатї тя премудре, ї нынѣ ты вселюбезнѣїшїї достїглъ есї въ возрастъ юношества своего, Ї уже воїнъ храбрыї ї чудныї бытї показуешїся сїяя отвсюду премудростїю, ї благородїемъ паче прочїхъ человѣкъ, ї своїственно есть благородному їскатї честї ї хвалы къ повышенїю благородїя своего. Такоже ї храброму во ополчїтелныхъ подвїгахъ обучатї себе, ї мудрому же подобаетъ съ прїлѣжнымъ опасенїемъ расмотрятї ї расуждатї полезная. Тѣмъ бо паче утверждается ї благородїе, ї укрѣпляется храбрость.

Ѕрїмь же нынѣ во едїной особѣ благородїя твоего, вся сїя свѣтлая їмства мудрость же ї благородїе ї храбрость вкупѣ соедїнены. І сего радї молю благородїе твое да не облѣнїшїся послушатї мя, яко отца полезная совѣщаю тї, яко да направїшї себе вь путь подвїга ко ѕлаторунному поїсканїю, ї крѣпцѣ да потщїшїся сїе удївїтелное сокровїще во свое царствїе прївестї. І аще сїцевая чудная сотворїшї. то помыслї вселюбезный ї дражайшїї сыне яко удївїтї їмашї подвїгомь своїмь всю вселенную, ї по ѕавѣщанїю отца твоего свѣтлыї царь царству тесалїїскому, явїшїся сїяя чудною сею побѣдою. Аѕь бо їѕвѣстно вѣмь яко мощно тї сїцевая совершїтї. Аще покажешї мнѣ усердное ї благопослушлївое свое їѕволенїе. Сїцевая же рече ї їна многа царь Пелеї їѕрече. якоже нѣкїї льстївыї

ловець

ловецъ лукавыми словесы своими, аки многоплетенными мрежами отвсюду обьемъ улови юного, предложивъ ему смертный убийства ядъ, медомъ краснословии отвсюду услажденъ.

Язонъ же помраченныя лсти царя Пелеа стрыя своего отнюдъ не разумѣ, и толикихъ пагубъ во златорунномъ искании ничтоже вѣдый, любезно обѣщася повелѣние его совершити. Царь же Пелеи велми возвеселися о семъ, чая извѣстно совершити симъ погубление язону. Вскорѣ убо повелѣваетъ уготовляти карабль, и украшати его лѣпотнѣ обычаемъ царскимъ. Уготовлену же бывшу кораблю, и вложену въ него всякихъ царскихъ сокровищъ и брашенъ доволству, ихже вина плавания прошаше. и егда сия совершишася, тогда язонъ приемъ отъ царя Пелея отпущение, весело входитъ въ корабль. Мнози же

юноши

юноші многою храбростію красновідныя сь німь входять вь него. Вь ніхже бѣ мужь воістінну сілнѣішії, і крѣпкіі еркулесь князь, родіся [якоже глаголють о немь] оть ѕевеса і алмены амінтріоновы жены. І сеі убо еркулесь во свое время многіхь ісполіновь іѕгубі, і на рукахь своіхь подьемь нестерпіма велічества крѣпчаішаго сокруші антефума, і іна многая чудная доблесті і мужества покаѕа, егоже елліні сіхь раді обеѕумішася, богомь быті нарекоша, іракліемь того іменующе. Вшедшімь же імь вь корабль ісходять абіе іѕь прістаніща і путі своего емлются, вѣтру же вѣющу імь поспѣшну, не по мноѕѣхь днехь троянскаго царства доідоша, і весело входять во оно прістаніще, і вметавше якорі сташа, і ісходять радующеся на брегь, і шатры своя іѕнесше на ѕемлі поставіша, і оть

прілѣ-

прілѣжащіхъ ту істочніковъ воды чістыя почерпаху і веселяхуся, і пребываніе ту умысліша себѣ сотворіті на дні нѣкія, яко да плавающії отъ бѣдъ морскіхъ прохлажденіе і отдохновеніе пріимутъ, і ко прочему путі крѣпцы і благодушні будутъ.

Трояне же відяще корабль онъ во украшенії царствѣмъ. Такожде і шатеръ онъ въ немже язонъ прабываше во устроенії сущъ царствѣмъ велмі украшенъ стояше. Къ тому же і языкъ греческії Трояномъ незнаемъ слышаще зѣлнѣ удівішася, како безъ повелѣнія і волі царя Троянскаго Грекове толіку дерзостъ сотворіша, ставше своеволнѣ въ прістаніщѣ его. І со тщаніемъ абіе во градъ возвратішася царю своему возвѣстіша. Царъ же Лаомедонтъ егда слыша таковая возвѣщенія, возмутіся духомъ, і ярості і гнѣва велмі

напол-

наполнїся, вь безчестїе себѣ ї вь досаду велїку вмѣнївь бытї, толїко греческое дерзнутїе, кь тому же еще возмнѣвь ї ко граду своему оть нїхь бытї таїное нѣкое умышленое злоумнѣ ловїтелство. Посла своего абїе посылаеть ко грекомь, повелѣваеть рещї їмь, яко да безь всякаго коснения оть земль его отыдуть. Аще лї же преслушають тя, прещенїемь ратнаго ополченїя ї смертнаго убїиства да запретїшї їмь. Посоль же егда сїя услыша, абїе на путь препоясася ї ко грекомь отыде, Ї прїшедь вь стань їхь, вь шатерь Язоновь внїде, посолства своего вїну повѣдуеть, сїмї словесы. Царь Лаомедонть Троянскаго царства господь, о прїшествїї вашемь зѣло чудїтся. По что вь землю его внїдосте оть него свободы не воспрїявь, егоже есть царская мысль, вь мїрѣ

любїть

любїтъ царствїе свое заціщаті. Вы же въ толїку гордость высокоумїя вознесшеся, возмутїсте духъ его, оскудѣнїемъ премудрості ї разума вашего недостаткомъ. бесчестїе благородїю его царскому наносяще, ї державу царствїя его осрамляюще, сїцевое безстудїе свое явївше въ землї чуждеї тако дерзостнѣ ї сїце настоятелнѣ. повелѣваетъ вамъ да не задержне їмате їзъ землї его їзыті. Аще лї же нї, то въ день утреннїї, аще ощутїтъ повелѣнїю его васъ быті презорлївыхъ, повелїтъ своїмъ навреждeнїемъ вашеї напастї, ї васъ самѣхъ на конечное незгодїе погїбелї предасть.

Егда же язонъ посолство сїе слыша, весь гнѣвомъ разжжеся. Посланному сїцевая словеса отвѣщевая рече, друже посолства твоего рѣчї добрѣ слышахомъ, ї дары яже отъ царя твоего

къ намъ

къ намъ посланныя обычаемъ благородныхъ любезнѣ восприяхомъ. Обаче же глаголемъ ти, опасно донеси царю твоему о насъ возвѣщая, яко мы въ далния страны ѣхати мыслихомъ, нужда насъ въ сие мѣсто мимошественнѣ уклонитися понуди. І аще бы царя вашего царское благородие украшало, насъ бы подобало ему чествовати, ѕане аще бы его подобныи случаи самого во грецыю привелъ, не бы толико безчестие отъ насъ потерпѣлъ, но преимѣющу честь достоину благородия своего восприялъ бы. но понеже онъ того не восхотѣ, и вмѣсто благаго самъ себѣ ѕлое избра, безчестие наводя намъ, ничтоже предъ нимъ ѕлое сотворшимъ. ниже бо мы къ царствию его чимъ приразихомся, ниже благородие его обесчестихомъ, ниже гражданъ его чимъ оскорбихомъ, ниже ѕемлю

 державы

державы его чімъ опустошіхомъ, но тако просто і якоже пріʌучіся нападе на насъ толікімъ гнѣвомъ і обіду дівну тобою днесъ нанесе намъ. всѣялъ самъ по ізволенію своему сѣмя ѕлобы въ сердца наша, іже послѣді ірастітъ ему плодъ ѕолъ во время свое, егоже і неволею жаті понудітся. І аще не намі, то інѣмі нашімі греческімі славнымі іже настоящую сію обіду нашу услышатъ, не пріобыткі отъ сего пріобрящетъ царъ вашъ, но шкоды неізреченныя будетъ імѣті. Мы бо отъ ѕемлі его абіе отъідемъ, нічтоже ѕла сотворівше ему ніже безчестяще его. но самі безчестіе пріемше отъ него отходімъ, якоже і самъ явѣ ѕріші. І сія рекъ яѕонъ стоскнувся печалію умолче.

Еркулесъ же словесы яѕоновымі неудовлівся посланніку ізліваетъ сія словеса, друже кто ты ні буді, рцы убо

царю

царю твоему что мы въ день ѕавтрешнії весма отъ ѕемлї его отъїдемъ; но будущаго третїяго лѣта день сеї не проїдетъ, онъ же насъ уѕрїтъ аще жївъ будетъ, хощетъ їлї не хощетъ, якорї вметавше станемъ въ семъ прїстанїщї, о немже нынѣ прещенїемъ ярості своея воспретїлъ намъ. Тогда же о данноі намъ отхожденїя свободѣ не будетъ ему совершена воля, насъ отъ бреговъ своїхъ отрїнутї. Въ то бо время поля града сего мертвецы троянскїмї настланї будутъ. Княѕї бо вашї ї воеводы, ї воїнї мечемъ свїрѣпымъ умертвятся. Прочїї же въ плѣнъ ї въ работу во грецыю отведенї будутъ, ї тамо їѕмрутъ работающе въ ѕемлї чуждеї, ї самъ царъ вашъ которыї началъ дѣло сїе, бѣднѣ на тої бранї жївотъ свої їспровержетъ. Ї славныї сеї градъ его до конца грабле-

нїемъ їспразднїтся, ї высокїя стѣны его ї стрѣлнїцы до основанїя разметаны будутъ, да научатся ктому троянстїї царїе чюжїхъ не вредїтї, благородїе їхъ осрамляюще толїкїмъ безчестїемъ, емуже ты самъ вїна ї свїдѣтель достовѣренъ. Ї сїя їзрекъ еркулесъ умолче, ї тако посолъ прїемъ отъ нїхъ отпущенїе, возвратїся ко царю своему.

Язонъ же абїе по отшествїї посла троянскаго повелѣ шатры ї прочїя вещы їзнесенныя на брегъ покоя радї, пакї на корабль носїтї. Ї по томъ самї вошедше, ї вѣтрїла распростерше, въ путь свої поїдоша, ї по многї днї плавающе къ царствїю оетеса царя во благѣї цѣлостї здравї прїходятъ. Егда же оетесу царю прїїде слухъ о прїшествїї грековъ, sѣло возвеселїся о нїхъ. Ї абїе повелѣ благороднымъ

городнымъ своїмъ на брегъ моря ізыті, і честно пріяті іхъ. Прочему же воїнству і народу повелѣ ізыті во срѣтеніе іхъ, съ тїнпаны і органы, съ трубамі же і гуслъмі, і со прочімі орудії іграніі мусікіїскіхъ. Прішедшімъ же благороднымъ оетесовымъ на брегъ къ кораблю греческому. Самъ язонъ ізыде къ німъ. Оні же падше поклонішася ему, і отъ ліца царева поздравленіе благородію его ірекоша честнѣ. Язонъ же поклоніся імъ, і о здравіі благородія царскаго якоже лѣпо любочестнѣ вопросілъ. По томъ же язонъ въ царскомъ нарядѣ велмі украсівся, на ізбранныі своі конь всяде. Тако же і еркулесъ въ чудномъ украшеніі на конь своі убрался. Потомъ же і ініі благородніі і храбріі греческіі лѣпотнѣ украсівшеся на коні своя всѣдше і во урядѣ чіна своего кождо

їхъ во слѣдъ язона ї еркулеса благочїнно поїдоша градомъ, къ палатамъ дому царева. Людїе же начаша гласїтї во многїя трубы ї органы ї прочїя мусїкїїскїя їгранїя, ї дївно бѣ вїдѣтї греческое пошествїе, граждане бо велмї дївляхуся красотѣ ї храбростї язоновѣ, ї еркулесовѣ, ї прочїхъ греческїхъ благородныхъ ї красновїдныхъ юношъ, стїцахуся съ женамї ї съ дѣтмї вїдѣтї бывшее, ходяще ѕѣло стѣсняемї, прїшедшїмъ же їмъ къ дому цареву. Царъ оетесъ отъ мѣста своего воста грекомъ во срѣтенїе во множествѣ благородныхъ їзыде, ї отъ палатъ своїхъ на ѕемлю снїде, язонъ же прїшедъ поклонїся царю, ї якоже есть благородїе его предъпочте, такожде ї царъ поклонїся ему, ї объемъ цѣлова его любезнѣ достоїную честь воздая благоро-

дїю

дїю его. Такожде ї еркулеса достоїною честїю почте, ї прїемЪ язона за руку по лѣствїцамЪ во врата многїхЪ каморЪ восходїтЪ. ПрїшедшїмЪ же їмЪ вЪ палату царскую, царЪ оетесЪ сѣдѣ на своемЪ царскомЪ мѣстѣ, ї язону подлѣ себе сѣстї повелѣ, сѣдшїмЪ же їмЪ. царЪ оетесЪ любочестнѣ вїну прїшествїя у язона вопрошаетЪ: язонЪ же воста отЪ мѣста царю оетесу сїцевЫмї словесЫ возглагола: О пресвѣтлЫй ї благородньій царю, аще повелїтЪ мї державное благородїе твое полною свободою їзЫтї ко златорунного овна їсканїю, се естЪ вїна прїшествїя моего, кЪ твоего благородїя велїчеству. емуже царЪ тако отвѣща: о прелюбезнЫй ї благороднЫй язоне, пресвѣтлЫй ї дражайшїй друже мої, будї о семЪ воля твоя, якоже хощетЪ

благородїе твое, ї нїкто же возбраняяї тї есть, азъ бо совершену ї всецѣлу волю радостно подаю їзволенїю твоему, токмо нѣкая неудобства обрѣтаются въ ѕлаторунномъ ономъ їсканїї, о нїхже нынѣ неудобно намъ есть продолжїтї словесъ, но послѣдї возвѣщу тї. Язонъ же поклонїся царю, ї повелѣ ему царъ пакї сѣстї на своемъ мѣстѣ. ї абїе царъ повелѣ уготовлятї рабомъ своїмъ разлїчная брашна ї пїтїя, хотяше бо сотворїтї вечерю чудну, ї преславну греческаго радї прїшествїя. І пакї повелѣ царъ во своемъ царскомъ дворѣ палату нѣкую пречудну ї позлащенну ї мусїею украшену уготоватї, ї лѣпотнѣ украсїтї ко обїтанїю язонову, да ту пребываетъ. язонъ же пакї воставъ поклонїся царю.

О МЕДЕЇ КАКО ОТЦЕМЪ СВОЇМЪ НА ОБѢДЪ ПОЗВАНА.

Уготовлену же бывшу брашну во мнозѣ изобилїи, настилаются столы и поставленнымъ кубцемъ и чарамъ златымъ и сребрянымъ належащу времяни ясти. Царъ Оетесъ восхотѣ благородїя своего милостъ грскомъ показати. По нѣкую дщеръ свою посылаетъ, яко да прїидетъ весело праздновати обѣдъ съ новыми гостьми, ихже царъ во мнозѣ веселїи воспрїя. Бѣ бо оетесу царю дщи именемъ медея, красна сущи велми и благородна иже отъ отроческихъ лѣтъ въ сея себе издаде свободныхъ хитростей наказанїю, землемѣрїю же и астрологїи, и прочимъ хитрѣ научився, и еже предразумѣвати будущая добрѣ вѣдящи, къ тому же въ чарованїихъ

ї въ волшебныхъ хїтростехъ ѕѣло їзъ-учена бѣ, яже волшебнымї сїламї ї чїнмї ї ѕаклїнанїї чародѣїнымї свѣтъ обращаше во тму, ї вскорѣ вѣтры їзвождаше, ї блїстанїя ї громы ї страшныя ѕемле трясенїя, рѣчныя же быстрїны крївымї мѣсты текущїя вспятъ їзлїятїся ї наводнятїся творяше. Ї пакї въ лѣпнѣї теплотѣ отъ древесъ лїствїе отъїмаше, ї въ непогодїе бурное ї въ ѕїму цвѣстї ї плоды їзводїтї понуждаше, ї младыхъ человѣкъ творяше старымї, старыхъ же ко юношеской сїлѣ прїводя. Сїю вѣроваше древнее еллїнство богїню бытї, такова бо бяше она Медея едїнородна дщї царева, еїже отецъ ея прїїтпї къ себѣ повелѣ, Медея же повелѣнїе царево слыша, велмї украсївся многоцѣннымї рїѕамї ї царскїмї драгїмї утвармї, якоже обычаї есть

дѣвамъ

дѣвамъ благороднымъ красоту прїлагатї къ красотѣ. тако урядївся благостроїнѣ къ возлежащїмъ на трапезѣ во множествѣ дѣвъ благородныхъ прїїде. Еїже царь Оетесъ отецъ ея подлѣ себя сѣстї повелѣ, послѣдї таковымъ своїмъ неразсмотренїемъ: благородїе свое велмї оскорбї, ї сердцу своему печаль ї тугу sѣлну нанесе, ї всему царству своему срамоту велїку ї укорїзну наведе, яже послѣдї настоящая їсторїя їзъявїтъ.

Ї абїе обѣду скончавшуся, медея повелѣнїемъ отца своего отъ мѣста своего воста, царю отцу своему ї язону поклонїся, такожде ї еркулесу, во своя камары отъїде. Утру же бывшу царь Оетесъ пакї повелѣ пїръ велїкъ уготовлятї веселяся прїшествїю язонову. Ї егда время обѣда прїспѣ, пакї по медею посылаетъ, повелѣвая

велѣвая пріїті еї на обѣдъ. Она же въ чудномъ царскомъ нарядѣ ѕѣло украсївся паче перваго, пріїде въ палату царскую, ї подлѣ отца своего сѣде якоже ї прежде, веселящу же ся царю ї гостемъ его на трапеѕѣ воѕлежащїмъ съ нїмъ, такожде ї слугамъ царскїмъ въ веселїї велїцѣмъ предстоящїмъ. Егда же всї людїе уже крѣпцѣ воѕвеселїшася, тогда медея рече отцу своему: О пресвѣтлыї ї благородныї отче мої велїкїї царю, аще повелїтъ мї держава твоя да воѕглаголю цѣломудреннѣ чїномъ дѣвїческїмъ, ї да сотворю вопрошенїе къ яѕону о семъ, съ которою онъ хїтростїю ко ѕлаторунному їсканїю помышленїе свое подвїже, ї прїїмъ отъ него отвѣтъ воѕмогу раѕумѣтї колїко естъ премудръ, мняся сопротївлятїся властї бога Аррїса. Еїже отецъ ея рече, глаголї

голї благороднѣїшая ї пресвѣтлая дщї моя, якоже вѣсї премудрѣ, Медея же мало помолчавъ тако возглагола язону сыну цареву: Язоне, да не вознепщуетъ благородїе твое начїнанїе се, о немже глаголатї хощу, нїже їнъ нѣкїї безстудства вїдъ да напїшетъ мї о семъ яко азъ есмъ дѣва отроковїца сущї царская съ твоїмъ же благородїемъ глаголатї, яко незнаема дерзнухъ возвѣстї мї їстїну, о немже вопрошу тя, почто дерзнулъ есї себе вдатї толїкїмъ явнымъ пагубнымъ бѣдамъ, надѣяся на храбростї своя подвїглся есї їскатї златоруннаго овна, їлї не вѣсї любїмїче колїкї суть во златорунномъ семъ їсканїї, учїнены смертныя погїбелї, которою хїтростїю, молю тя рцы мї, можешї сопротївїтїся властї бога аррїса; їлї коею мудростїю можешї превозмощї смертоносныхъ

онныхъ

оныхъ воловъ пламені огненныя отпрыгающіхъ, іли пакі которымъ художеством імаші на ужасныя оны плещі іхъ рало ярма работнаго возложіті, і понудіті бразды провлачіті. которою же лі храбростію ополчішіся противу оного веліка͞го змія, чешуею грозного, пламені огненныя дышущаго. Тѣмже мілуя і щадя юность благородія твоего цвѣтущую красотою толікою, і сіяющую царскімъ благородіемъ, глаголю ті, престані язоне отъ таковаго не щасліваго случая. Аще хощеші чініті мудрѣ, і не пріступаі къ смертному предѣлу. Іже жівота твоего цвѣтъ конечно отъіметъ. Язонъже къ словесемъ медеінымъ сіце рече еі. О пресвѣтлая і благороднѣішая госпоже, нынѣ мі простіраеші велікую бѣду. сія глаголя ужасіті мя мысліші якоже нещую, і во всеконе-

чнос

чное вложїтї отчаянїе, яко да ужаснувся престану отъ начатаго мї умышленїя. Срамъ бо есть госпоже велїкая благородному, паче же храброму не їскусївъ подвїга коего дѣломъ вещї отъ словесъ едїныхъ ужасїтїся ї бѣжатї. да аще сїя сїце їмутъ, како же азъ могу сїцевая сотворїтї. Ї аще сотворю се якоже ты глаголешї мї, то уже которою особою могу прїїтї во отечство мое. їлї которыма очїма возрю на благороднаго стрыя моего. Коїмї лї усты возглаголю благороднымъ греческїмъ, їлї кое лїце явлю ко всѣмъ гражданомъ моїмъ, яко не вїдѣхъ поля нїже узрѣхъ ополченїя, повергохъ же орудїя моя, ї бѣглецъ явїхся. нї госпоже моя, но лутче мї есть умретї въ землї чуждеї, нежелї съ толїкїмъ безчестїемъ возвратїтїся здраву ї цѣлу во свое отечество. Къ нему же медея

тако

тако рече: добрѣ язоне і ясно уже нынѣ зрю тя яко къ чудному сему златорунному подвігу іно нічпоже імаші споспѣшествующее тебѣ точію едіну храбрость, на ню же надѣяся въ пагубу явную самоізволнѣ животь свої пометаеші, не вѣсі бо яко всеї свѣтлыї подвігъ храбростію едіною ісправітіся не можеть. но подобаеть ті съ храбростію вкупѣ імѣті вѣдѣніе же і премудрость. Аще бо храбрость і свѣтло есть імство, кромѣ же мудрості неіскусно есть і не утвержено, і всюду зыблемо, і не похваляется отдобрѣ вѣдящіхъ. І сего раді паче азъ благородію твоему желаю спасеныї предложіті совѣть, яко да імъ оть толікіхъ бѣдъ совершенно ізбавішіся, і здравъ во благѣі цѣлості возвратітіся імаші во свое отечество. Sане азъ едіна есмь іже добрѣ могу власті аррісовы разрушіті

рушїтї ї вся его хїтростї ї начїнанїя властїю своею нїзложїтї хїтростїю, ї доконца разсыпатї, ї нї вочто же обратїтї всеконечнѣ. твое же по їстїннѣ щадя благородїе, понеже отвсюду зрю тя смертнымї бѣдамї обьята суща, токмо аще самъ ты їзволенїю моему покорїшїся. Еї же язонъ тако рече, О пресвѣтлая велїкая госпоже, все еже мї повелїтъ благородїе твое радостно по їстїннѣ ї вседушно творїтї обѣщаюся, вїдѣвъ толїку мїлость благосердїя твоего, яко обѣщаваешїмїся їзбавїтї мя отъ толїкїхъ моїхъ пагубныхъ, бѣдъ хотящїхъ абїе постїгнутї мя. Тѣмже ї азъ їзволенїю благородїя твоего готовъ есмъ послѣдоватї, ї творїтї вся заповѣдуема ї повелѣваемая тобою. Тогда медея рече ему, аще мя язоне поїмешї себѣ въ жену, ї аще отвезешї мя во твое отечество,

і аще вѣренъ будеші еже не оставіті мя донелѣже дыхаеші, азъ воістінну сотворю ті, что златаго овна онаго достігнеші, і съ побѣдою сею чудною здравъ во свое отечество возвратішіся. Язонъ же обѣщася взяті ея себѣ въ жену, і клятвамі страшнымі якоже узамі желѣзнымі себе связа, еже соблюсті ему къ неі вѣрность во вся дні жівота своего.

О НАКАЗАНІІ МЕДЕІНѢ, НАКАЗУЮЩЕІ ЯЗОНА О ЗЛАТОРУННОІ БРАНІ.

Егда же язонъ клятвамі себе утвердї, тогда медея начатъ прілѣжнѣ наказоваті язона о златорунноі оноі брані. Даде ему первѣе образъ нѣкіі златъ, глаголя: въ немъ сілу такову быті, что протіву пламені велмі возмогаетъ. Пакі даде ему тыкву мокроты нѣкія чюдныя

на

на полнену, яко да сїю мокроту во уста воловъ влїваетъ частыми скропленмї, ї до конца угаснетъ пламенное отъ нїхъ їспущенїе. Самъ же первѣе да помажется ею. По томъ же даде ему нѣкїї ѕеленаго каменї перстенъ, наказуя его, егда рече прїїдешї ко ѕмїю оному, тогда каменъ перстня сего предъ очїма его да повержешї, ї тако огнъ престанетъ їспущатї, ї не пожжетъ тя. По томъ же мечемъ голымъ ї своею храбростїю крѣпцѣ уже да борешїся съ нїмъ. Ї егда вся сїя совершїшї, тогда ко оному себе да направїшї, ї не скоро да нападешї на него. Но помоляся молїтвою трїжды, ї тако прїїмї его. Ї сїце медеа крѣпцѣ наказавъ яѕона, ї повторївъ наказанїе свое пакї да не ѕабудетъ. Яѕонъ же прїятъ отъ медеї наказанїе ї дївяся счаслївому сему случаю.

О ВЗЯТІИ ЗЛАТОРУННАГО ОВНА.

Во утріи же день язонъ ко царю пріиде, и тако рече ему: о благородныи и пресвѣтлыи царю, часъ мі есть изыті, аще повеліть благородіе твое ко златорунн аго овна взысканію. Емуже царь оетесь сіце рече: слыші благородныи и преславныи язоне, едініцею бо ізрекохъ благородію твоему о семь совершенную свободу і полную, якоже хощеші: ніктоже возбраняяі ті есть, но токмо вселюбезныи возвѣщаю ті самую істінну, яко многія во златорунномъ семь іскані и устроены суть смертныя пагубы огненнаго естества дышущіхъ воловъ, і ужаснаго онаго огнепалнаго змія претітелное стремленіе. Тѣмже велмі ужасаюся шуіхъ случаевъ, да не твоего бы благородія достоінство

въ лютыхъ онѣхъ стремленїяхъ погибло. тѣмже ї неволею даю совѣтъ ізволенїю твоему. Іді ѕдравствуяї на чудныї подвігъ сеї, ї ѕдравствуяї возвратїся сѣмо якоже азъ желаю. Язонъ же прїимъ отъ царя совершенную свободу, всѣде на ізбранныї конъ свої, такожде ї еркулесъ, ї прочїї гречестїї, ї благороднїї княѕї ї велможї царя оетеса провождающе язона. І яко прїидоша на брегъ моря, язонъ скоро съ коня снїде ї сотворївъ цѣлованїе со всѣмї імї, абїе входїтъ въ лодку возмъ съ собою рало со всѣмъ устроенїемъ его, ї отпустївся отъ велїкаго острова во онъ островъ нарїцаемыї колхосъ, ї скоро доїде его малою гребїю. Язонъ же егда ізыде на брегъ острова колхоса, вскорѣ на ся оружїе облачїтъ, ї препоясася мечемъ своїмъ, ї копїе въ десницу свою прїемъ, другою

же рукою по ѕемлї влекїї рало со всѢмъ устроенїемъ его, ї къ стражѢ овна путь воспрїя, ї первѢе на волы возрѢ, толь велїкї огненныя крѢпкїя пламенї дышуще, яко воздухъ весь ї ѕемлю очервленяюще, ї все мѢсто то огнемъ ярости обьемлюще, да яко ясону нїкакоже мощно бѢ прїступїтї ѕѢлныя радї теплоты страха, но медеїнымъ дѢїствомъ ї добрыхъ ея наказанїї не забы, лїце свое ї шею ї рукї данною отъ медеї мокротою помазавъ, образъ бо ему отъ нея данныї на шею повѢсївъ пламенї предложївъ, ї нача съ волы онѢмї крѢпцѢ брань творїтї, ї тако пламенным воловымъ огнедыханїемъ сгорѢ щїтъ его отъ пламенї, ї копїе его огнемъ скончася. Ї по їстїннѢ ясонъ жївотъ свої скончалъ бы отъ огня, аще не бы отъ медеї данную мокроту частымї окропленїї во уста їхъ

влїялъ,

влїялъ, еже влїянеї бывшеї дышущїхъ воловъ уста, акї желѣзными цѣпмї сцѣпляются, ї яко клеемъ спаятелнымъ не разлучено соедїняются, ї сего радї преста пламенное їспущенїе, ї воловъ онѣхъ смертоносныї угасе огнъ. Превозможе же язонъ ї многаго смѣлства наполнїся ко крѣпкїмъ ужасныхъ воловъ рогомъ рукї простїраетъ, ї восхїтївъ за рога покушается сѣмо ї овамо преводїтї, ї не сопротївляхуся ему. Сего радї, ї рало на плещї їхъ опасным тщанїемъ налагаетъ, понуждая бразды провлачїтї, ї сїце обращену бывшу дерну шїрокое оно поле воскопывается частымї браздамї горѣ ї долу проходящї. Егда же сїя совершї язонъ, оставївъ волы оны на полѣ, самъ же прїходїтъ ко змїю велїкому, егоже змїї егда прїходяща узрѣ, возмятеся велмї ї восвїста ужаснѣ, нача

пламенъ їспущатї, ї велмї яростнѣ дыхатї, ї все мѣсто оное огненнымъ пламеннымъ дыханїемъ наполняетъ, ї небо належащее велїкїмъ разжїганїемъ красїтъ. Язонъ же яко вїдѣвъ толїкое велїчество ужаснаго онаго змїя вострепета, ї огнъ толїкъ несетерпїмаго пламене зря, їзумленъ стояше, ї едва отъ ужастї страха воспомяне медеїно наказанїе, їзъемъ отъ нѣдръ своїхъ зеленаго каменї перстенъ къ свѣту змїеву предповерже, егоже блїстанїя ужасеся змїї, преста пламенї їспущатї. Язонъ же страхъ отложївъ въ мужество пакї облечеся, ї смѣлствомъ многїмъ наполнївся їзвлече мечъ свої, ї нача бранъ крѣпку творїтї со змїемъ, жестокїя чешуї его мечемъ отражая. ї толъ долго крѣпцѣ боряшеся съ нїмъ, да яко уже змїї не могїї терпѣтї частыхъ пораженїї его,

на

на долгомъ ономъ полѣ простреся, смертоносныи свои іспусті духъ. Язонъ же і главу его мечемъ отдѣлі, і ізвлече зубы его, і посѣя на предреченнои земли отъ воловъ ізоранной. І абіе отъ зубовъ змiевыхъ плодъ чуденъ ізрасте, скоро бо вооруженi нѣцыи воіні отъ землі родiшася, і нападше самі на себе смертными язвамі братіся, жестоко убо творітся ополченiе промежъ братiею земною і мрачно, зане раздѣлнымі полкі на бранъ не нападаютъ, ніже хотятъ да раздѣлiвшеся, но смѣшенно едiнъ другаго убiваетъ, послѣдi же отъ нiхъ нi ктоже явiся побѣдiтелъ, но всi вкупѣ падоша погублені, волшебныя убо хiтрості, волшебнымъ дѣiствомъ разрушiшася, і змiю предреченному умерщвленну бывшу, і воломъ на полѣ еле жiвымъ оставле-

 ннымъ,

ннымъ , ї братїямъ ѕемнымъ умершїмъ. Яѕонъ отъ смертныя бѣды їѕбыстъ, веселъ уже ї смѣлъ ко ѕлаторунному овну прїходїтъ, въ немже нї едїнаго протївленїя браннаго обрѣте. Но помолївся молїтвою восхїтївъ его ѕа рога, удавленїемъ смертї предаде, снемъ съ него одежду его ѕлатую , возвратїся обогащенъ ѕлатымъ ограбленїемъ. ї прїїде на брегъ острова колхоса, ї оттуду вшедъ пакї въ лодку прїїде на онъ полъ къ велїкому острову, на немже еркулесъ ї прочїї благороднїї гречестїї ждуще его, їже нїкакоже его ѕдрава къ тому прїїтї чаяху. Ї егда уѕрѣвше его ѕдрава возрадовашася радостїю многою, ї тако поїдоша во градъ веселящеся о ѕдравїї яѕоновѣ ї о преславнѣї побѣдѣ его. Царь же оетесъ лїцемѣрнымъ веселїемъ уже восприїя его , понеже ѕавїдїтъ ему

о толїцѣї

отолїцѣї побѣдѣ его, едїначе же повелѣ уготовлятї трапезу свѣтлу якоже ї прежде. Егда же язонь прїїде вь палату цареву, царь же вопросї его любочестнѣ о здравїї его: язонь же поклонися ему возвѣщая здравїе, сѣдшїмь же їмь вечерятї, царь оетесь по медею дщерь свою посла да прїїдеть кь нему на обѣдь. она же прїїде кь трапезѣ, вь палату царскую, ї сѣде на своемь мѣстѣ якоже ї прежде. Царь же нача вопрошатї язона о златорунної оної побѣдѣ. язонь же вся подробну їсповѣда ему, ї всї дївляхуся чудящеся, много же веселяхуся на трапезѣ здравїя радї язонова, скончавшу жеся обѣду, язонь поклонїся царю, вь палату свою отьїде. По златорунної же оної бранї язонь во царствїї оетесовѣ ожїдая благополучна плаванїя цѣль пребысть мѣсяць. Егда же возвѣя вѣтрь благо-

поспѣшень

поспѣшенъ, тогда въ нощную темноту прїиде язонъ къ медїи, ї вземъ ея отведе таїно на корабль свої, ї вземъ вся своя такожде таїно отыде со всѣмї своїмї на корабль свої, безъ отпущенїя царскаго, ї повелѣ вѣтрїла корабленныя распростертї, ї путї своему вдася, вѣтру же вѣюшу ему ѕѣло посцѣшну, ї не по мнозѣхъ днехъ таковымъ благостроїнымъ плаванїемъ въ желаемыя предѣлы царства тесалїїскаго ѕдравї прїидоша. въ блазѣї, цѣлостї, ї къ царю пелею во мнозѣмъ веселїї своемъ прїходятъ радующеся о случївшїхся їмъ.

о совѣщанїї греческїхъ цареї ї князеї, ї о подвїженїї ї о прїшествїї їхъ ко трої за отмщенїе обїды язоновы.

ЯЅонъ же егда во царство тесалїїское прїиде, нї о чемъ ему їномъ толїко радѣнїе бысть,

нїже

ніже о пріятії царства тесалїіскаго, еже бы пріяті оть рукі пелея Стрыя своего, по завѣщанію отчю, і самого того царя пелея, ніже о брацѣ медеінѣ, о немже прежде тяшкімі клятвамі ей толікімі страшнѣ кленяшеся, еже хотяше сь нею сотворіті вскорѣ, егда пріідеть во свое царство, но вся сія оставль яко неключіма, вь местѣ, і отмщеніе протіву лаомедонта царя сердце многорадіво воздвіже, і многу у него о семь со еркулесомь сообщену бывшу совѣту, і пріідоша вкупѣ кь царю пелею, сказующе ему тяшку жалобу на царя лаомедонта Троянскаго. і моляше его да во отмщеніе обіды іхь помощь воінственную подасть імь. Царь же пелеі обѣщася імь сь воінствы своімі самь поіті, і обіду іхь вкупѣ мстіті. Оні же поклонішася ему і оть палаты его ізшедше велмі радостні

стні бьіша, і вскорѣ абіе еркулесь вь корабль вшедь, ко царю Теламону отходіть, моля его о помощі воінства противу лаомедонта царя. Царь же Теламонь самь обѣщася сь воінствы своімі поіті сь німі на ополченіе противу Троянь. Еркулесь же отшедь оттуду, пріиде ко царемь братіямь едінороднымь, кастору і полуксу, моля іхь такожде о воінствѣ на троянь. Оні же радостнѣ сь воінствы своімі обѣщашася поіті сь німі. Еркулесь же отиде оттуду, і ко князю нестору пріиде, бѣ же князь несторь Еркулесу сердечною дружбою і сладкою любовію союзень. Еркулесь же моля его о помощі воінства на троянь. Несторь же велмі радостно обѣщася самь сь воінствы своімі поіті сь німі на троянь. І егда Еркулесь отвсюду собра себѣ помощь ратную, ра-

достень

достенъ возвратїся во царство тесалїїское. Обрѣте бо царя пелея готова суща на ополченїе со всѣмъ воїнствомъ своїмъ, ї сказуетъ ему Еркулесъ яко обѣщашася, рече : благородныї царю помогатї державѣ вашеї царїе самї ї съ воїнствы своїмї, ї о семъ пелеї ї язонъ велмї возвеселїшася. Не по многѣхъ же днехъ ї прїїдоша царїе ї князї гречестїї съ полкї своїмї во царство тесалїїское, ї всї вкупѣ соедїнїшася, ї бысть радость ї веселїе велїко о соедїненїї согласїя едїнодушнаго. Во едїнъ же день повелѣша царїе ї князї гречестїї ізытї всему воїнству їхъ на поля тесалїїскїя воеводскаго радї ізбранїя, ї ізыдоша повелѣнїемъ їхъ вся воїнства ї велмї чудно ї удївїтелно зрѣнїе ополченїя греческаго, многочїсленно бо велмї воїнство їхъ бяше, ї все урядно, доспѣхї бо їхъ бяху ї щїты
позла-

позлащенныя: і шлемы златокованныя. оружїя такожде позлащенныя. і яко вода ізчїщены блещахуся. паволоцы же верху доспѣховъ іхъ разлічныя цвѣты імущїя зѣло многоцѣнныя. такожде і коні іхъ сілні і украшені і быстрі бяху. Воіні же самі многою храбростїю і смѣлствомъ цвѣтяху, і яко разлічныя і златовїднїі цвѣті блїстахуся. всі бо оні яро і устремїтелно око ко ополченїю імуще, стояху кождо іхъ во урядѣхъ своіхъ благостроіно і чїнно і удївїтелно. Самі же царїе і князі і чїноначалнїцы многою храбростїю і смѣлствомъ зѣло сїяюще бяху, і во управленїі воінственнаго ополченїя свѣтлії правїтелі, і здраваго совѣта мудростїю велїкою наполнені бяху, і всѣмі внѣшнімі імствы надъ всѣмі цвѣтяху паче прочіхъ. Тогда бо всі царїе

і князі і началніцы общімъ совѣтомъ ізбраша себѣ воеводу царя пелея, мужа многою мудростію і разумомъ здраваго совѣта въ разсуждені і цвѣтуща, і даша ему всего ополченія властъ, і тако царіе і князі і началніцы поздравляюще царя пелея. Потомъ же і все воінство поклонішася ему, хвалу благородію его всі вкупѣ возд аяху, і тако всі разыдошася. Во утріі же денъ царъ пелеі повелѣ всему воінству на караблі восходіті, вѣтру же абіе возвѣявшу імъ поспѣшну, тогда же і самі царіе і князі на караблі своя вошедше і вѣтріла распростерше ісходятъ із прістаніща і путі своего касаются, і не по мнозѣхъ днехъ благостроіными вѣтры къ предѣломъ царства троянскаго достігоша, і въ темноту нощную въ прістаніще троянское внідоша, і въ тіхомъ

 зѣло

ѕѣло молчанїї їсходятъ на ѕемлю
ї шатры своя поставляютъ, трояномъ же отнюдъ нї что же вѣдущїмъ. Тогда царїе ї княѕї ї началнїцы въ шатеръ царя пелея снїдошася. Ї многїя совѣты о градоїмствѣ їспытующе. Еркулесъ же предъ царї ї княѕї сїцевая словеса їѕърече, о благороднїї ї свѣтлїї царїе ї княѕї ї началнїцы, аще благоволїтъ благородїе ваше послушатї словесъ моїхъ сїхъ, донелѣже опрїшествїї нашемъ не вѣдомо врагомъ нашїмъ промышленнѣ надъ нїмї ї премудрѣ потщїмся сотворїтї въ сїю нощъ. Да не толїкая тщета ї пагуба воїску нашему будетъ, полеѕно бо бытї мню, да раѕдѣлїтся воїско наше на двѣ частї равно, ї отъ едїны половїны воїска нашего да учїнятся трї велїкїя полкї, ї первому полку да пред-

началь-

началствуютъ князъ несторъ, второму же царь касторъ, а третїему царь полуксъ, надъ нїмї же всѣмї управленїе да їматъ царь пелеї їстїнныї начальнїкъ ї воевода їзбранныї всего греческаго ополченїя, ї въ семъ мѣстѣ брега да пребываютъ, отъ другїя же половїны воїска нашего такожъ, да учїнятся трї велїкїя полкї. Ї первому полку да предначалствуетъ царь теламонъ, другому же язонъ, третїему же азъ со своїмї товарыщї, ї да їдемъ таїно ко граду, въ сады прїлежащїя тамо, ї ту да сокрыѣмся ожїдающе дневнаго свѣта донележе о прїшествїї вашемъ царю лаомедонту скажется, онъ же абїе со всякїмъ тщанїемъ уклонїтъ мысль свою безъ всякаго бреженїя на брегъ моря ратоватїся съ вамї, не вѣдыї насъ блїзъ стѣнъ града его сущїхъ,

і егда ізыдетъ онъ на ополченіе къ вамъ, тогда да предложатся ему отъ воіска вашего трі велікія преграды крѣпцѣ борющеся съ німъ въ семъ мѣстѣ брега. мы же въ то время во градъ его вніде́мъ, і пріімемъ его, і пакі ізъшедше позаді его будемъ ратующе, і сіце легко отъ насъ казнімъ будетъ і ізбыті не можетъ смерті, но да убіется ту. І егда Еркулесъ словеса своя сконча, тогда всі царіе і князі і началніцы совѣтъ его обще похваліша, і вскорѣ сему быті повелѣша. Тогда грекі въ молчаніі тоя же нощі оружія своя пріемлютъ, і всѣдше на коні своя і велмі тіхо ко граду прішедше, і коварственно зѣло въ сады оны вшедше, і тіхімі лаятелствы себе полагаютъ, ждуще дневнаго свѣта.

о брані гречествѣ і троянствѣ, і о убіеніі царя лаодемонта. і о расхіщеніі трої.

Прошедшеї убо нощі, востающу же утру. О пріществіі грековъ лаомедонту царю ушеса многімъ сказаніемъ наполняются. Царъ же абіе вся своя воіны понуждаетъ оружія взяті, і іныхъ граждан своіхъ, коі во юношескомъ цвѣтѣ бранными оружіі рзатіся неустрашаютъ. уготова же царъ полкі вооруженыя, абіе ісходітъ на брегъ моря, невѣдыі поістінне непріятелеі своіхъ бліз стѣнъ града его лукавнѣ крыющіхся, і чесо раді скорітъ протіву відімыхъ враговъ своіхъ на ополченіе. Грекі же сущіі на брезѣ моря відяще воіско троянское со многою скоростію на ніхъ грядущее, на коні

своя всѣдше противу іхъ готовятся смѣло, і сего раді князъ несторъ первыі со своімъ полкомъ на бранъ пріходітъ спѣшно ні чімъ же ужасшіся, і бранъ между грековъ і троянъ воістінну жестока і остра спустіся. отъ копеіныхъ бо сокрушеніі гремѣніе бываетъ веліе, щіты разбіваются і шлемы нізпадаютъ, звучітъ на воздухъ трѣскъ сабелныі, і отъ частаго сраженія бряцаніе. Падаютъ воіні, овії ранені, ові убіты, убіство творітся веліе, червлѣнѣется земля, окроплена сущі кровію. Но одолѣ троянское множество, зане едінъ князъ несторъ съ едінымъ полкомъ своімъ, незгодіе бранное терпяше, і сіе наіде царъ несторъ, онъ бо бяше мужъ храбрыі, скоро со множествомъ воінъ прітече і многіхъ троянъ убі, овыхъ же ранітъ овыхъ съ конеі нізлагаетъ, такоже

ї воїнство его крѣпцѣ борющеся, троянъ велмї стѣсняютъ, тѣмже трояне падаютъ, подняті свѣжаго стремленїя немогуще, падаютъ лютѣ умїрающе, тогда пакї отъ десныя страны полкъ троянскїї ѕѣло крѣпокъ прїблїжїся, ї на грековъ усты меча нападаютъ, ї толъ лютѣ нача їхъ сѣщї, да яко въ краткое время мѣсто велїкое поля мертвецы греческїмї постлаша. Вопль же велїї воста о смертї убїваемыхъ, грецы бо на бранѣ сїлнѣ оскудѣваху, їзнемогаху падающе. Тогда царь полуксъ отъ лѣвыя страны греческаго ополченїя зряше сомнѣнїе бранї, ї толїко убїїство греческое вїдѣвъ, разъярївся со своїмъ полкомъ мужескї нападе на троянъ, ї многїхъ убї отъ нїхъ ї раненыхъ нїзложї, тогда же грекї въ прїшествїе его пакї мужество воспрїемше протїву троянъ, ї ставше

крѣпце мужескі і не ужасно сѣчахуся съ німі, вопль же веліі і убііство велмі умножашеся, падаютъ бо отъ обоіхъ странъ трупія мертвыхъ, і кровъ іхъ разліваашеся по всему цвѣту поля. І се пріступі на бранъ лѣвыі рогъ ополченія троянскаго, тогда же і самъ царъ лаомедонтъ съ великімъ полкомъ нападе жестоцѣ на грекі, лютѣ поражая іхъ мечемъ своімъ, овыхъ убівая, овыхъ же жестоцѣ уязвляя, овыхъ съ конеі нізлагая. тѣмъ же грекі падаютъ, подняті царева устремленія немогуще. Тогда пакі отъ страны греческія, самъ царъ пелеі съ полкомъ своімъ вніде на бранъ, преновленнѣ же бывші брані, грекі пакі поле пріобрѣтаютъ. Царъ же лаомедонтъ яко левъ рыкая, многіхъ грековъ немілостівнѣ убіваетъ мечемъ своімъ. І пламенемъ ярості дыша о защіщеніі своіхъ весь

раз-

разношашеся. Да яко грекі всі отъ него бѣжать, тогда князь несторъ немогіі терпѣті толікіхъ убіiствъ творімыхъ отъ царя лаомедонта, пріемъ копіе і печалію велікою стѣснівся, нападе на царя і съ коня сверже его, но нѣкіі троянінъ іменемъ седаръ відѣ царя своего пѣша, і сего раді яко вѣрныі рабъ о своемъ господінѣ устыдѣся направівъ копіе свое і князя нестора поразі, і на землю предъ ногі царя своего поверже. царъ же лаомедонтъ війдѣвъ князя нестора предъ собою повержена, мечемъ голымъ крѣпцѣ боря его, і во многіхъ мѣстехъ поразі его. отъ ранъ же оныхъ множество кровi течаше, і безсомнѣнія убітъ бы былъ несторъ, лаомедонтовою десніцею аще не бы помощі отъ своіхъ себѣ получілъ. Іже отъ землі подъемше его въ шатеръ отнесоша.

Царь же помощїю своїхъ на конь свої пакї възыде, ї повелѣвъ рогъ трубїтї, ї по трубному оному гласу седмь тысящь къ нему воїновъ прїступїша, ї нападоша съ царемъ своїмъ толь лютѣ на грекї, да яко всѣхъ їхъ въ бѣгство понудїша, ї на конецъ брега догнаша, ї по їстїннѣ всї бы ту грекї былї ѕлѣ убїенї. но внезапу нѣкїї троянїнъ воїнъ їменемъ дотесъ бѣднѣ уязвленъ прїбѣже отъ трої, сказуя царю града его разрушенїе, царь же лаомедонтъ егда услыша сїя, горко їспустї воздыханїе, ї тою же трубою повелѣ созватї языкъ свої, ї поїде ко граду своему. Прїходящу же ему блїзъ града, вїдѣвъ велїю часть враговъ своїхъ їзъ града їзшедшїхъ, ї протїву его со оружїемъ грядущїхъ. Ї пакї обозрѣся вспять, ї вїдѣ тѣхъ враговъ їхже на брезѣ побѣдї созадї его во оружїї грядущїхъ,

дущіхъ, восхлїпавъ горко, ї что множае, спущается убо ї разжїзается ополченїе не равно, зане грекї троянъ велмї множествомъ превосходятъ. падаютъ убо трупы троянскїя сѣмо ї овамо ї кровъ їхъ яко вода лїяшеся. нїже закоснѣвъ онъ бранныї ї сїлныї ї толъ храбрыї еркулесъ прїїде їже на конѣ крѣпцѣ сѣдя, смертоносными убо язвамї стесняя троянъ, егоже трояне крѣпостї ї смѣлства понестї не могуще падаютъ, путъ ему чрезъ полкї неволно отворяютъ. на царя убо лаомедонта сеї сїлныї нападе яростенъ, ї главу его лютѣ отсѣче, ї по средї своїхъ неїстовственнѣ поверже. еже вїдѣвше трояне плачутся, оставлшеся царя своего правленїя. грекї же пребывающе во своемъ свїрѣпствѣ всѣхъ троянъ бывшїхъ на бранї мечемъ посѣкоша, нї едїнаго же жїва

оста-

оставїша. ї поле троянское трупїемъ мертвыхъ троянъ покрыша, самї же во градъ вшедше, сокровїща градская їспытуютъ, ї богатства гражданская похїщенїемъ грабятъ ї относятъ ко своїмъ кораблемъ, на полату же лаомедонта царя нападше, обрѣтоша тамо ексїону дѣвїцу, отроковїцу сущу царскую дщерь лаомедонта царя. юже вземше предаша ю теламону царю во мзду труда его, сего радї, яко тоï царь теламонъ во градъ трою первыї побѣдїтель оружїемъ внїде. прочїхъ же благородныхъ ї благообразныхъ женъ ї дѣвїцъ поемлюще, въораблї своя отвождаху. чрезъ весь же мѣсяцъ грекї на грабленїе троянское упраждняхуся. Ї егда вся уже сокровїща, царская же ї гражданская їспраздніша, тогдаже ї самую ону трою велїкую царьствующїї ї преславныї тоï градъ раско-

раскопатї умыслїша, еже ї сотворїша, нїзложїша стѣны его, ї врата ї стрѣльнїцы, ї полаты царскїя ї гражданскїя разметаша, прочїя же вся зданїя древяная огнемъ попалїша. кораблї же своя троянскїмї богатствы наполнївше, во своï царствїя отъїдоша.

Разрушену же ї раскопану граду троѣ до основанїя, царю его лаомедонту неправеднѣ убïену бывшу толїко благороднымъ убеïннымъ, толїко мужемъ храбрымъ на бранї умерщвленнымъ, толїко юношамъ оружïемъ оскудѣвшїмъ, толїко благороднымъ женамъ ї благообразнымъ дѣвїцамъ въ плѣнъ ї въ работу отведеннымъ, честнороднеї ексïонѣ того царя дщерї плѣннымъ чїномъ теламону женою учїненнѣ. мужї бо мудрїї любезнѣ разумѣїте, каковї въ мїрѣ семъ слѣпыхъ дѣлъ случаї,

отъ худыхъ бо і отъ легкіхъ обідъ-учатъ воздержатіся, імѣютъ бо въ себѣ малыя обіды по подобію дѣіства веліkаго огня. егоже малая іскра прочімі пітанії вскормена сущі въ пепелѣ, скоро высокія ізрыгаемыя пламені возводітъ. Да научатся царі, і князі чужіхъ невредіті, пріходящіхъ же въ іхъ царствія не отъ злохотнаго умышленія, да царствъ іхъ іспутуютъ таіная. Каково бо бѣ лаомедонту царю на голомъ брезѣ своемъ грекомъ прістанія не даша. віdіте таковаго славнаго царя толъ безчестныі конецъ. і сего раdі да внемлютъ настоящеі історії четцы. колъ худою і малою віною, толъ веліkіхъ і толъ сілныхъ произыде пагуба, яже і до нынѣ плачевнѣ удручаетъ человѣческія слухі.

О ЦАРѢ ПРІЯМѢ, І О ЦАРІЦѢ ЕККУБѢ, І О ІМЕНЕХЪ СЫНОВЪ ЕГО.

Умершу же царю лаомедонту, стася у него сынъ ї̈менемъ прї̈ямъ. Сеї же во время паденїя отча не бѢ въ трої. Sане градъ нѢкії̈ протї̈венъ себѢ ї̈мяше, ї подъ градомъ онымъ съ воїнствомъ стояше. ї о вѕятії̈ града того прїлѢжнымъ промысломъ упражняшеся. Ї въ томъ обступленії̈ надеждею побѢды косняше съ женою своею ї съ дѢтмї. Прї̈їде же къ нему сеї гроѕныї̈ слухъ, яко отецъ его царь лаомедонтъ убїенъ бысть, градъ его троя отъ врагъ вѕятъ, Сестра его ексїона въ плѢнъ отведена, воїнї же его ї̈ граждане мечемъ посѢченї, благородныя жены ї отроковїцы восхї̈щены ї въ чужее отечество отведены. Царская сокровїща ї граждан-

ская

ская вся расхїщена сутЬ. Ї егда вся сїя услЬıша царЬ прїямЬ, їѕнеможе духомЬ, ї расторжеся во многїя слеѕЬı ї рЬıданїя. Ї вскорѢ скончеваетЬ бранЬ граднаго обступленїя, спѢшнЬıмї стопамї скорїтЬ ко троï. Юже егда вїдѢ раѕорену сущу ї раскопану, ї вЬ полѢ ѕапустѢнїя положену, наїпаче плакатїся начатЬ ї рЬıдатї, ї по многї днї упражняшеся вЬ рЬıданїї ї слеѕахЬ. Сеї убо царЬ прїямЬ, їмѢ у себе нѢкую благороднѢїшую жену, їменемЬ еккубу, отЬ нея же ѕачатЬ родї пятЬ сЬıновЬ ї дщерї трї. ОтЬ нїхже первороднЬıї нарїцашеся екторЬ, беѕмѢрнЬıя храбростї воїнЬ, сїлою многою бранноносецЬ, егоже дѢїства вЬ долгої памятї пребЬıваютЬ не беѕЬ вїнЬı воспомїнаема во вѢкї. ВторЬıї же сЬıнЬ его нарїцашеся ПарїсЬ, їже їнако їменуемЬ бѢ АлександрЬ, ученЬ бѢ про-

прочїхъ въ мастерствѣ лучномъ ї стрѣлахъ. Третїї же сынъ его нарїцашеся Деїѳебъ, мужъ храбръ, ї въ совѣтныхъ разсужденїяхъ свѣтелъ. Четвертыї же sвашеся Еленъ, мужъ разума многа, sане sѣло бѣ наученъ свободныхъ хїтростеї наказанїю. Пятыї sвашеся Троїлъ, юноша колъ много сїленъ на бранї, їлї бѣ їнъ екторъ, їлї вторыї отъ него. во всемъ воїскѣ троянскомъ нї едїнъ бѣ юноша толїкїмї сїламї славенъ. Во дщерѣхъ его, первая бяше Елеуsа, сїя сказуется енеева бывшї супруга. Вторая же бяше кассандра, сїя убо сїяше красотою дѣвїческою, но паче цвѣтяше свободныхъ хїтростеї наказанмї, предразумѣватї будущая добрѣ свѣдущї. Третїя же послѣдняя полїксена, бяше отроковїца чюдныя красоты ї благообразїя безмѣрнаго, о еяже лїцѣ ї красотѣ

ї о нравѣхъ ея чудная напїса дарїй. Тої же пакї царь прїямь їмѣ у себе трїдесять сыновь естественныхъ оть разлїчныхъ женъ ему рожденныхъ, ї сїлныхъ браннїковъ конскаго достоїнспва, свѣтлыхъ воїновъ, їмже їмена суть сїя. Дїнадаронъ, Андронїй, Ексдронъ, Какїкабуль, Емарганонъ, Сїзїй, Маргарїтонъ, Амѳїмакъ, ї прочїя, їхже сїлная мужества ї доблестї їхже содѣяша, настоящая їсторїя послѣдї їзъявїть.

о создании трої.

По многї же днї царь прїямь въ рыданїї ї слезахъ пребываше сѣтуя день ї нощь, ї нїкакоже покоя себѣ датї могїй. По семь же егда дождю плачевному слезь его їзчїщену бывшу, ї оть печалеї своїхъ мало отдохнувъ,

ї во благодушїе облечеся. Угодно бысть ему пакї трою раскопанную соорудїтї, ї во своемъ достоїствѣ поставїтї, ї повелѣ отвсюду собратї себѣ мастеры многїя, ї прїїдоша къ нему отъ всѣхъ странъ ѕотчїї ѕѣло хїтры, ї ѕлатолїятелї ї архїтектонї, ї мѣдї ковачї, ї прочїї мужї худогї ї разумїчны. Ї пакї повелѣ царь прїямъ взятї отъ царей подлежащїхъ троянскому скїпетру сокровїща їхъ, ї вложїтї їхъ во своя сокровїща. Повелѣ же пакї со всего царствїя своего собратї данї сугубыя, ї вложїтї я во своя же сокровїща, ї тако бысть богатъ ѕѣло ѕѣло. Ї повелѣ раскопаныя мѣста очїщатї ї равнятї. Ї егда сїя совершїша, повелѣ съ прїлѣжанїемъ утверждатї основанїе, їдѣже стѣнамъ градскїмъ бытї, ї сему бывшу, повелѣ ѕаложїтї стѣны градныя окрестъ,

і возводіті вся вкупѣ по ісравненію, такожде і стрѣлніцы і врата, вкупѣ же повелѣ дѣлаті, і тако по повелѣнію его начаша вся вкупѣ творіті sѣло хітрѣ, і успѣваше дѣло вь рукахь іхь, і sіждаху лѣта нѣкая іхже настоящая історія не ісьявляеть, но токмо поставіша градь онь sѣло чудень і веліkь, велічество же града бяше трі дні долгота его, такожде і шіроты равныя. Высота же стѣнамь града оного двѣстѣ лакоть бяше. Врата же его і стрѣлніцы sѣло хітрѣ устроені бяху, расліічнымь мраморомь украшені, і мусіею подпісані, высота же іхь тріста лактеі бяше, і мѣдію покровені, входь же града того шестію враты устроень бяше, около же града того рвы іскопані бяху глубокі sѣло і каменною стѣною ісвнутрь огражденi, чресь ровь же тоі протіву

вратъ

вратѣ онѣхѣ мостѣі каменнѣі устро- ені бяху. по конецѣ же мостовѣ онѣхѣ башні поставлені бяху ѕѣло чуднѣі, мраморомѣ раѕлічнѣімѣ украшені, і мусіею подпісані і мѣдію поѕлащенною покрѣітѣі, яко да другомѣ любеѕнѣі подаваху входѣі. врагомѣ же жестокі воѕбраняху пріступѣі. Посреді же града того, рѣка нѣкая станкусѣ іменемѣ ілі скомандра течаше. Яже градѣ онѣ на двѣ часті равнѣі раѕдѣляше. Среді же града того на едінѣі странѣ рѣкі оноя, царѣ пріямѣ, чюднѣі свої царскії домѣ повелѣ поставіті, і палату ону чюдную, наріцаемую іліонѣ, еіже вѣі- сота пятѣ сотѣ лактеі, бяше ѕѣло хітрѣ устроена чудною рѣѕію і ѕла- томѣ і мусіею і мраморомѣ раѕлічнѣімѣ украшена, і ѕлатомѣ чістѣімѣ подпі- сана і покровена, і отвсюду красо- тою блістаяся процвѣташе, і всѣхѣ

человѣкъ на ѕрѣнїе красоты своея понуждаше, ї велмї удївляше. Внутрь же стѣны, палаты оныя ѕлатомъ же ї сребромъ ї мусїею ѕѣло хїтрѣ украшены бяху. Такожде дверї ї окна палаты оноя чудны, предївною ї позлащеною рѣѕїю украшенї бяху чуднѣ. Верху же палаты небеснаго бѣгу теченїе прекраснѣ ѕѣло їзображено бяше, такова бо бѣ оная палата, яко нї у коегоже прежде его бывшїхъ царей по всей вселеннѣй не обрѣтеся, о ней же чудная напїса фрїгїї дарїї. Такожде ї їныя многїя чудныя палаты на дворѣ царстѣмъ устроены бяху, ї мусїею ї мраморомъ разлїчнымъ украшены ї рѣѕїю разлїчныхъ подобїї ѕвѣрей же ї птїцъ, ї ѕлатомъ подпїсанї ї покровенї. Пространство же двора оного ѕѣло велїко бяше, стѣны же его такожде разлїчнымї мраморы ї мусїею украшенї

бяху

бяху чудне. Врата же ѕлатомь і сребромь і мусіею, і чудныхь обраѕовь рѣѕію устроені ѕѣло предівнѣ, Среді же двора оного древо нѣкое рукотворімыя хітрості, чуднѣ устроено бяше. самое бо оное древо даже і до верха его, оть ѕлата чіста учінено бяте. роѕгі же его бяху сребрены, лі-ствіежь также оть ѕлата чіста і ѕѣло тонка состроены бѣша ѕѣло хітрѣ. Плодь же древа того оть каменія драгаго і бісера учінень бѣ. высота же того древа лактеі бяше пятьнадесять. на роѕгахь же древа оного птіцы нѣкія раѕлічнымі подобіі устроені бѣша оть ѕлата чіста, і каяждо отьніхь свою пѣснь хітрымі нѣкімі устроенмі яко оть жіва яѕыка гласа пѣніемь іспущаху всѣхь удівляюще, внутрь же града того, княжскія і вел-можскія домы і палаты окресть царь-

 скаго

ского двора поставлені бѣша безчі-
сленні, уліцы же по всему граду равны
размѣрены бѣша, въ ніхже воінскіхъ
і купецкіхъ человѣкъ, і разлічныхъ
художествъ рукодѣлніковъ безчіслен-
ныхъ множество, жівяху по разнымъ
художества своего уліцамъ. ово іконо-
пісцы, ово образорѣсцы, ово левкас-
нікі, ово златоліятелі, ово сребро-
кузнецы, ово мѣдіковачі, ово бронні-
кі, ово седѣлнікі, ово стекляры, ово
шевцы, ово усмарі, ово тектоні, ово
землемѣрітелі і прочіі, отъ всѣхъ бо
странъ царь пріямъ повелѣ собраті
жітелі оны, і населі тою велікіі онъ
царствующіі свої градъ і бысть много-
человѣченъ градъ і богатъ, много же
бяше ту і премудрыхъ людеі, і воін-
ственныхъ бранноносецъ чудныхъ,
і ту первѣе обрѣтошася шахматныя
потѣхі, ту і ігры вскорѣ разгнѣвімыя

тавлеі-

тавлеiнЫя, i скорЫя шкотЫ i прiбЫткi напраснЫя, ѕернi, ту трагедiя i комедея iзѣобрѣтена бЫтi сказуется, i прочiя веселЫя музiчнЫя iгранiя, нi когда бо чтется, нi вѣ коемѣ царствii таковѣ iнѣ преславенѣ градѣ толiкого велiчества, толiкiя красотЫ, каковѣ бѣ чуднЫi градѣ троя велiкая, юже царѣ прiямѣ во обiтанiе себѣ созда.

О ПОСЛАНIИ ПОСЛОВѢ ЦАРЯ ПРIЯМА КО ГРЕЧЕСКIМѢ ЦАРЕМѢ, О ОТДАНIИ СЕСТРЫ ЕГО·

Егда же царѣ прiямѣ градѣ трою предѣумЫслiмЫмѣ концемѣ соверши, i внятнЫмѣ сердцемѣ разгордѣвся, всѣхѣ своiхѣ гражданѣ прiзватi кѣ себѣ повелѣ. Сшедшiмжеся iмѣ на нѣкоеi площадi, яже посредi града на оноi поставленi бЫша,

царь пріямь сїя словеса ізрече кь німь. о любезніі мої граждане, вы вѣсте, коль не мілостївною ї лютою безсловесною яростїю подвігшеся грекове , нападоша на отечество наше туне, ї безь всякїя віны убіша отца моего, славнаго ї благороднаго царя лаомедонта, опровергоша градь его. погубіша благородныхь его, умертвіша оружїемь воїновь его , ісѣкоша мечї прочїхь гражданъ его , восхїтіша царская сокровіща его , разграбіша градская вся імѣнїя , ї поїмаша вь плѣнь благородныя ї красныя жены вашї ї дѣтї, наїпаче же всѣхь горшї есть, яко восхїтіша благородную ексїону сестру мою , отроковіцу сущу царскую, ї тѣмь паче осрамотіша царство державы нашея. І мнѣ убо моїхь , вамь же вашіхь , вь толікомь жестокомь

свірѣп-

свірѣпствѣ умертвіша родітелей. мы же въ то время немощні весма бѣхомъ, сопротівітіся врагомъ нашымъ, ѕанеже безградні і бездомні і гладні і малочісленні бѣхомъ. Нынѣ же вселюбезніі отъ толікіхъ ѕлыхъ нашіхъ обстояніі всеконечнѣ уже свободіхомся якоже і самі відіте, колікімъ возмогаемъ воінствомъ, колікімі храбрымі бранноносцы себе ополчаемъ, і толікімъ богатствомъ ізобілуемъ, і колікімі брашеннымі потребамі обогащені пребываемъ, і колъ во крѣпцѣ поставлені есмы градѣ. І нынѣ убо есть лі комуждо васъ въ мыслі противу толъ лютыхъ враговъ нашіхъ немілостівыхъ, смертныхъ вредітелей, руцѣ на оружіе обратіті, і на разореніе іхъ мужескі потщатіся. Но ѕане вселюбезніі бранныі случаі всегда подъ сомнѣніемъ есть

і неізвѣ-

ї неїзвѣстна суть дѣла воюющїхся, тѣмже отъ ополченїя унятїся брегомѣе вїдїтся, праведно бо есть, яко же мню, посолствомъ взыскатї немїлостївыхъ тѣхъ, да аще благоволятъ мї отдатї сестру мою, то воїстїнну вся їныя шкоды їхъ ї обїды сотворенныя їмї совершенно отъ насъ да оставятся. Ї сего убо сотворїтї не восхотѣхъ, безъ вашего повелѣваемаго совѣта, ї того радї о семъ вашему даю вѣденїю. ї что мї о томъ возвѣстїте любезнїї моï, да слышу. Онї же сїя слышавше, весело велмї похвалїша совѣтъ царевъ, ї вскорѣ сему бытї повелѣша, тогда царъ прїямъ їзбра въ посолство антенора княѕя, мужа убо храбра ї разумомъ мудростї велмї сїяюща, ї разсужденїемъ ѕдраваго совѣта ѕѣло цвѣтуща ї тѣломъ добрѣ стройна,

ї повелѣ

і повелѢ ему да ко греческімъ царемъ
въ посолство себе управітъ. Антеноръ же повелѢніемъ царевымъ. абіе
на путъ препоясуется, і вскорѢ на
корабль восходітъ, і вѢтріла распростерші повелѢ, путі своего емлется.
І первѢе ко царю пелею пріходітъ, сказуя себе посла быті отъ царя пріяма,
посолство же свое повѢдуетъ сімі
словесы. царь пріямъ троянскаго
царства господъ, благородіе твое
любезнѢ молітъ, і воспомінаетъ ті
понеже во оно мімошедшее время, туне нападосте на отечество его, благороднаго отца его, царя лаомедонта
убісте, градъ его славныі до конца
разорісте, благородныхъ его велможъ
і свѢтлыхъ воіновъ оружіемъ умертвісте, гражданъ его не мілостівно
мечі ісѢкосте, благородныхъ женъ і
дѢвіцъ въ плѢнъ отведосте. сокровіща

же его царская і градская грабленіемъ восхітісте, і вся лютая царьству его показасте, наіпаче же сестру его царскую, благородную ексіону царевну восхіщеніемъ восхітісте, і во своя царствія отведосте, і нынѣ срамотнѣ ѕѣло творітъ надъ нею держатель ея. І понеже убо ты многаго разсужденія царь есі, тебе онъ царь пріамъ молітъ і любезнѣ благородствіе твое просітъ, да въ толіцѣхъ ѕлыхъ нанесенныхъ ему отъ вашіхъ царьствіі обідъ, могло бы ся сотворіті поне сіе молое добро благородіемъ твоімъ, еже бы возвратіті сестру его во отечество ея. вся же іныя шкоды і обіды ваша оставляются отъ него, сі велікіі царю да не обленішіся самъ благородія своего сотворіті по словесемъ его, і іныхъ благородныхъ цареі на сіе ізволеніе воспрівесті.

І тако

Ї тако Антенорь рѣчї своя сконча. Царь же пелеї егда сїя услыша, весь гнѣвомь разжжеся, тако рече антенору. Почто ты друже сїхь радї реченїї твоїхь дерзнуль есї наступїтї предѣлы наша, кь тому же еще ї неправду напїсуешї намь, укаряя насъ, мы бо царя твоего нїчїмь же обїдѣхомь, но зане царь лаомедонть родїтель его вїну представї зла своего, тѣмже ї умре самь по їзволенїю своему, нї кому же его на сїе понуждающу, еже безчестїе наносїтї славнымь.

Да аще царь твої сїцевыхь радї продерзостеї умре, что ты о себѣ бытї мнїшї, укоряя насъ вь палатѣ нашеї обїдою поносяя насъ, еюже сопротївїхомся царю лаомедонту, почто же нашїхь славныхь ї благородныхь обїду забыль есї, ї нї во что же вмѣняя полагаешї, глаголю

же

же ті, яко аще не бы дѣло посольства ѕащіщало тя, беѕсомнѣнія повелѣлъ быхъ казніті тя, тѣмже отвіді отсюду скоро, да не умреші смертію беѕлѣпотною. Антеноръ же абіе отвіде отъ царя, і на корабль свої вѕыде, скоро отходітъ отъ царствія его, і ко царю теламону отходітъ, къ нему же съ корабля сшедъ, пріступі, посолство свое повѣдуетъ сімі словесы, царь пріамъ троянскаго царства господъ, благородствіе твое любеѕнѣ просітъ, да сестру его, юже въ палатѣ вашеі въ неподобномъ держіші супружествѣ отдалъ бы есі ея царю, ѕане много естъ къ вашеі честі его царскую сестру въ неподобномъ імѣті супружествѣ, ібо отъ равнаго естъ благородія, ілі і вящшаго быті можаше, ѕане могла бы отдатіся обычаемъ царскімъ, якоже лѣпо

естъ

естЬ благороднЫмЬ бракї творїтї. нынѢ же укорнЫмЬ прелюбодѢїствомЬ благородїе ея мучїтся, ї сего радї да благоволїтЬ держава твоя возвратїтї оную во отечество её, да sдраваго совѢта любовїю отЬ царя прїяма насладїшїся, ї тако антенорЬ рѢчї своя скончa. кЬ словесемЬ же АнтеноровЬмЬ царЬ теламонЬ гнѢвомЬ разжеся, ї смѢятелнЫмЬ лїцемЬ рече ему: друже кто ты нїбудЬ, о легкостї бо азЬ твоего ума, удївленїемЬ подвїжуся, sане нї онЬ мнѢ нї азЬ ему нїкоеяже дружбы sнатїемЬ союзенЬ. Ї сего радї ї слЫшатї мї его моленїя нѢстЬ кЬ хотѢнїю. вѢстЬ бо царЬ твоЇ мене прїшедша, которої сЬ нѢкоїмї їнЫмї греческїмї славнЫмї, ї яко самЬ азЬ прежде їнЫхЬ всѢхЬ во градЬ трою первЫїї побѢдїтелЬ оружїемЬ внїдохЬ, ТѢмже ї не легокЬ дарЬ якоже мню

 бЫтї

бытї воспрїяхъ себѣ Ексїону, но многїмъ ї ѕлїянїемъ крове моея получїхъ ю, во мѕдү бо труда моего предана мнѣ бысть Ексїона, творїтї мї о неї мое їѕволенїе, ї немощно мнѣ толь драгу вещь туне отдатї, аще не острїемъ меча убївателнаго. Ї тебе же самого азъ ѕѣло мню буя бытї, яко сїцева дѣла радї дерѕнулъ есї наступїтї предѣлы царствїя нашего, къ тому же пакї ї безчестїя укорїзну наводя намъ, яко реклъ есї ексїону благородїемъ цвѣтущу паче насъ, яже толїко лѣтъ въ палатѣ съ намї, благородїе царствїя нашего покорснїемъ послушая ї почїтая госпожа тебѣ сущї. Ты же рцы мї, откуду воспрїялъ есї толїку смѣлства дерзость, яко досаждаешї мї со многою ѕѣлностїю въ лїце благородїя нашего въ палатѣ моеї чужеземецъ сыї ї рабъ; ї аще не бы дѣло

посол-

посолства твоего соблюдало тя, то по їстіннѣ на древѣ повѣсіті повелѣлъ быхъ тя, тѣмже отъїді скоро отсюду, аще лї же мало ѕакоснїші, то бесъсомнѣнія їмаші въ смертную бѣду впасті, Антеноръ же їѕыде отъ него, ї въ корабль свої вніде, ї вскорѣ отходітъ отъ царства его, ї ко царемъ кастору ї полуксу отъїде, ї съ карабля своего сшедъ прїступї къ німъ, ї посолства своего образъ якоже царю пелею по всему їѕрече, моля їхъ о отданії сестры царевы. Тогда царь касторъ гнѣвомъ отвѣща ему сїце, друже кто ты нїбудї, ніже мы вѣрїмъ, ніже мнїмъ повредївше чїмъ царя прїама, но отецъ его царь лаомедонтъ віну представї ѕла своего, ї сего радї яко небрегії бесъсовѣтно раѕторгнеся, нанесе бо обїду благороднымъ содѣла, тѣмже ї умре смертїю яѕвенною, ї что есть намъ

кь сїмь. самь бо по ізволенїю своему якоже сотворї, тако ї пострада, тѣмже всуе дерзнуль есї неразумїя мглою оть всюду обьять бывь, сїхь радї вещеї ко предѣломь царства сего коснутїся. ї сего радї яко же мню зѣло мало любезень себѣ бытї жївоть твої показуешї, понося намь, ї досаду плетыї царемь вь палатѣ їхь, ї аще не бы дѣло посолства твоего защїтїло тя оть смертї, безь сомнѣнїя погїбль бы есї здѣ срамно. ї сего радї скоро потщїся їзытї отсюду. аще лї же, нї, то абїе вся лютая на тебѣ случатся. Антенорь же сїя слышавь, абїе со тщанїемь на корабль свої взыде, ї вскорѣ отходя оть нїхь ко князю нестору прїходїть, кь нему же сь корабля сшедь прїступї, ї посолство свое якоже царема кастору ї полуксу по всему їзрече. Несторь же егда сїя

услыша

услыша весь гнѣвомъ ярості разжегся, і яростнаго раді неїстовства своего бысть блѣденъ, на антенора грозным ліцемъ воззрѣ косо, і ему сіцевая словеса ізрече прещеніемъ устремітелнѣ: рабе лукавыі откуду тебѣ проізыті возможе толікія дерзості смѣлство, яко сіцевымі реченії дерзнулъ есі опорочіті ушеса моя. І аще не бы мя благородіе мое обуздало, языкъ твоі отъ челюстеі історгнуті повелѣлъ быхъ, і въ безлѣпіе царя твоего тебѣ по удомъ конмі влачіма по граду расторнутіся учініль бы. тѣмже бѣжі отсюду скоро да не погібнеші лютѣ, аще лі же мало укосніші здѣ, то безсомнѣнія злою смертію умреші. Антенорь же сіцевыхъ словесъ ужасся, скоро отъ іде отъ него, дівяся толіку суровству і безчеловѣчію княза нестора,

і на

ї на карабль свої взыде, ї скоро отъїде ѿтъ него. І по многї днї плаванїя своего, отъ волнъ морскїхъ лютая озлобленїя пострада. Доїде же здравъ во прїстанїще троянское, ї первѣе внїде въ палату цареву, їдѣже царь прїамъ во множествѣ благородныхъ сѣдяше.

Антенóръ же ставъ предъ царемъ, возвѣщаетъ по дробну случївшаяся ему въ грецыї. ї первѣе сказуетъ царю тяжкїї отвѣтъ, бывшїї ему отъ пелея царя. тако же претїмыя обїды отъ теламона царя ему реченныя, кастора же ї полукса цареї поносныя отвѣты, жестокїя ї острыя устрашенїя, отъ князя нестора нанесенныя. ї егда же услыша сїя царь прїямъ, зѣло оскорбѣ, ї отъ велїкїя своея печалї їзнеможе духомъ, мало разумѣвая посла своего въ рѣчехъ его, ї о прїобрѣтенїї сестры своея бысть отчаяненъ.

О СОВѢТѢ

О СОВѢТѢ УЛОЖЕННОМЪ, ЯКО ДА ПАРІСЪ ВО ГРЕКІ ПОШЛЕТСЯ.

Въ послѣдующїи же день, царъ прїямъ всѣмъ снїтїся повелѣ гражданомъ, ї яко снїдошася всї, тогда царъ прїямъ сїцевая въ нїхъ словеса ївлїя. О любезнїи моѝ ї храбрїи граждане, вы самї добрѣ вѣсте, колъ лютою ї ненавїстною вїною подвїгшеся грекове на отечество наше нападоша, отца моего убїша, гражданъ его оружїемъ умертвїша, благородную сестру мою восхїтїша, градъ нашъ опровергоша, благородныхъ женъ ї благообразныхъ дѣвїцъ вашїхъ въ плѣнъ ї въ работу отведоша, сокровїща же царская ї гражданская во своя царства отъвезоша, ї вся лютая царству нашему показаша. мы же вся сїя поїстїннѣ

тяжкія обіды іхъ молчаніемъ сміре-
нія пренесті восхотѣхомъ, неже
лі трудітіся шумѣніенъ ополченія.
і сего раді разумнаго антенора посла
нашего послахомъ къ німъ, моляще
іхъ токмо о отданії сестры моея,
вся же іныя шкоды іхъ і обіды своя
отнюдъ оставляюще, но ні тако
успѣті что возмогохомъ, не токмо
бо желанія своего отъ сіхъ лютыхъ
враговъ нашіхъ не получіхомъ, но
ніже слышаті моленія нашего восхо-
тѣша отъ лютості своея, тако одер-
жімі суще, і отъ высокоумія въ гор-
дыню возвысівшеся, намъ тяжчаіше
воспретіша, ніже словомъ познатіся
восхотѣша, яко ѕло сотворіша,
Колікімі бо прещенмі посла моего
преобідѣша. і колікімі лютымі убіі-
ствы ему воспретіша, не восхотѣв-
ше бо съ намі отнюдъ грѣтіся прімі-
реня

ренія живыми теплотами, но тако лютѣ ненавистію яко мразомъ отъвсюду омерзше, тяшкими вражды внутрѣ себе питаютъ.

І сего ради любезніи мои і мужественніи трояне глаголю вамъ і воспоминаю, естъ ли убо комуждо васъ въ мысли противу враговъ нашихъ толъ лютыхъ, і толъ не милостивыхъ воспріяти сердца своя мужественна, і смѣлствомъ храбрости отвсюду оградившеся, въ лице врагомъ нашимъ крѣпцѣ со оружіемъ стати прободающе ребра своя, і мечи разсѣкающеся съ ними наполы, нещадяще храбрыхъ главъ вашихъ, ниже імѣнію істощанія.

І что ми о семъ любезніи мои возвѣстите, да слышу, і пріиму малъ покои духу моему: І егда царъ пріямъ скончa словеса своя, тогда граждане единодушно вси вкупѣ возопиша: яко единѣми усты

желающе велмі конечнаго отмщенія враговъ своіхъ, обѣщаваются крѣпцѣ противу іхъ во оружіяхъ стаmі, нещадяще імѣніі своіхъ і персонъ. Возвеселіся же о сіхъ царъ, і велмі похваливъ храбрыхъ граждан своіхъ во свою полату отъіде, і повелѣ прізваті сыны своя, і пріідоша къ нему всі, і сѣде кождо іхъ на своемъ мѣстѣ подостоінству іхъ. Царъ пріямъ сіце рече сыновомъ своімъ. О любезніі мої сынове, вѣсте яко азъ васъ родіхъ, вы же отъ мене родістеся, і кождо насъ союзомъ сімъ вкупѣ всї связані есмы і соедінені. і сего раді должні есмы во всѣхъ полученіяхъ радосныхъ і печалныхъ другъ другу соедінятіся, і сопріобщатіся. Нынѣ же вселюбезніі мої і благородніі сынове коліка бѣда объемлетъ душу мою, і коліка печалъ поядаетъ сердце мое

отъ

о̓тъ обдержащїя мя напастї внезапу на мя нападшеї, Ї много время коснящї въ сердцы моемъ уже сокрушї мя, помїная ї предъ очї полагая мысленнѣ убїїство отца моего, безчестное отвезенїе сестры моея, разрушенїе града моего, погубленїе гражданъ моїхъ, плѣненїе женъ ї дѣвїцъ благородныхъ, расхїщенїе сокровїщъ моїхъ, преобїдѣнїе посла моего, ї вся лютая яже нанесоша на мя грекове немїлостївїї, ї того радї їзнемогаю духомъ ї погружаюся печалїю велїкою, убїеннымъ бо бывшїмъ родїтелемъ нашїмъ ї гражданомъ, вамъ же сынове мої жївымъ сущымъ, ї въ толїцѣ сїлѣ бывающымъ, заповѣдую яко отецъ, ї молю когождо васъ, препояшїтеся храбростїю сїлъ вашїхъ, ї будїте въ сыны сїлныхъ, возъдвїгнїте храбростї вашея сїлу на сїя злая, грозну воспрїїмїте мысль, тяшкїя

сїя

сїя обїды оружїемъ своїмъ мстїтї. Ї обращся къ ектору рече: ї ты любезнѣйшїї сыне моѣ екторе, їже во всѣхъ братїяхъ твоїхъ первородный, їже лѣтнїмъ возвышенїемъ, ї храбростїю сїлы предваряешї прочїхъ братїю твою, сїмъ моїмъ воспомїнанїемъ їмїся, ї заповѣдеї моїхъ їсслѣдованїе смѣло воспрїїмї, будї убо ты сего дѣла началнїкъ ї воевода, ї братїя твоя тебѣ да повїнуются, ї всї царїе намъ подъвластнїї послушатї тя їмутъ. Ї сїя рекъ царъ прїямъ очї своя наполнївъ слезъ умолче.

ОТВѢТЪ ЕКТОРОВЪ, ПЕРВОРОДНАГО СЫНА ЦАРЕВА.

Любїмѣйшїї господъ моѣ ї отче благородный велїкїї царю, Аще мы о своїхъ о бїдахъ нерадїмъ ї не

ї не отмщеваемъ себе, то уже ї неблагородні есмы въ человѣцехъ естеством. їбо ї бесловесная жївотная відїмъ нѣкогда себе отмщевающа. Возвѣщаю же їзвѣстно о їзволенії моемъ благородїю твоему, яко ні едїнъ же въ твоїхъ сынѣхъ, дражаїшії отче, толїко желателенъ убїїства врагомъ нашїмъ, якоже азъ, да якоже есмь первыї въ нїхъ родомъ, сїце первому подобаетъ мї желатї ї отмщенїя. ї того радї въ кровї їхъ деснїца моя окровавлена їзгубїтъ, їже дѣдъ моїхъ ї гражданъ пролїяша кровъ. Но едїно дерзнухъ благородїю твоему воспомянутї дражаїшії отче да хотѣнїе сего дѣла бесовѣтнѣ не воспрїїмется, духъ желанїя своего на се взїмая, то бо можетъ якоже глаголютъ поїстїннѣ благо нарещїся бытї начало, емуже конецъ честенъ послѣдуетъ.

А еже

а еже вїдїть токмо начало благо, ї начїнатї дѣло, конца же опасным здраваго совѣта расужденїемь не їспытоватї, не расужденїя, но дерзостї есть дѣло. Множїцею бо ключается таковым нерасмотрїтелемь не постїзатї конца благаго, но строптївь прїемлють, ї зѣло вь раскаянїї о нерасмотренїї своемь бывають, тщету подъемлюще паче неже прїбытокь прїобрѣтающе. Таково нѣчто да бы ї нась не постїгло нерасмотренїе. Вѣсї бо дражаїшїї отче, Аѳрїкуї европїю днесь грекомь бытї повїнну. колїкїмь грекї преїзобїлують богатствомь; колїкїмї ополчаются воїнствы: Колїкїмї храбрымї ополчїтелї возмогають; вѣмь бо яко ї во азїї мнозї возмогають человѣцы, но не суть во ополчїмомь навыканїї зѣло бранлївї, ї сего радї коль сумнїмо есть, аще оружїя про-

тїву сїлнѣйшїхь насъ неїзслѣдїмымь совѣтомъ понесемь, едва їлї нїкако же постїгнутї намь будетъ конецъ желаемыї. Чїнь убо нашъ днесь, їже толїкїмь покоемь цвѣтетъ, толїкою славою блїстаетъ, почто же хощемь труды тяшкїмї смутїтїся, ї отъ веселаго покоя прїїтї ко убїїству бѣдно персонь нашїхь, во їстїнну ексїона нѣстъ толїкою цѣною їскуплена, да за ея прїобрѣтенїе аще случїтся умретї, толїко славнымь.

Да не возмнїшї же мя дражаїшїї моі отче, яко сїя азъ браннымь страхомь їлї сердца моего малодушствомь їзношу, но сумнюся страхомь шуїхь не счаслївыхь случаевь, ї да не твоего царскаго благородїя достоїнство вь лаятелныхь паденїяхь упраздніїтся.

отвѣтъ парісовъ, вторaго сына царева.

Умолча же по сіхъ словесѣхъ разсудный і храбрый Екторъ. но Парісъ словеса Екторова слышавъ, отъ мѣста своего воста, сімі словесы возглагола. О пресвѣтлый і благороднѣішії царю, слыші о концѣ поспѣшномъ, да возвѣщу благородію твоему, і дамъ о семъ совѣсті твоеі ізвѣстно знамя, яко отъ боговъ сія неложно воспріяхъ. Прежде бо малыхъ сіхъ днеі случімися ізыті на поле во множествѣ ловцовъ і звѣремъ сѣмо і овамо ізысканымъ бывшімъ, нічесого же возмогъ себѣ любезна уловіті. Солнцу уже обращающуся бліз вечерніхъ предѣлъ, і уже помышляющу мі во градъ возвратітіся, внезапу явіся мнѣ Еленъ нѣкіі, на горахъ пустыхъ лѣсовъ онѣхъ,

онѣхъ, текохъ же абіе во слѣдъ его ѕѣло быстрѣ, мняхъ бо угоніті его, ї оставіхъ всѣхъ сообщніковъ моїхъ, устреміхся на гнаніе еленя. Егда же пріекохъ къ чащамъ лѣса онаго, внеѕапу еленъ отъ очеї моїхъ ісчеѕе. Что же прочее утрудіхся азъ самъ, такожде ї конъ моі весъ мокръ бысть, каплї каплямъ прілагая отъ веліка пота, снїдохъ же азъ съ коня своего, ї къ вѣтві нѣкоего древа прівязахъ, ї снемъ съ себе тулъ свої, ї саїдакъ егоже ношахъ, снїдохъ на землю опочіті, ї возглавіе отъ ніхъ учініхъ, ї се сонъ нѣкії крѣпокъ абіе нападе на мя, спахъ же ѕѣло крѣпко, відѣхъ же во снѣ томъ, велмї дівно відѣніе, яко богъ меркурії явіся мнѣ, трі богіні водяше съ собою, афродіту, палладу, ї юнону. Ноая же ї яблоко нѣкое чудно, ї пріїде ко мнѣ, ї рече мї сіце,

парїсЪ парїсЪ се прїведохЪ тебѢ трї богїнї сїя, їмѢющїхЪ прю между себе сїцеву, ядущїмЪ бо їмЪ на нѢкоемЪ торжественнѢ брацѢ, яблоко нѢкое чудныя рѢѕї повержено бѢ вЪ нїхЪ, на немЪ же напїсано бѢ, да краснѢї-шеї отЪ нїхЪ дастся, ї кая отЪ нїхЪ краснѢїша естЪ воѕвѢстї їмЪ, твоему бо суду предаются, ї каяждо тебѢ ѕа мѕду суда твоего обѢщастЪ мною обѢщанїе неложно, аще учїнїшї юнону госпожу бытї яблоку, она устроїтЪ тя во всѢхЪ велможахЪ ѕем-скїхЪ бытї перваго. Аще лї же палла-ду то всяку премудростЪ отЪ нея ѕа мѕду получїшї. Аще лї же Афродїту, то краснѢїшую ї благороднѢїшую жену отЪ грекЪ прїведетЪ тї. Тогда аѕЪ отвѢщахЪ меркурїю, не могу, ре-кохЪ, о семЪ їѕвѢстна ї їстїнна суда датї їмЪ, аще не всї нагї предстанутЪ

мї,

мї, сложївше убо абїе рїзы своя, трї предреченныя дѣвїцы оны, тогда їзслѣдїмїся суду бытї їстїнну. яко афродїта тѣхъ другїхъ двухъ добротою красоты своея явѣ превзыде, ї сего радї учїнїхъ ону бытї госпожу яблока онаго, она же о побѣдѣ яблока велмї бысть весела. Обѣтъ меркурїевъ мнѣ вторїцею подтвердї. Тѣмже велїкїї царю, аще благоволїтъ держава твоя, послї убо мя во грекї, азъ бо не ложно мыслъ благородїя твоего веселїемъ їсполню. І сїя їзрекъ парїсъ, словесемъ своїмъ конецъ сотворї.

ОТВѢТЪ ДЕЇФЕБОВЪ, ТРЕТЇЯГО СЫНА ЦАРЕВА.

Скончану же бывшу парїсову отвѣту предъреченному. Воста деїфебъ третїї сынъ царевъ,

отъ мѣста своего і рече. о пресвѣтлыі і велікіі царю, яко аще бы sемледѣлателі человѣцы, опаснымъ совѣтомъ разсуждалі, колі́ка на нівахъ восхіщаема бываютъ отъ птіцъ сѣмена іхъ, то нікогда бы бразgамъ сѣменъ своіхъ подалі, івсі бы человѣцы гладомъ скончаліся, такожде і карабленіцы аще бы крѣпцѣ размышлялі, колі́ка озлобленія і страхі, отъ морскіхъ треволненіі подъемлютъ, множіцею бо і потопленіе пріключается, і престалі отъ плаванія, то уже къ тому невлаемо бы намъ было море, і вся купледѣіствія погіблі, такожде бываетъ і прі совѣтныхъ разсужденіяхъ, на бѣды бо аще кто не дерзаетъ, то і желанія своего не получаетъ. Сіце же велікіі царю, і настоящее дѣло сіе, інако якоже нешщую ісправітіся не можетъ, токмо

бранію

бранїю ратнаго ополченїя. Ї сего радї да пошлются убо кораблї, воеватї грековъ, ѕане совѣту парїсову ӥскуснѣ прекословїтїся не можетъ, аще случїтся ему оттуду благороднѣйшую жену прївестї, то по ӥстїннѣ легко можешї прїобрѣстї благороднѣйшую свою сестру. ї сїя їзрече деїфебъ умолчє.

ОТВѢТЪ ЕЛЕНОВЪ, ЧЕТВЕРТАГО СЫНА ЦАРЕВА,

По скончанїї же рѣчеї деїфебовыхъ, воста Еленъ четвертыї сынъ царевъ отъ мѣста своего, мыслї своея двїѕанїе отверѕе сїмї словесы. О благородныї ї пресвѣтлыї царю, да не прогнѣвается на мя велїчествїе твое, хощу бо рещї благородїю твоему самую ӥстїнну, отцу моему сущу тї ї благодателю, понеже убо

ты великії царю їстинный ї правый царь їменуешїся, якоже ї есть, почто же къ толїцѣ неправдѣ благородїе свое уклоняешї, ї почто ѕлому сему начїнанїю не возбранїшї; но уже ї въ дѣло беззаконїе се проїзвестї покушаешїся, кая бо есть се правда, їлї коего благородїя дѣло, еже восхїщатї жены чужїе, ї отводїтї їхъ во своя отечества, ї тѣмъ осрамощатї свою царьскую державу. нї господї мої велїкії царю, да не нїспадеть къ толїку грѣху благородїе твое, еже сотворїтї по словесѣмъ парїсовымъ, ї утвердїтї совѣтъ брата моего, аще бо ты самъ множїцею о семъ порїцаешї грекомъ сїцевая творящїмъ, почто же къ толїку же беззаконїю ї самъ нїспастї порѣваешїся. Нї господї мої, нї, да не сотворїшї тако, яко ѕѣло срамно есть, къ тому же еще ї бѣда велїка хощеть

бытї

бытї царству твоему, аще сотворї-
шї се. Вѣсть бо благородїе твое мене
наказанна суща въ вѣдѣнїїхъ будущ-
щїхъ, яко о хотящїхъ бытї мало ізыде
отъ устъ моїхъ слово ложно, еже бы
не послѣдовала сему самая правда,
ї збытїе вещемъ. Тѣмже ї о настоя-
щемъ семъ дѣлѣ, благородїю твоему
возвѣщу, ї дерзновенно реку, ї за їстї-
нну слово свое укрѣплю, ако аще
сынъ твоï парїсъ во грецїю поïтї дер-
знетъ, ї на землю греческую насту-
пїтъ, ї оттуду благородную жену
похїщенїемъ прїведетъ во трою, то
безъ сомнѣнїя вѣждь, яко сеї славныї
градъ нашъ троя велїкая, въ пепелъ
превращенъ будетъ отъ грекъ, ї гра-
ждане твоï оружїемъ падутъ, ї насъ
всѣхъ їже отъ твоїхъ чреслъ їзшед-
шїхъ, узрїтъ твое царское око, мечмї
расѣкаемыхъ, ї по удомъ раздробляе-

 мыхъ

мыхъ, послѣдї же ї самого тя пре-славнаго царя уврятъ человѣцы на песцѣ расѣчена лежаща, ї удївятся велмї, ї позвїждутъ, ї главамї покївающе рекутъ, како толїкъ ї таковъ велїкїї царъ ї сынове его бесовѣтнѣ падоша, ї славныї его градъ расыпася, ї въ полѣ запустѣнїя положїся. Ї сїя їзрече еленъ премудрыї, по їстїннѣ бывъ полныї царскою мудростїю, самъ же стоскнувся печалїю велїкою умолче, ї яко боля сѣде на своемъ мѣстѣ, ї въ сїхъ словесѣхъ, елена премудраго, сомняшеся мыслъ царева, ї їсполнїся смущенїя велїка, ї сего радї во всѣхъ предстоящїхъ отвсюду бѣ молчанїе тїхо, нїже бо кто смѣлъ гласомъ слово їспустїтї.

ОТВѢТЪ ТРОІЛОВЪ, ПЯТАГО СЫНА ЦАРЕВА.

Тогда троілъ отъ сыновъ царевыхъ юнѣйшіі, відѣ, яко всі многаго раді смущенія молчатъ, расторгъ молчаніе сімі словесы возглагола: о мужіе благорднії і sѣло смѣлії, по что смущаетеся во многіхъ, гласомъ едінаго малодушнаго кніжніка, ні лі сущее естъ кніжніку отметаті брані, бѣжаті нахожденія, іхже едіно творітъ малодушство любіті піщі, і во едіномъ пітаніі брашенъ і пітія сытостію надыматіся. Кто бо отъ человѣкъ совершенно вѣстъ будущая, тѣмже да шествуетъ еленъ, аще страхомъ поражается, во молбіщахъ служіті жреческая, і да оставітъ прочіхъ, іже стыдѣніемъ срамоты покрытіся не могутъ. во оружномъ сраженіі взы-

скаті отмщенія. І обращся ко царю тако рече, почто о его рѣчехъ толь суетныхъ, толь худыхъ, царю славныї смущаешіся, повѣлі кораблі готовіті, і воіску бранному на путь препоясатіся, яко совѣту парісову не мощно есть протівітіся, Аще бо ключітся ему оттуду прівесті благороднѣішую нѣкую жену, то по істінѣ благородіе ексіоніно абіе узріші велікії царю, благотворнымъ бо премѣненіемъ каждо отъ ніхъ познаетъ свою страну і отечество, мы же къ тому беспечалні будемъ, не терпяще толікія укорізны отъ враговъ нашіхъ. І сія ізрече троілъ умолче.

Угодіся же совѣтъ троіловъ всѣмъ предстоящімъ, всі бо совѣтъ его велмі похваліша, проізволі же на се і самъ царь.

Тогда нѣкії воінъ отъ предстоящіхъ іменемъ партеусъ, сынъ нѣкоего

філо-

філософа веліка, іменемъ еуфобрія пріступівъ рече ко царю, о велікії і преславный царю, вѣмъ бо яко добрѣ вѣстъ благородіе твое, мене імуща отца еуфобрія, іже сто і осмьдесятъ лѣтъ жівшаго, і всякія філософії въ конецъ навыкшаго, въ наказанії бо бѣга небеснаго, і въ вѣденії будущіхъ ѕѣло іскуснаго, сеі бо многажды мі о сеі вещі рече, і ѕа істінну слово свое утверді, яко аще рече сынъ вашъ царскії дерѕнетъ поіті во грецію, і оттуду пріведетъ во трою жену благородну, то уже славны і градъ вашъ сеі до конца опроверженъ будетъ отъ грекъ, і къ тому не воѕградітся въ вѣчное время, і жітелі его ові оружіемъ умрутъ, ові же въ плѣнъ і въ работу отведені будутъ, і къ тому не воѕвратятся, і тако іѕмрутъ, і сія дерѕнухъ державѣ твоеі воѕвѣстіті

велікії

велїкїї царю, яко да сїя слышавъ благолѣпнѣ о семъ разсудїшї, яко нѣстъ добро словеса мудрыхъ мужеї презїратї, отъ велїкаго їхъ разумѣнїя, ї отъ многаго їскуства премудростї глаголанныя, ї сїя рекъ умолче. Къ словесемъ же партеусовымъ сїце їзрекшаго ропотъ велїї воста въ палатѣ царевѣ, отъ предстоящїхъ, его бо ї отча пророченїя отвергающе, ї совѣту его волїтї нехотяще. Тогда царь прїямъ повелѣ абїе сыновомъ своїмъ парїсу ї деїфебу, такожде ї княземъ, енею ї полїдаму, да во грецыю со ополченїемъ препояшутся, повелѣ же їмъ ї кораблї уготовлятї, ї воїнству вооружатїся, ї сему повелѣнїю бывшу. Абїе всї разыдошася отъ палаты царевы зѣло радостнї ї веселї, яко парїсъ во грекї съ воїскїмъ їматъ поїтї.

Егда же прїїде сїе къ вѣдѣнїю касандрїну

дрїну, дщерї царевы, ѕѣло расторжеся во многїя слезы, ї въ горестї душї своея прїїде въ палату цареву, дождевными каплямї слезъ своїхъ окроплена сущї, рече ко царю, по что повелѣлъ есї велїкїї царю основанїя троянская разрушатї парїсу брату моему, їже толїкїмъ временемъ ї труды ї їждївенмї, состроеная тобою свѣтлая ѕданїя. въ кратко бо время вся ѕданїя сїя рассыплетъ пошествїемъ своїмъ сїмъ, вѣчно бо разорїтся троя, ї твое благородїе царское преїдетъ, ї сынове твої оружїемъ падутъ, ї благороднїї твої ї свѣтлїї воїнї на бранѣхъ умертвятся, ї граждане твої мечї їссѣчені будутъ. прочїї же въ плѣнъ ї въ работу отведутся, благороднїї же жены ї дѣвїцы срамное насїлїе потерпятъ. їмѣнїя же твоя царская ї гражданская вся расхїтятся, ї прежде

даже

даже не совершітіся сїцевымъ сїмъ ѕлымъ, то благоволї удержатї парїса, да не їдетъ во грецыю, ї да не раѕорїтъ їнако града нашего.

Ї егда касандра сїя їѕрече, тогда высокїмъ гласомъ воѕопї, со многїмї слеѕамї царя отца своего прїлѣжнѣ моляше, да престанетъ отъ начатаго, царь же повелѣ ея абїе їѕгнатї їѕъ палаты своея, ї ѕаповѣда еї, яко да не входїтъ къ нему. Ї аще бы трояне совѣтованїе екторово, касандрїно увѣщанїе, совѣты еленовы, наученїя партеусова любеѕнѣ воспрїялї, троя не плакала бы вѣчныхъ своїхъ паденїї, яже ї до нынѣ оставї по себѣ человѣкомъ толїку плачевную повѣстъ.

О поше-

о пошествiи парiсовѢ во грецЫю сЪ воiнствомЪ своiмЪ.

Уготовленымъ же [бывшимъ] кораблемъ двадесятi двумъ, i вложенымъ бывшимъ въ нiхъ всякiмъ потребамъ доволно, iх-же вiна плаванiя прошаше, тогда парiсъ i деiѳебъ, такожде енея i полiдамъ, препоясашася оружiемъ бранi своея во ополченiе, на кораблi своя восходятъ, потомъ же iѕбранныхъ i храбрыхъ воiновъ троянскiхъ чiсломъ трi тысящi, на кораблi же своя восводятъ, i якорi своя iѕвлекше, i вѣтрiло распростерше iсходятъ iѕъ прiстанiща i путi своего емлются. Пловущымъ же iмъ поспѣшнымъ плаванiемъ, внеѕапу прiiде iмъ въ стрѣчу нѣкii корабль, въ немже бѣ нѣкii царь отъ болшiхъ греческiхъ iменемъ

менелаi

менелаї пловяше, ѕане княѕемъ несторомъ въ то время поѕванъ бяше ко граду пірѣ, [їлї пїлону], плаванїемъ себе правляше. бѣ же менелаї братъ агамемнона царя, їмѣ у себе елену жену, сїя же елена во днї тѣ чудною красотою цвѣтяше, сестра бяше касторa ї полукса цареї. Трояне же вїдяще карабль онъ отъ нїхъ уклоняющся, ї сего радї поѕнатї їхъ не могоша, нїже пакї тѣ їхъ поѕнаша, ї тако разыдошася.

Прїшедшымъ же їмъ по случаю во островъ сїтареї, ї ту прїставшїмъ на днї нѣкїя, въ семъ же островѣ сїтарїїскомъ капїще нѣкое бѣ отъ древнїхъ сооружено въ честь афродїты, капїще же то їсполнено бѣ многїмъ бесчїсленнымъ богатствомъ, множество бо велмї въ немъ бяше ѕлата ї сребра, каменїя же драгаго ї бїсера велїкаго, ї всякїя

їныя

їныя утварї, ї камокъ ѕлатыхъ ї прочїхъ богатствъ, многая велмї множества, не далече же островъ тої отстояше отъ менелаева царьства малымъ расстоянїемъ, во оно же время въ томъ островѣ чествовашеся афродїтїнъ началныї праѕдникъ. ї сего радї отъ околныхъ странъ праѕдника радї сшедшеся множество мужеї ї женъ благородныхъ, обѣщанїя своя їсполняху, дары прїносяще афродїтѣ. Егда же о семъ возвѣстїша парїсу, тогда лѣпотнѣ урядївся парїсъ украшенїї царскїмї, ї во множествѣ благородныхъ внїде во молбїще, молебнымъ лїцемъ, ї ту богїнѣ афродїтѣ, дары своя во множествѣ ѕлата ї сребра даянїї пролїя. бяше бо парїсъ многою красотою лѣпъ, всѣхъ своїхъ, такожде ї чужїхъ обраѕомъ красоты своея превосходя,

еговже увїдѣвше всї предстоящїи во капїщї ономъ, велмї чуждахуся. тѣмъ же ї прїлѣжнѣ ѕряху нанъ. Мужїе же ї жены велмї дївляхуся царскїмъ украшенїямъ, наїпаче же чудной красотѣ его, ї ѕѣлнѣ желаху вѣдатї о немъ, вопрошающе кто естъ сеї чудныї юноша. Тако бо людїе удївляющеся о немъ: яко вся она праѕднїчная їгранїя оставлше, о немъ внїмахъ, ѕѣло бо въ нїхъ славенъ являшеся, ї сего радї не утаїся отъ нїхъ прїрода троянская, скаѕуютъ бо їмъ трояне парїса, бытї сына царя прїяма троянскаго, їдетъ же во грецыю повелѣнїемъ отчїмъ, да у тарей греческїхъ їспросїтъ нѣкую отца своего сестру. Слышавше же людїе сїя наїпаче прославляху благородїе его, ї отвсюду прїбѣгаху ѕрѣтї его, ї велмї стесняхуся.

Та-

Таковъ бо бяше оныї парїсъ, да яко всѣхъ человѣкъ неволею на зрѣнїе красоты своея понуждаше, слуху бо о немъ по всюду раздавшуся, вскорѣ Еленѣ царїцѣ во ушї достїже.

Егда же еленѣ о красотѣ Парїсовѣ слухъ достїже, абїе восхотѣ вїдѣтї его, праздника вїну прїтворївъ, яко обѣщанїя нѣкая хощетъ їсполнїтї повелѣваетъ рабомъ своїмъ готовїтї конї ї спутнїкї, зане вскорѣ въ сїтарїю хощетъ поїтї. Уготовленымъ же бывшїмъ конемъ ї колеснїцамъ, царїца Елена всѣде въ колеснїцу, ї на брегъ моря абїе прїїде, ї оттуду на корабль взыде, ї скоро въ сїтарїю достїже, ї отъ всѣхъ яко царїца ї госпожа того острова со многою честїю воспрїята бѣ. Егда же пакї прїїде въ капїще, юже парїсъ вїдѣ зѣло удївїся,

ї скоро прїїде ко своїмъ кораблемъ, їдѣже всѣхъ болшї воїска своего къ себѣ прїѕватї повелѣ, ї їмъ стедшїмся, парїсъ къ нїмъ сїя словеса їѕрече, о свѣтлїї ї благороднїї трояне, вы вѣсте самї, коея радї вїны царю отцу нашему насъ угодїся во грекї послатї, бѣ бо по їстїннѣ всяческї мыслъ его, да нашїмъ прїлѣжанїемъ благородную Ексїону сестру свою прїобрящетъ. Прїобрѣтенїе же ея не ѕѣло легко намъ бытї вїдїтся, ѕане вѣмы ея отъ царя Теламона держїму сущу, мужа убо бранна, їже намъ ея не безъ тяжкого браннаго сраженїя отдатї поступїтъ, нїже въ насъ нынѣ толїка мочъ есть, яко да оному царю преодолѣтї можемъ въ сїлахъ нашїхъ, нынѣ же самї ѕрїмъ, яко въ семъ островѣ вонже насъ счастлївыї случаї прїведе. Капїще много богатства їсполнено есть, множество

бо

бо вЪ немЪ веліко ѕлата і сребра і каменії драгіхЪ і бісера обрѢтается, і матерії ѕлатыхЪ, множество расстілается, тако же множество ту мужеі же і женЪ благородныхЪ, праѕдніка раді прішедшіхЪ, промежЪ же сіхЪ естЪ ту і царіца елена того острова госпожа, менелая царя жена, кастора і полукса цареі сестра. І аще лѢпо вамЪ відітся, вЪ темноту нощную нападемЪ на храмЪ сеі оруженною рукою, і всѢхЪ ту сущіхЪ плѢнімЪ, і отведемЪ на караблі наша, наіпаче же царіцу Елену і ея спутніковЪ, аще побѢдітелю рукою отведемЪ во трою, такожде і богатства капіща сего сЪ собою вѕемше отнесемЪ, честенЪ по істіннѢ і радостенЪ воѕвратЪ нашЪ будетЪ во своя сі. ЛегцѢ бо можетЪ царЪ ПріамЪ отецЪ нашЪ сімЪ нашімЪ тщателнымЪ попеченія промысломЪ

свою царскую пріобрѣсті сестру. Токмо попрїстоїмъ sдѣ благодарнї, донелѣже не проїдетъ время. Ї егда сїя їsърече парїсъ, тогда воїнство его слышавше, въ разная хотѣнїя разделяются, овї бранъ хотятъ, друsїї же отрїцаютъ, послѣдї же обще всї на то снїдошася, яко да въ темноту нощную нападше на молъбїще оно вся поплѣнївъ разграбїтъ.

Бысть же, нощї прїшедшеї, ї sвѣsдамъ явлшїмся, ї къ захожденїю лунѣ прїходящеї, трояне въ молчанїї оружїя своя прїемлютъ, ї тїхо отъ кораблеї конї своя їsъемлютъ, ї на землю сходятъ, ї всѣдше на конї, нападаютъ на храмъ онъ вражебною мыслїю, ї лютѣ сѣчаху грековъ, обрѣтающїхся ту. благородныхъ женъ ї благообразныхъ дѣвїцъ поемлюще отвождаху на караблї своя, Самъ же парїсъ

царїцу

царїцу елену ї ея спутнїковъ своею рукою взять, ї понудї ея парїсъ волею паче, неже неволею. Ведется убо елена отъ парїса къ караблемъ его, прїведъ же ю на корабль свої, ї остаї въ вѣрнѣмъ стреженїї. Ї пакї прїїде парїсъ на грабленїе, вопль убо велїї воста, въ нощномъ молчанїї, наїпаче же отъ тѣхъ, їже смертї хотяху предатїся. Внушается же тої вопль отъ гласовъ убїваемыхъ, въ нѣкоемъ городкѣ їже на высоцѣ мѣстѣ, надъ капїщемъ онымъ утверженнѣ, въ немже жївяше нѣкое чїсло ополченыхъ юношъ, їже оружною службою цвѣтяху. возбудїшася отъ гласовъ онѣхъ, ужасшеся востаютъ отъ ложеї, ї оружїя своя прїемлютъ, ї отворївше врата сходятъ на ополченїе съ велїкою скоростїю мняще плѣнныхъ прїобрѣстї персонъ, сраженїе же бываетъ велїе,

отъ негоже послѣдуетъ убїйство велїко. Падаютъ убо воїнї сѣмо ї овамо овї язвенї, овї же убїты, но послѣдї трояне сїлою велїкою превосхождаху грекъ множества радї оружнїкъ. бывшу же устремленїю на грекї, обращаютъ їхъ въ бѣгъ даже до горняго коренї городка предреченнаго во усту меча гонятъ, ї бываетъ ту конецъ бранї, трояне побѣдївъ радуются, возвращаются въ кораблї своя, нїчего же драгаго въ мольбїщѣ ономъ не оставлше, но вся похїщенїемъ пограбїша, ї распростерше вѣтрїла своя, ї путї своему коснушася, ї благоспѣшнымъ плаванїемъ бѣжаще седмъ днїї, во осмыї же день къ предѣломъ троянскїмъ коснушася, ї во островѣ тенедонскомъ здравї прїсташа, за шестъ мїлъ отстояще отъ троï.

Тогда парїсъ вѣстнїка своего абїе

ко отцу своему царю прїяму посла, їже ї прїшедъ ко царю сказуетъ парїса здрава въ тенедонъ прїѣхдша со всѣмї своїмї, прїведша же съ собою ї царїцу елену ї їныхъ множество благородныхъ женъ ї дѣвїцъ. Царъ же прїямъ егда услыша сїя, неїзреченною радостїю возвеселїся зѣло, ї сказуетъ князем своїмъ ї велможамъ парїса здрава со всѣмї въ тенедонтъ прїшедша, прїведша же съ собою царїцу елену, онї же сїя слышаще, такожде радостнї быша велмї. Между же сїмъ, егда парїсъ вѣстнїка своего посла во трою, ї донелѣже ему вѣстъ прїїде отъ царя, пребываше въ тенедонтѣ. Въ то же время царїца елена разжалївся, нача плакатї, помїная славу царствїя своего ї дщерь свою ермонїю юже оставї, къ тому же еще зря ї їныхъ благородныхъ своїхъ женъ ї дѣвїцъ плачущїхся

наїпаче плакашеся, помышляя яко мене радї єдїныя сїї всї отечества своего отпадоша, дѣвїцы родїтелеї, жены же мужеї ї дѣтеї своїхъ лїшїшася, ї быша плѣннїцы въ ѕемлї чуждеї, такожде ї сама азъ бывшї їногда царїца, а нынѣ таже плѣннїца быхъ якоже ї онї, ї сїя вся во умѣ своемъ обнося, ѕѣло скорбя їѕнемогая духомъ. Парїсъ же прїїде къ неї, ї вїдѣвъ ю тако плачущуся, рече еї. почто царїце тако плачешїся, сокрушающї мї сердце, не постоянство являешї, лютѣ досаждаешї мї сїмъ еже ї нелѣпо естъ тако царїцамъ творїтї, благородїе свое срамляя малодушїе не постоянствомъ, прежде бо сама ты воѕлюбїла есї честъ благородїя нашего. нынѣ же пакї плачемъ любовъ свою накончаваешї, яко бы укорїѕну нѣкую їлї обїду напїсуя намъ, нїчтоже порочно сотворшїмъ.

шімъ. По істіннѣ бо глаголю ті, яко въ любімую і ѕаконную жену пояті тя умышляю, іли пакі тя на плачъ понуждаетъ любовъ оставленнаго тобою мужа, но онъ нѣстъ мі во благородствѣ подобенъ, ніже въ храбрості точенъ, іли пакі о царствіі своемъ печалуеші, і то госпоже отнюдъ не по расмотренію же творіші, отъ малаго бо своего царствія въ велікая ізмѣніші-ся. Не вѣсі лі яко многія сутъ царства, троянскому скіпетру повінні, всі же сіі преімѣющею царскою честію почітаті тя імутъ, і дары благородію твоему прінесутъ, яко істіннѣі царіцѣ і госпожі, іли пакі о благородныхъ своіхъ женахъ і дѣвахъ скорбіші, По істіннѣ бо въ честі веліцѣі по ізволенію твоему устроені будутъ, і аще кая отъ ніхъ похощетъ мужа, то красныхъ і благородныхъ юношъ женіховъ

подамъ

подамъ імъ. І сего раді госпоже глаголю ті, престані отъ сіцевыхъ жалобъ, і утѣшіся отъ толіка неполезна плача. аще лі же ні, то по істіннѣ нічтоже іно оттуду себѣ пріобрящеші, токмо сердцу своему суетное сокрушеніе. Сія же услышавъ царіца елена, велмі ужасеся, рече парісу, возвѣщаю благородію твоему віну плача моего, яко дщере раді моея сіце плакахъ, понеже оставіхъ ю у пітателніцы ея зѣло малу сущу. Не по мнозѣ же пріiде отъ царя князь нѣкіі благородень къ парісу і деіѳебу, сыновомъ царскімъ, нося імъ міръ отъ ліца царева. Прінесе же і дары многоцѣнны посланныя отъ царя пріама, на знамя мілості царіцѣ еленѣ, потомъ же пакі пріідоша отъ трої многія жены благородныя въ пріятіе царіцы елены. Прінесоша же еі зѣло многоцѣнны отъ

царіцы

царїцы еккубы ї честны дары, ї поклонїшася еї поздравляюще ю отъ лїца царїцына. потомъ же прїведоша колеснїцу царскую въ прїятїе еленїно, такожде ї їныя многїя колеснїцы позлащенныя прїведоша, въ прїятїе благороднымъ ея женамъ ї дѣвїцамъ. Сїя же вся яко узрѣ царїца елена, зѣло возвеселїся о прїятелствѣ царстѣмъ ї царїцынѣ, забывая всю печалъ свою. Во утрїї же денъ повелѣ парїсъ карабелному воїнству своему їттї ко трої. Самї же начаша такожде строїтїся къ путї, ї егда урядївшеся зѣло чуднѣ, ї вся благолѣпнѣ устроївше, тогда парїсъ, ї деїѳебъ, такоже енея, ї полїдамъ князъ онъ, прїшедыї отъ трої на їзбранныя ї храбрыя конї своя всѣдше, потомъ же ї царїца елена на колеснїцу царскую взыде, такожде ї прочїя благородныя жены ї дѣвы на колеснї-

колесницы всѣдше ко трої поідоша.

Егда же пріідоша блізь трої, тогда ізыдоша повелѣніемь царевымь всі граждане сь женамі і сь дѣтмі во срѣтеніе еленіно, во свѣтлыхь різахь честь царскую пріносяще еі, радующеся пришествію ея. І егда пріідоша блізь вратъ градскіхь, тогда ізыдоша вся благородныя жены троянскія во срѣтеніе царіцыно, і падше поклонішася еі, і вслѣдь колесніцы ея поідоша пѣші, честь благородію ея воздающе. Егда же вніідоша во врата градныя, тогда народі абіе возгласіша во вся трубы і органы, во свірѣлі же і гуслі, і вь прочія інструменты гласовь мусікіійскіхь, велмі радующеся і веселящеся о пришествіі еленінѣ. Царь же пріамь во множествѣ зѣло благородныхь троянскіхь далече ізыде оть палаты своея во

срѣтеніе

срѣтеніе елены царіцы. Она же егда узрѣ прішествіе самого царя, сніде съ колеенiцы своея, і падъ поклонiся царю пріяму. Онъ же пріемъ цѣлова ю въ веліцѣі радості, і повелѣ пакі взыті ей на колесніцу свою, самъ же пѣшъ за узду коня ея веземъ къ палатамъ своiмъ пріведе і, і тако ведоша царіцу елену со многою честію въ палаты царскія, і повелѣ царь пріямъ прішествія раді еленіна піръ велікъ сотворіті граждномъ. Во утрії же день парісъ елену въ капіщѣ палладінѣ въ жену себѣ поемлетъ, і тако трояне празднікі празднікомъ, і радості радостемъ отвсюду собірающе неізреченно веселяхуся, і чрезъ осмъ дней, во іграхъ і въ веселії упражняхуся. Егда же пріїде въ слухъ касандрѣ дщері царевѣ, яко парісъ елену въ жену себѣ поемлетъ, зѣло

растор-

расторжеся во многїя слезы ї высокїмї гласы вопїяше сїце рече: о славный ї пречудный граде троя велїкая, всеї вселеннѣї удївленїе, тяшкїмї пореваема паденїї, уже бо въ кратко время нїзпадешї, ї стрѣлнїцъ твоїхъ высокїя холмы разрушатся, ї дадутся въ нїзпадное поверженїе. о не благочестный царю прїяме, їже порокъ лютъ учїнїлъ есї своему царствїю, ї того радї падешї оружїемъ, такожде ї ты царїце секубо, того же грѣха оболчена есї наїтїемъ, колїка їзнесешї воздыханїя, въ погубленїї чадъ твоїхъ, їхже разсѣчетъ ї разрѣжетъ кровавый мечъ, послѣдї же ї сама пагубною смертїю умрешї. О неблагочестнїї трояне, по что радуетеся о брацѣ парїсовѣ їже толїкїмъ убїїствомъ вїна естъ, сеї бо поїстїннѣ, бракъ его нѣстъ бракъ,

но гробъ отверстый, і врата смертная всѣмъ трояномъ, о бѣдныє матері троянскія, како можете ізвесті ізъ очесъ вашіхъ толіко слезъ о убійствѣ вашіхъ чадъ, егда узріте іхъ мечмі расѣкаемыхъ, і по удомъ раздробляемыхъ, і внутренняя іхъ конмі попіраема. Отріните бѣдніі трояне не мілостівіі трупъ сеі отъ домовъ вашіхъ, аще хощете жівотъ вмѣсто смерті купіті, о злочестівая елена, паче же львіца жестокая елена, яже послѣді толікія болѣзні намъ породіші. Сіцевая же і іна многа касандра дщі царева, рыдающі глаголаше, царъ же пріямъ ізыматі ея повелѣ, і въ ножныхъ железахъ утвердіті, въ ніхже чрезъ многі дні касандра сѣдяше непрестанно рыдая.

о совѣщаніі цареі греческіхъ, како бы імъ обіду свою мстіті. і о ізбраніі на воеводство ополченію іхъ царя агамемнона.

Егда же сія тако во градѣ трої дѣіствовахуся любочестнѣ, паче же рещі ѕлосчастнѣ сотворяхуся. Слухъ многорѣчныі летая во уші менелая царя многімъ сказаніемъ достіже, іже не у отъ пілона отъіде, ніже отъ сообщенія княѕя нестора отлучіся. Сказуетъ бо ему случівшуюся обіду отъ троянъ нанесенную во островѣ сітаріііскомъ, како трояне капіще пограбіша, многаго богатства ісполненнѣ, і како людеі его посѣкоша, і благородныхъ женъ і дѣвіцъ въ плѣнъ отведоша, послѣді же і восхіщеніе царіцы елены ему возвѣстіша, юже онъ паче самого себе любляше. І егда же вся сія услыша царь

менелаі,

менелаї, їзнеможе духомъ, ї не могїї глаголатї нїчтоже. Возвѣщена же сїя бЫша князю нестору, ї абїе со тщанїемъ прїїде къ нему, ї многїмї сладкїмї словесы понудїся утѣшїтї скорбящаго, но невозможе. Нїкако же бо царъ менелаї покоя себѣ датї могїї, плачется бо зѣлнѣ ограбленїї капїща, плачется о погубленїї гражданъ, ї о восхїщенїї плѣнныхъ, наїпаче же плачется красоты еленїны чужїмї рукамї дѣїствуемыя, ї нїкако же отъ плача престатї можаше. Абїе на путъ прѣпоясуется, ї во свое царствїе отъїде, егоже князъ несторъ не оставї, но съ нїмъ поїде во царство его.

Егда же прїїде, тогда скоро посла ко царю агамемнону брату своему, моля его да къ нему прїїдетъ, такожде ї ко царемъ кастору ї полуксу братїямъ еленїнымъ вѣстнїка своего послалъ,

моляше їхъ да къ нему прїїдутъ, самъ же отъ велїкїя оныя печалї, лежаше на ложї своемъ велмї плачася. Ї вскорѣ къ нему братъ его царъ агамемнонъ прїїде, ї вїдѣ его тако скорбяща ї їѕнемогша духомъ. Сїцевая словеса рече ему; почто брате плачешї тако лютѣ сокрушая свое сердце толїкою скорбїю, їлї не вѣсї яко скорбъ нїчто же їно творїтъ человѣку, но точїю тѣлу їѕсушенїе, ї уму омраченїе, ї крѣпостї погубленїе, не своїственно бо естъ царю паче же храброму; тако плакатї, нѣстъ бо сїе храбрыхъ сердецъ обычаї, но женскаго малодушїя дѣло. Ты же брате отложї отъ себе молю тя сїе укорїѕненное, ї смѣха достоїное малодушїе, ї будї доблественнъ ратоборецъ, облецыся въ мужество, ї препояшїся храбростїю сїлъ своїхъ, ї смѣлствомъ ѕдраваго совѣта отвсюду про-

процвѣтая, тѣмъ бо паче можеши, не токмо себе отмщевати, но і іныхъ ѕащіщати, скорбію же малодушія аще поглощенъ будеши, не точію воѕможеши іныхъ ѕащіщати, но і себе погубіши умірая сміртію смѣха достоіною. тѣмже послушаі мя полеѕная глаголюща ті, воѕдвігні храбрості твоея сілу на сія ѕлая гроѕную воспріімі мыслъ, тяжкія сія обіды оружіемъ своімъ мстіті, ко всѣмъ бо царемъ і княѕемъ пісанія наша да послемъ моляще іхъ, яко да во отмщеніе сего беѕлѣпія съ сілою предстанутъ намъ. Вѣмъ бо яко всея греческія области, царіе і княѕі намі молімі суще, оружія понесті на троянъ не отъвергутся, мышцею бо сілною. і во множествѣ кораблеі нашіхъ, ко трої мы едінодушно пріступімъ. на іхже бреѕѣхъ аще шатры наші поставімъ, то поістінно

їстїннѣ жестоко будетъ, ї не мощно фрїгїяномъ насъ отъ бреговъ своїхъ отрїнутї, но будутъ первѣе болшїї їхъ мечемъ посѣченї. Прочїї же въ плѣнъ ї въ работу отведенї будутъ во грецыю, ї ѕдѣ да умрутъ въ ѕемлї чюждеї. Ї онъ парїсъ їже толїкїхъ ѕлыхъ содѣятелъ, аще случїтся їѕыманъ бытї, яко лукавыї разбоїнїкъ, повѣшенъ будетъ на древѣ, горчаїшїя казнї потерпїтъ, ѕлое бо недугованїе ѕлымї ї горкїмї врачеванїї отгоняется. тако ї ѕлая сїя начїнанїя, ѕлымъ ї ратнымъ ополченїя концемъ совершїтїся їмутъ, мечемъ бо откровеннымъ местъ предлежїтъ, а не ропотнымї жалобамї, нї слеѕнымї їѕлїянмї, якоже ты творїшї царю осрамляя благородїе свое. Ї сїхъ словесъ агамемнона царя умїлнѣ ѕѣло послуша менелаї, ї вскорѣ пїсанїя своя ко всѣмъ греческїмъ

царемъ

царемъ і княземъ разпосла, моля іхъ о поможеніі на троянъ. І егда пісанія царя менелая, во вся царъствія греческія достігоша: тогда въ первыхъ, пріідоша къ нему на помощъ; оні честніі мужіе, Ахіллесъ храбрыі, і патроклъ царъ, і сілнѣішіі діомідъ князъ, і всего імъ существа дѣло ізъявлено бысть. Оні же прежде всего умысліша себѣ ізбраті воеводу, яко да подъ его правленіемъ все воіско здравѣ упасется, і ізбраша себѣ въ воеводы царя агамемнона мужа храбра, і здраваго совѣта разсужденіемъ цвѣтуща, і даша ему всего ополченія властъ.

Предреченіі же царіе касторъ і полуксъ братія еленіны, егда услышаша восхіщеніе елены сестры своея. скоро съ воінствомъ своімъ въ кораблі вше дшена море вдашася, мнѣвше троянъ во фрігію еще не достігшіхъ;

 і сего

і сего радї переняті їхъ покусїшася, ї не у чрезъ два днї здраво плыша. Егда же скоро небо облечеся облакї, мрачныя наведе тмы, отвсюду блїстанїемъ разнымъ їзходящїмъ ї вѣтру свїрѣпо дышущу, тѣмже гремятъ велегласныя волны, ї мыслї плавающїхъ въ страхъ понудїмы быша, ї не замедлївъ сокрушаются древеса, раздїраются парусы, прерываются ужа, нїзлагаются раїны, ї вся корабелная устроенїя погїбаютъ, вооруженныя разсѣваютсяораблї. Корабль же онъ въ немже два брата царї, сокрушену бывшу кормїлу его, ї древесемъ его многїмъ скрежетанїемъ сраженнымъ, своея греблї лїшїся, носїтся по пучїнѣ безвѣстнымъ плаванїемъ, ово прямо, ово крїво по морю прерыщетъ. послѣдї же згорѣ морскїмї зїянїї дну его разрушену, дскамъ отторгнутымъ, нї-

кому

кому же їному вїдящу, погружаєтся въ волнахъ, въ немже два братїя царї, якоже їстїнно непщуется быти утонуша, ї прїобрѣтенїе сестры своея своею смертїю навершїша. Сїхъ братїї смерть языкомъ бѣ безвѣстна, ї того радї обезумївшеся глаголютъ яко взятымъ їмъ бывшїмъ въ богї. тѣмже ї звѣзду зодїїную во їмя їхъ блїзнецы быти нарекоша.

О ПРЇШЕСТВЇЇ ЦАРЕЙ Ї КНЯЗЕЙ ГРЕЧЕСКЇХЪ ВО АѲЇНСКОЕ ПРЇСТАНЇЩЕ, Ї О ЧЇСЛѢ КОРАБЛЕЙ, ЇХЖЕ ПРЇВЕДОША СЪ СОБОЮ НА ТРОЯНСКОЕ РАЗОРЕНЇЕ.

Егда же предреченная пїсанїя менелая царя во вся царствїя достїгоша, тогда всї царїе гречестїї ї князї ї началнїцы, вкупѣ снїдошася во аѳїнское прїстанїще съ воїнствы своїмї. Царь агамемнонъ всего греческаго

 опол-

ополченія началнікЪ сто караблеї преведе на ополченіе отЪ своего царствія. ЦарЪ менелаї шесдесятЪ караблеї пріведе сЪ собою отЪ своего царствія. АхіллесЪ храбрыї пятдесятЪ кораблеї пріведе отЪ своего царствія, ЦарЪ уліксЪ доброрѣчівыї, пятдесятЪ кораблеї пріведе отЪ своего царствія. ЦарЪ теламонЪ отЪ своего царствія пятдесятЪ кораблеї пріведе. КнязЪ несторЪ отЪ своего княжества пятЪдесятЪ караблеї пріведе. ЦарЪ протеселаї отЪ своего царствія пятЪдесятЪ караблеї пріведе. ЦарЪ патроклЪ отЪ своего царствія пятЪдесятЪ кораблеї пріведе. ЦарЪ седеї і царЪ епістропЪ отЪ царствЪ своіхЪ осмдесятЪ кораблеї пріведоша. КнязЪ діомідЪ, отЪ своего владѣнія пятЪдесятЪ кораблеї пріведе. ЦарЪ філіксЪ і царЪ ксанѳіпЪ отЪ царствЪ своіхЪ осмЪ-

десятъ кораблеї прїведоша. Царъ архелаї, ї царъ протеноръ отъ царствъ своїхъ осмъдесятъ кораблеї прїведоша. Менестеї князъ аөї■ъскїї пятдесятъ кораблеї отъ областї своея прїведе. Прочїї же царїе ї князї четыре ста двадесятъ ї два корабля прїведоша на ополченїе. ї бысть всѣхъ сшедшїхся цареї ї князеї греческїхъ на ополченїе протїву троянъ чїсломъ шестъдесятъ девятъ, а кораблеї же їхъ бяше тысяща двѣстѣ двадесятъ два, кромѣ карабълеї паламїдовыхъ, сына наула царя, тої бо съ кораблї своїмї последї прїїде.

о прїшествїї цареї, ко царю прїаму на помощъ.

Прїїдоша же ї въ трою ко царю прїаму на помощъ царїе нѣцыї, съ воїнствы своїмї, въ защїщенїе

града

града троі противу грековъ ополчатіся. первѣе пріиде храбрыі царь мемнонъ, воінства же его пять тысящь пріиде съ нимъ. Потомъ же пріиде, персеі царь еѳіопскіі съ пятіюжъ тысящамі воінъ. Потомъ царь ремъ пріиде съ трема тысящамі воінъ. Потомъ же пакі пріиде царь глеіконъ съ сілнѣішімъ сыномъ своімъ сарпедономъ, съ нимі же воінства іхъ пять тысящь пріидоша. Пакі же по семъ пріиде царь ѳілімень съ двѣмя тысящамі воінъ. По семъ же пріиде перскіі царь съ пятію тысящамі воінъ. По семъ пріиде царь седемонъ съ двѣма тысящамі воінъ. По томъ пріиде царь епістропъ съ пятію тысящамі воінъ, пріведе же съ собою і дама стрѣлца дівнаго, відомъ въ нізъ бѣ конь, авверхъ человѣкъ, і бысть всѣхъ воіновъ, прішедшіхъ со царі

онымі

оными тридесять двѣ тысящи, кромѣ воиновъ царя пріама троянскаго, і якоже отъ страны греческія, тако і отъ страны троянскія весь цвѣтъ воинскіі собрася ратоватіся браньмі крѣпкіхъ ополченіі.

ѕдѣ же фрігіі даріі опісуетъ образы і нравы греческіхъ болшіхъ цареі і князеі.

Царь агамемнонъ начальнікъ і воевода всего греческаго ополченія, высокъ бяше возрастомъ, лѣпъ же образомъ млечною обліянъ бѣлостію, храбръ во оружіяхъ і совѣтомъ ѕдраваго разсужденія велмі цвѣтыі.

Менелаі же царь братъ его не бѣ толіко высокъ, но возрастъ его бяше кромѣ высоты, і нізості посредство лѣпымъ образомъ храняше, во ору-

оружномъ же сраженіі бяше храбръ і смѣлъ ѕѣло.

Ахіллесъ же многою красотою чуденъ бяше, храбръ же велмі, і сіленъ крѣпостію веліκою, смѣлствомъ же всѣхъ грековъ превосхождаше.

Теламонъ же царъ образомъ красенъ бяше, власы імѣя черны курчеваты, і любяше въ пѣніі услаждатіся, ѕане гласъ сладостенъ імяше, муѕічная же ігранія любеѕнѣ слушаше. во ополченіяхъ же чюдныі бяше воінъ, і сілою многою бранносецъ.

Аліксъ же царъ всѣхъ грековъ образомъ красоты превѕыде, храбръ пакі і премудръ, і многаго коварствія і лсті ісполненъ, лжі велікія слагатель, і многая іѕлівая словеса шутлівая, і въ сладостехъ плодорѣчія своего велъмі цвѣтыі.

Діомідъ же княѕъ многою бяше

высотою

вЫсотою простертЪ, шірокЪ бѢ плечіма, і толстЪ мЫшцамі, ѕракомЪ же лютЪ, і во обѢтѢхЪ лжівЪ, во оружіяхЪ храбрЪ, побѢдѢ желателенЪ, трудолюбівЪ покоя не терпя, І много утѢсняшеся любовною теплотою.

Протеѕілаї же царЪ образомЪ бяше краснѢїшії, храбрЪ велмі, яко нікто бѢ его скорѢе во оружіяхЪ.

Таїталусъ же царЪ дебелЪ бѢ тѢломЪ велмі, едва себе водіті можаше, отЪ велікія онЪІя тягості, брані же бѢглівЪ, ополченію правому ѕѢло хотлівЪ.

тоі же пакі дарії опісуя образЫ і нравЫ, троянскіхЪ цареі і княѕеі.

Написа бо первіе царя пріяма, вЫсока воѕрастомЪ, і лѢпа образомЪ, гласЪ імѢвша нізокЪ, че-

человѣка многiя храбростi i смѣльства, мужа не трепетна i бесбоязнена, i лстi человѣческiя отнюдь ненавiдяща. бѣ же вь словесѣхь своiхь весма iстiнноглаголiвь, правду бо велмi почiташе, i гласы мусiчныя любезнѣ слушаше. велiкодаровiть же бяше sѣло, нiкогда же нiгдѣ [чтется] толiкь i таковь царь, оть своiхь воiнь i граждань любiмь быль тако, якоже онь.

Оть сыновь же царя прiяма, нi едiнь бѣ iже бы толiкiмь смѣльствомь цвѣтяше. якоже первородный его екторь, сей бѣ iже во свое время бывшiхь всѣхь сiлныхь мужей превзыде храбростiю сiль своiхь i смѣлствомь, мало же бѣ медленоязычень, iмѣуды жесточайшiя, велiкь бѣ возрастомь, нi когда же толiкiя сiлы мужа троя iзведе. нiже толь

ве-

веледушна много суща, ïсполнена власы. нïкогда же слово обïдно, ïлï не подобно отъ устъ его ïзыде, нïкогда же унываше въ трудѣхъ прï лежатï ополчаемыхъ, ï нïкоïмï воспомïнанмï бранными ослабляшеся, нïкогда бо нïгдѣ же чтется толïкъ воïнъ, таковою чудною храбростïю сïяя.

Парïсъ же вторый сынъ царя прïяма, юноша краснѣйшïй ѕѣло бяше, власы же желты ïмяше, ï всï власы его акï ѕлатое блïстанïе подаваху, въ мастерствѣ же лучномъ велмï ïзъученъ бѣ, ï въ сïлѣ ловïтелной многъ, ï во оруженноï храбростï опасенъ, ï грозенъ воïнъ на бранï.

Деïфебъ же третïй сынъ царя прïяма, ï последï братъ его еленъ, тïï бяху едïнаго образа ï подобïя

равны, едва бо єдінь оть другаго позматіся можаше, образь бо іхь таковь бѣ, каковь. і царя пріяма родітеля іхь, то бо всѣхь тріехь качество. Разнствіе же раздѣляше, яко убо царь пріямь состарѣся уже, а тіі два юношескою славою растяху, і пакі єдінь оть тѣхь, сірѣчь деі-ѳебь во оружіі многою храбростію цвѣтяше, а вторый сірѣчь еленъ на мнозѣ ізвученъ бѣ свободныхь хі-тростеі наказанію.

Троіль же пятыі сынь царя пріама, юноша коль много сіленъ на брані, смѣлствомь бо крѣпості своея велмі процвѣташе, ілі бѣ онь інь екторь, ілі вторыі оть него, во всемь воіскѣ троянскомь, ні єдінь бѣ юноша кромѣ ектора толікімі сіламі славень.

Енея же маль бѣ тѣломь, чуднѣ же разсудітелень здраваго совѣта

мудро-

мудростїю ї во оружїяхъ храбръ бяше.

Антеноръ же высокъ бѣ возрастомъ, ї тѣломъ добрѣ устроенъ ї лѣпъ, лїце же їмѣ многою радостїю весело, во оружїяхъ бѣ храбръ, ї ѕдраваго совѣта мудростїю їсполненъ.

Полїдамъ же того антенора сынъ, юноша краснѣйшїй, лѣпъ бѣ ї любезенъ якоже ї отецъ, но мало смуглоцвѣтенъ, велмї же сеї бѣ крѣпокъ сїламї, ї ѕѣло мощенъ во оружїї, ї скоръ къ разгнѣванїю, ї смѣлства многаго їсполненъ.

Царъ же мемнонъ образомъ краснѣйшїй, высокъ тѣломъ, шїрокъ плечїма, толстъ мышцама, грудїю жестокъ, власы кудрявъ желтъ, очїма черенъ, чудныя храбростї воїнъ, ї на троянской бранї многая хвалїмая учїнїлъ.

Тої же пакї дарїї напїса подобїе перскаго царя, на помощъ троянскому

царю прїшедша, напїса бо его лїце їмуща велмї отЪıло, ї угревато, браду же яко огненну червлену.

О ПОСЛАНЇЇ ЦАРЕЇ Ї КНЯЅЕЇ ГРЕЧЕСКЇХЪ ВО ОСТРОВЪ ДЕЛФОНЬ, Ї О ВОПРОШЕНЇЇ Ї ОТВѢТѢ ЇДОЛА АПОЛЛОНОВА.

Егда же царїе ї княѕї гречестїї всї во аѳїнское прїстанїще снїдошася, якоже речено естЪ, ї пребЪıваху ту. ЦарЬ агамемнонЬ всего греческаго воїска началнїкЪ ї воевода, всѣхЪ цареї ї княѕеї греческїхЪ на бесѣдованїе кЪ себѣ прїѕватї повелѣ. Ї їмЬ прїшедшїмЬ ї сѣдшїмЬ комуждо на своемЬ мѣстѣ по достоїнству їхЬ. ЦарЬ агамемнонЬ вЬ нїхЬ сїя словеса їѕрече: Друѕї Царїе ї княѕї ї началнїцЪı, їже вЬ круѕѣ настоящаго сего собранїя собранї есмЪı, Кто когда вїдѣ їлї слЪıша толїко цареї ї

княѕеї

князеї сЪ воїнствЫ своїмї стекшїхся вкупѢ во едїно ізволное согласїе. І кто сїце дерзостенЪ ї буї обрящется, їже бЫ смѢлЪ противу насЪ воздвїгнутї пяту, кромѢ безумнаго языка троянскаго. їже буїмї на себе ї безсовѢтнЫмї умЫшленїї, уповающе дерзнуша сїлЫ наша поустїтї ї раздражїтї на ополченїе, хотяще ратоватїся противу толїка множества, надѢющеся на непотребное суетство храбростї самомнїмЫя вѢдатї бо їхЪ мню противу насЪ бЫтї оружїемЪ препоясаннЫхЪ, їже о градѢ своемЪ крѢпцѢ сЪ намї братїся їмутЪ. ї себе отЪ насЪ мужескї защїтятЪ. но зане браннЫї случаї всегда бЫваетЪ сомнїмЪ, ї неїзвѢстна сутЪ дѢла воюющїхся. І того радї подобаетЪ намЪ со їзвѢстнЫмЪ їспЫтствомЪ начїнатї настоящее сїе ополченїе. да не будемЪ такожде яко ї трояне

начен-

начениe толїко ѕло, конца не їспытующе совѣтомъ ѕдравымъ. Ї сего радї праведно быті мню, во островъ делфонъ послы наша послатї къ богу аполлону, отвѣтъ отъ него прїятї, о настоящей бранї сеї. что творїтї намъ подобаетъ, да не безвѣстно течемъ, ї что о семъ возвѣстїте мнѣ, да сотворїмъ. Онї же сїя слышавше совѣтъ его похвалїша. ї їзбраша абїе въ послы ахїллеса ї патрокла, ї агамемнону повелѣвшу да въ посолство оно себе направятъ, онї же слышавше таковое повелѣнїе, абїе на путъ препоясашася, ї въ делфонъ островъ отъїдоша, Во островѣ же делфонѣ, капїще нѣкое поставлено бысть отъ древнїхъ еллїнъ, въ немъ же кумїръ нѣкїї устроенъ бѣ, на їмя аполлоново. По їхже язычестеї прелестї, жертвы ему ї кадїла своя прїношаху безумнїї. богомъ

его

е̓го на свою пагубу ї̓менующе. По малѣ же времянї, конечныя радї їхъ погїбелї, вшедъ бѣсъ во оного кумїра, ї отвѣты просящїмъ даваше, ї сего радї наїпаче нечестївїї онї їдолопоклоннїцы почїтаху его. Къ сему же кумїру ахїллесъ ї патроклъ со многїмъ проклятымъ благовѣїнствомъ молебнѣ прїступїша, просяще отвѣта о настоящеї вїнѣ посолства, ея же радї посланї бяху отъ цареї. Тогда абїе отъ кумїра оного гласъ їsыде їмъ сїцевъ. Ахїллесъ ахїллесъ, рцы убо пославшїмъ тя, яко спасено їмъ естъ ко трої поїтї, ї тамо многїя бранї, ї кровопролїтїя сотворятъ. Но неложно въ десятое лѣто, будутъ побѣднїцы царя прїяма. ї сыновъ его смертї предадутъ, ї градъ їхъ расsыплютъ, ї граждан їхъ мечемъ посѣкутъ, сїхъ же едїнѣхъ жїтї оставятъ, їхже їsберетъ греческое

владычество. Ахіллесъ же сіцевъ пріемъ отвѣтъ, съ радостію ізыде ізъ капіща оного. І ко своімъ кораблемъ пріідоша, много веселяшеся. Пребывающімъ же імъ еще во островѣ делфонѣ. чюденъ нѣкіі случаі наіде. Калкасъ бо нѣкто троянскіі жрецъ, повелѣніемъ царя пріама пріиде въ тоі островъ. такоже хотяше пріяті отвѣтъ отъ капіща аполлонова. Сеі же калкасъ ѕѣло любімъ бѣ отъ царя пріама, і почітаемъ отъ него. І первыі бяше во всѣхъ таiныхъ царскіхъ совѣтѣхъ, ѕане мужъ разуменъ ѕдраваго совѣта, къ тому же і волшебныхъ чародѣяніі іскусенъ бѣ, і того раді і всі трояне велмі любляху его і почітаху. Сеі же калкасъ пріідевъ капіще оно молебнымъ ліцемъ, і предъ капіщемъ себе простре, отвѣтъ желаше пріяті отъ него, ему же гласъ бысть сіцевъ отъ оного ідола,

глаго-

глаголющїї. калкасъ калкасъ, блюдї да не возвратїшїся во трою ко царю прїяму, отъ него же посланъ есї, но ко грекомъ прїступї въ семъ островѣ пребывающїмъ, неложно бо грецы въ десятое лѣто побѣдницы будутъ, градъ трою нїзложатъ, царя прїама ї сыновъ его смертї предадутъ, ї гражданъ его мечемъ посѣкутъ, їныхъ же въ плѣнъ отведутъ, ї богатства їхъ расхїтятъ. Ї сего радї потщїся прїступїтї ко ахїллесу ї патроклу еще здѣ пребывающїмъ. зѣло бо ї ты грекомъ въ совѣтѣхъ своїхъ любезенъ явїшїся, съ нїмї же обще ї побѣду прїїмешї на троянъ, велмї бо отъ нїхъ чтомъ будешї, аще лї же возвратїшїся въ трою, то безсомнѣнїя мечемъ падешї. Калкасъ же егда услыша сїцевыї отвѣтъ; абїє со тщанїемъ їзыде їзъ капїща

ї ко ахїллесу ї патроклу посломъ грече-
скїмъ прїїде, моляше їхъ да въ сооб-
щенїе свое прїїмутъ его. сказуетъ бо
себе посла бытї отъ царя прїяма, ї
возвѣстї їмъ, яко отъ аполлона пове-
лѣно мї бысть прїступїтї коблагоро-
дїю вашему, въ десятое бо лѣто нело-
жно побѣдніцы будете надъ троїею.
Ї сего радї отнюдъ не мощно мї
естьсопротївїтїся волї ї повелѣнїю
боговъ. ї сїе якоже повелѣно мї
бысть властїю їхъ, тако ї сотво-
рїхъ, прїїдохъ бо къ волї вашеї, ї
что мї о семъ возвѣстїтъ благоро-
дїе ваше да слышу. Онї же сїя слы-
шавше велмї удївїшася, ї прїяша его
съ велїкою честїю радующеся, ї тако
поїдоша съ нїмъ въ путь своï. Егда
же прїїдоша ко грекомъ, тогда царъ
агамемнонъ всѣхъ цареї ї князеї со-
звати повелѣ, ї яко прїїдоша къ нему

всї

всї, ї сѣдше на мѣстѣхъ своїхъ, кождо по чїну їхъ. Ахїллесъ же нача повѣдатї отвѣтъ аполлоновъ бывшїї ему, како неложно въ десятое лѣто обѣща їмъ побѣду на троянъ. Ї како посолъ прїяма царя, прїятъ отъ него сопротївенъ отвѣтъ, ї сїя рекъ представї предъ лїце благородїя їхъ, калкаса жреца посла троянскаго, ї сказа їмъ вся подробну яже о немъ. Онї же егда услышаша сїя, ѕѣло возрадовашася радостїю велїкою, ї калкаса жреца съ велїкою честїю радостно воспрїяша, ї повелѣша прїнестї ему мѣсто ѕлато, ї между себе его посадїша. Вїдѣвъ же калкасъ толїку честь данную ему отъ565 царей греческїхъ велмї возвеселїся, ї вскорѣ разверзе яко адъ уста своя на отечество свое, ї градъ въ немже родїся, ї на царя его ї на гражданъ, отъ нїхъ

же толїко время бысть славенъ. Воставъ отъ мѣста своего рече ко царемъ. О преславнїї ї пресвѣтлїї благороднїї царїе, почто вашего царьскаго благородїя мысль въ лѣтнѣї теплотѣ не разгорїтся по морю прескочїтї. Сїмъ бо стоянїемъ вашїмъ якоже непщую нїчтоже прїобрѣстї мощно, но токмо врагомъ нашїмъ прїгодство многое, ї свободу подаваете, яко да отвсюду себѣ помощь ратную соберутъ, ї воїнствомъ крѣпцѣ утвердївшеся, неудобь побѣдїмї будутъ. Ї нынѣ убо аще благоволїтъ благородїе ваше, совѣта моего послушатї, то безвсякого коснѣнїя расторгнїте медленность вашу, отложше всяко коснѣнїе скорымъ шествїемъ подвїга вашего. Шествуїте ко трої, яко да вразї вашї, скораго вашего шествїя ужасшеся убоятся, а не

о вашемъ

о вашемъ медленномъ ѕакоснѣнїї воѕрадуются. боѕї бо вамъ на нїхъ нележну подают̾ъ побѣду. І сего радї о благороднїї, подобаетъ вамъ їѕволенїя їхъ обѣщанїе благодарною рукою ї горящею мыслїю воспрїятї. І егда калкасъ словеса́ своя сконча. Тогда всї царїе ї княѕї удївльшеся сїцевому остроумїю его, наїпаче любовь свою прїложїша къ нему, ї многїмї дары велмї одарївше его почтїша, По словесѣмъ же его царъ агамемнонъ, всему воїску повелѣ трубнымъ гласомъ на караблї восходїтї. І егда вѕыдоша всї ї якорї своя їѕвлекше, їѕходятъ їѕъ прїстанїща аѳїнскаго ї пучїнѣ морстѣї вдашася. Во утрїї же день блїѕъ девятаго часа, воста буря велїка ѕѣло ї преужасна, ї облацы темнї велмї покрыша лїце небу, ї нощь не їстїнну наведоша, ї громї страшнї

ї дївнї

і дївні быша, молнїя же отъ вышняго небесе въ тресугубомъ пламенї нападаше. тѣмже реветъ аеръ страшными скрежетанїї. волны же яко горы воздвїзахуся, ї съ велїкїмъ устремленїемъ караблї греческїя сїлнѣ борюще, ї сего радї всѣхъ плавающїхъ ужесенъ страхъ ї трепетно сѣтованїе отвсюду объятъ, смертъ явныя своея погїбелї кождо їхъ зряху, ї недоумѣвахуся что сотворїтї отъ велїкаго оного ужаса. Но калкасъ троянскїї їзрядца ї жрецъ сотворївъ своя заклїнанїя, яко бѣ їскусенъ велмї въ нїхъ. рече бо царемъ дїяну богїню многїмъ гнѣвомъ бытї подвїжену на нїхъ глаголаше. понеже во отшествїе їхъ отъ аѳїнскаго прїстанїща не бѣ сї жертва прїнесена, ї того радї страждемъ лютая сїя озлобленїя. Тѣмже подобаетъ вамъ царїе, уклонше парусы

своя

своя во аулїду островъ прїстатї, ї тамо жертву еї прїнестї, ї тако престанетъ буря, ї утолїтся море. По совѣту же калкасову, повелѣ царъ агамемнонъ уклонїтї пасусы во аулїду островъ, ї тако сотворше прїсташа ѕдравї, ї снїдоша на ѕемлю, ї жертву сотворше, еяже самъ царъ агамемнонъ своїма рукама богїнѣ дїанѣ прїнесе, ї преста море отъ волненїя своего. ї утїшїся буря, ї солнце пакї просвѣтїся. Ї тако воѕшедше грекї на карабл ї своя, воѕвѣявшу же їмъ вѣтру поспѣшну, пакї поїдоша путемъ своїмъ ї внїдоша въ предѣлы троянскїя.

О РАЅОРЕНЇЇ ЅАМКА ОТЪ ГРЕКОВЪ.

Грекї же вшедше въ ѕемлю державы троянскаго царя, ї доїдоша нѣкоего ѕамка, їже отъ жїтелей

сарро-

сарронаба нарiцашеся. Жiтелi же городка оного боящеся разоренiя, о себѣ скоро оружiя своя прiемлютъ, i iсходятъ iзъ града съ велiкою скоростiю, тщатся на брегъ, мняще грековъ возбранiтi буiмi на ся i не совѣтнымi умышленii уповающе, сея же радi прiчiны бранъ безумну ставятъ. Грекi же добрѣ караблi своя прiвязавше, самi же прiемше оружiя своя сходятъ на землю, i буiства iхъ казнъ воздаютъ iмъ, зане во уста меча iхъ гонятъ даже до вратъ градскiхъ. Стѣснiвшiмжеся iмъ во вратѣхъ входа, грекi ту безчiсленно iхъ посѣкоша, i смѣсiвшеся вкупѣ со гражданы во градъ iхъ входятъ, i нападаютъ не мiлостiвно на гражданъ, мечемъ свiрѣпымъ всѣхъ безразбранiя умерщвляюще, старыхъ же i юныхъ, мужеi i женъ,

i отро-

і отроковъ і дѣвъ і младенцевъ всѣхъ посѣкоша. І егда сія сотворше, тогда імѣнія іхъ вся восхітівше на своя карабліі относятъ, послѣді же і градъ онъ огнемъ ѕапаліша, і вся въ конецъ пожгоша, і мѣсто оно іѕравніша, ніже слѣда оставіша коего но вся въ ѕапустѣніе превратіша, потомъ же на карабліі своя воѕшедше, къ тенедону поідоша.

О ВЅЯТІІ ГРАДА ТЕНЕДОНА ОТЪ ГРЕКЪ І О РАЅОРЕНІІ ЕГО.

Бѣ же оныі островъ тенедонъ красенъ велмі отстоящъ отъ трої шестъ міль, мѣсто же то ѕѣло угодно бѣ услажденіі ѕемнымі і морскімі. Въ семъ же островѣ городокъ нѣкіі бѣ крѣпостію велікою утвержденъ, жітелі же городка оного боя-

щеся разоренія себѣ. Скоро ко оружію скачуть, городокъ крѣпять бранными мужі і оружіі, і протіву грековъ на бранъ ісходять смѣло, грекі же въ прістаніще оно вшедше, і кораблі своя прівязавше крѣпце, і препоясавшеся оружіі своімі, скоро сходять на землю, іхже граждане оружною рукою пріемлють мужескі, і спустівше съ німі бранъ крѣпко ратную. бысть бо между імі сѣча зла і преужасна. отъ обоіхъ бо странъ падають воіні сѣмо і овамо, і промежъ грековъ і троянъ городка оного господамі, лютѣ бранъ кіпітъ. і жестоко ополченіе разжізается въ ніхъ. І сея раді віны множество падають отъ грекъ, но множае отъ враговъ іхъ. къ іхже разоренію і отмщенію грекі тяжчае дышуще, смерті і ранамъ смѣло предаются, і сѣчахуся съ німі крѣпцѣ, і толь долго быша сѣкущеся,

яко

яко трояне толїкаго їхъ множества, ї sѣлнаго устремленїя понестї немогуще, вь бѣгъ не волею обратїшася. грекї же созадї вь тылъ сѣкуще їхъ нещадно даже до вратъ градскїхъ умерщвляху. во входѣ же вратъ наїпаче гражданомъ паденїе бысть, но убо сь толїкїмъ граждане лютымъ не счастїемъ во градъ свої вшедше sатворїшася, ї врата градскїя жестокїмї ї крѣпкїмї sапоры утвердїша, самї же на стѣны градскїя вsыдоша, ї оттуду крѣпцѣ боряхуся со грекї беsчїсленнымї, самострѣлы ї лукї ї пращамї, ї каменнымъ метанїемъ, ї множество грековъ умершвляху. Грекї же вь раsныхъ мѣстѣхъ лѣснїцы устроївше ко граду прїставїша, ї на градъ вsытї тщахуся, їхже граждане беsчїсленнѣ умерщвляху, сь лѣснїцъ нїsвергающе. Тѣмже грекомъ велїе ї болѣsнено ї

трудно наїде стѣсненїе, безчїсленно бо убїйство їхъ умножаїся. Тогда грекї въ велїцѣї горестї душъ своїхъ, крѣпцѣ градъ онъ борюще сокрушахуся. Граждане же послѣдї многїмъ трудомъ уже отягчїшася, немощнымъ ї безсїлнымъ защїщенїемъ градъ свої заступаютъ. къ нему же грекї нестерпїмымъ множествомъ устремївшеся полѣснїцамъ, на городокъ онъ восходятъ, овї на стѣнахъ хоругвї своя поставя во отмщенїе своїхъ убїтыхъ, ї елїцѣхъ обрѣтаютъ всѣхъ мечемъ погубляютъ гражданъ, ї нїзверженїемъ нїкого же щадятъ, разсужденїя возрасту не їмѣя, всѣхъ вкупѣ немїлостївно умерщвляютъ. но егда отъ гражданъ нїедїнъ уже жївъ бѣ. Тогда грекї сокровїща градская їспытуютъ, ї похїщенїемъ грабятъ ї относятъ на своя кораблї. Ї егда уже

вся

вся грабленїемъ їспраздниша, тогда ї городокъ онъ раскопатї умыслиша ї нїзложивъ стѣны его, тѣмже высокиї тенедонъ нїзу їмѣется, разрушену бывшу всему благолѣпїю его, потомъ же огнемъ вся попалиша, ї перстъ ї пепелъ ї каменїя вся въ море ввергоша, ї мѣсто оно ізравниша, ї нїкоего же знака оставиша, ї тако сотвориша, яко нїкому отъ человѣкъ мощно было познатї, яко бѣ прежде градъ ту.

О ПОСЛАНЇЇ ПОСЛОВЪ ГРЕЧЕСКЇХЪ, УЛЇКСА ЦАРЯ, Ї ДЇОМИДА КНЯЗЯ КО ЦАРЮ ПРЇАМУ, О ОТДАНЇЇ ЦАРЇЦЫ ЕЛЕНЫ.

Грекї же предреченныя два городка побѣдною дланїю взяша, ї вся градская грабленая богатства предъ лїце агамемнона царя, ї прочїхъ цареї прїнесоша, царъ же агамемнонъ вся грабленїя

бленія іхъ разделі імъ зело чінне комуждо подостоінству труда іхъ, последі же царь агамемнонъ рече ко царемъ і княземъ сіцевая словеса, друзі царіе і князі і началніцы всего греческаго ополченія, праведно быті мню, послы нача ко царю пріаму послаті, да отдастъ намъ царіцу елену, і вся грабленная богатства восхіщенная во островѣ сітаріїскомъ, цѣло возвратітъ. І аще онъ самъ сіцевая усмотрітъ сотворіті себе безпрекословнѣ, то по істінне честенъ намъ будетъ возвратъ во своя сі. аще лі же ні, то не вінні будемъ землю его плѣнующе. І что ся вамъ о семъ мнітъ возвѣстіте мі да разумѣю. Оні же сія слышавше, похваліша усердно совѣтъ его, і вскорѣ въ посолство ізбраша улікса царя і діоміда князя, і отпустіша іхъ ко царю пріаму. оні же егда

пріідоша

прїидоша ко трої, велмї удївїшася толїкому велїчеству, ї чюдному ѕданїю града, во врата же градская егда вшедше, наїпаче почудїшася многїмъ чуднымъ ѕданїямъ ї прекраснымъ палатамъ, велможскїхъ ї гражданскїхъ домовъ, ко двору же царскому егда прїшедше, пресѣлне уже удївїшася лѣпотѣ толїцѣї дому царска, внутрь же двора вшедше, егда уѕрѣша древо оно чудное рукотворїмыя хїтростї, їже дворъ онъ далекїмъ своїмъ окруженїемъ вѣтвеї покрываше, сташа ту велмї паче мѣры ѕряще дївляхуся долгїмъ ѕрѣнїемъ, княѕї онї удївлшеся, во врата многїхъ каморъ восходятъ. Вшедшїмъ же їмъ, во ону палату, їдѣже царь прїамъ во множествѣ благородныхъ сѣдяше. Послы же царя прїама нїкоея же честї поѕдравленїемъ непочтоша но сѣдшїмъ їмъ акї про-

 тїву

тїву его. Улїксъ царъ первїе начатъ сїце глаголатї. Царю прїаме не велмї дївїся, аще тя мы первѣе словесы поsдравїтелными не вsыскахомъ, честї нїкоея же благородїю твоему прїносяще, sане тя їмамы себѣ главнаго врага, ї врагъ своему врагу нїкогда же молїтъ sдравїя но сопротївно творїтъ, Агамемнонъ царъ, егоже велѣнїемъ мы къ тебѣ посланы, намї прїкаsываетъ тї, да царїцу елѣну юже отъ предѣлъ царства ея сїлно восхїтїлъ, отдалъ бы есї царю, ї тяжкїя обїды нанесенныя ему во островѣ сїтарїїскомъ, отъ парїса сына твоего по твоему їsволенїю, цѣло да возвратїшї ему, яко да sдраваго совѣта любовїю отъ царя агамемнона насладїшїся, аще лї же нї, то да вѣсї, яко sлою смертїю самъ ты, ї сынове твої лютѣ поляжете ї воїнї твої ї всї граждане

оружїемъ

оружїемъ падутъ, ї славныї сеї градъ твоі до конца їспразднїтся.

Царь же прїамъ разумѣвъ словеса улїксова, нїкоего же пождавъ совѣтнаго умышленїя, сїцевымї словесы отвѣща ему. О возвѣщенїї, рече, словесъ вашїхъ удївленїемъ многїмъ подвїжуся, яко сїцевая отъ мене взыскуете, неправду напїсующе мї, самї суще тмамї не праведнї, убїсте бо мї отца, разорїсте градъ моі, погубїсте благородныхъ моїхъ, умертвїсте воїновъ моїхъ, расплѣнїсте гражданъ моїхъ, восхїтїсте вся їмѣнїя їхъ, отвезосте во своя царствїя жены їхъ ї дѣтї. Наїпаче же всѣхъ, отлучїсте отъ мене сестру мою, ї показасте вся лютая царству моему. Азъ же вся сїя ваша толїкая неправдованїя, ї лютостї нанесенныя отъ васъ претерпѣвахъ, нїчтоже їзыскуя, но токмо

посла моего послахъ къ вамъ, моля васъ о отданії сестры моея, вся же прочая лютості ваша оставляхъ вамъ, но нітако возмогохъ отъ васъ благо что получіті, не восхотѣсте бо ніже малымъ словомъ познатіся, яко зло сотворісте, но отъ болшаго своего возношенія, въ гордыню возвысістеся, і прещенмі лютымі посла моего преобідѣсте, пагубною смертію грозяще ему, і того раді глаголю вамъ, нѣстъ мѣста да словесъ вашего посолства услышу. І аще не бы самѣхъ васъ дѣло посолства защіщало, смертію срамнѣішею велѣлъ быхъ казніті васъ, яко разбоініковъ нѣкіхъ і злотворцевъ губітелныхъ, і сего раді отъідіте скоро отсюду да не злою смертію умрете, аще лі же мало закоснѣвше пребудете, то безсомнѣнія въ смертную пагубу

само-

самоїзволно впадете, донелѣже бо васъ віжу, безъ велікаго пополненія гнѣва быті не могу.

Къ сімъ же діомідъ князъ вторыї посолъ греческії разсмѣявся велмї тако рече: О царю, аще ты отъ едінѣхъ насъ токмо ї безъоружныхъ толікою болѣзнію погнѣтаешіся, яко не можешї безъ гнѣва велікаго зрѣті на насъ, колмї же паче поболішї душею, егда узріші предъ градомъ твоїмъ сімъ, болѣ ста тысящъ грековъ въ непрестанныхъ оружіяхъ на тебе самого ї на твоїхъ лютѣ наскакающіхъ, ї нічтоже сотворіті їмъ можешї, отъ всюду бо страхомъ пораженъ будешї.

Тогда енея їже подлѣ царя пріама, нікому же посредствующу, сѣдяше, тако рече ко царю пріаму. О велікії ї благородныї царю, да повелітъ абіе благородіе твое грубому сему

досаді-

досадїтелю урѣзамї досадїтелныї язЫкЪ его, дерзостно послужївшії не наказанному уму его. яко да ктому ї прочії таковії грубїтелї не дерзнутЪ таковаго укорїзнена безчестїя прїносїтї велїкїмЪ царемЪ.

КЪ словесемЪ же енеїнЫмЪ дїомїдЪ зѣло подвїжеся на гнѣвЪ, тако рече енею, о кто тЫ есї, яко вЪ рѣчехЪ твоїхЪ добрѣ знаю тя не праведнаго бЫтї судїю, но протївоглаголнїка остра, зѣло желаю тя да бЫ вЪ мѣстѣ подобнѣ нѣгдѣ обрѣстї тя моглЪ, їже ї достоїная благодаренїя воздалЪ тї бЫхЪ за сїе твое злосовѣтїе, еже їзрсклЪ есї о мнѣ толЪ не благодарнЫмЪ словомЪ, добрѣ вїжу, блаженЪ естЪ царЪ онЪ, їже вЪ совѣтнїка держїтЪ тебе, яко толЪ добрѣ знаешї совѣтоватї царю, да бЫ царЪ твої дѣїственнїкЪ толїкїмЪ

неправ-

неправдамъ былъ. Словесемъ же пакі діомідовымъ мнозі вскочівше отъ возлежащіхъ і історгоша мечі своя, восхотевшѣ абіе разсѣщі діоміда, дерзості его раді, на ніхже царь пріамъ громко возопі, да не вредятъ его, рече бо сіце, лутче мі есть, да самъ азъ укорізну кую постраждy, неже лі посолъ нѣкіі въ моемъ дворѣ обіду кую потерпітъ, ілі не вѣсте, яко своїственно есть безумному показоваті своя безумія, і нізводітіся къ явному своему безчестію, тмою бо неразумія своего отвсюду объятъ есть, і яко слѣпъ шествуетъ ко своеі ему погібелі, непщуя въ словесѣхъ безумія своего показаті храбрость свою, такоже і мудрому бываетъ въ похвалу, претерпѣваті безумныхъ блуженія, і реченая отъ него слушаті, і слышаннымъ

смѣятіся,

смѣятися, а не отвѣщаті по его безумію. ніже отмщеваті себѣ да не подобенъ будетъ ему.

Царъ же уліксъ відѣвъ сіцево не согласное стропотство, воздвігся въ полатѣ царъстѣі. дерзостію діомідовою словеса его остроумнѣ прехваті, да не многословітъ, рече ко царю тако, царю пріяме, вся сія відѣнная і слышанная здѣ, і тобою реченная царю агамемнону вѣрнѣ донесемъ, і сія ізрече ізыде ізъ палаты съ німже і діомідъ і прочії грекове ізыдоша. і на коні своя всѣдше, ко грекомъ отъідоша, і царю агамемнону, і прочімъ царемъ вся відѣнная і слышанная во трої, возвѣстіша. і о пріамовѣ отвѣтѣ зѣло почудішася грекі.

О ПОСЛА-

О посланії ахіллесовѣ і теляѳовѣ, во страну мессіïскую, съ воінствы їхъ, удержанія раді брашенныхъ обілії.

Царъ агамемнонъ ï протчії царïе, ï княѕï гречестії, послаша храбраго ахіллеса ï сілнѣішаго теляѳа съ тремя тысящамï воінъ храбрыхъ во страну мессіïскую, да оттуду брашна доволна въ воіско греческое прïвеѕутъ. Онï же по повелѣнïю їхъ, вшедше въ кораблï своя съ предïреченнымъ воінствомъ, поïдоша въ путь своï, ï егда прïïдоша тамо, ï въ прïстанïще оно вшедше, ï кораблï своя крѣпце прïвяѕавше, снïдоша на ѕемлю, ï шатры своя поставïша. Тогда царъ теутранъ, тоя страны господъ, не терпя во своеï ѕемлï пребыванïя їхъ во множествѣ воінъ, ï во мноѕѣ союѕѣ пѣшïхъ стѣ-

снень

снен приіде на брег. Грецы же відѣвше прішествіе его, со многою скоростію оружія своя пріемлют, на коні своя всѣдше, брань спустівше с німі крѣпко ратную, і борбу умножівше велмі ужасную, от обоіх стран множество воін падает, і ѕемля трупіем мертвых покрывается, і кровь іх яко вода по всюду раѕліваетcя, брань же ѕѣлнѣ кіпіт между імі, от трубнаго же гласа і от трескот оружія, і от гласов яѕвенных далече слышаніем воѕвѣщашеся ополченіе іх, мноѕі бо велмі падаху от грек, но множае от враг іх, аще бо грекі і многою храбростію цвѣтяху, но протівітіся чіслу сопостат своіх едва можаху, і по істіннѣ всі бы грекі былі ѕлѣ убіені, аще не бы он чудный в дѣлѣх оружный ахіллес был, іже прілѣжным промыслом раѕсмотрів

количества

количества бранныхъ і качества іхъ уразумѣ. Відѣ царя теутрана посреді сраженія бранныхъ противу враговъ своіхъ шкоды тяшкія наносяща, і сего радї устремітелнѣ скочівъ въ полкъ разрушаетъ і расторгаетъ ополченія, і всѣхъ противу текущіхъ ему убіваетъ кої къ его пріхожденію не отверзаютъ ему путі, къ царю убо теутрану яко левъ рыкая прілѣпляется, і доставаетъ его мечемъ голымъ, частымъ умучаетъ пораженіемъ, і шолома его узомъ расторгнутымъ восхіщена царя сілою нізложі на землю, і воздвігъ десніцу во своемъ яростномъ смѣлствѣ, хотяше главу его отъяті, но теляоъ князъ, іже по ахіллесе вторыі браняше, відѣ ахіллеса сіце свірѣпствующа надъ царемъ теутраномъ. внесеся устремітелнѣ, подъ разъ меча ахіллесова, щітомъ своімъ

пріемлетъ, і ахіллеса любезнѣ проситъ. да царю теутрану яко побѣждену сущу последнюю мілостъ мілосердія своего надъ нимъ сотворітъ, і его яко побѣдітель да пощадітъ, къ нему же обѣщевая ахіллесъ тако рече. коя тя подвіже явная віна, яко протіву сіцеваго нашего толь лютаго врага, содержаті мілостъ щедру, іже толь лютымъ своімъ устремленіемъ оружнаго упованія, насъ первіе утруді, і того раді праведно естъ да впадется въ яму юже іскопа. Емуже теляѳъ тако рече, господі мої, сеї бѣ царь отцу моему нѣкоімъ бліжнімъ пріятелствомъ союзенъ. І азъ самъ також де нѣкогда въ землю его прїходілъ едініцею, безконечныя честі мілостъ мнѣ открылъ, і того раді о пагубѣ жівота его весь омерзаю і жесточаюся о смерті его. Емуже ахіллесъ тако рече, се тебѣ его

предаю

предаю восмї ї, ї да сотворїшї о немъ якоже хощешї. ї тако прїемъ его теляоъ князъ, любезнѣ цѣлуя. Царь же теутранъ повелѣ воїномъ своїмъ, такожде ї ахїллесъ повелѣ грекомъ престатї отъ бїтвы, ї сему бывшу, абїе скончася бранъ, ведется убо царь теутранъ во своя царскїя палаты язвенъ, за нїмже ахїллесъ ї теляоъ їдутъ последующе. Ї въ домъ царьскїї прїемлются гостї въ велїцѣї честї, царь же теутранъ на ложї царстѣмъ полагается їзнемогая отъ ранъ. По трехъ же днехъ егда царь крѣпцѣ їзнеможе, ї къ смертї уже прїблїжїся, ахїллеса ї теляоа къ себѣ прїзватї повелѣ, ї абїе прїїдоша къ нему, тогда царь рече їмъ сїце, славнїї ї благороднїї князї, долго жїтїе да будетъ вамъ, азъ же нынѣ отхожду уже въ путь смертныї, наслѣднїка же

царствїю моему не їмѢю. Ї непрїстоїно по правдѢ нїкому же їному отдатї скїпетрЬ державы моея, токмо теляѳу князю любїмѢїшему моему сыну, сотворївшему надомною толїку мїлостЬ, во время нужды моея. тѢмЬ же глаголю тї вселюбезнѢїшїї сыну теляѳе, да сЬ радостїю прїїмешї его. ї да будешї по мнѢ вЬ столпЬ правленїя людемЬ сїмЬ. Сїя же слышавЬ теляѳЬ начатЬ плакатї зѢло о смертї его. ЦарЬ же теутранЬ прїемЬ его за руку, ї посадї на престолѢ своемЬ, ї своїма рукама возложї вѢнецЬ на главу его, ї перстенЬ снемЬ сЬ рукї своея. ї возложї на руку его. Такожде ї скїпетрЬ ї державу свою вручї ему. людїе же падше поклонїшася ему, прославляюще царство его, ї сЬ велїкою радостїю вѢрну прїсягу ему сотворїша, Не по мнозѢ же времянї царЬ теутранЬ

ранъ умре, царъ же теляѳъ о смерті его велмі оскорбіся, і доволно рыдавъ о немъ, послѣді же тѣло его чіномъ царскімъ погребе. і гробніцу сребряну сотворі надъ нимъ, і подпісаті повелѣ сіцевыми словесы, лежітъ sдѣ царъ теутранъ, егоже смертію скончa Ахіллесъ. іже по себѣ теляѳу князю скіпетръ царствія держаті предаде. По смерті же царя теутрана, повелѣ царъ теляѳъ наполніті ахіллесу кораблі его всякіхъ брашенныхъ обілії, і тако отпусті его, і въ предъ обѣщася імъ доволствомъ брашеннымъ помогаті, ахіллесъ же ему о семъ много благодарівъ отъіде въ путъ свой. Егда же пріиде ко грекомъ, тогда всі царіе і князі, сшедшеся на цѣлованіе ахіллесово, вопрошаютъ его о теляѳе князѣ, онъ же вся імъ порядy ісповѣда, како теляѳъ царъ бысть, і како обѣ-

щася імъ помогаті брашенными обілії, оні же сія слышавше, sѣло возрадовашася о случшіхся, і теляѳа царя прославляху. sане любіма его велмі імяху, і всѣхъ сілнѣіша.

о прішествіі паламідовѣ въ воіско греческое, і о совѣщаніі царей і князей греческіхъ, како ілі коімъ образомъ могутъ пріступіті ко брегомъ троянскімъ.

Не у грекомъ отъ острова тенедона еще отшедшімъ, егда славный онъ царь паламідъ сынъ наула царя съ трідесятію караблі своімі ко брегу тенедонскому пріста, егоже відѣвше грекі sѣло возрадовашася радостію велікою, sане бяше сей паламідъ, мужъ sѣло храбръ: і многімъ смѣлствомъ паче процвѣташе, такожде і воінство

его

его многою храбростїю паче їныхъ свѣтлї і проявленї бяху, і сего радї молятъ его грекї, яко да едїнъ отъ сотнїкъ поставїтся і воспрїиметъ на ся санъ сеї, его же паламїдъ любезнѣ воспрїятъ. Тогда царъ агамемнонъ, і прочїе царїе і князї греческїя совѣты многїя начаша їспытоватї. како возмогутъ безъ тяжкїхъ своїхъ бѣдъ ко брегомъ троянскїмъ прїстатї, і недоумѣвахуся, едїнаго тогда дїомїда совѣтъ утвердїся, рече бо сїце. О свѣтлїї і благороднїї царїе і князї, кто не позазрїтъ намъ о закоснѣнїї малодушїя нашего, їлї кто не посмѣется отъ человѣкъ мудрыхъ сомнѣнїю не мужества сего, і страхованїя ужаснаго не прїпїшетъ намъ. се убо самї зряще вїдїте яко уже годъ цѣлъ мїну, отнелїже въ землю сїю внїдохомъ, і въ семъ островѣ нї-

кому же намъ насілующу, самі себе ѕаключіхомъ не поступні пребывающе, і ні едінаго же промышленія творяще, воістінну бо і самі трояне воѕнепщуютъ насъ страхомъ быті пораженныхъ не мужество наше відяще, і нынѣ аще благоволіте послушаті совѣта моего, расторгніте убо медленностъ вашу, отложіте сомнѣніе всякаго малодушія, і облецытеся въ мужество, препояшітеся храбростію сілъ вашіхъ смѣлствомъ отвсюду себе оградівше, шествуіте немедленно ко трої, нічтоже сомнящеся, коснѣніемъ же нашімъ нічтоже можемъ благосотворіті, но токмо врагомъ нашімъ прігодство подаемъ, самі на ся вооружающе іхъ, отвсюду бо соберутъ себѣ ратную помощъ, неудобь побѣдімі будутъ азъ бо ізвѣстно быті мню, троянъ

ї нынѢ оружїемЪ препоясавшїхся уже ї насЪ ждущїхЪ, оружною мужества своего рукою прїятї тщащїхся, ї немощно естЬ намЪ їнако нїкако же на ѕемлю враговЪ нашїхЪ снїтї, токмо острїемЪ меча убївателнаго, ї сего радї вседушно отЪ нынѢ потщїмся на брезѢхЪ троянскїхЪ шатры нашї поставїтї, да не вЪ продолженїї нашего малодушнаго коснѢнїя, онї самї собравшеся їѕыдутЪ ї побѢдятЪ насЪ, мужества своего смѢлствомЪ, ї егда же дїомїдЪ слово свое сконча. Тогда всї царїе ї княѕї совѢтЪ его похвалїша. ї кЪ путї обступленїя троянскаго устроятїся начаша со многїмЪ попечїтелнымЪ тщанїемЪ.

о устроенії караблеі греческіхъ первыхъ, і послѣдующіхъ пріходящіхъ во облежаніе града трої, і о первоі брані.

Первое убо уставіша предъіті караблеі сто простерші парусы знаменіямъ вѣющімся, і хоругвіямъ ратнымъ, таже въ ніхъ городкомъ поставленымъ, і многімъ браннымъ мужемъ на снітіе готово стоящіхъ. По ніхъ же послѣдуетъ і другое сто караблеі, такоже со многімъ опасенія смѣлствомъ, вооружіі воіні стояху. По ніхъ же пакі і третіе сто караблеі въ ніхъ же воіні зѣло храбрі і чудні бяху ко ополченію. Прочіі же караблі по пучінѣ пловущі въ ніхъ же і брегі зрятъ. Послѣді же і самую трою егда узрѣша, направльше прямо караблі своя, ко брегомъ пріхо-

прїходятъ, ї на землю со многїмъ желанїемъ снїтї тщащеся.

Трояне же вїдѣвше караблї оны уже у брегъ своїхъ, ї брегї въ толїцѣ множествѣ карабленаго колїчества окруженї суще, скоро ко оружїю вержутся, не пождавше княжскаго, їлї царскаго отпущенїя. безчїннымъ теченїемъ на брегъ моря тщатся съ велїкїмъ устремленїемъ ратнаго смѣлства. Грекї же вїдяще, толїко множество троянъ, въ защїщенїе брега прїшедшїхъ множеству їхъ дївїшася, но вящшїмъ удївленїемъ подвїгошася, вїдяще їхъ толъ храбрѣ ї толъ чїннѣ, покровенїемъ оружнымъ одѣянныхъ, ї съ велїкїмъ смѣлствомъ храбростї стоящїхъ велмї удївлевахуся, но мнозї отъ караблеї многовѣтреннею яростїю порѣваемї, о брегї сокрушахуся, ї многїхъ воїновъ греческїхъ

море

море жівыхъ поглоті, і кої живі бяху, і на землю снідоша, отъ троянъ многімъ мученіемъ умерщвляются, і ближніе воды брега кровію убіенныхъ червленѣются, нікогда бо нігдѣ же чтется воіску коему толікімъ несчастіемъ, і толікою пагубою на землю врагъ своіхъ, тако сшедшіхся когда. Послѣді же другое сто караблеі въ тоже мѣсто пріходятъ, но не со устремленіемъ, парусы бо своя пріготствомъ многімъ спустівше, мужескі землі коснутіся понудішася, іхже трояне оружною рукою пріяша, мужественнѣ возбраняюще пріступъ іхъ на землю, множество бо грековъ мечемъ убівающе, тогда въ караблехъ онѣхъ сущії грекове, відяще своіхъ воіновъ, толікое паденіе уготовівъ самострѣлы безчісленное колічествомъ і частымі пораженії стрѣлъ, стрѣляюще троянъ, отъ брега

брега отгоняютъ, самострѣлнаго же радї страха отступлшїмъ мало трояномъ. Грекї же въ то время їскочївше їзъ караблеї, ї на конї своя всѣдше на бранъ вдаются. Ї сего радї трояне мужескї съ нїмї ї крѣпцѣ борющеся, отъ грековъ же царъ протезїлаї, первыї на бранъ прїходїтъ, ї на троянъ толъ мужескї нападаетъ ї крѣпцѣ убїваетъ їхъ, ї уязвляетъ, ї съ конеї нїзлагаетъ, такожде ї воїнї его сїлою царя своего крѣпцѣ борющеся съ трояны поле прїобрѣтаютъ. Тогда же царъ архелаї ї царъ протенор съ караблї своїмї ко брегу прїставаютъ, їже воїнї ї конї своя їзъемлютъ, ї желанїемъ бранї на конї своя восходятъ, ї нападше на троянъ смертно воїнство преновляютъ, ї того радї воплъ велїї ї смятенїе зѣлно воста. Отъ обоїхъ бо странъ множество много воїнъ

падаетъ

падаетъ. і воздухъ воплемъ многімъ смущается отъ оскудѣвающіхъ впаденії. архелаю бо і протенору. царемъ мужемъ храбрымъ, едіначе убіваю-щімъ троянъ, тогда царъ аскалъ і царъ агалъ, со своїмі караблї ко брегу прїсташа. По ніхъ же абїе і князъ несторъ со своїмі караблї, такоже ко брегу прїста, іже і конї своя ізъемлютъ отъ караблеї, і на ніхъ всѣдше жаждущімъ сердцемъ на бранъ прїходятъ. Троянюмъ же протіву іхъ на прязающімъ, бранъ острѣїшую, воплъ пакі велії умножїся въ полцѣхъ, сокрушаются же копїя, свїщутъ по аеру, многїя стрѣлы, трепещутъ плещї, падаютъ убїваемыя воїні, і толъ крѣпцѣ уже борющеся грекї, яко троянъ неволею въ бѣгъ понудїша. но троянское безчїсленное множество, не у еще бранї коснувшееся, на грекї

устремі-

устремітелнѣ направляются, і бранъ крѣпцѣ умножаютъ. преновленеі же бывші брані, паденіе пакі веліе умножіся грекомъ. толіко бо трояне храбростію сілъ своіхъ возмогаху. яко грекі толікаго іхъ устремленія понесті не могуще, въ бѣгъ обратішася, і бѣжаще наконецъ брега доідоша, іхже трояне немілостівнѣ сѣчаху. і по істіннѣ всі бы грекі былі ту злѣ убіені. Аще не бы храбрыі уліксъ царъ со своімі караблі ко брегу прісталъ. Іже абіе воіні і коні ізъятъ на бранъ пріходятъ, і на троянъ мужескі нападаютъ. Востаютъ же убо грекі въ прішествіе улікса царя творяще крѣпцѣ бранъ со трояны, і убііство умножающе, уліксъ же царъ, яко левъ рыкая посреді полковъ въ крѣпості оружія, і пораженіемъ копія своего троянъ крѣпцѣ воюетъ, овыхъ убіваетъ

ваетъ. овыхъ уязвляетъ, овыхъ съ коней нізлагаетъ. Егоже філіменъ царь пафлагонскіі відѣвъ въ толіцѣі храбрості ратующа, въ толіцѣмъ убіїствѣ вредяща троянъ, копіемъ своїмъ крѣпцѣ поразі его, і съ коня сверже, Уліксъ же пѣшъ імѣ нужду бітіся, но філіменъ пакі очістівъ копіе свое напряженіемъ жесточаїшімъ поразі улікса царя, да яко сокрушену бывшу щіту его свѣтлыхъ броней, пріїде до доскъ, імже сокрушеннымъ і разшібеннымъ сущімъ, крѣпку язву ему вонзе. Уліксъ же ніже паденія своего убояся, ніже отъ вонзенныя ему раны устрашіся, востаетъ отъ землі скоро, і пѣшъ якоже бѣ ему мощно, копіемъ своїмъ на філімена царя нападе, і поразі его въ гортанъ, і органныя жілы его разрѣзавъ, і съ коня сверже яко бездушна, егоже трояне на щітъ положіша,

і яко мертва отслаша во трою, о мнїмоі убо смерті філіменовѣ. трояне ѕѣло смутїшася, і аще не бы тоі случаі был нападшії на нїх о язвѣ філіменовѣ то безъ сомнѣнія бы все воіско греческое сшедшее на землю, і воюющее, жівота своего послѣдняго неѕгодія плакало бы. Но къ сему убо царь тоасъ і таліїскії со своїмі караблї, і славныї теламонъ со своїмі караблї, і менестеї аѳїнскії княѕь со своїмі караблї ко брегу прїсташа, і на брань їсходятъ і на троянъ мужескї нападаютъ. тѣмже трояне толїкаго їхъ множества, і ѕѣлнаго їхъ устремленія понестї не могуще падаютъ, і вьспятъ їттї неволно понуждені суть. Тогда царь персеї ефїопскії їзъ града троянскаго во множествѣ воїнъ смѣлъ їзыде, і на грековъ направляется, велмї остроумнѣ і мужественнѣ сѣчаше їхъ,

 въ егоже

вЪ егоже прїшествїе трояне толїко воспрїяша сїлное смѣлство, да яко свѣжї быша вЪ сїлахЪ на грековЪ устремїтелнѣ нападаютЪ безЪ мїлостї убївающе їхЪ. ї на конецЪ брега догнавше їхЪ, убїйство бо умножїся грекомЪ велїе, ї недовѣдомо ї тяжко стѣсненїе нападе на нїхЪ, ї было бы ѕѣло множае, аще не бы храбрыї паламїдЪ, со своїмї караблї, ї менелаї царЪ со своїмї, ї царЪ агамемнонЪ всего греческаго воїска властелЪ со своїмї караблї ко брегу прїсташа, ї во множествѣ ѕѣло храбрыхЪ воїновЪ їсходятЪ, ї всї бранї прїмѣшаются, ї на троянЪ усты меча нападаютЪ. Тоï бо самЪ храбрыї паламїдЪ їскорененїе троянское помышляя, на сїгамона брата мемнонова ї внука царя персея, їже тогда самЪ отЪ своея оружныя храбростї дївныя творяше, нападе

ї вонзївЪ

ї вонзївъ въ него свое разсѣкателное копїе, ї посредї ребръ уязвї его ї съ коня сверже угашена, ї оставївъ его обратїся на троянъ не мїлостївно убїваше їхъ. Трояне же падаютъ предъ нїмъ, подъятї паламїдова устремленїя не могуще, въ бѣгство обратїшася, ї путъ ему чрезъ полкї своя неволно отворяюще, самї же бѣжаще предъ нїмъ отъ меча его погїбаху. Воплъ же велїї умножїся ї сокрушенїе трояномъ лютое прїблїжїся, блїзъ бо стѣнъ градскїхъ уже трояне бѣжаще прїїдоша, такожде ї протезїлаї өїлардорскїї отъ їсперва устны меча троянъ погублятї не преставаше. Тогда храбрѣїшїї въ воїнѣхъ, сїлнѣїшїї екторъ, акї ко гласу вопїющїхъ воста їзъ града троянскаго смѣлъ во множествѣ їзыде воїнъ, пламенемъ яряса возженъ, въ блїстающїхъ свѣ-

тяся оружїяхъ. ї расѣка копїя щїтъ
нося златымъ блїстанїемъ сложенъ,
назнаменанъ по образу трехъ львовъ.
на грековъ же сїлнѣ находїтъ, ї разру-
шївъ полкї їхъ, не сокрушїмою сїлою
бранї своея, протезїлаю царю прїїде
встрѣчу, їже троянъ усты меча сво-
его погубляше непрестанно, ї поразї
его мечемъ голымъ во главу сїце;
яко отъ верху главы его расѣче
его наполы даже до сѣдла не защї-
щающу оружїю его. Ї сея радї вїны
падаетъ убо славный ї храбрый царъ
протезїлаї угашенъ. но екторъ оставя
того, направляется въ частыя мно-
гочїсленныя греческїя полкї, безчїсле-
ннѣ убївая їхъ, да яко въ малъ часъ
абїе межъ ополчаемыхъ мечъ его поз-
нается, послѣ бо себе множество
трупїя мертвыхъ оставляетъ, да яко
всї грекї отъ лїца его бѣжатъ пора-

женї

женї его смертоносныхъ понестї не могуще, путь ему чрезъ полкї своя неволно отворяютъ. Самї же предъ нїмъ падающе лютѣ умїраютъ, ї въ побѣжденїї своемъ прїлѣжнѣ едїнъ другаго вопрошаше: кто убо есть онъ тако храбрыї воїнъ, ї сїце смѣлыї оружнїкъ, ї мнозї болѣзненымъ слухомъ познаваютъ его бытї ектора сына царева всѣхъ храбрыхъ сїлнѣїша. Їзвѣстно бо мняшеся грекомъ остаточныя днї своя кончатї отъ него чающымъ. Солнце же уже обращашеся на вечеръ, егда екторъ оружнымъ утомленїемъ нѣкако утрудїся внїде во градъ оставлъ прочїхъ троянъ ратоватїся со грекї. По отшествїї же его грекї яко отъ сна убудївшеся, отъ страха екторова, їлї яко отъ пїянства люта їстрезвївшїїся, пакї на ополченїе грядутъ, ї бранъ

пакі спустівше съ трояны, но не тако якоже прежде. Трояне бо паче одолѣвають імъ, понеже ужасу оному въ сердцахъ іхъ пребывающу, і того раді на брані ізнемогающе падаху предъ трояны, трояне же въ веліцѣі храбрості смѣлства своего хождаху крѣпцѣ ратующе іхъ. Тогда же храбрыі ахіллесъ съ караблі своімі ко брегу прістa, іже абіе воіны і коні своя ізвелъ ізъ караблеі, і на бранъ пріходітъ, і нападъ на троянъ смертно воінство преновляетъ, не мілостівно убівая троянъ, і въ бѣгство абіе обраті іхъ, поле бо оно многімі мертвецы постла. Востають убо грекі въ прішествіе ахіллесово, творяще устремленіе на троянъ мужескі, сѣкуще іхъ бѣжащіхъ, вопль же веліі умножашеся отъ паденія язвеныхъ троянъ. Потомъ же і всі

караблі

караблї греческїя ко брегу прїставше на бранѣ прїїдоша, ї пагубу трояномѣ велїку умножїша, ї даже до вратѣ градскїхѣ догнаша їхѣ, ї ту паче убїїство умножашеся, ї было бы ї ѕѣло множае, аще не бы храбрыї троїлѣ ї парїсѣ ї деїѳебѣ сынове царя прїяма їѕшедше їѕѣ града со множествомѣ воїнѣ помоглї трояномѣ, вѣ їхже прїшествїе премолче убїїство. ї нашедшї нощнѣї сѣнї бранѣ преста. Трояне убо внїдоша во градѣ, ї врата градская жестокїмї утвердїша ѕапоры. Ахїллесѣ же со грекї во многѣї славѣ на брегѣ моря прїходятѣ. Тогда же царѣ агамемнонѣ усмотрївѣ мѣста подобна, повелѣ вѣ нїхѣ ставїтї шатры, неїмущїї же шатровѣ, лачугї новыя соорудїша, ї тако всї пребыванїя себѣ устроїша вѣ нощѣ ону. Трояне же аще ї велмї безмѣрну высоту стѣнѣ

градскіхъ імѣша, но верху іхъ поставіша стражі. Также і грекі около воіска своего ѕѣло многі огні возжгоша, і острогі поставіша, едіні кождо іхъ отъ другіхъ бояхуся. Сія убо бранъ первая бысть между грековъ і троянъ, егда грекі снідоша на ѕемлю.

о устроеніі полковъ троянскіхъ отъ ектора.

Прошедшсі убо нощі, востающу же утру. Оныі бранныі і храбрыі екторъ въ воеводствѣ своемъ пекіїся, бывшу утру глубоку повелѣ всѣмъ браннымъ вооружатіся на нѣкоеі площаді посреді града, і прізва дву отъ сродніkъ своіхъ, клаукона сына царя тесея, і сімбора брата своего, вожденіе перваго полка пре-

предаде імъ, предаде же імъ і двѣ тысящі воіновъ храбрыхъ, і повелѣ едіны отъ вратъ градскіхъ отворіті і на поле ісходіті. Оні же пріемше отъ ектора отпущеніе ісходятъ на поле. і ко греческому воіску остроумнѣ пріходятъ. Вторыі же полкъ устроі екторъ, отъ трехъ тысящъ воінъ храбрыхъ. Воеводу же імъ далъ царя Іппона сілнаго, і повелѣ імъ ісходіті враты онѣмі предреченнымі, і ко грекомъ смѣло пріходіті. Оні же пріемше отъ него отпущеніе, ісходятъ на поле, і первому полку соедіняются. Третіі же полкъ екторъ устроі, въ немже пятъ тысящъ воіновъ ѕѣло храбрыхъ і разумныхъ. Воеводу же надъ німі учіні троіла брата своего, і тако рече троілу, любімѣішіі брате моі: ѕѣло ужасаетъ мя і въ недоумѣніе пріводітъ безмѣрное

смѣлство сердца твоего. І того ради вселюбезныі моі глаголю ті, да не бессовѣтнѣ послѣдуеші смѣлству сердца твоего, но на бранѣхъ остроумнѣ да учініші, да не како врагі нашї желающе коль много паденія нашего, о твоеі легкості порадуются. тѣмже нынѣ любезнѣйшиі съ міромъ да ізыдеші і здравъ да возвратішіся, якоже азъ желаю, емуже троілъ тако рече: любімѣйшиі господіне моі і брате, стыдѣтіся враговъ нашіхъ аще і не подобаетъ мі, но отъ заповѣдеі твоіхъ, яко любімѣйшаго мі брата і господа, нікогда же уклонюся. І тако пріемъ отъ ектора отпущеніе, скорітъ ко врагомъ. Четвертыі полкъ екторъ устроі, въ немже трі тысящі седмъ сотъ воіновъ: направляемі же сії бяху, отъ нѣкоего храбра і чудна мужа іменемъ ефрема, къ сему же полку воеводу

воеводу поставі ратнаго царя фрігії-скаго ксаніппа, іже і пріемъ отъ ектора отпущеніе, ісходітъ ко врагомъ на ополченіе. Пятыі же полкъ устроі екторъ, въ немже тысящі пяті стамъ воіновъ повелѣ быті, воеводу же імъ учіні поліdама княѕя антенорова сына, мужа велмі храбра, іже і пріемъ отъ ектора отпущеніе ісходітъ іѕъ града, і ко врагомъ на ополченіе смѣло пріходітъ. Шестыі же полкъ екторъ устроі, въ немже повелѣ быті четыре тысящі трі ста воіновъ, воеводу же учіні імъ княѕя енея, мужа раѕумітелна, і ѕѣлно чудна, іже такожде пріемъ отъ ектора отпущеніе, ісходітъ ко врагомъ. Седмыі же полкъ устроі, въ немже повелѣ екторъ быті пять тысящеі іѕбранныхъ воіновъ. Сіі же воіні ѕѣло учені бяху въ мастерствѣ лучномъ і стрѣлахъ, поставі імъ деіфеба брата своего,

іже

їже ї прїемъ отъ ектора отпущенїе, їсходїтъ ко врагомъ своїмъ. Осмыї же полкъ устрої екторъ, въ немже воїновъ їзбранныхъ ї крѣпкїхъ мужеї десять тысящъ, воеводу же учїнї їмъ парїса брата своего. емуже во слѣдъ съ полкомъ своїмъ, ї самъ мыслїтъ поїтї. Парїсъ же прїемъ отъ ектора отпущенїе, їсходїтъ честнѣ їзъ града, ї ко врагомъ своїмъ прїблїжается на ополченїе. Девятыї же полкъ екторъ устрої въ немже также їзбранныхъ ї крѣпкїхъ воїновъ повелѣ бытї двадесять ї пять тысящъ, їхже своему воеводству полагая, веде въ немъ десять братовъ своїхъ родныхъ. Самъ же екторъ потребнымї ї вѣрнымї оружїї отвсюду оградївся на конъ свої всѣде, їменемъ галатеї, о егоже крѣпостї ї велїчествѣ ї красотѣ ї їныхъ его сїлахъ дївная напїса дарїї. бяше бо екторъ по їстїн-

нѣ

нѣ чудныї воїнъ ї крѣпкії ополчітель, ї воїнскаго ратнаго ополченія мудрѣїшії воевода ї началнікъ. Ѕнаменіе же хоругві его поле бѣ все ѕлато, посреді же его єдінъ бяше левъ краснымъ цвѣтомъ їѕображенъ, на коні же екторъ сѣдяше вооруженъ, якоже нѣкії остроѕрітелныї орелъ опаснѣ раѕсмотряя уловіті себѣ желаше, нѣкії вожделѣнныї ловъ: Ї ко отцу своему царю пріяму тако рече: дражаїшії ї любеѕнѣїшії господі мої ї отче, преславныї велікії царю, імѣї ты вся своя оставшая конныя ї пѣшія воїны, їхже всѣхъ твоему воеводству вмѣняю, да будеші пребывая прісно у града своего, прілѣжнѣ соблюдая его, да не како враѕї нашї нѣкоею коварною лестію ї лукавствомъ намъ ратующїмся во градъ нашъ внідутъ, ї воѕмутъ его ї пограбятъ. Но ты сего раді все-

вселюбезнѣйшїи мой отче, воевода будї їмъ преграда смертная ратуя крѣпцѣ, ї смертнѣ вредя їхъ мощїю велїкою сїлъ своїхъ, ї намъ же самѣмъ да будешї во опасное прїбѣжїще, ї въ столпъ правленїя, ї въ помощъ безстрашїя. Ему же царъ прїамъ тако отвѣща, любїмѣйшїи сыну мой, отъ нынѣ глаголю тї, яко нѣстъ мї въ настоящемъ семъ дѣлѣ въ бозѣхъ помощї нї на нїхъ вѣра, но токмо въ храбростї сїлъ твоїхъ, ї въ прозрїтелномъ твоего ума опасенїї. Ї тако екторъ прїїмъ отъ царя прїама отпущенїе, їсходїтъ їзъ града, ї вся їныя полкї троянскїя прешедъ, ї предложївъ себе, бытъ первый на снїтїе бранї. Жены же благородныя оставшїя въ трої взыдоша на стѣны градскїя вкупѣ съ велїкою еленою, да оттолѣ возмогутъ зрѣтї бранное ополченїе. тамо же їзыдоша ї дщерї

царя

царя пріяма, і многія сомнѣтелныя страхі і помышленія въ сердцахъ своіхъ держаху.

о устроеніі полковъ греческіхъ.

Но аще убо екторъ тако своя полкі устроівъ добрѣ і расмотрітелнѣ. а еда царъ агамемнонъ ослабленъ бѣ ілі немощенъ во устроеніі своіхъ полковъ. по істіннѣ бо отъ языка своего. 26 полковъ устрої. Первыі полкъ веде царъ патроклъ. 2 полкъ веде царъ мереонъ. 3 полкъ веде князъ несторъ. 4 полкъ веде царъ протеноръ. 5 полкъ веде царъ архелаі. 6 полкъ веде царъ теламонъ. 7 полкъ веде царъ уліксъ. 8 полкъ веде царъ анаксъ. 9 полкъ веде царъ селідъ. 10 полкъ веде менестеі аѳінскіі князъ. 11 полкъ веде царъ

капе-

капенорЪ. 12 полкЪ веде царЪ тѳоусерЪ. 13 полкЪ веде царЪ умеросЪ. 14 полкЪ веде царЪ тесеї. 15 полкЪ веде царЪ фїлїсЪ. 16 полкЪ веде царЪ ксанѳїппЪ. 17 языкЪ бѢ нѢкїї царя протесїлая, смертї господїну своему желающе. 18 полкЪ веде царЪ епїстропЪ. 19 полкЪ веде царЪ седеї. 20 полкЪ царЪ алпїнорЪ. 21 полкЪ веде царЪ дїронЪ. 22 полкЪ веде царЪ клауконЪ. 23 полкЪ веде царЪ леонЪ. 24 полкЪ веде князЪ дїомїдЪ. 25 полкЪ веде царЪ менелаї. 26 полкЪ веде самЪ царЪ агамемнонЪ всего греческаго воїска властелїнЪ.

о второї бранї греческої ї троянскої.

ПОлкомЪ убо отЪ обою страну сїце уставленымЪ, обѢ частї на поле їсходятЪ воеватїся,

но онъ сілнѣйшіі екторъ, покоя не терпя прежде всѣхъ іныхъ конь свої понуді на теченіе, егоже яко предощутівъ патроклъ царъ, іже предреченнаго греческаго полка перваго воевода бѣ, въ теченіі коня своего на ектора воздвігъ копіе свое мужескі, і толь крѣпцѣ поразі, яко щітъ егоже себѣ екторъ наложі, сілнѣ пропазі, і броні его повреді, но до голаго тѣла копіе его внутрь не проіде. Екторъ же въ насілствѣ раза оного не трепеща ніже сомняся, многою теплотою ярості разжеся, не копеінымъ отмщеніемъ поражаетъ его, но ізвлекъ мечъ свої, і толь мощнѣ ударі его, яко главу его на двѣ часті раздѣлі. І того раді умре царъ патроклъ, і спаде на землю посредѣ воюющіхся. но екторъ відѣ его на землю ніспадша, оружіемъ же імже бѣ патроклъ облеченъ

ѕря і смотря восхіщенъ бѣ желаніемъ еже імѣті его, съ коня своего сніде ні чего же бояся, хотя обнажіті его отъ блістающіхся оружії его. Но царь мереонъ съ тремя тысящамі воінъ въ ѕащіщеніе трупа пріблізкается, і гнѣвнымъ сердцемъ протіву ектора рече сія словеса: волче хіщный і не насытімый, воістінну бо отъ сего брашна вкусіті не воѕможеші, інде подобаетъ ті іскаті брашна, ѕане скоро уѕріші болѣ пяті тысящеі грековъ, і іже на раѕрушеніе едіныя твоея главы готовятся. І сіце отъ того царя і іныхъ воінъ бывшу устремленію едінодушну на ектора, ніѕрінуті его на ѕемлю сілнѣ мыслятъ. коня его отъ рукъ іѕяті тщатся, і уже его на конь свої всѣсті ні какоже оставляютъ. Екторъ же отъ ніхъ себе мужескі ѕащіщаетъ, мечемъ своімъ. у многіхъ бо воіновъ

голені

голёнї ї мышцы отсѣкая, ї конї їхъ убївая, ї въ малъ часъ пятьнадесять воїновъ убї отъ нїхъ. Грекї же прїлѣжнѣ належаху нанъ, їлї его поїматї, їлї коня у него їсхїтїтї. Но нѣкїй рабъ екторовъ вїдѣ господїна своего въ толїцѣ бѣдѣ обстоїма всемъ копїе ї скочї на тѣхъ їже паче їныхъ належаху на ектора, ї поразї едїнаго отъ нїхъ, ї смертї его предаде, потомъ же скочї ї на другаго, ї того такожде смертї предаде, ї ектора самого всытї на конь учїнї. Егда же екторъ на конь евої всыде, велїїмъ гнѣвомъ яростї разгорѣся на грекї, обїду свою желаше на нїхъ отмстїтї, жестоцѣ на нїхъ наступї, мечемъ немїлостївнѣ сѣчаше їхъ, їдѣже бо аще обращашеся, тамо множество трупїя мертвыхъ по себѣ оставляше. Въ то время бранъ велмї остра кїпїтъ между гре-

 ковъ

ковъ ї троянъ, ї трояне грековъ дївнѣ погнетаютъ. троїлъ бо множества їхъ лютѣ побѣждаетъ, ї многїхъ убївает ї ранїтъ, ї съ конеї нїзлагаетъ, на негоже отъ страны менестеї князъ аѳїнскїї нападе, ї копїемъ своїмъ поразї его, ї съ коня сверже, ї поїматї его хотя, яко да своїмъ возможетъ его їмѣтї плѣннїкомъ, Троїлъ же себе отъ него мужескї защїщаетъ, менестеї же поїматї троїла весь дыша сїлы къ сїламъ собїрая, ї толїка прїлѣжанїя показа отъ труда, яко троїла оного ятъ, ї въ прїбѣжїще свое его вестї покушается, но запїнающїмъ многїмъ трояномъ далече его вестї не возможе, наїде нанъ полїдамъ князъ, ї мужескї копїемъ своїмъ поразї его, ї съ коня сверже, ї троїла сына царева отъ рукъ его їзбавї, ї на конъ взытї учїнї. Менестеї же помо-

щїю

щїю своїхъ на конь восходїтъ, о погубленiї своего плѣнника отчаявся, скачетъ по полкамъ троянскїмъ, крѣпцѣ ратуя їхъ. брань же ѕѣло умножашеся, ї трояне грековъ на бранї преодолѣваху, ї уже їхъ въ бѣгъ неволею пореваху. Троїлъ бо ї полїдамъ съ полкї своїмї соедїнївшеся, немїлостївнѣ сѣчаху грековъ. Тогда отъ страны десныя прїступїша на брань царїе гречестїї съ полкї своїмї. Царъ теламонъ, ї царъ менелаї, ї царъ селїдъ, такожде ї троянстїї царїе съ полкї своїмї въ тоже мѣсто прїспѣша. царъ ремъ, царъ седемонъ, царъ персеї, ї брань ѕѣло люту ї велмї страшну спустїша отъ обоїхъ странъ, бесчїслено воїнъ падаху, царъ менелаї, ї царъ ремъ оба сходятся ї копїямї своїмї сражаются, ї оба съ конеї своїхъ нїспадаютъ. полїдамъ же нападе на мерея внука еле-

 нїна

ніна і княѕя, двадесять лѣть токмо імуща, іже вь цвѣтѣ своего юношества, уже воінь храбрыі являшеся, сего полідамь тяжкімь разомь копія своего тяжцѣ параѕі, і мертва сь коня сверже. Царь же менелаі відѣвь его мертва вь трудѣ веліцѣ, такожде і во множествѣ слеѕь тѣло его оть ногь конскіхь іѕемь, і кь шатромь своімь отсла. самь же желая на троянехь смерть его отмстіті. Царя рема, толь крѣпцѣ пораѕі копіемь своімь, яко мертва его сь коня сверже, егоже свої мнѣвше уже угасша. пособія же ему нікоегоже даша, но оть брані помысліша отбіті, еже і дѣйству предалі бы, аще не бы полідамь удержаль іхь не хотящіхь. Оні же сь велікімь трудомь бранным оть конскіхь ногь его іѕемше і на щіть положівше, і яко мертва во трою

отне-

отнесоша. Царь же селїдь їже во вся времена ї во вся днї своя всѣхь человѣкь образомь красоты своея превзыде, о немже напїса дарїї. яко персоны его рече, нїктоже оть человѣкь напїсатї можаше, егоже царїца преїмѣющею любовїю толїко любляше, яко паче себе самыя їмяше его любїма внутреннѣ. Сеї же царь селїдь на полїдама нападе хотяше его копїемь своїмь сь коня нїзрїнутї, егоже полїдамь князь многою яростїю разжегся, мечемь голымь поразї, ї яко мертва поверже на землю. Вь тоже время екторь скача сѣмо ї овамо по полкамь греческїмь многое множество грековь убїваеть, полкь свої безь воеводства оставя, [якоже дарїї напїса,] блїзь бо тогда екторь тысящї воїновь убї, ї прїїде пакї ко своему полку. брань же горїть

 острѣ-

острѣйшая промежъ грековъ і троянъ, і яко не далече поліdаму отъ ектора воюющуся, противу его менелаі і теламонъ царіе на поліdама вкупѣ нападаютъ, егоже первіе теламонъ і анаксъ наіdе, і поразі его копіемъ своімъ, і съ коня сверже, і сілы своя соедінівъ менелаі і теламонъ, поліdама імаютъ. екторъ же воззрѣвъ на ту страну, віdѣ поліdама отъ многіхъ грековъ окружена, і отъ гласовъ вопіющіхъ едва услыша нізложена і поімана ведома, іже і разгнѣвася велмі расторгъ полкі оны, і пріідe къ тѣмъ іже поліdама вестi мышляху, і тріdесятъ онѣхъ убі, прочіі же поліdама оставлше въ бѣгъ обратішася, і тако екторовою чудною сілою поліdамъ ізбавленъ бысть отъ грекъ. Екторъ же пакі къ тѣлу патрокла царя пріідe, еще хотя его ограбіті отъ оружіі

его,

его, ї сего радї снїде сь коня своего ї ѕа уѕду едїною рукою конь свої держа, кь тѣлу прїшедь ї начать обнажатї его. Но царь мереонь пакї сь тремя тысящамї воїнь нападе на ектора. Ї самь царь, ї сущїї сь нїмь мечї своїмї поражаху его. Екторь же вїдѣ себе бывша пѣша. бранї же смертнѣ палящеї сїлы кь сїламь собїраеть, ї мечемь своїмь оть нїхь крѣпцѣ себе защищаеть мужескї, многїхь грековь убїваеть ї ранїть. но княѕь несторь со артїлогомь сыномь своїмь, ї со їнымї двѣма тысящамї воїнь, мереону царю вь помощь прїїдоша протїву ектора ї крѣпцѣ боряху его, ї коня у него уже отьемше отьведоша, екторь же сь нїмї пѣшь крѣпцѣ боряшеся. родныяжь дѣтї царя прїама братїя же екторовы, їже вь полку его бѣху сь нїмь вкупѣ воеводствующе, воїско

 свое

своє вїдяще акї побѣждаемо, а ектора не вїдяще, сходятся прїлѣжно, їщуть его въ полцѣхъ, ї яко къ мѣсту оному прїходять, ї узрѣвше ектора пѣша протїву толїкїхъ конныхъ борющася, велмї ужасошася, ї нападше на грековъ толь сїлнѣ полкъ онъ возмятоша, ї въ бѣгство абїе обратїша, ї дїнадаронъ едїнъ оть братїї екторовыхъ крѣпцѣ належаше на грекъ онѣхъ заключївшїхъ ектора, ї трїдесять мужеї убї оть нїхъ, прочїї же разбѣгошася. Трояне же прїступлше отвсюду, окружїша ектора, едїнъ же оть братїї екторовыхъ їменемъ сїмборъ нападе на палїксїона нѣкоего греческаго нарочїта ї дївна, на нѣкоемъ мощнѣ ї сїлнѣ жребцѣ ѣздяща, ї его копїемъ своїмъ поразї, ї на землю сверже, ї жребца онаго восхїтївъ за узду ектору пѣшу бїющуся прїмчалъ,

на

на негоже екторъ скоро въıде. і нападе на грековъ съ велікою ѕѣлностію немілостівнѣ сѣчаше іхъ, о ограбленії патрокловѣ уже отчаявся. Грекі же не могуще толікаго его яростнаго устремленія терпѣті, бѣжать отъ него. онъ же гоня іхъ пакі отъ полка своего отлучіся. І егда пріиде ему встрѣчу царъ мерeонъ, унесыі у него тѣло патроклово, тогда екторъ гнѣвнымъ словомъ рече ему: о лукавыі ізрядца, се нынѣ пріиде часъ твоі, да достоінную мзду воспрііемеші за сіе свое злодѣіство, яко патрокла царя прехватілъ есі отъ мене напрасно, і по словесѣхъ онѣхъ поразі его мечемъ толъ мощнѣ яко главу его на двѣ часті раздѣлі, і пакі обратівся на грекі безъ конца побѣждаетъ іхъ. грекі же отвсюду обходять его, хотяще его

убіті

убїтї, вЪ нїхже бѢ ї царЪ тесеї, сеї же царЪ тесеї во мноѕѢї храбростї свѢтелЪ, прїблїжївся кЪ ектору воспомїная ему глаголетЪ, да отЪ бранї їѕЫдетЪ. яко да не напрасно погїбнетЪ, яко бо непщую господїне екторе, что во всемЪ мїрѢ, толЪ велїку благородну ї храбру воїну погїбнутї, їлї не вѢсї господїне, колї кїя тЫсящї грековЪ отвсюду обходятЪ тя, хотяще лукавнѢ убїтї тя. Ї сего радї щадя благородїе твое глаголю тї, да благоволїшї возвратїтїся ѕдравствуя ко своему полку, да не безвременно умрешї. ЕкторЪ же сїя отЪ него слЫшавЪ любовнЫя ему о семЪ благодаренїя воѕдаде, ї обратївся пакї ко своему полку ѕдравЪ отЪїде, дївяся велмї человѢколюбїю толїку, царя тесея. бранЪ же вЪ то время палїтЪ острѢїшая, ї трояне

грековЪ

грековЪ сілнѢ погнетаютЪ, грекі же хребетЪ даті готовятся, тогда же отЪ страны греческія, царЪ теламонЪ і царЪ уліксЪ, такожде і царЪ менелаі і самЪ царЪ агамемнонЪ, соедінівшеся сЪ полкі своімі, вЪ коіхЪ полцѢхЪ весЪ цвѢтЪ воіновЪ греческіхЪ, безсомнѢнія ідяше. імже трояне вЪ ліцѢ крѢпцѢ сташа, енеасЪ бо і анаксЪ сходятся сердцы ненавістнымі, і оба сЪ конеі нізлагаются. царЪ агамемнонЪ і царЪ пандалЪ стекшеся, такожде оба сЪ конеі нізлагаются. ПарісЪ же нападе на царя фатріі скаго сестрічіча уліксова, і того своімі сіламі погубі, уліксЪ же копіемЪ своімЪ конЪ парісовЪ убі, і паде парісу всаднікЪ его, троілЪ же улікса толЪ тяжцѢ мечемЪ своімЪ поразі, яко верхЪ шлема его сокруші, і сЪ коня сверже его. ЦарЪ же філонЪ пріі де на бранЪ вЪ колесніцѢ

сѢдя,

сѣдя, і крѣпцѣ воюя грековъ, егоже грекі ополченія ужасахуся і бѣгаху. Екторъ же яко неістовенъ всѣхъ противу текущіхъ ему убіваетъ, егоже мнестеі князь аѳінскіі відѣвъ толіка множества погубляюща грековъ отъ страны наіде на ектора, не уразумѣвшу ектору подвіга его, і ектора копіемъ своімъ тяжцѣ уязві. Самъ же убоявся ярості его далече отбѣже отъ ліца его. екторъ же ощутівъ себе уязвенна отъ брані отіде, і язву ону обязавъ крѣпцѣ, яко кровъ отъ нея тещі не можаше, і пакі пріиде на брань, і стремленію гнѣва его не удержану сущу, яростнѣ нападе на грекі убівая іхъ, яко грекі бѣжаніемъ отъ него спасеніе свое пріобрѣтаху, онъ же толікою ярості упівся, не мілостівнѣ сѣчаше іхъ. Царъ же умеросъ напрягъ лукъ свої, іспусті стрѣлу свою

на ектора, ї пораѕї его вь лїцє. Екторь же абїе нападе нань яростень, ї пораѕї его мечемь голымь толь мощнѣ, яко тѣло его на двѣ частї раѕдѣлї. ї сего радї умре царь умерось, нїже кь тому напряѕаеть лука, нїже їспущаеть стрѣлу. Вь тоже время квїнтїлїянь едїнь оть родныхь сыновь царя прїама трояскаго, ї царь модернь сь нїмь вкупѣ нападають на царя тесея, ї его їѕь- маша, ї поїмана убїтї хотять, на нїх- же екторь велегласно воѕопї да не вре- дять его ї отпустять, онї же повелѣ- нїемь екторовымь свободна его пустї- ша. Онь же прїбѣже кь ектору, умїлная благодаренїя ему воѕдая, обѣщася ему пакї ѕдравїе благородїя его соблюда- тї. Ї тако царь тесеї їѕбавлень быть ко грекомь отьїде. Царь же тоась їталїїскїї нападе на какїбула едїнаго оть родныхь сыновь царя прїама,

ї его

їего копїемъ своїмъ поразї, ї мертва съ коня сверже. О смертї же какїбуловѣ сына царева, трояне ѕѣло смутїшася, ї на грековъ паче ополчїшася, ї лютѣ сѣчу умножїша, ї грековъ бѣжатї понудїша, деїфебъ бо сынъ царя прїама паче їныхъ съ полкомъ своїмъ убїваше грековъ, лучнымї стрѣлянмї. Тогда же отъ страны греческїя царъ нѣкїї їменемъ тефусеръ наїде на ектора копїемъ своїмъ, [не уразумѣвшу ему подвїга его,] ї ектора съ коня сверже. екторъ же абїе на конъ свої взыде, ї во отмщенїе на царя тефусера, брозде коня своего направляше, онъ же бѣгствомъ спасенїе себѣ прїобрѣте, далече бо отъ зрака екторова отбѣже, яко ектору отнюдъ не вїдїмъ бысть. Екторъ же гнѣва своего сердца удержатї невозможе, на нѣкоего чудна

греческ-

греческаго нападе, ї смертї его преда, ї пакї отлучївся екторъ отъ своего полка, скачетъ по полкомъ греческїмъ безчїсленно убївая грековъ. ї нѣкоїмъ доломъ заїде созадї їхъ полковъ греческїхъ, ї нападе на нїхъ, ї велмї паче мѣры умножї убїиство грекомъ. Напїса бо дарїї яко послѣ оноя своея язвы екторъ болѣ тысящї воїнъ убї, ї въ толїцѣмъ їзнеможенїї ї малодушествѣ все воїско греческое пложї, яко нї едїнъ бѣ отъ грекъ їмѣя толїко смѣлство сердца еже бы защїтїтїся отъ него, нїже самъ агамемнонъ царъ, всего греческаго воїнства властелъ ї воевода на бранъ смѣло прїїтї смѣяше. Трояне же сїлою екторовою въ толїцѣ смѣлствѣ ї дерзновенїї хождаху, яко грековъ уже всеконечно въ бѣгство обратїша, лютѣ сѣчаху, даже ї до шатровъ їхъ, ї на

падше трояне на імѣнія греческая, шатры іхъ пограбіша, і многое множество ѕлата і сребра, і прочіхъ многоцѣнныхъ вещеі вѕяша. І весь іхъ ѕапасъ отъемше, къ своему граду прінесоша. (І сеі день трояномъ ѕѣло благопоспѣшенъ на брані случіся, і трояне бы надъ грекі во всемъ обще былі побѣдніцы, но счастіі шуіхъ случаевъ кто отъ человѣкъ можетъ ізбыті. якоже бо аще кто достігнетъ желанія своего. і не можетъ добрѣ содержаті его, абіе погубітъ оное пакі, ілі обрѣтъ сокровіще, опаснѣ же невосхощетъ управіті яже о немъ, тоже постраждетъ. Тако бо сотворіша і трояне, данную імъ побѣду надъ врагі іхъ, отъ разлѣненія своего благодарною рукою не пріяша, но нерадѣніемъ своімъ отъ нея конечно отпадоша, послѣді же аще і съ трудомъ велікімъ

поі-

поіскавше ю не обрѣтоша. Сіцево не счастіе случіся не благодарному ектору родственнымъ случаемъ ослѣпшему, прочімъ же трояномъ грабленія недугомъ омрачівшімся, і таково ѕлоключеніе послѣді пострадавшімъ. Повѣмъ же абіе і не счасліваго оного случая образъ, како сотворіся.

Анаксъ нѣкто во греческомъ ополченіі бѣ чюденъ воінъ, і многія храбрості свѣтлыі оружнікъ, і ѕѣлнаго смѣлства крѣпкіі ополчітель. Сеі анаксъ відя грековъ своіхъ толікое пагубное паденіе, і всеконечное іхъ отъ троянъ побѣжденіе, сжалівся велмі і крѣпцѣ о ніхъ поболѣ душею, і хотя прііскреннѣ потрудітіся ѕа отечество свое. съ тысящію воінъ нападаетъ на ектора, мнѣніе своего намѣренія сіцево імѣ, яко да убіетъ ектора, і смертію его всѣхъ троянъ въ со-

мнѣніе малодушія ввержетъ, і грековъ своіхъ отъ толікія іхъ погібелі ізбавітъ. Сего раді на ектора въ толіцѣ ополченіі наступі. екторъ же разумѣ подвігъ его, ста крѣпцѣ на ополченіе протіву его. І сего раді абіе спускается бранъ промежъ велікіхъ онѣхъ і толъ сілныхъ воіновъ. і егда между себе нѣкая словеса бранящеся глаголаху, позна его екторъ сына быті ексіоніна, сестры пріамовы, отъ теламона царя зачатаго, і се бѣ въ четверокровноі быті степені союзнаго. І абіе екторъ оставлѣ оружіе свое, въ веліцѣі любві ласкаетъ его і молітъ, да въ трою пріідетъ посмотрѣті пространнаго своего града і отечества. онъ же отріцаяся, і спасенія своіхъ грековъ желая, прілѣжнѣ молітъ ектора, аще рече господіне моі і брате толіку любовъ імаші

ко мнѣ

ко мнѣ, сотворї любезнѣ, прошу, благородїе твое, моля съ толїкою покорностїю сердца своего, благоволї послушатї мя о семъ, Повелї трояномъ въ сїї денъ престатї отъ бранї ї во градъ свої возвратїтїся. ї грековъ дня сего въ покое оставїтї. Неблагодарный же екторъ поволї сему тако бытї, їспустї трубныї свої гласъ, повелѣ всѣмъ трояномъ во градъ возвратїтїся. Трояне же егда услышаша отъ ектора сїцевое повелѣнїе, вся оставлше во градъ возвращахуся, ї не хотяще. уже бо трояне во греческїя кораблї огнъ вметаша, ї множество кораблеї сожгоша, ї бесомнѣнїя всї бы кораблї онї їзгорѣлї, ї самї бы грекї конечно їстребїлїся. аще не бы сїцевое повелѣнїе їзыде. но по трубному оному гласу всї во градъ яко побѣднїцы возвратїшася.

 О ПОСЛА-

о посланіи пословъ греческихъ ко царю пріаму.

Вшедшимъ же трояномъ во градъ, и вратомъ въ потребной крѣпости утвержены бывшымъ, и трояномъ утѣшающимся о множествѣ грабленаго богатства. вкупѣ же и скорбящимъ о несчасливомъ ономъ случаю, къ тому же и о смерти падшихъ на брани троянскихъ воиновъ, наипаче же о смерти какибуловѣ сына царскаго. о немже и самъ царь пріамъ велми плакася. Во утріе же, царь Агамемнонъ ко царю пріаму пословъ своихъ улікса и діомида посла, на два мѣсеца сроку перемирія просяще. Царь же пріамъ даде имъ по прошенію ихъ, и перемирію утвержену бывшу, и послы пріемше отпущеніе, отъидоша во станы своя. Царь же пріамъ о смерти

каки-

какї була сына своего утѣшїтїся не можаше, послѣдї же во гробѣ ѕѣло дражаїшемъ, тѣло его положїтї повелѣ, ї честно погребе. Вь полцѣхъ же греческїхъ, о смертї патрокла царя такожде ї о смертї царя мереона ї царя селїда, ї царя умероса, ї царя ѳатрїїскаго плачь велїї бѣ. такожде ї о толїце множествѣ воїновъ греческїхъ, многї слеѕы їѕлїяшася, ї тѣлеса цареї онѣхъ ї їныхъ благородныхъ греческїхъ во гробѣхъ дражаїшїхъ положїша, ї должному погребенїю предаша, прочїхъ же воїновъ тѣлеса огнемъ сожгоша множества радї, ї пепелъ їхъ снесше вь нѣкїї ровъ, ї тамо погребоша, да не восмрадїтся мѣсто оно, на немже жївутъ грекове. Ахїллесъ же о смертї патрокла царя утѣшїтїся не можаше, но непрестанно упражняшеся вь рыданїї ї слеѕахъ помїная его.

О третіеі брані греческоі і троянскоі.

Прошедшымъ же днемъ даннымъ въ перемиріе, і пріспѣвшу дні бранному, Агамемнонъ царь въ дѣлѣ своея власті бодренъ, опаснымъ прілѣжаніемъ вся полкі своя устроі, да добрѣ і разсмотрітелнѣ пріітіі імѣютъ на брань.

Первыі полкъ поручі ахіллесу, вторыі діоміду: третіі менелаю. четвертыі менестею аѳінскому князю, такожде і вся іныя полкі своя благочінне устроі. Екторъ такожде своя полкі во мнозѣ разсужденіі уставі. Въ первомъ полку поставі троіла брата своего, і прочіхъ воеводъ многою храбростію свѣтлыхъ мужеі, якоже обычаі бѣ ему бодреннымъ попеченіемъ устроіваті, ніже закоснѣвъ онъ бранныі і храбрыі екторъ, ізъ вратъ градскіхъ уже ісхо-

ждаше

ждаше ї на поле свободно прїїде. екторъ же первѣе протїву ахїллеса на подвїгъ внїде, егоже добрѣ познавъ. дается съ нїмъ на снїтїе брані, ї едїнъ протїву другаго конъ свої понудї на теченїе, оба мужескї стекшеся, ї едїнъ другаго поразїша копїї своїмї, оба съ конеї нїзлагаются по сему, крѣпкїї бо крѣпкаго поразї, оба вкупѣ ї падоша. но екторъ первыї на конъ свої взыде, Ахїллеса оставляетъ ї дается въ полкї болшую частъ предтекущїхъ ему убїваетъ, їныхъ же ранїтъ, їныхъ лютѣ нїзлагаетъ съ конеї, ї сїлою своея мощї всї греческїя полкї разрушаетъ, ї разшїбаетъ їдѣже хощетъ, ї греческою кровїю омоченъ ѣздїтъ, поражая всѣхъ протїву текущїхъ ему мечемъ голымъ лютѣ, Ахїллесъ же не по мнозѣ часѣ отъ землї воста на конъ свої взыде.

ї обратївся на троянъ такожде многїхъ убїваетъ ї ранїтъ ї съ коней нїѕлагаетъ скача по полкомъ троянскїмъ уяѕвляетъ донелїже пакї встрѣчу прїїде ектору, ї наскочївъ скоро едїнъ на другаго въ крѣпостї конной, но екторъ толь мощнѣ Ахїллеса пошїбе, яко копїе свое на многїя частї сокрушї, Ахїллесъ же на конї себе держатї не могїї, ї съ коня нїѕлагается ї на ѕемлю паде. Ектору же їѕыматї хотящу конъ Ахїллесовъ, но сопротївнїї мноѕї на ектора наскакаху. Ахїллесъ же помощїю своїхъ на конъ восходїтъ, ї ектора мечемъ голымъ толь мощнѣ пораѕї, яко екторъ нужею потрясеся. но въ сїлахъ своїхъ мышцъ едва возможе удержатїся въ седлѣ. Екторъ же о семъ много болѣѕнїю яростї раѕжегся, мечемъ голымъ, тремя раѕы, раѕъ раѕу

прїлагая

прїлагая по шлему ударї Ахїллеса сїце. яко по лїцу его потокї кровнїи потекоша, смертну убо бранѣ оба вкупѣ творятѣ. Ї аще бы долго вѣ тоі самоі бранї пребылї, їлї едїнѣ другаго убїлѣ бы, їлї оба другѣ друга нѣкако погубїлї бы. Нашедшїмѣ же воїномѣ отѣ полковѣ обѣїхѣ странѣ едва їхѣ межѣ собою разлучїша. Тогда же отѣ страны греческїя прїїде онѣ бранныї дїомїдѣ князѣ многїмї людмї подкрѣпленѣ. Протїву же его троїлѣ сѣ полкомѣ болшїмѣ на бранѣ прїступї, дїомїдѣ же ї троїлѣ оба ратуяся сходятся ї оба сѣ конеї своїхѣ вержутся, но дїомїдѣ первыи на конѣ своі взыде, ї троїла сына царева стояща пѣша толѣ мощнѣ ударї мечемѣ во главу, яко кругѣ шелома его сокрушї. Троїлѣ же вѣ крѣпостї сїлѣ своїхѣ дїомїдовѣ конѣ убї.

Ї оба

Ї оба пѣшї ополчаются. Грекї убо дїомїда, трояне же троїла всыти учї-нїша на конї, ї оба на конѣхъ пакї ратуются, но дїомїду убо во мнозѣ сїлѣ превозмогающу. їзыма троїла, ї поїмана въ шатры своя вестї по-кушашеся, но запїнающїмъ многїмъ всаднїкомъ далече бо вестї его не воз-може, наступївше бо во мнозѣ сїлѣ трояне, їсторгоша троїла отъ рукъ держащїхъ его, ї на конъ всыти учїнї-ша, ї бранъ умножїша трояне ї грекї велмї жестоку. отъ обоїхъ бо странъ велїе множество падаетъ воїновъ язвенныхъ ї убїенныхъ, паче же отъ грекъ. Трояне же бо дївнѣ утѣсняютъ їхъ, екторъ же безъ мїлостї убїваетъ всѣхъ протїву текущїхъ ему. Ї егда прїїде ему въ стрѣчу нѣкїї греческїї дївныї воїнъ, їменемъ боетесъ, въ сїлѣ своеї смѣлъ на ектора нападе, екторъ

же

же толь мощнѣ его мечемъ голымъ порасі во главу, яко отъ верха главы расѣче его наполы даже до пупа, не защіщающу оружію его. Царю же артілагу боетесову сроднику то відящу, желаше велмі смертъ сродніка своего отмстіті, жестоко на ектора наступі, на негоже екторъ сілне нападе, і мечемъ голымъ тѣло его на двѣ часті расдѣлі. Царъ же протенорь смѣлствомъ напраснымъ ведеся, отъ страны наіде на ектора, не уразумѣвшу же ему подвіга его, да ектора съ коня сверже: Екторъ же многімъ гнѣвомъ ярості разжегся, абіе на конъ свої взыде, і на царя протенора нападе мечемъ голымъ, і толь мощне его порасі, яко тѣло его на двѣ часті расдѣлі, се же відѣвше грекі велмі ужасошася, і оставлше поле въ бѣгство обратішася. Трояне

же

же немілостівно сѣчаху їхъ, даже до шатровъ їхъ гоняще прїідоша, нощь же наїде і бранъ преста.

О ЧЕТВЕРТОЇ БРАНІ ГРЕЧЕСКОЇ І ТРОЯНСКОЇ.

Sракомъ убо человѣческімъ мраку прїходящу, ї sвѣsдамъ по небу всюду отверстымъ, уже нощь ѕапінаетъ ѕрящіхъ во мрацѣ радї своея темноты, малъ свѣтъ открыша. тогда царїе ї князї греческія къ шатру агамемнона царя всї снїдошася, ї многія совѣты о смертї ектеровѣ їспыташа како его убїютъ, рѣша бо яко тої естъ едінъ троянскії ѕащітнікъ крѣпкії, ї греческії вредїтель смертныї, ї донелѣже екторъ отъ сего житія не оскудѣетъ, то поїстіннѣ убо трояне нїкакоже

могутъ

могутъ повредітіся, і на семъ совѣты своя утвердівше, яко да хотѣніе сего дѣла, ахіллесъ на ся восприіиметъ еже убіті его, не токмо бо своімі сілами, но паче остроумнымъ своімъ промысломъ скончаетъ того, еже ахіллесъ любезно на ся воспрія, ѕане ему сіе дѣло паче іныхъ прістоітъ, яко іѕвѣстно вѣстъ ектора на смертъ его всячески дышуща. І аще себе ахіллесъ не побережетъ отъ него, то легко поістіннѣ отъ рукъ его смертію умретъ. І убо о семъ скончану бывшу совѣту іхъ, всі въ шатры своя воѕвратішася, нощнаго раді покоя. Утру же бывшу, грекі пакі препоясуются на бранъ, ѕане онъ сілнѣішії екторъ покоя не терпя іѕъ вратъ градскіхъ уже ісхождаше съ полкомъ своімъ, по немъ троілъ скоро послѣдова, по немъ паріс, по немъ деіфебъ, по немъ

поліdамъ

поліdамЪ, по немЪ царЪ іппонЪ. потомЪ же і всі царіе троянстіі сЪ полкі своімі ізЫdоша, якоже написа dарії, яко вЪ тоі денЪ троянЪ сто і пятЬдесятЪ тЫсящЪ на бранЪ ізЫdоша. ОтЪ грековЪ же первіе ісходітЪ ахіллесЪ, по томЪ dіомідЪ, по томЪ царЪ тоасЪ, по томЪ царЪ теламонЪ, по томЪ царЪ менелаі, по томЪ і самЪ царЪ агамемнонЪ со множествомЪ sѢло бранныхЪ воінЪ ізЫdоша на ополченіе, і бранЪ спустівше веліку dівну. паdаютЪ бо сѢмо і овамо умерщвенніі. ЕкторЪ же многіхЪ грековЪ убіваетЪ і ранітЪ і уязвляетЪ, ахіллесЪ же і царЪ тоасЪ вкупѢ наступаютЪ на ектора, і сЪ коня его нізлагаютЪ і коня у него отЪемлютЪ. ЕкторЪ же на своіхЪ мощне возопі, dа не оставятЪ конЪ его отвесті, оні же о пріобрѢтеніі коня его бранЪ

веліку

вїлїку умножїша, ї многїхъ грековъ посѣкоша, ї коня его у нїхъ отъемше. Ахїллесъ же ї царъ тоасъ крѣпцѣ на ектора належаху убїтї, ї частыми своїмї пораженїї мечными шлемъ его на главѣ сокрушїша, ї во многїхъ мѣстѣхъ, поразїша его, отъ нїхъ же потокї кровнїї течаху. Екторъ же мечемъ своїмъ отъ нїхъ защїщаяся, царя тоаса въ лїце поразї, ї половїну носа его отсѣче. родныя же братїя екторовы на помощъ екторову усердно скорятъ, дївнѣ грековъ утѣсняютъ, царя тоаса плѣнятъ, царя теламона смертнѣ уязвляютъ. Ахїллеса же съ коня нїзвергаютъ. ї царя тоаса поїмана во градъ трою его деїѳебомъ послаша, сїлнѣ родные сынове царя прїяма содѣяша отъ своея храбростї, дївне въ тої денъ многїхъ грековъ убївающе, ї многїхъ цареї їхъ побѣждающе. бранъ же въ то

время была острѣішая. екторъ бо помощїю братїї своїхъ на конъ вѕыде, бесчїсленно грековъ убїваетъ. дїомїдъ же на енею нападе, ї первїе словесы рече ему, радуїся добрыї совѣтнїче, давыї о мнѣ царю прїяму добрыї совѣтъ. ї се нынѣ воспрїїмешї отъ мене достоїную мѕду твою, ї поразї его копїемъ своїмъ ї съ коня сверже, на негоже самого екторъ нападе, ї съ коня сверже. Менелаї же прїїде встрѣчу парїсу, їже оба тогда їстїнно познашася, ї менелаї устремїся нанъ, абїе хотя поразїтї его копїемъ своїмъ, парїсъ же уразумѣ подвїгъ его, напряже лукъ своï, їспустї стрѣлу свою нанъ, ї поразї его въ лїце, менелаї же паде на ѕемлю, егоже своï ему вѕемше на щїтъ положїша, ї въ шатры его отнесоша. но въ тоï часъ абїе рану его обязавше, ї мастїю
нѣкоею

нѣкоею лѣчбою услажденною уврачеваша болѣзнь его, пакі на конь свої взыде, і на брань пріїде. паріса іщетъ, хотя ему яростію мстіті. обрѣте же пакі паріса, і нападе нанъ яростенъ хотя копіемъ своімъ убіті его. еже і легко моглъ бы сотворіті, понеже въ то время парісъ не вооруженъ бѣ, самъ бо волею своею оружіе съ себе совлече, і сего раді енея щітомъ своімъ его отъ копія менелаева защітілъ, і во градъ его проводі, да не како повредітъ его менелаі. Екторъ же грековъ сілнѣ озлобляетъ, і разрушаетъ велмі крѣпостъ ополченія іхъ. Также і прочіі трояне крѣпцѣ ратоваша іхъ, да яко грекі толікаго іхъ устремленія понесті не могуще, въ бѣгство обратішася. Трояне же въ тылъ сѣкуще іхъ, даже до шатровъ іхъ гоняще

прїидоша, нощъ же наиде, ї бранъ преста. Трояне же вшедше во градъ, ї врата градскїя потребными ѕамками утвердїша.

о совѣтѣ царя прїама.

Утру же бывшу, царъ прїамъ уставї въ той денъ не воеватїся, но сыновъ своїхъ къ себѣ прїѕватї повелѣ, їмже прїшедшїмъ, ї по чїну на мѣстѣхъ своїхъ сѣдшїмъ. царъ прїамъ рече къ нїмъ сїцевая словеса. Вѣсте бо како царя тоаса темнїца наша держїтъ ѕаключена. ї праведно бытї мню, да ѕлою смертїю онъ каѕнїмъ будетъ отъ насъ, ї что мї о семъ воѕвѣстїте да слышу. Тогда первїе всѣхъ енея начатъ глаголатї царю, нї господї мої велїкїї царю, да не нїѕпадетъ къ толїкому

грѣху

грѣху благородїе твое, еже озлобїтї царя тоаса, їзвѣстно бо вѣсї яко царь тоась, отъ болшїхъ греческїхъ есть, занеже ї вы самї велїкїї царю, їмате блїжнїхъ своїхъ, на бранѣхъ пребывающїхъ, ї аще ключатся коему отъ нїхъ восхїщену бытї греческїмї рукамї, грекове же тогда будуть мстяще обїду свою, таковою же казнїю озлобять їхъ, ї нанесуть велїчеству благородїя твоего укорїзну велїку, ї печаль нестерпїму, но праведно есть царя тоаса блюстї, ї аще случїтся їмъ такожде їзыматїся отъ грекъ, то убо могуть поїстїннѣ благотворнымъ прїобрѣтенїемъ размѣнїтїся. екторъ же совѣть енеевъ яко благоїскусенъ велмї похвалї. Царь же прїамъ еще въ мыслї словесъ своїхъ пребывая тако рече, да аще мы сотворїмъ тако по слове-

 семъ

семь вашїмь, ї оставїмь жїва царя тоаса, то убо абїе грекї возненщу-ють насъ бытї страхомь пораженныхь, ї яко не їмѣющїхь смѣлства врагомь своїмь мстїтї. Тогда всї вкупѣ рекоша. праведно есть велїкїї царю, аще благоволїть благородїе твое сотворїтї по словесемь енеевымь, тогда царь прїамь склонїся ї самь кь совѣту їхь, ї повелѣ всяко прї-лѣжанїе показоватї царю тоасу, вь темнїцѣ сѣдящему, ї соблюдатї его, грекї же о шкодахь своїхь, ї о убїїствѣ їхь оть троянь ѕлѣ ѕѣло вь молчанїї тужать, ї глаголють себе велїїмь буїствомь бытї одержї-мыхь. їже кь толѣ тяжкїмь незгодї-емь пароонь їхь ї вещеї датї себе восхотѣша. Тоя же нощї небо облечеся мрачнымї облакї, ї многїмї дождї ѕлї быша велмї страшнї громї ї блї-станїя,

станія, ї того горшї паче яко прїїде буря ѕѣло страшна ї веліка, яко вся їхь шатры, ї кровы оть ѕемнаго стоянїя їсторже, тѣмже грекомь веліе ї болѣѕнено ї трудно вь ту нощь наїде стѣсненїе.

о пятоі брані греческоі і троянскоі.

Послѣдї же отбѣже тма, ї на обѣщніцы їхь предреченныя бурї. ї бывшу утру, свѣтлость ясна явїся, яже всеї ѕемлї ліце просвѣтї. Грекї вкупѣ ко оружїю текуть, ѕане онь сілныї екторь покоя не терпя, їѕь врать градскїхь уже їсхождаше, ї на поле свободно прїїде, по немже їѕыде парїсь. потомь троїль, потомь деїѳебь, потомь антенорь, потомь енея, потомь полїдамь, ї даже до греческїхь остро-

говъ съ полкі своїмі прїїдоша на бранъ. Отъ грековъ же первїе царъ антеноръ на ектора наступаетъ, егоже екторъ скоро убї. потомъ же на грекі сілнѣ нападе, ї многїхъ убїваетъ ї ранїтъ, ї съ конеї нїsлагаетъ, якоже обычаї бѣ ему. Тогда же отъ страны греческїя два брата цареї, едїнъ отъ нїхъ sвашеся епїстропъ, а другїї седеї на бранъ вдаются, ї на ектора наступаютъ, ї первїе царъ епїстропъ жестоцѣ ектора копїемъ своїмъ пораsї, но їsъ сѣдла не воsможе его їsятї. Екторъ же мечемъ голымъ толъ мощнѣ его пораsї, яко тѣло его на двѣ частї раsдѣлї. Царъ же седеї вїдѣ брата своего царя епїстропа мертва, болѣsнїю многою стѣсняется, тысящу воїновъ къ себѣ прїsываетъ, ї молїтъ їхъ да съ нїмъ ектора поженутъ ї убїютъ, яко да о смертї брата

своего

своего желаемое возможетъ наслѣдiтi отмщенiе, нiже закоснѣвше онii воiнi со царемъ своiмъ абiе нападаютъ на ектора, i его съ коня нiзлагаютъ, но царъ егда простеръ руку, хотяше ектора мечемъ своiмъ поразiтi, екторъ же мечемъ своiмъ царя седея по оноi руцѣ ударi, еюже мечъ держаше, яко руку его отъ плеча родственнаго состава отдѣлi, i скоро его убi, самъ же абiе на конъ восходiтъ, i на грековъ пакi нападаетъ убiвая iхъ. Ахiллесъ же въ то время царя Iппона убi, i троянъ сiлнѣ побѣждаетъ. енея же тогда царя амѳiмака ополчающагося убi, а дiомiдъ нападе на царя ксантiпа, i того своiмi сiламi погубi, бранъ же кiпiтъ острѣiшая, i трояне грековъ дiвнѣ утѣсняютъ, а грекi въ бѣгство порѣваются. Екторъ же въ то время

пакі дву царсі греческіхъ убі, царя алпінора і царя дінора, грецы же яко побѣждені суще падаютъ предъ трояны, і мертвецы своя въ паденії ономъ умножаютъ, наіпаче же еще наіде імъ тяжчаішее паденіе. Сего раді яко въ то время царь епістропъ ізъ града троянскаго съ пятію тысящі на брань пріиде, і приведе съ собою на ополченіе нѣкоего стрѣлца відомъ дівна, въ нізъ бо бяше конь отъ пупа, а въ верхъ человѣкъ, і всюду бѣ покровенъ, яко въ верху тако въ нізу урожденными на немъ власы конскімі, ліце же его аще і человѣческаго подобія, но все бѣ червлено акі угль зажженъ, і конское отъ устъ іsношаше ржаніе, очі же его бѣша свѣтлѣе огненнаго свѣта, sане два пламені огненныя подаваху, тѣмже зрящіхъ іхъ велмі страхъ і ужасъ объятъ, сеі

же

я е стрѣлецъ ні едінымъ оружнымъ ѕащіщеніемъ бѣ одѣянъ, съ едінымъ своїмъ лукомъ, і съ едінымъ саїдакомъ полнымъ стрѣлъ на бранъ внїде, въ его же прішествіе і коні воюющіхся ѕѣло устрашїшася, но помогающе всаднікі іхъ многімі подстреканії острожнымі ударяху іхъ, оні же вспять їдяху, і во внеѕапное восхіщахуся бѣгство, стрѣлецъ бо онъ скача по полкомъ множество убівая грековъ, грекі же бѣжаще предъ німъ въ шатры своя спѣшатъ, іхже трояне усты меча погубляютъ. Діомідъ же бѣжа къ шатромъ своїмъ ускоряше, егоже стрѣлецъ устремітелнѣ гоняше, нужда бо бѣ діоміду велія, да не хотя і сомняся на стрѣлца нападе предъ шатромъ нѣкімъ, стрѣлецъ же діоміна егда стрѣлою своею пораѕі, но не тяжко его вреді, вооруженъ бо бѣ; діомідъ же его

его мечемъ голымъ толь мощнѣ поразі, не оружна суща, яко мертва поверже на землю. Тогда пакі грекі страхъ ужаса онаго оттрясше, на троянъ мужескі обращаются, і поле съ німі поставляютъ. Трояне же съ німі сілнѣ сѣкущеся, бранъ пакі умножаютъ, і въ то время антенора мужа ізбраннѣіша і въ хітрості ополчімоі чудна, і тѣломъ добрѣ строіна грекі ізымаша, і въ станы своя отведоша, і въ тоі убо денъ отъ самого утра і до вечера крѣпцѣ бранъ трояне і грекі сотворіша, нашедшеі же нощноі сѣні, отъ брані преставше разыдошася.

отъ грековъ пославшіхъ послы своя ко царю пріаму, просящіхъ на два мѣсеца срока перемірію.

Въ послѣдующіі же денъ царъ агамемнонъ ко царю пріаму пословъ своіхъ посла, на два месеца сроку пере-

перемірія просяще, царЬ же пріамЬ даде імЬ по прошенію іхЬ, і перемірію утвержену бывшу, грекі убо во градЬ безопасенія вхождаху іісхождаху, такоже і трояне во греческія станы не боящеся пріхождаху і возвращахуся. Во едінЬ же отЬ дней екторЬ ко греческімЬ шатромЬ пріде во множествѣ своіхЬ благородныхЬ, егоже АхіллесЬ любезнѣ узрѣ і прілѣжнѣ моляше ектора, да вЬ шатерЬ его внідетЬ, екторЬ же послуша его і вніде кЬ нему, ахіллесЬ же радостно пріятЬ его і сѣдоша, і многія словеса о нѣкіхЬ между себе глаголаху. Послѣді же ахіллесЬ ектору рече сіцевая словеса, екторе екторе, любезно мі естЬ, яко віжду тя днесЬ безЬоружна. зане безЬ оружія нікогда же моглЬ тя відѣті, но любезнѣе мнѣ было бы, аще бы есі отЬ рукЬ моіхЬ смертію

умерлЬ

умерлъ, якоже азъ желаю, азъ бо въ сілѣ твоея крѣпості, ощутіхъ въ тебѣ мощь быті велію, наіпаче же ощутіхъ ю во ізліяніі крові моея, і въ частыхъ пораженіяхъ меча твоего. І убо о семъ мыслъ моя многою болѣзнію пострекается, но болшімъ сраженіемъ сражается о томъ, яко патрокла царя сердечнаго мі друга смерті предалъ есі погублена, егоже азъ сердечною любовію себѣ союзіхъ, разлучілъ мя есі отъ него, і сего раді смертъ патроклова жестоцѣ і лютѣ отмстітся на тебѣ самомъ, къ тому же еще і вѣмъ тя всяческі на убіиство мое дышуща, еже погубіті мя лютѣ, і тако ахіллесъ рѣчі своя сконча. Емуже екторъ сіце отвѣща: господіне ахіллесъ, аще азъ на твою смертъ яростнѣ дышу, і ненавіжду тя всѣмъ сердцемъ моімъ, что дівішіся

о семъ

о семъ, праведно бо творю. како бо азъ любіті того могу, іже мя въ ненавісті імать главної, зане въ скрежетаніі толікія валкі, воеваті мя дерзнулъ есі, отъ вражды бо любовь проізыті не можетъ, но паче гнѣвъ умножается, і злопомнѣніе ізъобілуетъ. любовь бо отъ мысленнаго согласія начало водітъ, а отъ ненавісті же вражда ісходітъ, еіже маті естъ валка, сію убо ты паче, еще въ земли своеї бывъ въ сердцы своемъ воспіталъ есі, і прішелъ есі разоряті отечество чужее, і се явѣ дѣломъ своімъ облічілся. яко есі враждотворецъ, а не істінныі добротворецъ, къ тому же еще і не правдолюбецъ і не разсудітеленъ, яко се віну напісуеші, что убіхъ азъ врага моего, патрокла царя, іщущаго главы моея, къ тому же і претітелными своімі словесы, акі нѣкоего младенца

денца устрашїтї мя мыслїшї да ужаснуся словесъ твоїхъ, ї безд ѣ ленъ въ ратоборствѣ буду ї неключїмъ воополченїяхъ явлюся, страхомъ твоїмъ согроженъ бывъ отвсюду, ї малодушїе свое явївъ въ конецъ непотребенъ покажуся. то бо естъ намѣренїе ума твоего якоже непщую быті господїне, по їстїннѣ бо глаголю ті, яко прещенїе твое отнюдъ не устрашїтъ мя нїже словесъ твоїхъ ужасаюся. но паче ї ругаюся толїку суетну уму таковая неподобная родївшему словеса. Возвѣщу же ті да їзвѣстно разумѣеші, яко аще азъ самъ на два лѣта еще жївъ буду. Ї укрѣпїтся мечъ мої. уповаю въ сїлѣ моея мощї, яко не токмо ты едїнъ но ї всї царїе ї князї греческїя, їже протїву мене воюютъ, отъ моея, горкою смертїю злѣ поляжете, не воспомїнающе будете къ тому смертї

патро-

патроκловы, самі ѕлѣ умірающе въ ѕемлі чуждеі, яко да научатся і прочіі потомъ родове гречестіі не разорятi лукавнѣ отечествъ чужіхъ, і что много глаголю, яко аще тя толіко смѣлство крѣпості понуждаетъ, да протіву мене мніші въ сілахъ своіхъ возмощі, то сотворі, да всі царіе і княѕі гречестіі дадутъ совѣтъ о семъ і руку держатъ не ослабно, составленнѣ бывші брані между двоіхъ насъ токмо, і аще тебѣ случітся побѣдіті мя, то самъ азъ і родітелі моі отъ сего царства і отъ прочіхъ царствъ нашіхъ вѣчно отступімся, і царствія наша владычеству греческому предадімъ, і сего радi коліко богатство і честъ і славу хвалы едінѣмъ сімъ подвігомъ пріобрѣсті можеші, аще лі же мнѣ ключітся побѣдіті тя, то сотворі, да всі царіе і княѕі отъ сея

ѕемлї нашея отступять во своя отечества, ї насъ въ покое оставять отъ трудовъ бранныхъ. Ахїллесъ же къ словесемъ екторовымъ весь гнѣвомъ разжжесся, ї яко весь мокръ бысть росою потною, бранъ прїемлетъ смѣло. ї ко ектору прїблїжївся. въ ѕнамя крѣпостї мечъ ему прїносїтъ, екторъ же сїя любезнѣ прїемлетъ. Ї егда сїя услышаша царїе ї княѕї гречестїї, стекошася къ шатру ахїллесову, не хотяще сего утвердїтї, еже ахїллесъ бесъсовѣтно себя на бранъ вдаетъ. неподобаетъ бо рекоша, толїкїмъ царемъ ї княѕемъ о побѣдѣ едїнаго воїна славїтїся, нїже побѣжденїя его радї всѣмъ укореннымъ, бытї: такожде ї трояне сему бытї не їѕволяютъ, кромѣ едїнаго царя прїама, тої бо едїнъ соїѕволяше на се, ѕанеже ему мощъ ї сїла екторова добрѣ

ѕнаема

ѕнасма бѣ, но не сотворіся такѡ якоже хотяше. Тогда же царіе греческії честнѣ ектора отпустіша, ї тако отъїде во градъ.

О ШЕСТОЇ БРАНІ ГРЕЧЕСКОЇ І ТРОЯНСКОЇ.

Егда же срокъ перемірія сего конечно мінулъ, пакї трояне ї грекї на бранъ препоясуются, ї на ополченіе їѕыдоша, ї бранъ спустївше крѣпко ратную, ї сѣчу умножїша велмї ужасную: отъ утра бо даже ї до самыя нощї воевахуся, нощъ же наїде ї бранъ раѕлучїся. По трїдесятъ же днеї тако непрестанну бранъ трояне ї грекї творїша, ї отъ обою странъ беѕчїсленное множество воїнъ падоша, паче же отъ троянъ ѕане въ тѣ днї грекомъ на бранї лучшая частъ бѣ. Отъ сыновъ же царя прїяма шестъ бѣ убїено въ тыя днї на бранѣхъ.

о грекахъ, пославшіхъ послы своя ко царю пріаму троянскому, просяще на трі мѣсяца сроку перемірія.

Во оно же время, въ неже грекове пословъ своїхъ посылаютъ ко царю пріаму. Калкасъ троянскії жрецъ [о немже многажды выше речено бысть, яко оставі троянъ і грекомъ прілѣпіся во островѣ делоонѣ.] молітъ царя агамемнона і прочіхъ греческіхъ царей, да іспросятъ у царя пріама дщерь его оставшуюся во трої. Послы же греческія пришедше во трою, моляху царя пріама, да дастъ імъ на трі мѣсяцы сроку перемірія. Царь же пріамъ по прошенію іхъ даде срокъ перемірія, і утвердіша его. По томъ же послы моліша царя пріама, да повелітъ отъ плѣненія свободіті царя тоаса, і возметъ

і возметь себѣ вь премѣну за ізкупленіе его князя антенора. Царь же пріамь, повол і і сему тако быті. Посемь же послы пакі моленія многая ко царю пріаму о брісандѣ прінесоша, да повелїть ея отдаті отцу ея. царь же пріамь на размѣну антенорову, і царя тоаса і брісанду грекомь свободіль, і тако абіе царь тоась ізбавляется оть троянь, антенорь же свобождается оть грекь, і пріемше отпущеніе послы, і взяша тоаса царя, возвратішася вь станы своя.

Во утрії же день брісанда повелѣніемь царевымь на путь препоясуется, юже троіль і інії благородніі троянстіі путемь оть града далече провожіша: гречестії же благородніі прііжоша вь пріятіе ея. і пріемше ю оть троянь отьідоша кь шатромь своімь. троіль же і прочії благородніі возвратішася во градь,

 і егда

ї егда прїїдоша вЪ станЫ греческїя, ї возвѢстїша агамемнону царю прїшествїе брїсандїно, тогда царЪ агамемнонЪ повелѢ прїзватї всѢхЪ царей ї князей греческїхЪ, ї абїе снїдошася всї кЪ нему ї сѢдоша на мѢстѢхЪ своїхЪ. Тогда прїїде брїсанда предЪ лїце агамемнона царя ї прочїхЪ царей, ї прїшедЪ поклонїся їмЪ, онї же повелѢша ей прїнестї мѢсто позлащено, ї повелѢша ей сѢстї, ї вїдѢвше царїе толїкую красоту ея, по премногу дївїшася, ї вопрошаху ея о царѢхЪ ї о градѢ, ї о обЫчаяхЪ града, она же зѢло яснѢ ї честнѢ возвѢщаетЪ їмЪ, онї же велмї удївїшася красотѢ лїца ея, ї остроумїю словесЪ ея, ї многїмї дарЫ одарїша ея ї отЪ пустїша. Она же егда прїїде вЪ шатерЪ отца своего, на того жестокїмї словесЫ прїходїтЪ во множествѢ слезЪ глаголя

ему сіце. Како отче мої сбуенъ бысть умъ твої, іже прежде толікою цвѣтяше мудростію, да ты іже іногда во троянѣхъ толіко вознесенъ і возвелічснъ, яко господъ іхъ былъ есі, учінілся есі нынѣ іхъ луказыі ізрядца, отвергль есі отечество свое, і градъ въ немже роділся, і въ немже толіко время былъ есі славенъ, і пріступілъ есі ко врагомъ іхъ, лучше бы было намъ дражаїшії отче жіті въ мѣстѣ пустынномъ, ілі въ лѣсехъ непроходныхъ пребывати, нежелі между толікіхъ человѣкъ толікімъ студомъ очернятіся бесславнымъ. Ілі мнііші драгії отче, яко грекі вмѣнять тя быті вѣрна, іже есі своему отечеству показался явної невѣрца, поістіннѣ прелстіша тя, аполлоновы лжівыя отвѣты, отъ ніхже глаголеші, яко

отвѣтъ восприялъ еси, оставити отечество свое и прилѣпитися ко врагомъ своимъ, не мню воистинну быти, яко той аполлонъ богъ бѣ. но паче мню его, сообщника быти адскихъ неистовствъ, и въ сихъ брисанда многими печалми побѣждена бывши, плачевную рѣчь свою скончя, еиже отецъ ея калкасъ въ кратцѣ нѣкихъ словесъ отвѣща, любимѣишая, рече, дщи моя, кто отъ человѣкъ можетъ сопротивитися власти и повелѣнию боговъ, азъ бо не самоизволно оставихъ мое отечество, но повелѣнию власти ихъ послѣдуя. неложно бо отъ устъ ихъ восприяхъ, яко градъ троя въ кратко время падетъ, низложенымъ бывшимъ славнымъ его, и всѣмъ людемъ усты меча пожертымъ, и сего ради лутче естъ намъ любимѣишая дщи моя въ земли чуждеи добрѣ жити, нежели во своемъ оте-

отечествѣ злѣ умреті. Сія слышавъ словеса отъ отца своего бріcанда умолче, і не у тому дні въ часы уклоншуся вечернія. Егда бріcанда ново начала ізмѣняті свое іsволеніе, і ветхія умыслы начатъ sабываті, і уже годѣ еі бысть со грекі, нежелі доселѣ бывшеі съ трояны, і въ кратокъ часъ бысть премѣнна, нача во всемъ претворятіся. (Кто бо аще речетъ что о постоянствѣ женскомъ, імже аще едіно око слезітъ, другое же смѣется око сопротівнѣ, і сего раді поістіннѣ, буі тотъ разумѣтіся імать, іже въ ласканіі женскомъ вѣру емлетъ, і показаніемъ іхъ прелестнымъ вдается, кто можетъ лестеі іхъ напісаті і многая іхъ ізмѣнная лукавая умышленія ізъглаголаті.

о седмоі брані троянской . і греческоі.

ПО прошедшіхъ убо трехъ мѣсяцѣхъ срочныхъ данныхъ въ перемиріе, оба воіска на бранъ готовятся, І учіненымъ троянскімъ отъ ектора полкомъ. Самъ екторъ на бранъ первіе ізыде, водя съ собою пятнадесятъ тысящъ воіновъ, іхже своему вмѣніль полку, емуже со іными десятію тысящі троіль скоро послѣдова, по томъ парісъ, по томъ деіфебъ, по томъ енея, по томъ поліда мъ, по томъ царъ ремъ, по томъ царъ седемонъ съ полкі своімі. І въ тоі день троянъ, сто пятдесятъ тысящъ на бранъ ізыдоша. Отъ грековъ же первіе ахіллесъ съ седмію тысящамі воінъ выступіль на бранъ. по немъ діомідъ съ толікімі же, по немъ менелаі царъ съ толікімі же, по томъ теламонъ

царъ

царь сь толїкїмї же, по томь царь ксаптїпь сь толїкїмї же, по томь царь агамемнонь, со множествомь ѕѣло бранныхь воїнь. Оть грековь же царь фїлїсь первїе на брань прїходїть, ї на троянь наступаеть, емуже екторь встрѣчю прїїде. ї пораѕї его копїемь своїмь, ї мертва сь коня сверже, тогда грекї о смертї царя фїлїса болѣѕнующе, брань велмї жестоку спустїша, Трояне же протїву їхь такожде сѣчю преужасну умножїша, оть нея же послѣдуеть велїко убїїство, пакї же оть страны греческїя царь ксантїпь прїїде, царя фїлїса дядї своего смерть желаше отмстїтї, жестоко на троянь нападе, ї ектора гонїть ї нань наступаеть, екторь же обратїся вь гнѣвь ї убї его, тогда грекї о смертї царя ксантїпа болѣѕнующе, сїлы кь сїламь собїрають, ї троянь тяшко поревають

ї вь

ї вѣ бѢгство понуждаютѣ. Екторѣ же вѣ то время вѣ лїце бѢ уязвенѣ невѢдыї отѣ кого, отѣ егоже язвы безмѢрное множество кровї течаше, ї сего радї отѣ бранї уклонїся. Грекї же троянѣ толїко побораютѣ, яко ко стѢнамѣ града троїпрїгнаша їхѣ. Екторѣ же воздвїгѣ очї своя, ї кѣ стѢнамѣ градскїмѣ направї зракѣ, ї вїдѢ тамо елену, такожде ї жену свою ї сестры своя, на стѢнахѣ градскїхѣ стоящїхѣ, ї обою страну ополченїя сматряющїхѣ, ї сего радї много устыдѢся, вѣ гнѢвѢ ї вѣ яростї стыда вожжеся, на царя мемнона нападе сестрїчїща ахїллесова, ї поразї его мечемѣ своїмѣ толѣ жестоко, яко главу его на двѢ частї раздѢлї ї мертва сѣ коня сверже. еже вїдѢвѣ ахїллесѣ прїемѣ нѢкое копїе зѢло дебело, нападе на ектора ї поразї его, но їзѣ сѢдла невозможе его їзвятї, екторѣ же мечемѣ

своїмѣ

своїмъ въ лїце его поразї, ї тако рече ему, о ахїллесъ, много покушаешїся прїступатї ко мнѣ, но ты ѕа їстїнну їмѣї, яко блїжняго прїхода їщешї ко огню, ї безсомнѣнїя ко їсходу своея смертї прїходїшї, ахїллесъ же къ рѣчамъ екторовымъ хотя отвѣщатї, ї се наїде троїлъ въ велїцѣ множествѣ воїнъ, ї грековъ вспять неволею їттї понудї, немїлостївно бо сѣчаше їхъ, отъ страны же пакї греческїя, оныї храбрыї дїомїдъ княѕъ прїїде, ї на троїла нападе, ї копїемъ своїмъ съ коня сверже его, ї коня его восхїтївъ, къ шатромъ своїмъ отосла. По томъ скачетъ по полкомъ троянскїмъ, ї многа ѕла творїтъ, на него же прїшедъ полїдамъ нападе, ї толь мощно поразї его копїемъ своїмъ, яко дїомїда, ї конъ его поверже попра на ѕемлю, отъ коего раѕа дїомїдъ

тяжко

тяжко повреждень бысть. полїдамь же конь дїомїдовь оть своего паденїя востающь за узду ізыма, ї троїлу пѣшу бїющуся даде, на него же скоро взыде троїль, но троїла тогда ахїллесь скорѣе доступаеть, троїль же ахїллеса копїемь своїмь поразї, ї сь коня сверже, ї нападаеть крѣпцѣ на грекь убївая їхь ї уязвляя. Ахїллесь же пакї на конь свої восходїть. Екторь же всѣхь грековь встрѣчу прїходящїхь ему убїваеть, ї прїтекь ко ахїллесу ї копїемь своїмь пакї сь коня его сверже, ї мечемь голымь шеломь его на главѣ его сїлно бїеть, грекї же крѣпцѣ защїщаху ахїллеса, но Екторь ту сїлнѣ посѣкая убїваеть грековь. напїса бо дарїї, яко тогда Екторь блїзь тысящї воїновь греческїхь убї, їже ахїллеса защїщатї хотяху, оть негоже Ахїллесь толїко

бѣ

бѣ побѣжденъ, яко едва бѣ ему сіла защітітіся отъ него. Солнце же убо обращашеся на вечеръ, а трояне сѣчу крѣпко умножіша, і грековъ въ бѣгство обратіша, і даже до шатровъ іхъ гнаша сѣкуще, і абіе нощъ наступі, і отъ брані престаша, чрезъ весь же мѣсяцъ, непрестанну бранъ трояне і грекі творіша; і отъ обоіхъ странъ многое множество воіновъ падоша. Царъ же агамемнонъ ко царю пріаму словъ своіхъ посла, на шесть мѣсяцъ сроку перемірія просяще, еже і дано бысть ему перемиріе утвержено.

о осмоі брані троянскоі і греческоі.

ВО оно же время, егда перемиріе сіе бяше, веліі моръ на грекі пріиде, живущія на полѣ, і мнозі зѣло умроша

умроша грекі. Егда же скончевашеся перемірія онаго уставное время, а моръ не преставаше еще, тогда пакі царь агамемнонъ пословъ своіхъ ко царю пріаму съ моленіемъ посла, еще на трідесять днеі сроку перемірія прошаше, еже і дано бысть ему отъ царя пріама, пакі переміріе утвержено, еже і не ѕѣло любезно бяше трояномъ толь долгія перемірныя. давати срокі. Тѣмъ же пакі днемъ прошедшімъ, і оного уже уставного сроку послѣднії день скончася. А во утріі день бранъ уже імяше быті, въ нощь же ону, андромента жена екторова, отъ неяже екторъ уже два сына імѣ, едінаго лаомедонта, а другаго астіона, і тоі еще младенецъ у персеі бяше. Відѣла сія андромента о мужі своемъ во снѣ велмі грозно відѣніе, і отъ сего разумѣ істінну быті, яко аще екторъ въ день

тоі

тоі на бранѣ ізыдетъ, ізбыті не можетъ смерті, но да убіется ту, і начатъ о немъ таіно плакаті, і дерзнулъ тоя же нощі то ему відѣніе ізъявіті, прілѣжно моля его, да въ тоі денъ на бранъ не ісходітъ, но въ своемъ царскомъ дому да пребудетъ. Екторъ же къ словесемъ жены своея зѣло разгнѣвася, запрещаетъ еі во много словесноі жестості наказуя ю сіце не разумѣеші лі рече жено, яко срамъ велікъ естъ благороднымъ, паче же рещі мудрымъ, отнюдъ не своіственно снамъ вѣріті нощнымъ, і тщетнымі сімі мнѣніі малодушнаго страхованія поражатіся. Андромента же егда узрѣ его, совѣту ея не покаряющася умолче. но егда утру бывшу рано ко царю пріаму і къ царіцѣ еккубѣ пріступіла, відѣніе свое ізъявляетъ імъ, прілѣжно моля іхъ, да ектора въ тоі денъ ізыті

не попустятъ. царь же прїамъ повелѣ полкомъ троянскїмъ вооружажатїся, ї всѣмъ сыновомъ своїмъ, ї їнымъ царемъ ї князємъ ї началнїкомъ, ї полкомъ їхъ отпущенїе даде ізыті на ополченїе. ектору же заповѣда їменно, да въ тої день не прїмѣшается бранї. екторъ же о семъ на жену свою зѣло разгнѣвася, ї многая еї їзрече словеса претїтелная, разумѣ бо яко отъ нея наученїемъ се сотворїся, еже на бранъ ему не ізытї, но заповѣдь отчю оставя, оружїя просїтъ отъ слугъ, рабї же ему оружїе подаютъ ї отъ нїхъ вооружается, ї на бранъ поїтї мыслїтъ, весма скоро. еже вїдѣвше андромента, съ малымъ сыномъ своїмъ, егоже на рукахъ своїхъ ношаше, падъ предъ ногама екторовыма, во множествѣ слезъ глагола моля его сїце, аще мене отрїцаешїся

помї-

помїловатї господїне, помїлуї поне отрока сего. рожденнаго отъ тебе. да матї їхъ ї сынове твої горкою смертїю неумрутъ, їлї убожествомъ ѕѣлнымъ утѣснятся. Также ї сама царїца еккуба матї его, ї сестры его касандра ї полїксена съ велїкою еленою, падше предъ ногама екторовыма, моляху его со слеѕамї, да оружїе съ себе сложїтъ, ї опасенъ во своемъ царьскомъ дому почїетъ. Онъ же нїже къ молбамъ їхъ преклоняшеся, нїже слеѕамъ їхъ внїмаше, ї не токмо съ нїмї о семъ не слагашеся, но нїже слышатї хотяше, съ велїкою бо скоростїю на конъ свої восходїтъ, ї на бранъ поїтї мыслїтъ, весма скоро. еже вїдѣвшї андроментa жена его, отъ велїкїя своея жалостї, раѕдравъ рїѕы своя, ї распростеръ власы главы своея, ї ко царю прїаму крѣпцѣ воѕопївъ прїступї,

ї кЪ ногамЪ его себе простре, прїлѣжно его моляше да возвратїтЪ ектора, донелѣже онЪ бранї не прїмѣсїтся, царЪ же прїамЪ, абїе сотщанїемЪ на конЪ свої вѕыде. ї во мноѕѣ скоросmї достїже его, во вратѣхЪ градныхЪ, ї яко гнѣвнымЪ сердцемЪ, ѕа уѕду коня его їѕыма, ї ектора молїтЪ ї просїтЪ да послушаетЪ его, ї да возвратїтся вЪ палату свою. ОнЪ же по многомЪ словопрѣнїї своемЪ повїнуяся волї отца своего, возвратїся во свою палату, ї не хотя, нїже убо оружїя своего сЪ себе сложїтї хотя, нїже їнымЪ чїмЪ ѕабавляшеся, но сѣдяше тако волнуяся помышленмї, желанїя бранї, ї на жену свою гнѣвашеся. ВЪ тоже время бранЪ горїтЪ острѣїшая, промѣжЪ грековЪ ї троянЪ, ї велїко убїїство умножашеся вЪ нїхЪ. теламонЪ ї анаксЪ троянЪ мужескї

гонятЪ,

гонятъ, но парiсъ мужескi iхъ ѕащi-
щаетъ. Менелаi же царъ нападе на
царя мiсера, i копiемъ своiмъ съ коня
его нiѕложi, а грекi царя мiсера по iмалi.
Въ тоже время полiдамъ къ мѣсту
оному прiспѣ, i царя мiсера отъ
рукъ iхъ iѕбавi, i на конъ вѕытi
учiнi. Царъ же теламонъ, i царъ ме-
нелаi, соединiвся вкупѣ на полiдама
нападаютъ, i съ коня его нiѕлагаютъ,
онъ же себе отъ нiхъ мечемъ своiмъ
мужескi ѕащiщаетъ. i абiе троiлъ
къ мѣсту оному ускорi, i полiдама
отъ рукъ iхъ iѕбавi, i на конъ вѕытi
учiнi, въ тоже время Ахiллесъ на бранъ
прiходiтъ, i на троянъ мужественно
нападаетъ, убiвая iхъ i уяѕвляя.
i маргарiтонъ едiнъ отъ родныхъ
сыновъ царя прiяма пренятi покуша-
шеся Ахiллеса, Ахiллесъ же ему про-
тiвяся убi того, тогда убо воплъ

велії і смятеніе въ троянехъ воста о смерті маргарітоновѣ сына царева. Трояне сілнѣ сѣчу умножіша со грекі, іниі же веемше тѣло его, і разадравше різы своя съ велікімъ плачемъ во градъ входятъ. вонъ же тѣло маргарітоново мертво прінесше полагаютъ, егоже мертва яко услыша екторъ, болѣзнію многою мучітся, і пріл ѣжнѣ его убіства плачется, і вопрошаетъ кто его убі, ему же Ахіллеса быті сказаша. Тогда екторъ гнѣвомъ прівяза шеломъ, царю отцу его невѣдущу, на бранъ ісходітъ, і въ ярості своеі дву цареі убі, царя еріпола, і царя гастіда, по томъ же на грековъ яростнѣ дышетъ. стремленіемъ велікаго гнѣва своего множество убіваетъ іхъ, ему же царъ політенъ встрѣчу пріиде, і копіемъ своімъ поразі его, но ізъ сѣдла не возможе его

ізяті,

їѕяті, не подвіженъ бо пребываше отъ пораженія его, ї мечемъ своїмъ толь мощнѣ політена царя пораѕї, яко тѣло его на двѣ часті раѕдѣлї, Ахїллесъ же вїдѣвъ сродїча своего смертъ, ѕачатъ слагаті въ мыслї своеї, яко аще екторъ отъ сего живота не оскудѣетъ, то поїстїннѣ будетъ намъ всѣмъ горкую смертную чашу отъ него не волею піті, ї въ сїхъ помышленїяхъ много поучашеся Ахї-ллесъ, ї прїїмъ копїе хотяше крѣпцѣ съ екторомъ сраѕїтїся ї отмстїті політеново убїїство. Екторъ же нѣкую стрѣлу їспусті на ахїл-леса ї пораѕї его въ лїце. Ахїллесъ же отъ брані уяѕвенъ отходїтъ, ї яѕву ону обяѕа, воѕвратїся на бранъ съ тѣмъ умышленїемъ, да ектора смерті предастъ, аще ему отъ сего ї умреті случїтся, екторъ же грековъ

 не міло-

не нілостівнѣ погубляше, ї пріїде ему встрѣчу нѣкїї велїкїї греческїї дївный їменемъ лсохїдъ царъ, егоже екторъ мечемъ своїмъ скоро убї. Ахїллесъ же вїдѣвъ ектора толїко благородныхъ смертї предавающа, ужасашеся sря, ї їскаше прїлѣжно временї, поразїтї его, 'екторъ же въ то время на царя нѣкоего греческаго нападе, ї его їsыма щїтъ своï sа хребетъ себе поверже. ї всю мысль свою на се обратї, да лучшаго царя оного отъ полковъ їsвлещї возможетъ, ї сего радї грудъ его бѣ откровена, онъ же самъ о семъ не вніімаше, но о настоящемъ упражняшеся, Ахїллесъ же сїлнѣ наблюдаше яко же выше реченно бѣ. Ї егда сїе уsрѣ, яко екторъ на себѣ щїтныя помощї неїмѣетъ, прїемъ нѣкое копїе sѣло крѣпко, не разумѣвшу

же

же ектору подвїга его, поразї его вЂ грудЂ, ї мертва верже на землю. ЦарЂ же седемонЂ, вїдя ектора мертва сЂ коня спадша, на ахїллеса нападе яростенЂ, ї поразї его копїемЂ своїмЂ толѢ сїлнѢ, яко мертва поверже его на землю, его же грекї вземше яко бездушна вЂ шатерЂ его отнесоша. Трояне же о смертї екторовѢ зѢло смятошася, ї поле оставлше, ї вземше тѢло его сЂ плачемЂ велїкїмЂ, откровенными главамї вЂ бѢдѢ лїцЂ своїхЂ входятЂ во градЂ, вонже тѢло екторово мертво грекомЂ не протївящїмся прїнесоша.

о погребенiи екторовѢ.

Умершу же ектору, ї во градЂ трою тѢлу его внесену бывшу, плачЂ велiи бываетЂ во гражданѢхЂ,

нѣхъ, нѣстъ бо того гражданїна, їже бы не хотѣлъ сына своего смертї предатї ѕа жївотъ екторовъ, аще сїцевъ обычаї одержалъ бы. А егда самъ царъ прїамъ уѕрѣ ектора сына своего мертва, неїѕреченною болѣѕнїю сражается, ї надъ тѣломъ екторовымъ многажды умїраетъ, ї то ему вкратцѣ случїлосъ бы, аще не бы отъ тѣла екторова сїлно отвлеченъ былъ, ї отъ того беѕсомнѣнїя въ явную пагубу смертї своея впалъ бы. Сїце ї братїя его тоюже болѣѕнїю всяческї мучахуся, умретї съ нїмъ вкупѣ желающе, нежелї по немъ жїтї. Чтоже речется о царїцѣ еккубѣ, чтоже ї о андроментѣ женѣ екторовѣ, чтоже ї о сестрахъ его, їхже родъ къ печалнымъ тѣснотамъ ѕѣло немощенъ есть, ї плачлївъ весма, ї опїсатї его трудно есть, ї сего радї

яко неключїма оставляются. По семъ же царь прїамъ повелѣ надъ храмомъ палладїинымъ сѣнь сребряну велїку сотворїтї, ї позлатїтї златомъ чїстымъ, ї престолъ златъ въ неї поставї, ї тамо тѣло екторово устроено отвсюду повелѣ посадїтї, ї балсамомъ повелѣ помазатї, да бы тѣло екторово отъ тлѣнїя невредїмо соблюдалося, сѣдяше бо тѣло оно лїцемъ къ воїску греческому мечь въ десницѣ їмѣя, да грекомъ зрящїмъ прещенїе наносїтъ. Сїя же сотворї царь прїамъ того радї, яко да сїцевымъ устроенїемъ тѣла ектова мала ослабу скорбї своеї прїїметъ.

О ПОСЛАНИИ ПОСЛОВЪ ГРЕЧЕСКІХЪ КО ЦАРЮ ПРІАМУ.

По смертї же екторовѣ царь агамемнонъ всѣхъ済 царей ї князеї греческїхъ на бесѣдованїе

къ себѣ

къ себѣ прізваті повелѣ, і сшедшімся імъ, і сѣдшімъ на мѣстѣхъ своїхъ, по достоінству їхъ, царь агамемнонъ сіцевая словеса рече къ німъ. Друзі царіе і князі і началніцы греческаго ополченія, должні есмы нынѣ велікое благодарсніе воздаті богомъ нашімъ, яко жестокаго врага нашего ектора сподобіхомся убіті ахіллесомъ, зане живу ектору бывшу колікая злая отъ него пострадахомъ, (коліко бо онъ цареі нашіхъ своімі сілами погубі, царя протезілая, царя патрокла, царя мереона, царя амероса, царя боетеса, царя артілага, царя протенора, царя ортонома, царя епістропа, царя седея, царя алпінора, царя філіса, царя дінора, царя ксанѳіппа, царя мемнона, царя еріпола, і царя гастіда, царя політена, царя леохіда, і іныхъ благородныхъ рода нашего,) прочіхъ

же

же воїновъ ополченія греческаго безчісленное множество погібе отъ него. нынѣ же ектору оному умершу, троянская надежда отнюдь якоже непщую погібе отъ ніхъ, і рогъ крѣпості їхъ отъяся, і столпъ правленія їхъ паде, чтоже мы самі не уже лі къ явной надеждї побѣды нашея достігохомъ, і нынѣ праведно быті мню, ко царю пріаму послы наша послаті, на два мѣсяца сроку перемірія просяще, донеліже ахіллесъ отъ ранъ своїхъ ісцѣлѣетъ, і тогда съ німъ о побѣдѣ троянъ мужескі да потщімся. і что мі о семъ возвѣстіте да слышу. оні же похваліша совѣтъ его. Тогда царъ агамемнонъ ко царю пріаму пословъ своїхъ посла, на два мѣсяца сроку перемірія прошаше, у царя пріама, еже і дано бысть ему, і переміріе утвержено.

о премѣ-

О пременении агамемнонове, і о власті паламідове.

Въ то же перемірія время, паламідъ сынъ наула царя, зѣло жалуется промежъ цареі і князеі о власті агамемнонове, і къ тому не хощетъ его себѣ імѣті владыкою, себе же паче достоіна его быті глаголетъ, і преімѣюща во всемъ, і егда сія глаголы прінесоша во уші агамемнона царя. Тогда абіе царь агамемнонъ, всѣхъ цареі і князеі на бесѣдованіе къ себѣ пакі прізваті повелѣ. і яко пріідоша къ нему, і сѣдоша кождо іхъ на мѣстѣ своемъ, подостоінству іхъ, агамемнонъ царь, сіцевая словеса рече імъ. Друзі царіе і князі і началніцы, отнеліже ізыдохомъ отъ царствъ нашіхъ, і внідохомъ въ землю сію, правленія вашего

вашего бремя трудолюбно понесохъ подъ нїмъ же добрѣ попотїхся даже ї до нынѣ, нощїю ї днїю не даяхъ покоя духу моему, ї персонѣ моеї, вся промышленїя показовахъ о васъ по сїлѣ моеї, ї нынѣ треба мї естъ почїтї отъ оного тяжкаго ярма лежащаго на плещахъ моїхъ толїко время, ї праведно бытї мню, яко да ізберется вамъ їнъ правїтелъ, подъ егоже правленїемъ готовъ есмъ съ прочїмї царї тружда тїся, елїко возмогу въ сїлѣ моеї, ї обращся къ паламїду тако рече, ї ты господїне паламїде сыне царскїї мнїшї мя о сеї властї многою радостїю радоватїся, поїстїннѣ бо глаголю тї, яко отнелѣже азъ воспрїяхъ на ся властъ сїю, то наїпаче прїложїхъ попеченїе духу моему. Ї сего радї радостно сложїтї съ себе желаю яремъ

сеї

сеї. ты же аще ї любезно нынѣ їщешї его, но такоже яко человѣкъ крѣпцѣ утрудїшїся нося его, но мню быті паче, яко ї їзнеможешї отъ тяжестї его, токмо всуе мятешїся, укоряя мя нїчтоже зло сотворївша, еже ї не лѣпо есть тако благороднымъ творїтї, еже укорятї другї своя предъ толїкїмї царї ї князї вселенныя.
Ї егда царь агамемнонъ словеса своя скончавъ: тогда всї царїе ї князї ї началнїцы греческаго ополченїя общїмъ совѣтомъ їзбраша себѣ въ воеводы паламїда сына царя наула, ї даша ему всего воїнскаго ополченїя власть. ї егда сїя возвѣстїша ахїллесу, зѣло неугодїся ему, ї рече тако, яко поїстїннѣ се безсовѣтїе сотворїша, царїе ї князї, ї нѣсть добро агамемноново премѣненїе, нїже владычество паламїдово, человѣческая же нечесть есть
родстве-

родственная, еже о новоі властi радоватiся, і о новомъ временi веселiтiся, любляше бо ахiллесъ агамемнона царя ѕѣло, і почiташе его велмi, яко былъ мужъ попремногу разумiченъ, і ѕдраваго совѣта мудростiю цвѣтыі, і разсужденiемъ ѕѣлнымъ iсполненъ.

о девятоі брані греческоі і троянскоі.

Двѣма мѣсецемъ цѣло прошедшiмъ, царъ прiамъ восхотѣ смертъ сына своего ектора мечемъ своiмъ его на грекахъ отмстiтi. iѕбравъ двадесятъ тысящъ воiнъ, iхже своему вмѣнi бытi полку. Прочiя же полкi попрежнему устроенiю бѣша, і повелѣ врата градскiя отворiтi, і полкомъ на бранъ iсходiтi, і по повелѣнiю его iсходiтъ первое деiоебъ, потомъ парiсъ, потомъ троiлъ.

потомъ самъ царь прїямъ, потомъ енея, потомъ полїдамъ, потомъ царь сарпедонъ съ полкї своїмї, ї до греческїхъ остроговъ въ борѣ скоряху, Паламїдъ же своя полкї устраїваше, ї егда устрої їхъ, ї їѕыде на ополченїе протїву. троянъ, ї первїе самъ паламїдъ на царя прїама нападе, хотяше его копїемъ своїмъ съ коня нїѕрїнутї. Царь же прїамъ самого паламїда толь мощнѣ поразї, яко ї съ коня сверже, ї оставївъ его нападе крѣпко на грековъ, ї смяте їхъ. Овыхъ бо отъ нїхъ убїваетъ, овыхъ же уяѕвляетъ, овыхъ съ коней нїѕлагаетъ, ї сїлнѣ воюя грековъ побѣждаетъ, многа дївна сотворї, о себѣ царь прїамъ отъ своея храбростї, яже акї ї невѣрїма отъ нѣкїхъ могутъ бытї яко человѣкъ толь старъ лѣты, воѕможе сїцевая бранная толь мужескї

скї сотворїтї. Деїѳебъ же грековъ непрестанно погнѣтаетъ, стрѣламї своїмї множество їхъ умерщвляетъ, бранъ же сїлнѣ разгорашеся, ї убїїство велмї множашеся, въ то бо время царъ перскїї отъ града трої во множествѣ воїнъ на бранъ прїїде, ї грековъ дївнѣ утѣсняше, князъ же аѳїнскїї, ї менелаї царъ въ велїцѣ множествѣ бранныхъ на него сїлнѣ нападаютъ. ї полкомъ їхъ всюду разлїяннымъ посредї їхъ, троянъ заключаютъ, царя перскаго тогда грекї убїваютъ, во множествѣ бранныхъ, ї трояне вспятъ їттї пореваются, їхже въ защїщенїе царъ сарпедонъ во мнозѣ сїлѣ своеї бранноі вдася. Въ сїхъ же царъ прїамъ съ сынмї своїмї, їже везде послѣдуютъ ему сїлнѣ, подбѣжа на грековъ яростнѣ нападаетъ убївая їхъ, ї аще не бы царъ

прїамъ їже отъ вышнїя страны къ мѣсту оному прїступїлъ, велїю, часть людеї отъ языка своего погубїлъ бы, нї едїнъ бо бѣ отъ троянъ толь смѣлъ, ї толь храбръ въ тої день елїко царъ прїамъ, толїка дївная отъ своея храбростї, толь мужескї показатї возможе, ему же болѣзнь ї гнѣвъ сїлы отвсюду служать, егоже жестокаго устремленїя грекове понестї немогуще въ бѣгство обратїшася, ї къ шатромъ своїмъ скоряху, їхже трояне въ тылъ сѣкуще даже ї до шатровъ їхъ. ї абїе нощь настутї, ї отъ бранї престаша. Царъ же прїамъ яко побѣдїтель возвратїся во градъ, ї врата градская въ потребноі крѣпостї утвердїша, ї тѣло царя перскаго со многїмъ плачемъ, во гробѣ зѣло дражаїшемъ царъ прїамъ положї.

о посланії пословъ греческіхъ ко царю пріаму, просящіхъ пакі на трі мѣсяцы сроку перемірія.

і о ахіллесѣ, како вшелъ во градъ трою, і відѣ поліксену дщеръ пріама царя.

Воутріі же денъ паламідъ князъ греческаго ополченія воевода і началнікъ, ко царю пріаму пословъ своіхъ пославъ на трі мѣсяцы сроку перемірія у него прошаше, царъ же пріямъ посовѣтовавъ со своімі, даде ему перемиріе утвержено. Въ тоже перемірія время, ахіллеса нѣкое безсовѣтное хотѣніе восхіті, да въ трою поідетъ відѣті градъ, еже і сотворі. Вніде во градъ, въ тоже время пріключіся во градѣ отправляті помінкі убітаго ектора, і того раді трояне уставіша пятъ надесятъ днеі рыданію быті.

Ахїллессъ же прїиде тамо, ї восхотѣ вїдѣтї обычаї рыданїї троянскїхъ, ї бяше тамо сѣнь екторова отвсюду отверста, предъ тѣломъ же екторовымъ стояло множество женъ благородныхъ ї дѣвїцъ благообразныхъ разспростерші власы своя, ї слезная воздыханїя, ї ѕѣлное рыданїе їспущаху, тамо же бѣ ї сама царїца еккуба, со краснообразною дщерїю своею полїксеною, во мноѕѣ рыданїї ї слезахъ упражняхуся, Ахїллесъ же егда вїдѣ полїксену красотою цвѣтущую, восхотѣ їмѣтї ея себѣ въ жену.

О ПОСЛАНЇЇ ПОСЛА АХЇЛЛЕСОВА КО ЦАРЇЦѢ ЕККУБѢ.

ПО семъ же умыслїлъ ахїллесъ посланнїка своего послатї къ царїцѣ еккубѣ, да дастъ ему

въ жену

вѣ жену дщерѣ свою поліксену, обѣщевая ей всѣхѣ царей і князей греческіхѣ на се ізволеніе прівестї, да оставятѣ бранѣ ратнаго ополченія, і во своя царствія сѣ міромѣ отѣідутѣ, і прізва нѣкоего отѣ рабѣ своіхѣ зѣло вѣрна ему суща, і напіса грамоту свою даде ему, і заповѣда ні комужѣ возвѣстїті о семѣ, і повелѣваетѣ ему да кѣ царіцѣ еккубѣ вѣ посолство себе абіе направітѣ, і ізъявітѣ ей у сердца его мыслѣ, онѣ же повелѣніе господіна своего слышавѣ, со тщаніемѣ на путѣ препоясуется, і ко царіцѣ еккубѣ отѣіде. Прішедѣ же ко царіцѣ, і падѣ поклоніся ей, честѣ прінося благородію ея, царіца же віну прішествія его у него вопрошаетѣ. посланнікѣ же словеса господіна своего царіцѣ любочестнѣ возвѣщаетѣ. По семѣ же і грамоту ону честнѣ подаде ей. Запечатану

тану печатїю господїна своего, ї
пакї поклонїся ей. Она же вземь прочеть ю, ї помолчавь не мало, таже рече
ему, їдї друже сь мїромь кь пославшему тя, ї рцы господїну твоему
оть мене здравїе, ї яко азь сама радостно хощу волю его сотворїтї,
но требѣ мї есть їзволенїе царя прїама мужа моего, ї парїса сына моего, ї что
мї онї рекуть возвѣщу тї, вь день бо третїї да прїїдешї сѣмо, ї отвѣть
совершень оть мене прїїмешї. Посланнїкь же пакї падь поклонїся ей, ї отьїде
кь господїну своему, ї вся реченная ему оть царїцы еккубы вѣрно сказа
ему, Ахїллесь же егда сїя услыша, велмї возвеселїся, царїца же еккуба, егда
прїїде кь ней царь прїамь, тогда повелѣ прїзватї кь себѣ сыновь своїхь,
онї же прїїдоша кь ней по повелѣнїю ея, ї сѣдоша на мѣстѣхь своїхь, ї абїе
царїца

царіца еккуба сказа імъ вся порядку отъ ахіллеса реченныя словеса, показа же імъ і пісаніе оно прінесенное отъ него. Царь же пріамъ пріемъ пісаніе оно і прочетъ его, преклонівъ главу свою надолгъ часъ умолче, і нічто же рече, разлічнѣ о семъ помышляше. посреді же отвѣща, о коль жестоко сердцу моему быті мнітся, да толь лютаго своего врага въ друга імѣті хощу, которыі мене толікою обідою жестоко повреділъ, і свѣтъ очеі моіхъ лютостію своею угасілъ, ектору бо убіену бувшу отъ него, егоже раді смерті грекі воспріаша на мя толікое смѣлство. І сего раді да поне іниі сынове моі останутміся здраві: тѣмже неволею даю совѣтъ ізволенію его, но блюді о жено да не како лукавыі лстецъ сеі хітростію нѣкоею ілі лестію коварнаго умышленія своего

лукавнѣ прелстіті насъ хощетъ, но аще воістінну хощетъ сотворіті толіку правду, да кленется намъ прісягою страшныхъ ѕаклі납ій еже сотворіті по обѣщанію своему, къ тому же і пісаніемъ своімъ і печатію да утвердітъ свое обѣщаніе, і аще сотворітъ тако, то повѣрімъ ему, і сотворімъ по волі его аще лі же не восхощетъ, і то явно облічітся лестъ его. Парісъ же словеса отца своего царя пріама любеѕнѣ похвалі і утверді; къ тому же се пріложі, да царіца елена не будетъ отдана первому ея мужу, і утвердівше совѣтъ сеі раѕыдошася. Егда же пріíде денъ третій, ахіллесъ же посла своего пакі къ царіцѣ еккубѣ послалъ, царіца же вся поряду отъ царя глаголанная ему воѕвѣсті, і отпусті его. Посолъ же пріщедъ воѕвѣсті сія ахіллесу,

тогда ахіллесъ много радостію возвеселіся о возвѣщеніи словесъ его, і абіе напіса пісаніе ко царю пріаму, і царіцѣ еккубѣ, заклінаяся клятвамі страшнымі, еже ісполніті ему вѣрно обѣщаніе свое: і яко всі, рече, царіе і князі послушаті мя імутъ, і во своя царствія въ мірѣ возвратятся, і ваше благородіе мною поістіннѣ въ покое будетъ отъ трудовъ бранныхъ, токмо благородія вашего мілость да будетъ со мною. Егда же пісаніе сіцево напіса тогда і печатію своею утверді, і ко царю пріаму і ко царіцѣ еккубѣ пакі посла своего послалъ, заповѣда ему отъ себе. зѣло честнѣ благородіе іхъ почітаті, і о настоящемъ ономъ дѣлѣ прілѣжнѣ промышляті, і къ совершенію прівесті. Посолъ же ахіллесовъ егда пріиде ко царю пріаму і къ царіцѣ его, і отъ ліца господіна

своего

своего ко благородїю їхъ поздравленїе ізрече велмї любочестнѣ, потомъ же ї пісанїе господїна своего подаде царю прїаму, ї падъ на землю покло-нїся. онї же прїемше ї пісанїе прочетше ї свое напїсанїе напїсавше ко ахїллесу, бракъ утвержающее непреложно, ї даша его послу ахїллесову, ї одарївше добрѣ посла оного отпустїша, посолъ же прїшедъ ко ахїллесу, ї вся ему содѣяная тамо вѣрно сказа, ї пїсанїе оно бракъ утвержающее подаде ему потомъ же показа ему ї дары своя їмїже дарїша его царъ ї царїца.

Ахїллесъ же прїемъ пїсанїе ї пїсанная прочетъ, неїзреченною радостїю воз-веселїся. Во утрїї же день ахїллесъ всѣхъ царей ї князей, повелѣвшу пала-мїду, на бесѣдованїе къ себѣ, созва, ї яко прїїдоша къ нему всї, ахїллесъ въ нїхъ сїцевая словеса ізрече.

друзі царіе і князі і началніцы слышіте да возглаголю вамъ. І слышавше по істінн҄ѣ разсудіте. Молю васъ, которыі духъ восхіті умы наша, да труждаемся туне всі мы вкуп҄ѣ едінаго раді челов҄ѣка, сір҄ѣчь царя менелая, пріобр҄ѣсті желающе жену его, госпожу елену, оставіхомъ царствія наша, отъ іныхъ лют҄ѣ раздіраемы, оставіхомъ же і родітелі своя і жены наша і д҄ѣті, забыхомъ і здравіе живота нашего, і пріідохомъ въ землю чюжду, нікоеі же він҄ѣ понуждеющеі насъ, і колікімъ мученіемъ мы отъ троянъ умерщвляемся лют҄ѣ, самі відіте колі-ко благородныхъ нашіхъ трояне умертвіша, такожде і прочііхъ воіновъ нашіхъ часть сілную погубіша, і впредъ погубленіемъ сімъ ратоваті насъ будутъ не преставающе, еда елена толікія ц҄ѣны есть достоіна, да за ея пріобр҄ѣтеніе

обрѣтеніе аще умреті случітся толіко славнымъ і погібнуті всеї грецыї, да аще восхощетъ царь менелаї, можетъ благородію своему і іну царіцу обрѣсті, нежелі елену пріобрѣтаті толікімі нашімі пагубнымі бѣдамі, всі бо мы добрѣ уже іскусіхомъ мечъ ополченія троянскаго, такожде і самъ азъ пребывая на бранѣхъ, много кровї моея ізліяхъ, наіпаче же въ смерті екторовѣ, такову язву воспріяхъ, отъ неяже умреті уповахъ, неже жіті надѣяхся, но убо отъ троянъ сілнѣішаго онаго ектора і чюднаго воіна сына царева смерті вдахомъ, і іныхъ благородныхъ убіхомъ, і сего раді воістінну довлѣетъ намъ въ хвалѣ честі нашея во своясі возвратітіся, міръ пріемшымъ со трояны. Но аще і оставімъ елену не пріобрѣтену, і то нічтоже укорно есть, імамы бо во грецыї ексіону

царя

царя прїама благородную сестру, еї же елена царїца во благородствѣ нѣстъ точна. Ї тако ахїллесъ рѣчї своя скончa. Но царъ тоасъ їтталїїскїї, ї менестеї князъ аѳїнскїї, ахїллесу въ томъ дївно прекословятъ, такожде ї болшая частъ цареї ї князеї совѣтъ ахїллесовъ отмещутъ, волї его послѣдоватї не хотяще, ї сего радї ахїллесъ много подвїжеся на гнѣвъ, предъ всѣмї царї ї князї на бранъ къ тому їсходїтї протїву троянъ отречеся ї мїрмядонянамъ своїмъ заповѣдалъ да протїву троянъ къ тому оружїя своего не воздвїзаютъ, ї на бранъ да не їсходятъ.

О десятоі брані греческоі і троянскоі.

Срокї же данныя въ перемїрїе конечно мїнуша, оба воїска на бранъ їсходятъ, ї тяжка бранъ спу-

спущается въ нiхъ, i отъ обоiхъ странъ велмi множество воiнъ падаетъ. Деiөебъ же тогда на царя кресея нападе смѣло i копiемъ своiмъ толь сiлнѣ поразi его, яко царя кресея мертва съ коня сверже, i тако царъ кресеi, умре скончавъ послѣднiя днi своя, О смертi же царя кресея много понудiшася грекi, на троянъ крѣпцѣ наступаютъ бранящеся, царъ бо теламонъ нападе на сiзiя едiнаго отъ родныхъ сыновъ царя прiама i мечемъ своiмъ толь мощнѣ поразi его въ руку, яко оттолѣ сiзii неключiмъ быстъ братiся, еже вiдѣвъ деiөебъ, жестоко подвiжеся на гнѣвъ на теламона нападе, i поразi его копiемъ своiмъ, i крѣпцѣ уязвi, i съ коня сверже, еже вiдѣвъ паламiдъ взявъ копiе на деiөеба нападе i поразi его толь жетоко въ грудъ,

да яко сокрушену бывшу щїту его ї доскамъ доспѣха его во мноѕѣ сїлѣ расторгнутымъ, копїе свое въ грудї деїфеба вонѕе, ї копїю сокрущшуся їѕломокъ копїя своего въ грудехъ деїфебовыхъ оставї вонѕенъ. Парїсъ же вїдѣ деїфеба брата своего смертно уяѕвлена въ трудѣ велїцѣ, такожде ї во множествѣ слеѕъ отъ ногъ конскїхъ сїлою его їѕъятъ ї во градъ трою прїнесе, їдѣже деїфебъ отверѕе очї свої ї воѕѕрѣвъ на парїса брата своего, ї рече ему, еда брате мої во адъ снїтї оставляешї мя; много молю тя, да прежде даже уломокъ сеї отъ яѕвы грудеї моїхъ їѕъмется, на убїїцу моего тщателнѣ ускорї, ї толь трудолюбнѣ промыслї да отъ твоїхъ рукъ їѕгонетъ убїенъ, донелѣже аѕъ есмь жївъ. Парїсъ же словеса умїрающаго брата своего

слышавъ, і весь окропленъ слеѕамі отъ болѣѕнеі, со тщаніемъ на конъ восходітъ і на бранъ ускоряя пріходітъ стѣсненъ жалостію о деіѳебѣ, і прілѣжнымъ окомъ паламіда іщетъ въ полцѣхъ ополченыхъ смѣло протіву троянъ устремляющася, обрѣте же паламіда протіву царя сарпедона мужескі воюющa, царъ бо сарпедонъ на паламіда наступаетъ і его яростнѣ убіті хощетъ, паламідъ же пораѕі его толъ мощнѣ мечемъ своімъ по стегну, яко бедру его отдѣлі отъ чреслъ его і скоро его убі, І тако умре храбрыі царъ сарпедонъ ѕаключівъ денъ послѣдніі. Парісъ же відѣвъ толікое смертное убіеніе еже паламідъ надъ трояны толъ лютѣ творяше, і уже іхъ въ бѣгъ неволею пореваше, напрягъ крѣпкіі своі лукъ въ крѣпості своіхъ рукъ паламіда острымъ окомъ сматряше,

въ кое

вѣ кое бы мѣсто персоны его паче возмогъ унзiтi смертнѣ, i нѣкую стрѣлу ядовiтую, еяже желѣзо зѣло остро iспустi нанъ мужескi, i поразi его въ гортанъ i скоро того убi. Вопль убо воста велiй i смятенiе ужасно въ воiскѣ греческомъ, вопiютъ бо грекi тужатъ же i болѣзнуютъ о смертi толiкаго iхъ воеводы ужасшеся поле оставляютъ i въ бѣгъ вдаются, iхже трояне усты меча поядающе, даже i до шатровъ iхъ лютѣ сѣкуще. грекi же ставше предъ шатры своiмi, пакi начаша творiтi бранъ съ трояны, трояне же протiвленiю внемлюще, сходятъ ту съ конеi своiхъ, i толь мужескi начаша съ нiмi сраженiе творiтi пѣшi яко уже нападоша на iхъ шатры, i грабятъ сiлною рукою iмѣнiя греческая, самѣхъ же грековъ въ шатрѣхъ iхъ лютѣ закалаютъ, грабленая бо

богатства во градъ относяще. А парісъ і троілъ съ трідесятію тысящамі на брегъ моря пріходятъ, і во греческія караблі огнъ повелѣваютъ вметаті, по повелѣнію же іхъ многая въ караблі заѕженія мещутся, і возгорѣся абіе многъ огнъ і пламенъ ѕѣло велікъ умножіся, въ шатрѣхъ же убіiство грекомъ веліе умножашеся, тѣмже і безсомнѣнія всі грекі погіблі быша, і все карабленое собраніе іхъ сгорѣло бы, но і тако болѣ пяті сотъ караблеі сгорѣ, по счастію же греческому абіе нощъ наступі і бранъ разлучіся, Трояне убо яко побѣдніцы входятъ во градъ обогатівшеся греческімі корыстмі, прішедше же во градъ парісъ і троілъ, о деіѳобѣ братѣ своемъ рыдаху, но убо еще деіѳебъ конечная провлачаше воздыханія, ощутівъ бо

прішe-

прішествіе іхъ воздвігъ очі свої, гласомъ же оскудѣвая. Вопрошаетъ у паріса, аще убііца его мертвъ, о его же смерті егда парісомъ бысть ізвѣстенъ, повелѣваетъ і отъ раны своея уломокъ ізъяті, ему же ізъяту бывшу, деіоебъ абіе ізде. О смерті же деіоебовѣ плачъ велії воста во гражданѣхъ, і рыданіе умножіся во всемъ градѣ. Самъ же царь пріамъ і царіца еккуба і сынове іхъ і дщері, і елена неізреченною тугою печалі сокрушахуся плачуще. Такожде і о царѣ сарпідонѣ многія слезы ізліваху ся. последі же царь пріямъ тѣло деіоебово і тѣло царя сарпедона во гробѣхъ зѣло дражаішіхъ положіті повелѣ, і честно погребе іхъ обычаемъ благородныхъ царей. Въ полцѣхъ же греческіхъ о смерті паламідовѣ плачъ велії бываетъ. Такожде і о смерті

царя кресея многї слезы їзлїяшася. Послѣдї же тѣлеса їхъ во гробѣхъ дражаїшїхъ положїша ї честному погребенїю предаша. По семъ пакї снїдошася всї царїе ї князї ї началнїцы, ї общїмъ совѣтомъ взяша пакї себѣ въ воеводы царя агамемнона, ї даша ему всего греческаго ополченїя властъ.

о грекахъ пославшїхъ послы своя ко царю прїаму о перемїрїї.

Агамемнонъ царъ егда пакї прїїмъ властъ свою, послалъ абїе пословъ своїхъ ко царю прїаму, на два мѣсяцы сроку перемїрїя прося, еже ї дано бысть ему отъ царя прїама утвержено. Промежъ же сего перемїрїя пакї агамемнонъ царъ ко ахїллесу послы своя посла, улїкса царя ї князя нестора ї дїомїда, зовыї его пакї

да на бранЬ прїидетЬ. ПосломЬ же онымЬ ко ахїллесу прїшедшїмЬ, ї первїе улїксЬ царЬ сїце начатЬ глаголатї ему. Господїне ахїллесЬ откуду мыслЬ нова найде благородїю вашему, яко вЬ сопротївленїе толїко уклоняете подвїгї ваша, по толїцѢї доблестї сїлЬ вашїхЬ ї по храбростї толїцѢї мужества твоего, его же показалЬ есї чудными ополченїї дѢлЬ своїхЬ на бранѢхЬ троянскїхЬ. колїкїхЬ бо благородныхЬ троянскїхЬ храбростїю своею умертвїлЬ есї, колїко же прочїхЬ воїновЬ мечемЬ ополченїя своего погубїлЬ есї, наїпаче же сїлнѢїшаго онаго ї чюднаго воїна ектора мощїю сїлЬ своїхЬ нїзложїлЬ его погублена, о немже всяка надежда спасенїя троянскаго вїсяше, нынѢ же ї деїѳебу умершу брату екторову, всяка надежда уже отЬ троянЬ по їстїннѢ отьяся, что

же лі мы самі уже отъ нынѣ не къ явно̃і лі надеждѣ нашея побѣды достіго-хомъ, ѕане трояне отъселѣ отъ страха сілъ нашіхъ мертвы себе паче быті мнятъ, неже жівыхъ, толікімъ ужа-сомъ содержімі суще. і сего раді господіне да благоволітъ благородіе твое послушаті словесъ господіна царя агамемнона і прочіхъ цареі і княѕеі гре-ческіхъ совѣта, і не облѣніся вкупѣ пріяті съ німі надъ врагі нашімі совер-шенную побѣду, буді поборая на врагі своя со всѣмі намі едінодушно, якоже і прежде подвіѕался есі, ужасая крѣпцѣ ополченіемъ брані своея врагі наша, і тако уліксъ слово свое сконча, ему же ахіллесъ тако рече, господіне уліксъ всі мы іспервa даже і до нынѣ веліімъ буіствомъ не раѕумія одержімі есмы, яко оставівше царства наша отъ іныхъ раѕдіраема лютѣ, ѕабыхомъ же

і самое

ї самое ѕдравїе жївота нашего ї прїїдохомъ въ ѕемлю сїю, самї смертї своея їщуще, їлї весма не разумѣете, яко колїкїмї мученїї отъ троянъ умерщвляемся по вся днї, самї добрѣ ѕряще вїдїте колїко трояне благородныхъ нашїхъ умертвїша, колїко же прочїхъ воїновъ греческїхъ оружїемъ погубїша, о семъ бо господїне нї едїнаго же сопротївленїя можешї рещї, яко не тако естъ. понеже самъ явѣ ѕрїшї, нї лї бѣ лучшї славному паламїду сыну цареву во своемъ царствїї добрѣ жїтї, неже лї на сеї бранї лютѣ жївотъ свої їспроврещї, такоже ї прочїї благороднїї царїе внѣ царствъ своїхъ лютѣ скончашася на сеї бранї, такоже ї намъ ѕрящїмъ погїбелъ їхъ, о себѣ попещїся подобаетъ, мы же еще гордостъ возношенїї нашїхъ, не спрятахомъ тщїмї словесы ї мнѣнїї на нїхъ красящеся, ї

суетными надеждами победы прелщающеся противная творимъ. Азъ бо поістінне глаголю ті, яко несть мощно троянъ въ легкості победіті, ѕане оні самі велмі храбрі суть воіні, і ѕело крепцы ополчітелі, і на бранехъ много іскусні суть, а еже реклъ есі, яко ектору і деіфебу отъ жітія оскудевшімъ, трояне къ тому не мнять себе быті жівыхъ но мертвыхъ паче, і се весма яве господіне уліксе деломъ вещі показася, яко суетно есть слово, і аще тако якоже ты глаголеші, по что же трояне страхомъ вашімъ о мертвевшіі васъ жівыхъ въ шатрехъ вашіхъ ѕакалающе, і імения ваша разграбляюще, і самого началніка і воеводу ополченіі вашіхъ убіша, і кораблі ваша пожгоша, і вся лютая вамъ показаша, по смерті уже екторове і деіфебове, і того раді азъ велмі дівлюся вамъ

въ толіко

вѣ толїко мнѣнїе высоты вознесшїмся, яко нїже самѣхѣ себе нїже своея немощї познаваете. їлї не вѣсте яко естѣ тамо господїне їнѣ екторѣ їже не меншею, но ї sѣло велїкою обогащенѣ сїлою, славныї онѣ ї чудныї воїнѣ, храбрыї троїлѣ, сынѣ царевѣ, їже грековѣ сїлно озлобляетѣ, ї естѣ пакї тамо їнѣ деїѳебѣ, їже неменшї сїлою деїѳеба славныї парїсѣ, на бранї пребывая, такожде ї їнїї чуднїї ратнїкї, храбрыї царѣ мемнонѣ ї їнїї благороднїї, якоже полїдамѣ князѣ sѣлныї їсполїнѣ, ї їнїї же, якоже царѣ ѳїлїменѣ, ї царѣ седемонѣ ї царѣ ремѣ, ї прочїї храбрїї троянстїї на смертѣ вашу сїлно дышутѣ. вѣмѣ бо, яко самѣ добрѣ вѣсї, случаї военныї всегда бываетѣ sѣло сомнїмѣ ї на едїномѣ утвержениї нї когдажѣ стоїтѣ. помыслї господїне, како онѣ самѣ сїлнѣїшиї

екторѣ,

екторъ, бывыї прежде толїкъ славенъ воїнъ, їже всѣхъ храбрыхъ сїлныхъ своїмъ мужествомъ превзыде, на сеї же бранї бѣднѣ жївотъ свої їспроверже. сїце легко могу ї азъ таkожде погїбнутї, їже сїлы таковы въ себѣ не їмамъ, якоже онъ взыскатї же мя їлї молїтї да протїву троянъ оружїя своя пакї воздвїгну трудъ естъ погубленъ, нїже бо умышленїя моего, нїже ума къ сїцевому дѣлу, когда прїложу, не хощу бо храбростї моея славу угасїтї паче, нїже персону. їскуство бо аще ї хвалїтся когда, скоро же абїе забвенїе то погружаетъ. Доволно убо князъ дїомїдъ ї князъ несторъ словесы своїмї ахїллеса увѣщатї покусїшася, но нїкако же его возмогоша къ своему хотѣнїю прївестї, совѣтова бо їмъ паче мїръ їскатї съ трояны, ї во своя царствїя возвратїтїся,

ї тако

ї тако отпустї їхъ ї отъїдоша. онї же прїшедше ко царю агамемнону, вся сїя ему возвѣстїша. царь же агамемнонъ егда услыша сїя, всѣхъ царей ї князей греческїхъ къ шатру своему прїзватї повелѣ, ї ахїллесово непослушанїе ї сопротївство їмъ їзъявї, како онъ молїмъ бывъ отъ него, ї непослуша на бранъ прїїтї отнюдъ отвержеся ї нїкако же восхотѣ, совѣтова же намъ мїръ їскатї съ трояны, ї во свояси возвратїтїся. ї убо что ся вамъ мнїтъ о семъ, возвѣстїте мї, да слышу. Менелаї же царъ первыї начатъ глаголатї. мїра рече їскатї съ трояны, отнюдъ мню бытї беззаконно дѣло, яко по толїцѣхъ подвїзѣхъ ї трудѣхъ браннаго нашего ополченїя, толїкїмъ царемъ ї княземъ уклонїтїся, ї такову немужеству зѣло укорно естъ, всї бо возненщуютъ насъ страхомъ

хомъ малодушія пораженныхъ быті і ужаса їсполненыхъ съ толікімі воінствы нашімі. Но убо аще і ахіллесъ помогаті намъ отречеся то поїстінне якоже мню і безпомощі ахіллесовы о победе троянъ їзвестны есмы і надежні. Но царъ теламонъ і діомідъ сіце реша, не быті сему совету дівну, яко царъ менелаі брані желаетъ, о пріобретеніі бо жены своея духъ его весъ горітъ, такожде і прочіі царіе і князі въ разная хотенія разделяхуся, ові убо бранъ хотятъ, друзіі же возвратъ добро быті повелеваютъ, не согласні пребываюше въ реченіїхъ совета. Калкасъ же троянскіі ізрядца і жрецъ, яко неїстовенъ скочівъ между царей і князей, сіцевая возглагола, о мужіе благородніі, что помышляете творіті, протіву власті і повеленія боговъ, не покоряющеся велічеству

їхъ

їхъ бозї бо вамъ неложно обѣщаша датї побѣду на троянъ. вы же самї неблагодарною рукою отвращаете їзволенїе їхъ, ї не хощете прїятї, ї сего радї блюдїтеся да не въ негодованїе на себе велїчество їхъ прївлечете, тѣмже ї глаголю благородїю вашему, оттрясїте отъ себе малодушїе се, ї въ мужество свое пакї облецытеся, ї протїву враговъ своїхъ бранъ крѣпцѣ возновїте, нїчтоже сомнящеся, нїже ужасающеся крѣпкїхъ ополченїї їхъ. всяко бо не возмогутъ стоятї протїву властї ї повелѣнїя боговъ, ї до конца їзнемогутъ, вы же безсомнѣнїя аще крѣпцѣ потрудїтїся восхощете, то воїстїнну желаемую побѣду надъ врагї своїмї радостно прїїмете.

По словесемъ же калкаса жреца, всї грекї охрабрїшася, пакї смѣлство много ї жестоко сердце на троянъ вземше

ї едїно-

ї єдїнодушно бытї во бранѣхъ їзво-
лїша, не їщуще ахїллесовы помощї.

о первої надесять бранї греческої
ї троянской.

Мїнувшу же сроку даному въ
перемїрїе. оба воїска на бранъ
їсходятъ, ї тяжка бранъ спу-
скается промежъ їхъ, ї отъ обѣїхъ
странъ множество воїнъ падаетъ,
Тогда троїлъ сынъ царевъ во мно-
жествѣ ѕѣло бранныхъ воїновъ на
ополченїе прїїде, ї на грековъ мужескї
нападаетъ ї безъ мїлостї убїваетъ їхъ
ї уязвляетъ, ї съ конеї нїзвергаетъ.
ѕане смертъ деїѳеба брата своего
тщїтся отмстїтї. Напїса бо дарїї
яко въ тої денъ троїлъ болѣ тысящї
воїновъ убї, такоже ї прочїї трояне
сїлою єго грековъ сїлнѣ побораютъ.

грекї

грекї же пораженїї їхЂ понестї не могуще, вЂ бѣгство обратїшася, їхже трояне даже ї до шатровЂ їхЂ усты меча гонятЂ, нощЂ же убо найде ї отЂ бранї престаша.

о второї надесятЂ бранї греческоЇ ї троянскої.

ВЂ последующїї же денЂ трояне ї грекї препоясуются на бранЂ, ї оба воїска сшедшеся бранЂ смертную спустївше, ї отЂ обѣїхЂ странЂ множество воїнЂ падаетЂ, ї sемля трупїемЂ мертвыхЂ покрываеется, ї поля кровїю червленѣютЂ. вЂ денЂ же тої небо мрачнымї облакї покрыся, ї многї дождї їsлїя, едїначе же бранї смертнѣї палящеї, последї же трояне бранЂ оставляютЂ не погодїя радї смутнаго времене, во градЂ своЇ входятЂ ї прїемлются.

о третіеі надесятЪ брані троянскоі і греческоі.

Во другіі же денЬ между грековЪ і троянЬ смертно воінство пре-новляется, і брані смущеннЪі, троілу на ополченіе прішедшу, множество грековЪ убіваетЪ і уязвляетЪ, і сЪ конеі нізлагаетЪ. многіхЪ бо вЪ тоі денЬ убі комітовЪ і болярЪ і вел-можЪ, і прочіхЪ грековЪ безчісленно і даже до нощныя тмы воевахуся нощі же прішедшеі, отЪ брані преста-ша, і во градЪ входятЪ і пріемлются.

о четвертоі надесятЪ брані троянскоі і греческоі.

Во утріі же пакі трояне і грекі оружія своя пріемлютЪ, і на бранЬ ісходятЪ, і бранЬ смертнЪ

спу-

спустївше крѣпцѣ ратоваташася, даже ї до нощныя тмы, нощї же нашедшеї, ї брань разлучїся.

о пятої надесять бранї троянскої ї греческої.

Во утрїї же трояне ї грекї пакї на брань їсходять, ї брань смертну постановляють. менелаї ї парїсъ соедїняются на ополченїе, ї другъ друга копїї своїмї ударяють, ї оба съ конеї нїзпадають. Полїдамъ же нападе на дїомїда, ї копїемъ своїмъ поразївъ его, съ коня сверже. кїпѣла же брань въ то время острѣїшая. троїлу бо крѣпцѣ належащу ї убївающу грековъ безмїлостї, егоже устремленїя грекї понестї не могуще на бѣгство обратїшася. Трояне же гоняще їхъ до їхъ шатровъ, убївахy. нощъ же наїде ї брань преста.

По трїдесятї же, днехъ трояне ї грекї непрестанную бранъ творїша, въ нїхже отъ обѣїхъ странъ многое множество убїенныхъ воїновъ падоша, паче же отъ грекъ ї толїко въ тыя днї умножїся мертвыхъ, яко не возможно бѣ їмъ смрада терпѣтї, ї поля пакї ратнаго поставїтї множества радї трупїя мертвыхъ. Ї сего радї царъ агамемнонъ ко царю прїаму пословъ своїхъ послалъ, на трї мѣсяцы сроку перемїрїя прося. Царъ же прїамъ даде ему перемїрїе утверждено. Тогда царъ агамемнонъ повелѣ ізбратї благородныя своя, ї честно погребстї їхъ. такожде ї царъ прїамъ сотворїтї повелѣ: прочїхъ же тѣлеса огнемъ сожгоша, ї мѣсто поля онаго пакї ізчїстїша. Въ тоже пакї перемїрїя время, агамемнонъ царъ самъ прїїде ко ахїллесу, ї молїлъ его да

на

на бранъ прїидетъ, ахїллесъ же отречеся пакї, отнюдъ не хотяше прїитї на бранъ. но убо аще ї отречеся, но агамемнона царя ѕѣло любляше честно всѣхъ мїрмядонянъ ему на бранї ісходїтї поручї, царъ же агамемнонъ ему о семъ много благодарствовалъ.

о шестої надесятъ бранї греческої ї троянскої ї одївної сїлѣ троїловѣ.

По прешедшїхъ убо оныхъ днехъ данныхъ въ перемїрїе, трояне препоясуются на бранъ, ї врата градскїе отворївше ївыдоша на ополченїе. Перво їсходїтъ троїлъ, по томъ парїсъ, потомъ полїдамъ, по томъ енеѧ, потомъ царъ фїлїменъ съ полкї своїмї. такожде ї отъ страны греческїя їсходїтъ первѣе менелаї царъ, потомъ царъ теламонъ, потомъ

дїомїдъ, потомъ самъ царь агамемнонъ съ полкї своїмї. ї первѣе царь менелаї на троїла нападе, ї копїе свое о него преломї, но їсъ сѣдла невозможе его ѵзятї. Троїлъ же менелая царя толь мощно копїемъ своїмъ поразї, яко мертва его съ коня сверже, егоже свої вземше на щїтъ положїша, ї въ шатры своя отнесоша. Дїомїдъ же вїдѣвъ менелая царя смертнѣ уязвлена, на троїла нападе, копїемъ своїмъ хотя его съ коня нїзрїнутї: троїлъ же тѣмже копїемъ їмже менелая поразї, на дїомїда наступї, ї съ коня сверже ї велмї тяжцѣ уязвї его, егоже яко безду-шна въ шатры отнесоша. Теламонъ же вїдѣвъ дїомїда наземлю повержена яростнѣ на троїла наступї, троїлъ же теламона толь мощнѣ поразї, яко ї щїтъ їзъ рукъ его їсторже, ї смертнѣ его уязвї, ї коня у него отъятъ, ї

своїмъ

своїмъ воїномъ даде. бранъ же въ то время была острѣїшая, ї трояне грековъ дївнѣ утѣсняютъ: но князъ аѳїнскії мужескї їхъ защїщаетъ, на негоже прїшедъ троїлъ нападе, ї съ коня сверже его. Грекї же въ то время брунона едїнаго отъ родныхъ сыновъ царя прїама убїша, ї о смертї его трояне ѕѣло смутїшася, о немже егда доїде слухъ къ троїлу. Онъ же отъ многїя тугї нападаетъ тяжцѣ на грековъ убївая їхъ немїлостївно агамемнонъ же царъ вїдѣвъ троїла толъ лютѣ ратующа грековъ, ї хотя яко царъ ї воевода защїтїтї їхъ, троїлъ же прїемъ его копїемъ своїмъ, сконя сверже его, ї коня у него отъятъ, ї своїмъ воїномъ отдаде. на грековъ же сїлнѣ нападаетъ, ї весма побѣждаетъ їхъ. Напїса бо дарїї, яко въ тої денъ троїлъ болѣ тысящї

воїновъ убї, смертъ бурнона брата своего отмщевая, такоже ї прочїї трояне грековъ множество посѣкоша. Вїдѣвъ же царъ агамемнонъ толїко греческое паденїе, убояся скончавъ бранъ у царя прїама пакї на трїдесятъ днеї сроку перемїрїя прошаше, еже ї дано бысть ему.

о седмоі надесятъ бранї греческої ї троянскої.

Тѣмже днемъ прешедшїмъ трояне ї грекї къ смертноі седмонадесятої бранї препоясуются, бысть убо въ нїхъ жестоко ополченїе, яже по седмї днїї непрестанно непочї. Во осмыї же денъ пакї велмї жестока ї остра бранъ спустїся между грекї ї троянъ, падаютъ убо воїнї отъ обою страну яко древа дубравная кланяхуся

кланяхуся конемъ подъ копыта, ї трояне грековъ сїлнѣ утѣсняютъ ї въ бѣгъ неволею порѣваютъ, ї грекї уже толїко їsнемогаютъ, яко ї хребетъ датї готовятся. тогда мїрмядоняне чїсломъ трї тысящї на бранъ прїїдоша, ї на троянъ усты меча нападаютъ, ї сѣчу велїкую ї убївство умножаху, трояне же протїву їхъ не ослабно сѣкущеся; мїрмядоняне же въ то время ермаганона едїнаго отъ родныхъ сыновъ царевыхъ убїша. тѣмъ бо паче троянъ раsсвїрѣпїша, о смертї бо ермаганоновѣ sѣло смутїшася, ї снемшеся со грекї толъ люто, акї львы їsъ сердецъ своїхъ рыкающе сѣчахуся. о немже слухъ яко доїде, троїлъ sѣло раsлїяся во многїя слеsы, ї нападе велмї тяжцѣ на грекї немїлостївно беsъ чїсла погубляетъ їхъ: ї прїшедъ къ мїрмядоняномъ убївшїмъ

 брата

брата его, і жестоцѣ нападе на ніхъ, убівая і тяжцѣ вредя іхъ, но не тако легко мірмядонянъ якоже і прочіхъ грековъ побѣждалъ, ѕане оні самі многою храбростію цвѣтяху, і на бранѣхъ ѕѣло іскусні бяху. но обаче троілъ множество ізбі отъ ніхъ, і язвенныхъ умножі, отъ ніхъ же нѣкто іменемъ еверъ сынъ тарсіа царя, сродічъ ахіллесовъ копіемъ нѣкімъ крѣпцѣ уязвенъ бѣ, і іздомокъ копія онаго въ тѣлѣ своемъ носящъ, прібѣже къ шатру ахіллесову, і спаде съ коня своего предъ ліце его і много поносі ахіллесу сіцевымі словесы, почто, рече, ты тако творіші отечеству своему, і по что предателствуеші люді своя, і оставляеші іхъ отъ враговъ своіхъ срамнѣ умреті, стоіші бо ѕря бѣду іхъ і непомогаеші імъ, і не человѣколюбствуеші надъ німі, но якоже

їстїнный бытї вмѣняешїся предатель, ї отечества своего явный показуешїся отступнїкъ, ї сїя рекъ болѣзненныма очїма предъ ахїллесомъ умре, въ тоже время брань кїпяше велмї жестока: трояне грековъ дївнѣ утѣсняютъ, безчїсла сѣкуще їхъ: грекї же терпѣтї немогуще т●лїкаго їхъ устремленїя, на бѣгство обратїшася, ї въ шатры своя спѣшатъ. трояне же бѣжащїхъ їхъ, наїпаче усты меча погубляютъ, но нѣкїї рабъ ахїллесовъ уязвленъ побѣже отъ бранї, къ шатру ахїллесову ускорї, вопрошенъ же бывъ отъ ахїллеса о бранї гречествѣї, что, рече: творїтся въ воїскѣ греческомъ емуже рабъ его сїце отвѣща: о колъ ѕлѣ господїне грекомъ нашїмъ сотворїся въ сїї денъ множества радї троянъ їѕшедшїхъ їѕъ града, ї грековъ толъ лютѣ ї сїлнѣ утѣснїша, яко уже отъ

лїца

лица іхъ нынѣ бѣгаютъ, і въ шатрѣхъ своіхъ скрываются, лютѣ погібающе: мніммся яко нынѣ ні едінъ мужъ бранныі остася въ трої, но всі на бранъ пріідоша, і грековъ толъ сілнѣ стѣсніли смертнымъ убіійствомъ толікія погібелі і нынѣ господіне, естъ лі убо что въ мыслѣ вашеі противу враговъ своіхъ ізыті на бранъ, і вѣчныя хвалы славу себѣ пріобрѣсті сімъ, можеші поне едінымъ входомъ вашея сілы на бранъ всі трояне побѣждені будутъ, которые іхъ утверженіемъ протіву вашея крѣпості сея всяческі рукъ своіхъ простреті несмѣютъ, паче же рещі немогутъ, зане крѣпцѣ утверждені сутъ, добрѣ вѣмъ; Ахіллесъ же, ніже къ рѣчамъ раба своего прілѣпляетъ мыслъ, ніже къ еверу меріпвому очеі своіхъ человѣколюбнѣ хощетъ возвесті, но вся

яже відітъ і слышітъ, акі невідіма і акі неслышіма сокрываетъ. Естъ бо обычаі любовнымъ желающімъ своіхъ любовніцъ, да любовнымі узамі связані суще, хвалъ честныхъ отбѣгаютъ, мняще вьіну своімъ любовніцамъ угодіті. тако бо і оныі Ахіллесъ страстію ослѣпленъ бьістъ страждаше, нічімже разнствуя отъ істуканныхъ, весъ убо умъ свої помраченъ страстію імѣя, і печалію долгаго неполученія крѣпцѣ погруженъ, і мыслямі суетнымі отвсюду окруженъ. сіцевая бо лютая страждутъ похотолюбніі человѣцы впадшіі въ страстъ сію, яко отъ всѣхъ человѣкъ бываютъ ненавідімі, і посмѣятелні, і ѕѣло безчестно і подъ укорізною множіцею і смертныя пагубы подъемлютъ, во ощущеніе же ѕлыхъ своіхъ пріітi не могутъ, но

ко

ко всѣмъ сїмъ глусї ї не чувственнї пребываютъ. въ сїцевая бо ѕлая достїже Ахїллесъ, ї нї къ чесому же потребенъ явїся, аще ї храбръ бѣ, въ тоже время трояне грековъ въ шатрѣхъ їхъ убївающе якоже речено бысть, їдѣже троїлъ дївно їхъ наступї ї отъ греческїхъ благородныхъ сто мужеї їѕыма, їхже плѣненныхъ во градъ трою отсла. ї се абїе нощъ наїде ї отъ бранї престаша, ї сїя бѣ седмая надесятъ бранъ ѕѣло смертоносна ѕане паче їныхъ бранеї на сеї бранї убїїство бысть, въ нощъ ону грекї убїїство оно помышляюще, ї толїко уязвенныхъ стенанїе слышаще, лютѣ болѣѕноваху, ї сердцы своїмї содрагаху велмї плачущееся толїкїя своея пагубы. Ахїллесъ же вїдѣ толїкое паденїе своїхъ мїрмядонянъ, Такоже ї язвенныхъ безчїсленное

сленное множество їзнемогая духомъ, ї помышляя пакї самъ їзытї на бранъ убїїство своїхъ хотяше мстїтї, но полїксенїна любы ѕѣло протївїтся ему, помышляя пакї ї се, яко аще ко оружїю своему скочїтъ, то уже конечно хотѣнїя полїксенїна лїшїтся, ї желанїя своего отнюдъ отпадетъ, ї тако всю нощъ ону разнолїчнѣ помышляя безъ сна пребыстъ.

о осмоі надесятъ бранї троянскоі ї греческоі.

Егда же послѣдї троянское ї греческое воїско пакї въ смертноі осмоі надесятъ бранї препоясуются, їсходїтъ первое парїсъ. по немъ полїдамъ, по немъ троїлъ, по немъ енея, по немъ царъ мемнонъ, по немъ царъ фїлїменъ, по немъ царъ ремъ

съ полкї

сЪ полкі своімі, такожде і отЪ страны греческія ісходітЪ. Первое царЬ теламонЬ, по немЬ царЬ менелаї, по немЬ меністеї аѳінскії князЬ, по немЬ царЬ агамемнонЬ, по немЬ діомідЬ князЬ сЪ полкі своімі, і промежЬ іхЪ бранЬ дівна спустіся. отЪ нея же послѢдуетЪ веліко убіїство, парісЪ бо на царя менелая нападе і копіемЬ своімЬ поразі, его і сЪ коня сверже, полідамЬ же пакі на теламона царя нападе і сЪ коня сверже, троілЬ же всѢхЪ протіву текущіхЪ ему грековЪ ілі убіваетЪ ілі смертнѢ уязвляетЪ, ілі сЪ конеї нізлагаетЪ, і храбростію сілЪ своіхЪ греческія полкі крѢпцѢ воюя. такожде і прочії трояне послѢдуя ему троянская множества жестокімЪ устремленіемЪ на грекі нападаютЪ, і лютѢ сѢчаху іхЪ, грецы же стѢснівшеся сердцы своімі і ставше

протіву

протіву їхъ велмі ѕлу ї преужасну сѣчю поставіша, ї отъ обоїхъ странъ веліе количество падаетъ умерщвенныхъ, тщахубося другъ друга вспятъ обратіті, ї толъ долго не ослабно сѣчахуся, донележе грекі пораженії троянскіхъ терпѣті немогуще въ бѣгство понудішася, їхже трояне усты меча свірѣпаго смертнѣ поядающе, ї даже до шатровъ їхъ гоняще пріїдоша. воплъ же велії воста о смерті убіваемыхъ грекъ, ѕане трояне грековъ уже въ шатрѣхъ їхъ немілостівнѣ ѕакалающе умерщвляли, їнії же яѕвені бѣжаще къ шатру ахіллесову пріїдоша. онъ же въ шатрѣ своемъ стоя вопросі бѣжащіхъ, что есть толъ смятена віна вопля, бѣжащії же отъ брані рѣша ему яко грецы господіне побѣждені быша отъ троянъ, ї быті імъ въ шатрѣхъ їхъ

отъ страха смертнаго, но і тако убіваются отъ троянъ нічтоже полѕующеся скрытіемъ онѣмъ, ты же господіне стояті лі еще мніші въ шатрѣ своемъ во утверженії, но не будетъ тако, ѕане скоро уѕріші ѕдѣ болѣ пятідесятъ тысящъ троянъ, іже тя невооружена жіті не оставятъ. къ сімъ же ахіллесъ ужасеся і вострепета духъ его, любовъ поліксеніну отложівъ, оружія просітъ отъ слугъ, рабі же ему оружіе предаютъ, і отъ ніхъ вооружается і со скоростію на конъ восходітъ, і яко волкъ гладныї во агнцахъ вдается на троянъ, і нападаетъ на ніхъ со многою яростію убівая іхъ і уяѕвляя і ніѕлагая. яко въ малъ часъ межъ ратныхъ мечъ его абіе поѕнавается. Трояне же абіе поѕнавше ополченіе ахіллесово вспятъ ітті понудішася, іхже ахіллесъ

лесѣ крѣпцѣ ратуя убїваетъ. Егда же троїлъ вїдѣ ахїллеса тако сѣкуща троянъ, жестока его ї неправедна позна бытї, ї сего радї протїву его конъ свої понудї на теченїе хотя крѣпцѣ сразїтїся съ нїмъ, ахїллесъ же вїдѣвъ троїла протїву себе грядуща жестоцѣ устремїся нанъ съ копїемъ своїмъ. троїлъ же ахїллеса толъ жестоцѣ копїемъ своїмъ поразї, яко ї съ коня сверже его, ї тяжцѣ уязвї, ї тако ахїллесъ неволею преста отъ бранї, їмѣлъ нужду чрезъ многї днї отъ тоя раны лежатї на своеї постелї. бранъ же настоїтъ острѣїшая, ї трояне грековъ пакї въ бѣгъ обратїша, ї даже до шатровъ їхъ устьı меча їхъ гонятъ лютѣ сѣкуще, ї се абїе нощъ наступїла ї отъ бранї престаша.

Царъ же агамемнонъ ко царю прїаму пословъ своїхъ посла, на два мѣсяца

сроку перемїрїя прошаше. еже ї дано бысть ему утвержено.

Царь же прїамь егда слыша, яко ахїллесь протїву обѣщанїя своего на брань їзыті дерзнуль, зѣло оскорбѣ, ї царїцѣ еккубѣ многая поносїтелная словеса їзрече, оть язвы же оныя ахїллесь лютое ї ненавїстное ражженїе, на троїла зачать, яко крѣпцѣ уязві его ї лежаше стражда. рече бо во умѣ своемь, нужда есть да оть моїхь рукь троїль срамно умреть.

О девятої надесять бранї греческої ї троянской.

ПО прошедшїхь же двухь мѣсецѣхь, срокѣхь данныхь вь перемїрїе, пакї трояне препоясуются на брань. грекї же оружїя своя такоже прїемлють ї їсходять на ополченїе.

ченїе. Ахїллесъ же прежде вхожденїя своего на бранъ предъ себе мїрмядоняны своя прїѕва, ї на троїла тяжку жалобу їмъ сказует, ї ѕаповѣдуетъ їмъ ї повелѣваетъ, да нї къ чему їному тако сердецъ своїхъ неприложатъ, но токмо троїла сына царева прїлѣжнѣ да улучатъ, ї отвсюду его да обыдуть, ї посредї себе его удержатъ, ї удержав да не убїютъ донелѣже самъ прїїдетъ къ нїмъ. їже ї всегда не далече бѣ отъ нїхъ, ї сїя їѕрече їмъ поїде на бранъ, тогда мїрмядоняне чїсломъ двѣ тысящї смѣлї вкупѣ ї союѕнї, повелѣнїе господїна своего не ѕабывше, на троянъ убо усты меча нападаютъ, тогда троїлъ въ велїцѣ множествѣ ї въ велїкомъ сїлномъ смѣлствѣ на бранъ прїходїтъ, ї на грековъ сїлнѣ находїтъ убївая їхъ, ї смертнѣ уяѕвляя, тогда мїрмядоняне

отвсюду его обыдоша, і посреді себе его поставляютъ, но троілъ многіхъ убі отъ ніхъ, многіхъ же і язвенныхъ умножі, но ні едінъ ему отъ своіхъ подоспѣлъ, мірмядоняне же конъ его убіваютъ, і копіямі своімі много кратъ его уязвляютъ, шеломъ отъ главы его сілою сторгаютъ, доспѣхъ разді раютъ, тѣмже троілъ стояше главою нагою, і коренными сілами отъ ніхъ себе мужескі защіщаетъ. Егда же прііде ахіллесъ і відѣ троіла главу імущ[illegible] безоружну, і стояща пѣша, нападе нанъ яростенъ, і главу его лютѣ отсѣче, тѣло же его рукамі своімі взятъ, къ хвосту коня своего крѣпцѣ прівяза, і чрезъ воіско все законемъ безсрамнѣ лютѣ влечаше.

Но оміръ стіхотворецъ іже въ кнігахъ своіхъ ахіллеса толікімі похвалами і проповѣдмі опісалъ есі кое іскусное раз-

разсужденіе пріведе тя, еже ї сплетаті похвалу, толіку ѕлу ї безчеловѣчну мучітелю, ї вѣнчаті цвѣты похвальнымі, ѕвѣрінную ону главу, а не человѣческу, еже ї срамъ естъ велмі, мудру мужу тако безразсужденія творіті, якоже прілучіся, рекль бо есі омірe въ напісаніі своемъ, яко ахіллесъ храбростію сіль своіхъ два ектора убіль, еже естъ самого оного ектора, також ї сілнѣішаго троіла брата его егоже ты храбрості раді сіль его вторымъ ектором ї мянуеші, по їстіннѣ о семъ ні едіно естъ къ тебѣ поріцанія слово, но сего раді крѣпцѣ порі-цаемъ есі, яко неправедно хваліші ахіллеса, мужа укорізны ї отвращенія достоінаго, безчеловѣчія его раді ї лютості. но аще убо братія оні храбры ї по їстіннѣ екторъ, ї чудныі во ополченіяхъ троіль сынове царевы,

 ї ахілле-

ї ахїллесовымъ оружїемъ падоша, но не храбростїю сїлы его сїе содѣяся, но лукавымъ ї їзмѣннымъ умышленїемъ своїмъ ахїллесъ убї їхъ, Ї слышї да возвѣщу тї како сотворїся се. Екторъ бо на бранї пребывая, їзыма царя нѣкоего. Ї того радї щїтъ свої себѣ за хребетъ поверже, да лучшаго онаго царя отъ полковъ їзвлещї возможетъ, о семъ бо онъ мыслъ свою токмо вперену їмѣлъ а о їномъ нї о чемъ помышляше. Ї се лукавнѣ усмотрї ахїллесъ, яко ектору предъ грудмї щїтныя помощї не їмѣтї. того радї внезапу нападе нанъ ї убї его, ї аще бы екторъ лаятелство его уразумѣлъ, то бы щїтъ свої предъ себе обратїлъ, ї самъ бы такоже обратїлся въ лїце ему. еже онъ ї множїцею тяжкїмї бранеї незгодїї отягчатї ахїллеса обычаї їмѣлъ. Такоже ї троїла сїлнѣїшаго брата

его

его і чуднаго воіна егоже не онъ своею сілою убі но отъ двою тысящъ воінъ одолѣна убіті не устыдѣся, на немже нікоего защіщенія ратнаго обрѣте, і сего раді не жіваго человѣка, но яко мертва убілъ. Потомъ же разумѣі пакі, какову і коліку лютость і безчеловѣчіе на немъ показа, яко толь сілна і толь храбра славнаго царя сына, мужа толікою храбростію і смѣлствомъ цвѣтуща, не поімана ні побѣждена отъ него, къ хвосту коня своего прівязавъ по полкомъ оставя срамъ влечаше, і аще бы его царское благородіе украшало, і аще бы храбрость его вела бы, то нікогда бы онъ на сіцевая лютая уклонілся, ні онъ на сіе подвігнутіся не могъ бы, зане по істіннѣ не бяше та въ немъ. і того раді похвалъ лі і честныхъ достоінъ сеі, пагубніче і мучітелъ мерзскіі, нікако же, но токмо

велїя хулы ї укорїзны ї отвращенїя. Ї сїце убо ахїллесу тѣло троїлово безстудно влачащу, сказа ся о семъ парїсу ї енею ї полїдаму. о смертї же троїловѣ обмїраетъ парїсъ, такоже енея ї полїдамъ зѣло оскорбїшася, ї съ велїкїмъ тщанїемъ їщуще ахїллеса, нїкакоже обрѣстї его возмогоша, зане бранъ въ то время зѣлнѣ распалашеся. Ахїллесу же безстудно тѣло оно влекущу, се наїде нанъ царъ мемнонъ съ велїкою яростїю, ї первїе поносными словесы рече ему сїце: о лукавый їзрядца откуду тебѣ проїзытї возможе толїкїя лютостї омерзенїе, да толъ благородна, толъ храбра славнаго царя сына мужа, толїкїя славы ї храбростї цвѣтуща къ хвосту коня своего прївязалъ есї, ї влещї по землї нїкакоже ужаснулся. поїстїннѣ бо то нїкакоже

безвреда

безбреда твоея персоны къ тому може-
шї ізбытї, ї по словесѣхъ устремївся
нанъ копїемъ своїмъ ї съ коня сверже
его, ї скоро храбрыї царь мемнонъ
їзвлече мечъ своï ї толь мощнѣ ударї
его во главу, яко ахїллесъ паде на
землю едва жївъ, егоже мїрмядоняне
земше отъ ногъ конскїхъ, ї яко без-
душна отнесоша въ шатры своя, ї
тако трояне тѣло троїлово прї-
обрѣтоша; но не безъ велїка труда
бранї. Въ то же время брань бѣ
острѣїшая, ї трояне грековъ сїлнѣ
утѣсняютъ сѣкуще ї въ бѣгство
обратїшася, ї абїе нощь наступї ї
брань разлучїся. по седмъ же днеї
трояне ї грекї непрестанну брань
творїша. во осмыї же день егда
ахїллесъ отъ ранъ своїхъ укрѣпїся, ї
ко отмщенїю царя мемнона дыша,
мїрмядоняномъ своїмъ крѣпцѣ за-
повѣду-

повѣдуетъ, да царя мемнона отвсюду обыдутъ, якоже і троіла, і посреді себе его задержатъ, да отмщеніе свое на немъ пріиметъ. бранъ же настоітъ острѣішая между грековъ і троянъ, і отъ обою страну множество воінъ падаетъ, въ то же время мірмядоняне царя мемнона отвсюду обшедше посреді себе его поставіша, і коня его подъ нимъ убіша, ахіллесъ же ту абіе ускорі і нападе нанъ яростенъ і убі его. но безъ тяжкія своея бѣды ахіллесъ не возмоглъ сего сотворіті, зане самъ царъ мемнонъ многімі ранамі его озлобі, іміже кровъ его течаше къ пятамъ ногъ его, і сего раді онъ о смерті своеі уповая паче неже о жівотѣ; вніман о бѣдныі оміре, нікогда бо ахіллесъ мужа храбро, токмо ізмѣнно убі. бранъ же въ денъ тоі зѣло крѣпка бысть даже і до нощныя тмы.

Нощъ

Нощъ же наiде i бранъ пресiпа, тогда царъ агамемнонъ ко царю прiаму пословъ своiхъ посла, пакi на два мѣсяца сроку перемiрiя прошаше, якоже i дано бысть ему перемiрiе оно.

о двадесятоi бранi троянскоi i греческоi. i о смертi ахiллесовѣ i парiсовѣ i еаксовѣ.

Тѣлу же троiлову въ домъ царя прiама прiнесену бывшу, плачь бываетъ велiii во гражданѣхъ, болѣзнуетъ царъ прiамъ не мало, болѣзнуетъ царiца еккуба, болѣзнуетъ касандра, болѣзнуетъ полiксена, болѣзнуетъ елена, болѣзнуетъ парiсъ, болѣзнуютъ всi трояне болѣзнiю неiзреченною. Послѣдi же царъ прiамъ тѣло троiлово во гробѣ зѣло дражаiшемъ положiвъ, такоже i тѣло храбраго царя мемнона во гробѣ зѣло дражаi-

шемъ

шемъ же положі, царіца же еккуба о смерті сыновъ своїхъ ѕѣло скорбїю ожесточїся, наїпаче же о смерті троїловѣ, їже толїко по смерті пострада, беѕчестное влаченїе. прїѕва къ себѣ таїно парїса сына своего ї со многїмї слеѕамї сїце рече ему: дражаїшїї сыне мої, ты вѣсї. како ѕлочестївыї онъ ахїллесъ братїю твою любїмѣїшїхъ сыновъ моїхъ ектора ї троїла, їѕмѣнно убїлъ, лїшївъ мя бѣдную родїтелнїцу дражаїшїхъ чадъ моїхъ, їже онї жїві бяху, егда цѣло утѣшенїе жївоту моему предлежаше. нынѣ же егда воспомяну не праведное ѕаколенїе їхъ, еже пострадаша отъ лютаго онаго ї беѕчеловѣчнаго мучїтеля, їѕнемогаю духомъ, ї сокрушаюся печалїю велїкою, множїцею же сеї не благодарныї ахїллесъ просїлъ у мене полїксены дщері моея еже бы отдатї ему

въ ѕа-

вЪ законную жену, юже азЪ вЪ надеждї ізвЂстнЂї отдатї ему хотЂла якоже ї ты добрЂ вЂсї, онЪ же не благодарный вся сїя отвергЪ, ї клятвы своя поправЪ ї кЪ толїцЂ лютостї їзскочївЪ, ї вЪ неї пребывая стоїтЪ. Ї того радї праведно бытї мню, да якоже онЪ ізмЂннЂ убїваетЪ сыновЪ чужїхЪ, тако ї самЪ онЪ ізмЂннЂ да убїется, казнЪ подобную потерпїтЪ, умышляю бо кЪ нему посланнїка своего послатї, да прїїдетЪ ко мнЂ во храмЪ аполлоновЪ о брацЂ ономЪ глаголатї. Хощу же, да ты сыне сЪ вЂрнымї нашїмї воїны тамо таїно сокрыешїся ї ждешї его, ї ему тако прїходящу, вамЪ же нанЪ нападшїмЪ їзбытї не можетЪ смертї, но да убїется ту. ПарїсЪ же кЪ словесемЪ матернїмЪ подвїжеся, такоже плачася матерню їзволенїю говЂїнЂ по-

покаряется. бысть же тогда парїсь по совѣту матерню сь двадесятїю воїны sѣло смѣлыми̑, во храмѣ аполлоновѣ таїно скрыть, ї скоро оть царїцы еккубы послану бывшу посланнїку ко ахїллесу, да прїидеть во храмь аполлоновь глаголатї сь царїцею, не благодарныї же ахїллесь любовїю не совѣтною обуsдань. егда услыша оть посланнїка глаголы сїя, неїsреченною радостїю воsрадовася, тако бо похотѣнїя страсть ослѣпї его, не предраsумѣваеть бо что хощеть ему случїтїся sа sлобу его, юже сотворї лютостїю своею, но токмо страстїю упївся влекомь бываеть якоже воль на sаколенїе, со артїлохомь несторовымь сыномь вь трою їде, ї во храмь внїде, ї абїе парїсь оть sакрытїя своего явѣ їшедь, ї трї стрѣлы храбро їспустї на ахїллеса,

ї пораsї

ї поразї его во чрево, ахїллесъ же їѕвлече мечъ свої, ї платомъ обвї руку свою, не вооруженъ бо бѣ, ї нападшїхъ нанъ седмъ воїновъ убї, послѣдї же ахїллесъ ї артїлогъ во храмѣ аполлоновѣ умроста, отъ парїса лукавнѣ убїены. Парїсъ же тѣло ахїллесово, ї тѣло артїлогово повелѣваетъ вранонъ ї псомъ датї, но моленїемъ ї воспомянутїемъ еленїнымъ їѕвергошася токмо на улїцу. Радуются убо трояне о смертї толїкаго їхъ врага ї стїцаются во многомъ веселїї ѕрѣтї его. Егда же услышаша царїе греческїї погубленїе ахїллесово ї артїлогово ужасшеся велмї, ї въ недоумѣнїї быша. Царъ же агамемнонъ абїе ко царю прїаму пословъ своїхъ посла моляше его, да повелїтъ тѣлеса їхъ отдатї ему. Царъ же прїамъ повелѣ отдатї їхъ по повелѣнїю же царя

прїама, вземше грекове тѣлеса їхъ ї отнесоша въ станы своя. Егда же прїнесоша, тогда плачь велмї велїкъ ї рыданїе ѕѣлно въ полцѣхъ греческїхъ умножїся, глаголаша бо: яко аще ахїллесъ отъ жїтїя сего оскудѣ, то нїкая намъ отселѣ уже надежда будетъ о взятїї града, ахїллесу не сущу съ намї. Послѣдї же царь агамемнонъ, ї прочїї царїе во гробѣхъ ѕѣло дражаїшїхъ тѣлеса їхъ положївше, пакї молятъ царя прїама да во градѣ трої тѣлеса їхъ вмѣстїтї повелїтъ, царь же прїамъ по прошенїю їхъ подлѣ сыновъ своїхъ деїѳеба ї троїла тѣлеса оны положїтї повелѣ, ї тако повелѣнїемъ его грекї тѣло ахїллесово, ї тѣло артїлогово во градѣ трої погребше отъїдоша. По смертї же ахїллесовѣ воста несогласїе велїко въ воїскѣ греческомъ,

Тогда

Тогда царь агамемнонъ видя не согласіе оно, всѣхъ царей і князей прізвати повелѣ, і рече імъ: друзі царіе і князі і началніцы, мнозі нынѣ отъ воінства нашего смерті раді ахіллесовы ізнемогше въ малодушіе уклонішася брані не хотяще творіті со врагі нашімі отчаявшеся, совершенно побѣды воспріяті, і что намъ отъ нынѣ творіті подобаетъ, во брані лі пребываті, ілі міръ веемше съ трояны, і во своясі возвратітіся ко отечествомъ нашімъ. Возвѣстіте намъ о семъ да слышу. оні же сія слышавше въ разна хотѣнія раздѣляются, ові убо отъ ніхъ бранъ хотятъ, друзіі же возвратъ добро быті повелѣваютъ, і несложні пребывающе. Царь же аіаксъ посреді рече: аще бо і ахіллесъ отъ житія сего оскудѣ, но не оскудѣетъ намъ істіна, і обѣты

боговъ, нынѣ же да пошлется убо по сына ахїллесова їже у царя лїкомеда, во оружїяхъ воїнскїхъ напїсуется, ї тої прїшедъ ополчїтся съ намї о побѣдѣ троянъ, тогда всї царїе ї князї слышавше сїя похвалїша совѣтъ его, ї пакї въ помышленїїхъ своїхъ соедїнїшася, ї абїе отпустїша царя менелая да прїведетъ въ воїско їхъ пїра сына ахїллесова. Онъ же прїїмъ отъ зарей отпущенїе отъїде въ путъ свої, ї сему сїце бывшу, се, день бранї прїблїжїся їмъ, тогда трояне ї грекї двадесятую смертную бранъ поставляютъ, їсходїтъ первое дїомїдъ, потомъ царъ теламонъ, потомъ менестеї аѳїнскїї князъ. потомъ царъ агамемнонъ, потомъ ї прочїї царї съ полкї своїмї, ї прїїдоша до мѣста троянъ. Парїсъ же їзъ града їзыде подъ чернымъ

знаме-

ѕнаменемъ во множествѣ слеѕъ подъ щітомъ его ізлїваемыхъ въ невѣденїї своїхъ, потомъ полїдамъ, потомъ енея, потомъ царь ѳїлїменъ, потомъ царь ексдръ, потомъ ї прочїї военачалнїцы сь полкї своїмї, но о колїкїмъ страхомъ уже троянскїї сражается языкъ, вїдя себе на брань входящїхъ беѕъ воеводства сїлнѣїшаго ектора, ї храбраго деїѳеба, ї троїла ѕѣло смѣлаго, но ѕане нужда есть да трояне жївотъ їхъ ѕащїтятъ въ пагубу браннную жївотъ свої полагаютъ, ї сшедшеся со грекї велїку сѣчу абїе составїша, отъ нея же послѣдуетъ велїко убїїство. Тогда отъ страны греческїя аїаксъ царь нѣкоїмъ жаломъ буїства пострекаемъ главою нагою беѕъоруженъ, не їмѣя шлема, нїже доспѣха, нїже копїя, нїже щїта, но мечь едїнъ въ деснїцѣ своеї їмѣя,

 ї скочї

ї скочї между троянъ съ велїкїмъ ї жестокїмъ устремленїемъ ї смяте крѣпко полкї троянскїя, ї многїхъ троянъ убї. таже скочївъ межъ полчанъ парїсовыхъ ї безчїсленно убї отъ нїхъ, да яко всї отъ него разбѣгошася, ї сего радї парїсъ терпѣтї не могїї бываемыхъ отъ аїакса на бранї, напрягъ крѣпкїї свої лукъ на аїакса стрѣлу свою їспустї ї жестоцѣ его поразї межъ плечїма его ї ребръ, да яко о семъ добрѣ уразумѣ, аїаксъ же яко неложно ему отъ тоя раны умретї, парїса прїлѣжнѣ їщетъ хотя мстїтї ему, ї прїедїнїся ему рече: парїсъ парїсъ ты мя пораженїемъ стрѣлы своея лютѣ погубїлъ есї, ї прежде даже умру азъ, во адъ ты мнѣ да будешї предпутнїкъ треба бо есть да отъ неправедныя любве еленїны, за нея же толїко

благо-

благородныхъ умертвїшася, скоро да отлучїшїся, ї по словесѣхъ своїхъ, поразї его въ лїце мечемъ своїмъ, толь лютѣ яко обѣ челюстї его отъ мозгу отдѣлї, ї абїе храбрый парїсъ умре падъ на землю скончавъ послѣднїя днї своя. Аїаксъ же не далече отъїде, тако же мертвъ паде на землю. Трояне же вїдяще парїса мертва, ослабѣша отъ недоумѣнїя руцѣ їхъ, того радї бранъ скончеваютъ, ї поле оставляютъ, ї въ бѣдѣ лїцъ своїхъ во градъ входятъ вонъже тѣло парїсово мертво прїнесше, предъ лїце царя прїама полагаютъ, еже яко узрѣ царъ прїамъ болѣзнїю многою мучїтся, такожде ї царїца еккуба ї сестры его неїзреченною тугою скорбї сокрушахуся, плачутжеся неїзреченнымъ плачемъ ї всї трояне, понеже всякъ путѣ

отчаянїя непщуютъ себѣ явѣ бытї открѡвенъ, ѕане всї сынове царевы толїкою храбростїю свѣтлыя, отъ нїхже ѕащїщенїе граду вїсяше на бранѣхъ убїенї оскудѣша. Что же сотворїся о еленѣ: яко множїцею умїраше отъ велїкїя тугї надъ тѣломъ парїсовымъ, двадесятъ бо кратъ отъ тѣла его въ ту нощъ сїлно отвлекоша ю, хотяше бо отнюдъ умретї съ нїмъ, нежелї по немъ жїтї. Царъ же прїамъ ї царїца ѕабывъ уже своя болѣѕнї, елену отъ болѣѕней ея утѣшаху, ї къ тому уже царъ прїамъ ї царїца, елену паче дщерї любїмую у себе їмяху, послѣдї же царъ прїамъ тѣло парїсово во гробѣ ѕѣло дражаїшемъ положї, ї честно погребе, ї ко царю агамемнону, царъ прїамъ пословъ своїхъ посла, на два мѣсяца сроку перемїрїя прошаше, еже ї дано бысть ему.

о прї-

О пришествіи во трою амазонскія царицы пантазалеи.

Двѣма же мѣсяцемъ цѣло прошедшимъ, царь пріамъ не восхотѣ къ тому вратъ градскихъ отворити, ниже воинству своему повелѣ на бранъ исходити, но пребываше въ заключеніи. Царь же агамемнонъ въ то время царя пріама многажды послы своими взыска, да на бранъ языку своему изыти повелитъ. Царь же пріамъ отречеся бояся языку своему разоренія. Во странахъ же восточныхъ страна нѣкая бѣ яже амазонская нарицашеся, въ ней же едины жены безъ мужей живяху, ихже юныхъ женъ, попеченіе силнѣише бѣ во оружіяхъ бранныхъ потѣти, и бранъ творити, откуду бы себѣ храбрости хвалу и ополченія славу изыскати могли, противу же

сего нѣкiї бяше островъ ѕѣло красенъ, въ немъ же едiнї токмо мужiе безъ женъ жiвяху. Обычаї же тѣхъ женъ по трї мѣсяцы въ году апрѣль, маї, їюнъ, прїходiтї во онъ островъ ї съ мужї того острова пребыватї, ї сего радї непраѕднї отъ нїхъ бываху, ї не праѕднї къ себѣ воѕвращахуся, рожденїю же бывшу, аще прїключашеся мужескъ полъ, то по трехъ лѣтѣхъ во островъ онъ къ мужемъ своїмъ отсылаху. Аще лї же женску полу то убо у себе въ странѣ ѕадержiваху. сея же страны въ то время бѣ нѣкая царїца дѣва благородна їменемъ пантаѕалѣя ѕѣло їѕбранна во ополчїмыхъ сраженїяхъ ї смѣлствомъ крѣпостї велмї процвѣтая, яже ектора ѕѣло другомъ себѣ їмяше радї ѕѣлныя его храбростї. но услыша яко грекї протїву царя прїама съ воїн-

ствы

ствы своїмї прїїдоша, тогда ї оная со тысящїю отроковїцамї ѕѣло бранными любве радї екторовы прїїде воеватї за троянъ, ї внїде во градъ, невѣдя бо ектора уже умерша, о егоже смертї егда бысть еї сказано, ѕѣло вожжалѣ, ї по многї днї о немъ непрестанно упражняшеся въ рыданїї ї слезахъ;

О ДВАДЕСЯТЬ ПЕРВОЇ БРАНЇ ГРЕЧЕСКОЇ Ї ТРОЯНСКОЇ.

Послѣдї же царїца пантазалѣя отъ плача онаго отдохнувъ во благодушїе облечеся, молїтъ царя прїама да въ послѣдующїї день уготовївъ своїхъ всѣхъ на ополченїе, отпустїтъ, зане она ї сама со своїмї дѣвїцамї протїву грековъ на бранъ поїтї мыслїтъ, да грекї зря возмогутъ їскусїтїся что могутъ на бра-

бранѣхъ десніцы отроковіческія творіті, по повелѣнію же царя пріама, царь філіменъ съ пафлагоняны і енея і полідамъ съ своімі полкі, і пантаѕалѣя съ своімі отроковіцамі враты дарданіискімі ісходять на брань, грекі же во оружіяхъ протіву іхъ текуть, і первіе царь менелаі на пантаѕалѣю нападе, і копіе свое о нея преломі, но ізъ сѣдла не воѕможе ея іѕяті. Пантаѕалѣя же менелая царя толь мощнѣ копіемъ своімъ пораѕі і съ коня сзерже его і коня у него отъемлеть, і своімъ дѣвіцамъ вдасть. Діомідъ же відѣ менелая царя съ коня свержена, і смертнѣ уяѕвлена яростенъ на пантаѕалѣю нападе, і копіемъ своімъ пораѕі ея. пантаѕалѣя же усідѣ на крѣпкомъ своемъ коні, діомідъ же къ пораженію ея весь потрясеся, і съ коня своего спаде. такожде і конь его на

ѕемлю

ѕемлю паде, пантаѕалѢя же сілою щітъ їсторже у него їѕъ рукъ его ї своїмъ дѢвіцамъ отдаде. Царъ же теламонъ не могії терпѢті бываемыхъ отъ пантаѕалѢї царіцы на бранї, жестоцѢ на нея нападе, пантаѕалѢя же копїемъ своїмъ царя теламона пораѕї толъ сілнѢ, яко теламонъ спаде на ѕемлю крѢпцѢ уяѕвенъ на перстахъ рукъ своїхъ ѕемлї касаяся: ПантаѕалѢя же оставївшї его направляется въ частыя полкї греческїя, ї многїхъ грековъ убїваетъ ї уяѕвляетъ ї съ конеї нїѕлагаетъ, яко въ малъ часъ грекї поѕнавше ополченїе царїцыно отъ лїца ея всї бѢжатъ, безъ мїлостї бо пантаѕалѢя сѢчаше їхъ: Такожде ї отроковїцы ея ѕѢло храбрѢ побѢждаху грековъ. грецы же падающе предъ нїмї множества отъ меча їхъ умїраху лютѢ, такоже ї полїдамъ ї енея,

ї царъ

ї царь філїмень, і прочії трояне сїлою царїцы пантаѕалѣї грековь дївнѣ побѣждають, да яко грекї толїкаго їхь устремленїя понестї немогуще, всеконечно на бѣгство обратїшася оть лїца троянь бѣжаще вь шатры своя спѣшать, їхже пантаѕалѣя царїца ї прочії трояне вь шатрѣхь їхь убївающе немїлостївно погубляють, ї множество їмѣнїя їхь трояне грабленїемь похїщають. І абїе нощь наступї оть бранї престаша, трояне же богатства греческїя ѕемше во градь своі сь веселїемь отнесоша, а царїца пантаѕалѣя сь велїкою славою побѣды внїде во градь, еї же царь прїамь самь їѕыде во срѣтенїе честь хвалы їсплетая благородїю ея, ї дары ѕѣло многоцѣнныя прїнося еї, радуяся ї веселяся, ѕане тою вѣруя царь прїамь оть своїхь болѣѕнеі упокоїтїся.

О ДВАДЕ-

О ДВАДЕСЯТЪ ВТОРОЇ БРАНІ ГРЕЧЕСКОЇ І ТРОЯНСКОЇ, І О ПРІШЕСТВІЇ ПІРОВѢ СЫНА АХІЛЛЕСОВА ВЪ ВОЇСКО ГРЕЧЕСКОЕ.

Во утрії же день пакі агамемнонъ царь ко царю пріамуословъ своїхъ посла на трідесять днеї сроку перемірія прошаше у него, царь же пріамъ по прошенію его даде ему перемиріе утвержено. Въ то же перемірія время піррусъ сынъ ахіллесовъ въ воїско греческое пріїде, о егоже прішествії грекі ѕѣло возрадовашася, молять его да во отмщеніе убіїства славнаго отца своего востаті імать крѣпцѣ. Царь же агамемнонъ шатры і прочія вещі отца его абіе повелѣ вдаті ему, і мірмядоняне его радующеся себѣ въ господа пріемлють, і толіко радуются грецы прішествію его, яко онъ оноя своея велікія радості,

радості, тако его почтоша, яко два отъ велікіхъ князеі греческіхъ своіма рукама пріложіша ему остпрогі позлащены. День же абіе брані пріблікіся, піррусъ во отеческомъ оружіі на бранъ пріходітъ, по томъ царъ менелаі, по томъ царъ теламонъ, по томъ діомідъ, по томъ менестеі аѳінскіі князъ съ полкі своімі на бранъ пріходятъ. Отъ града же трої ісходітъ первое царъ філіменъ, по томъ полідамъ, по томъ енея со своімі полкі пантазалѣя со своімі отроковіцамі пріходітъ въ знаменахъ бѣлыхъ подобно снѣгу, і на грековъ сілнѣ нападаетъ, убівая іхъ і уязвляя і съ конеі нізлагая, і греческія полкі крѣпцѣ воюя. Піррусъ же на царя ѳіліmена нападе, і его копіемъ своімъ поразі і съ коня сверже его, і поіматі его хотя. Паѳлагоняне же себе смерті вдаютъ за ізбавленіе господіна

своего

своего, но мїрмядоняне не оставля-
ютъ, ї абїе къ мѣсту оному полїдамъ
княѕъ съ полкомъ своїмъ прїспѣ на мїр-
мядонянъ крѣпцѣ нападе убївая їхъ.
Пїррусъ же вїдѣвъ полїдама толъ
сїлнѣ на мїрмядонянъ нападша, фїлї-
мена царя оставївъ на полїдама нападе,
ї коня его нїѕложї, царъ же фїлїменъ
въ то время на конъ свої вѕыде, ї се
абїе къ мѣсту оному царїца пантаѕа-
лѣя прїїде ї на мїрмядонянъ сїлнѣ на-
паде, ї воѕмяте крѣпцѣ полкъ їхъ,
ї многїхъ убї отъ нїхъ, еже вїдѣвъ
пїррусъ полїдама оставя, на мїрмядо-
нянъ своїхъ мощнѣ воѕопї глаголя;
срамъ естъ вамъ о храбрїї мїрмядо-
няне, яко толъ срамно убїваетеся
ї умїраете падающе отъ рукъ жен-
скїхъ, прїлѣжїте убо со мною да їхъ
усты меча свїрѣпаго смертї преда-
дїмъ, пантаѕалѣя же пїррово прещенїе

 слышавъ,

слышавъ, небреже о немъ, но посѣкая мірмядонянъ его, ї яко уже близъ пірра пріїде, ї мощно ему добрѣ уже словеса ея разумѣті. Пантазалѣя же ему смертъ екторову отъ его отца ізмѣннѣ сотворенную словесы досадными поносітъ, къ словесемъ же ея пірусъ зѣло разгнѣвася, пріемъ копіе на пантазалѣю наступі ї яростенъ, ї поразі ея крѣпцѣ, но ізъ сѣдла не возможе ея ізяті, пантазалѣя же пірра толъ мощнѣ копіемъ своімъ поразі, яко съ коня сверже его. Піррусъ же помощію своїхъ абіе на конъ свої взыде, ї абіе на пантазалѣю нападаетъ, пантазалѣя же протіву его такоже устремітелнѣ нападе, ї толъ мощнѣ копіямі своімі поразівшеся, яко оба съ конеї своїхъ нізпадаютъ. пантазалѣя же первіе на конъ свої взыде, ї пірра на землі оставляетъ, на грековъ сілнѣ

напа-

нападаетъ убївая їхъ, такъ же пакї ї прочїї трояне сїлнѣ сѣчахуся съ нїмї, толь долго донелѣ же въ бѣгство обратїша їхъ, ї абїе нощь наступї, ї отъ бранї престаша, чрезъ весь же мѣсецъ трояне ї грекї непрестанну бранъ сотворїша, множество же велїе отъ обѣїхъ странъ падоша въ то время воїновъ паче же отъ грекъ, ѕане царїца пантаѕалѣя въ тѣ днї множество їхъ їѕбїла, ї сама отъ своїхъ дѣвїцъ множество же їѕгубїла. Царъ же агамемнонъ ко царю прїаму пословъ своїхъ посла на трї мѣсецы сроку перемїрїя прошаше, еже ї дано бысть ему соутвержениемъ.

О ДВАДЕСЯТЬ ТРЕТІЕІ БРАНІ ГРЕЧЕСКОІ І ТРОЯНСКОІ.

Скончавшуся же сроку данному въ перемиріе, оба воіска на бранъ сходятся і тяжка бранъ спускается въ ніхъ, піррусъ на бранъ пріходітъ, і пантаѕалѣя протіву его, піррусъ на пантаѕалѣю нападе, і копіе свое преломі о нея, но не вреді ея ні чімъ, пантаѕалѣя же толь жестоцѣ копіемъ своімъ пірра пораѕі, егоже аще і не сверже съ коня, но іѕломокъ копія своего въ немъ оставі вонѕенъ. вопль убо веліі воста о яѕвѣ пірровѣ въ воіскѣ греческомъ, і на пантаѕалѣю грекі мноѕі востаютъ ѕѣло, і нападше на ню, ременіе шлема пантаѕалѣіна расторгоша. Піррусъ же на пантаѕалѣю пакі нападе, іѕломокъ копія въ тѣлѣ своемъ нося не раѕсмотряя что ему отъ того

шого случітся. Пантазалѣя же відѣвъ пірра, противу себе грядуща, преже мняше его поразіті копіемъ своімъ, но піррусъ во удареніі своемъ скорѣе ея предварі і поразі ея мечемъ голымъ, і руку ея отъ плеча родственнаго состава отдѣлі, і тако храбрая она царіца умре падъ на землю, і піррусъ во отмщеніе своея раны все тѣло ея на частї ісѣче, і самъ многаго радї ізліянія кровї отъ раны его текущія паде на землю яко мертвъ. Отроковіцы же о ея смертї зѣло смутішася, на грековъ усты меча нападаютъ, і безъ чісленно погубляютъ іхъ, защітніка іхъ не імущіхъ, такоже і прочіі трояне болѣ десяті тысящеі грековъ въ то время ізгубіша, но уже что ползова троянъ толїко греческое паденіе, понеже грекі зѣло множествомъ іхъ превосходятъ, тѣмъ же царь

менелаї, ї царь теламонь, ї дїомїдь князь, їменестеї аѳїнскїї князь, такожь де ї самь царь агамемнонь со множествомь ѕѣло бранныхь воїнь соедїнївшеся, троянь сь поля ѕгоняють, ї того радї останцы отроковїць ї останцы троянь во градь трою вбѣгше сь велїкїмь трудомь ї со тщетою паденїї своїхь, ї врата градскїя крѣпкїмї утвердїша ѕапоры, ї кь тому уже на бїтву не їсхождаху, ѕане отьселѣ не было уже волї нї сїлы толїкї, еже їсходїтї на брань.

о совѣщанїї предателства, троянскїхь предателеї, совѣщавшїхь їзмѣну со царї греческїмї.

Трояне же пребывающе вь ѕаключенїї, нї начто їно упражняхуся, но токмо непрестанному прїлѣжаху воздыханїю ї плачю анте-

антенорь ї енея сшедшеся вкупѣ совѣтоваху, како могуть соблюсті животь свої, ї нікоего же їнаго совѣта спасенїю своему обрѣтаху легкаго ї скорого, токмо градь предаті вь рукі грековь на расхїщенїе, ї сїе совѣтованїе ѕѣло таїно сплетше, клятвамі страшнымі себе утвердїлі, быті отнюдь совѣту їхь непроїѕносну нікому же. Ї сїя сотворше, времене подобна кь совершенїю умышленнаго їмі ѕла їскалї, ї прїшедше вкупѣ ко царю прїаму начаша ему глаголаті лукавнѣ: да бы мїрь сотворїль со грекї, ту же бѣ ї анѳїмакь юный сынь со царемь прїамомь отцемь своїмь сѣдяше, ї первѣе антенорь рече ко царю: о благородный велїкїї царю, се уже явѣ ѕрїмь, яко лютая сїя обстоянїя постїгоша градь сеї, ї жївущїхь вь немь всѣхь нась, ї ні откуду же

 кь тому

къ тому надежды ізбавленія себѣ чающе, вразі нашї уже по правдѣ крѣпчае насъ явїшася, облегоша бо всѣхъ насъ во градѣ семъ якоже во крѣпцѣї нѣкоеї сѣті емше удержаша, ніже нынѣ уже кая въ насъ мощъ естъ, еюже бы моглї ополчїтїся протїву враговъ нашїхъ толїкія крѣпостї, ніже предводїтелеї ї военачалнїковъ, ніже воїнства їмуще, ѕане всї сынове твоі толїкою храбростїю свѣтлыя. Отъ нїхже поїстїннѣ ѕащїщеніе граду вїсяше, на бранѣхъ убїенї оскудѣша, ї частъ сїлная людеї твоїхъ оружїемъ непрїятелскїмъ скончася, ї сего радї велїкії царю, да благоволїтъ благородїе твое пощадѣтї оставшїя людї твоя, ї сотворїтї мїръ со врагї нашїмї, ї отдатї елену царю менелаю мужу ея, такожде ї грабленая богатства яже во островѣ сїтарїїскомъ

вѕятая

взятая подобаетъ ему царю цѣло воз-
вратіті, парісъ бо сынъ вашъ царскії
удержавыї оную въ жену, нынѣуже за-
ключі денъ послѣдніі, і отъ селѣ уже
елена кія раді потребы жіветъ въ трої
парісу мертву сущу, тѣмже велікії
царю благоволі послушаті совѣта на-
шего, і сотворіті тако, і себе і насъ
всѣхъ отъ толікія настоящія явныя
нашея всеконечныя погібелі ізбавіті
і въ сіхъ антенорь слово свое скончa.

Анѳімакъ же сынъ царевъ егда услы-
ша отъ антенора глаголы сія,
абіе уразумѣ лесть предателства,
тако рече антенору, воспомяні о
антеноре отечество града твоего
въ немже роділ ся есі, такоже і мі-
лость толіку благороднаго отца
моего, юже творяше ліцу твоему во
вся дні твоя, колікою бо честію
отъ благородія его возвышенъ і воз-

 несенъ

несенъ есї, ї колїкою славою преїмѣешї прочїхъ братїю твою, ї колїкїмъ богатствомъ, во градѣхъ же ї въ селѣхъ обогащенъ есї, ї должно тї естъ прїсно благодѣянїя царская помїнатї, ї печалное сердце его благоразумїемъ словесъ здраваго совѣта твоего ко благодушїю прїводїтї, ї во всѣхъ полученїяхъ, радостныхъ же ї печалъныхъ, едїнодушно къ нему прїлѣжатї, якоже обычаї естъ благоразумнымъ княземъ ї вѣрнымъ слугамъ царскїмъ творїтї, а не печалъ на печалъ прїлагатї, ї скорбъ ему умножатї. Якоже зрю тя сїце творяща днесъ, словомъ бо твоїмъ показуется дѣло вещї, яко їщешї себѣ отъ печалї покоя царскою бѣдою, ї не помышляешї колъ люто естъ царю по толїцѣхъ своїхъ незгодїяхъ, ї пагубахъ мїръ їскатї со грекї въ поношенїї толїкаго своего уклоненїя,

ты же

тЪі же еще кЪ тому не усрамїлся есї безстудїя лїца твоего сЪ толїкою ѕѢлностїю открЪітї, ї благородїе царя нашего велмї ужасїтї, ї вЪ недоумѢнїе прївестї не благодарнЪімЪ своїмЪ словомЪ, яко по їстїннѢ совѢта твоего слово, отЪ невѢрнЪія ревностї їѕЪіде, якоже неипщую, но мерскїя їѕмѢнЪі отЪ ѕаблуждения. Сїцевая же ї їная поносная словеса їѕнесе на антенора анѳїмакЪ, ї умолче, но енея сладкїмї словесЪ реченїї ї честнолѢпнЪімї анѳїмака сЪіна царева покусїся обуѕдатї, обаче не возможе. УраѕумѢ бо онЪ добрѢ лестЪ предателства їхЪ, того радї ї слЪішатї не восхотѢ. ЦарЪ же прїамЪ нача со гнѢвомЪ облїчатї їхЪ, сїце бо рече антенору: господїне антеноре возвѢстї мї, что когда сотворїхЪ безЪ вашего совѢта, їлї кое дѢло мое сокрЪіхЪ еже не явїтї вашему вѢдѢнїю

но вся начїнанїя моя предъ вамї полагахъ, почто же тогда нїчто сїцево рекосте ко мнѣ, азъ бо по їстїннѣ въ молчанїї хотѣхъ обїду сїю пренестї нанесенную мї отъ грекъ, но лукаваго вашего послушавъ совѣта, къ сему ополченїю уклонїхся. Нощїю бо ї днемъ поощряюще мя на се, да бранъ возвїгну со грекї, ї въ толїко мя прїведосте, яко нїже сыновъ моїхъ благородныхъ, премудростїю сїяющїхъ, нїже їныхъ мудрыхъ мужеї полезная совѣщающїхъ мї любезнѣ послушахъ. но вся сїя отвергохъ къ вашему совѣту уклонївся. Ты же господїне антеноре, егда посылахъ тя азъ ко греческїмъ царемъ, моля їхъ о отданїї сестры моея, ї тамо что благо сотворїлъ есї, токмо болѣзнї моя усугубїлъ есї. Такоже ї ты господїне енея егда съ парїсомъ во грекї поѣхалъ есї, ї

тамо

тамо первыї началнїкъ совѣта его былъ есї, да парїсъ восхїтїтъ елену ї въ трою прїведетъ. Аще лї же бы не ты совѣтовалъ ему тако сотворїтї, то нїкогда бы елена вїдѣла стѣнъ троянскїхъ во всѣхъ бо начїнанїахъ нашїхъ везде представителмї ї прїводцамї бытї показастеся. Нынѣ же по убїїствѣ дражаїшїхъ сыновъ моїхъ, толїкою храбростїю свѣтлыхъ, ї по убїенїї граждан моїхъ, на совѣтъ безстудно востаете, вїну напїсующе, мнѣ по толїцѣхъ моїхъ незгодїяхъ.

Тогда енея протїву царя прїама многая надменная словеса їзнесе, ї тако отъ їдоша отъ царя въ словесѣхъ зѣло гнѣвныхъ. Царъ же прїамъ по отшествїї їхъ, зѣло оскорбїся, вїдѣвъ къ себѣ толїку невѣрностъ їхъ, ї помышляше о предателствѣ їхъ зѣло ужасаяся ї скорбя велмї о семъ, како моглъ бы жївотъ

своі

свої соблюсті отъ ніхъ, і отшедъ въ таїнную комару свою велмі плакаше.

Потомъ же прізва къ себѣ анѳімака сына своего. І тако рече ему: Дражаїшії сыне мої, ты вѣсі, яко азъ тя родіхъ, ты же отъ мене роділся, нынѣ же обща бѣда обоіхъ постіже насъ, і аще пребудемъ нерадяще о себѣ, то абіе погібнемъ, ты бо вѣсі ізвѣстно, яко тії два Антеноръ і енея мыслятъ предаті насъ въ рукі греческія, обаче еліко естъ намъ мощно да хітрствуемъ полезная, да не напрасно погібнемъ, умышляю бо іхъ на совѣтъ къ себѣ прізваті едіныхъ, хощу же пакі да ты сыне мої съ вѣрнымі нашімі воіны таїно сокрыешіся, і егда оні пріідутъ, ты да нападеші на ніхъ со онѣмі воіны, і да побіеші іхъ, і умрутъ, і тако ізбавімся лукавства іхъ.

Анѳімакъ же обѣщася сотворіті

тако,

тако, но не вѣмъ како антенору і енею совѣтъцаревъ вѣдомъ сотворіся, оні же протіву сего тако сотворіті умысліша, егда ключітся імъ позваннымъ быті отъ царя, то да не поідутъ просто, но во множествѣ оружныхъ, бѣ бо енея ѕѣло богатъ, во градѣхъ же і весѣхъ въ ѕлатѣ же і сребрѣ і во прочіхъ імѣніяхъ, і многолюденъ велмі і честенъ, яко во градѣ трої ні едінъ бѣ отъ человѣкъ толіко славенъ якоже онъ. такожде і антеноръ во мноѕѣ сродствѣ цвѣтяше, і богатствомъ велікімъ обогащенъ, і многімі людмі отвсюду огражденъ.

Царъ же пріамъ хотя къ совершенію прівесті совѣщаніе свое: по антенора і енею послалъ да къ нему пріідутъ, оні же пріідоша къ нему во множествѣ оружнікъ.

Царъ же пріамъ відѣвъ іхъ въ толі-

комъ

комѣ множествѣ воїнѣ прїшедшїхѣ, усумнѣся, ї їзыде кѣ нїмѣ їзѣ полаты своея. Тогда енея рече ко царю прїаму: О велїкїї царю, хощешї лї ты, їлї не хощешї, но убо всѣмѣ трояномѣ мїра хотящїмѣ со грекї, ї на то обще їмѣ соїзволяющїмѣ. Трояне же абїе по словесѣмѣ енеїнымѣ всї клїкнуша вкупѣ [якоже отѣ нїхѣ наученї быша] хощемѣ о благородныї царю ї велмї желаемѣ їскатї греческаго мїра, что же ты повелѣваешї намѣ. Вїдѣвѣ же царѣ прїамѣ, яко не сбысмся начїнанїе его, ї вѣ дѣло совѣтѣ его не проїзыде, но вѣ сопротївное обратїся, горко воздохнувѣ, рече енею ї антенору, якоже согласїстеся творїтї протївная, творїте якоже хощете, не їмате бо возбраняющаго вамѣ, ї мнѣ отѣ вашего творїмаго совѣта что нї учїнїте, любезно естѣ.

Тогда

тогда абіе антенорь ізбірается вь по-
слы, егоже трояне пріемше свѣсіша по
стѣнѣ. Антенорь же пріиде ко царю
агамемнону і предь ліцемь его ста,
сказуя себе посла троянскаго быті,
Царь же агамемнонь всѣхь царей і
князей на совѣтованіе кь себѣ прі-
звати повелѣ, і якоже пріидоша кь нему
всі. тогда царь агамемнонь віну по-
солства антенора предь цармі вопро-
шаеть: антенорь же рече імь: благо-
роднії і пресвѣтлії царіе і князі,
і началніцы всего греческаго ополче-
нія, аще благоволіть благородіе ваше
показаті мілость совершенну ко мнѣ
рабу вашему, і ко всѣмь сродніком
моімь. такоже і кь енею, і ко всѣмь
сродніком его і кь людемь нашімь.
і аще повеліте сохраніті домы наша і
імѣнія наша, і села наша вся вь цѣлості
соблюдете, і аще о семь вѣрно і істінно

 намь

намъ подадіте слово, і руку мілості благородія вашего не ослабну простреете рабомъ вашімъ о всѣхъ сіхъ о ніхже азъ глаголю, что мы рабі вашї безъ сомнѣнія сотворімъ, да градъ сеі трою велікую і вся яже въ немъ владычеству вашему ізвѣстно предадімъ, послушаті бо насъ імать царъ пріамъ во всемъ, мы же сотворімъ по волї вашеі, якоже повелітъ благородіе ваше.

Сія слышавъ царъ агамемнонъ, і прочії царіе ѕѣло возвеселішася о словесѣхъ его, і клятву вѣрну подаша ему во всемъ, еже нічімже вредіті іхъ, но паче соблюдаті іхъ і благодѣтелствоваті во всемъ. Антенорь же такожде імъ прісягу вѣрну даде, тогда грекі отрядівше лукавнѣ послы своя ко царю пріаму, уліска і діоміда і со антеноромъ вкупѣ отпустіша въ трою, оні же пріішедше

ко

ко царю пріаму. царь же повелѣ прі-
яті їхъ ліцемъ честі, і повелѣ съ німі
о всемъ антенору і енеї дѣло посоль-
скаго докончанія творіті; повелѣ же
абіе і посломъ онѣмъ, і палаты чудны
даті ідѣже дѣло посолства оного со-
вершаті імуть. Въ ту же нощь анте-
норъ і енея со уліксомъ і діомідомъ
лукавымі послы греческімі умысліша,
палладу ізъ града трої таїно ізнесті
въ воїско греческое. рѣша бо, яко аще
не ізнесемъ ізъ трої паллады, нічтоже
успѣті можемъ. Уліксъ же прілѣжно
увѣдѣті хотя о полладѣ, что есть,
тогда явніі оні предателі отечества.
Антеноръ і енея повѣдаша ему о неї
явственнѣ, яко въ прежніе лѣта
господіе еще царь ілїусъ, іже первіе
былъ онъ основатель трої, тої і сію
чудную хітрую вещь сотворі. сострое-
ніе же ея бѣ отъ древа негніюща хітро-

ѣстнымъ нѣкоимъ відомъ съ велікімі нѣкімі волшебнымі сiламі состроено. дѣiство же iматъ толiкiя сiлы, да егда она паллада въ стѣнахъ града донележе будетъ. то убо трояне нікакоже повредiтiся всеконечнѣ могутъ, нынѣ же она паллада ѕа стражбою жреца тоанта, і того раді прежде всѣхъ потщатiся намъ подобаетъ о прiобрѣтенiи ея, і аще воѕможемъ вѕяті ю і іѕнесті іѕъ града, то абiе троя конечнымъ раѕоренiемъ нiѕложiтся і погiбнетъ. тѣмже въ нощъ сiю даiдемъ немедленно къ жрецу тоанту, і его всяческі умолiмъ да предастъ намъ палладу, і въ тоі часъ воставше поiдоша во храмъ палладiiнъ къ жрецу оному, і скаѕаша ему віну прiшествiя іхъ, моляще его да предастъ імъ палладу. онъ же крѣпцѣ отрiцаяся, оні же прiлѣжнѣ моляху

его

его, но нікакоже скланяяся жрецъ онъ къ волї їхъ. Царъ же уліксъ обѣща ему даті велїе колїчество ѕлата, ї прілѣжно належаше нанъ, такожде ї енея ї антеноръ крѣпко прінуждающе его склонїтїся къ волї їхъ. онъ же пребысть сопротївляяся їмъ, даже ї до полунощї. послѣдї же ослѣпїся похотїю ѕлата, ї вѕемъ е предаде їмъ палладу. Уліксъ же вѕемъ ю: тояже нощї отсла въ станъ свої, ї тако сотворше въ веселїї быша: сіцево бо ѕлодѣїство граду своему сотворіша, антенорь ї енея ї жрецъ таантъ явнії своего отечества предателї, егоже грекове нікогда бы сотворїті моглї.

Вїдѣвше же царїе прїшедшії на помощъ трої, яко царъ прїамъ толь худъ мїръ со грекї начатъ, отъїдоша отъ трої прїама оставя. тѣмже царъ фїлїменъ їже прежде съ двѣма тысящама

воїнъ прїїде ко трої, съ двѣма же сты ї пятїюдесять отъїде во своя. такоже ї отроковїцы пантазалѣїны, яже со царїцею своею тысяща їхъ прїїдоша ко трої, но четыре ста їхъ съ тѣломъ ея возвратїшася отъ трої, такоже ї їнїї царїе всї во своя царствїя возвратїшася. Предреченнїї же онї прадателї антенорь ї енея прїїдоша ко царю прїаму сказующе ему сїце: согласїхомъ о царю велїкїї мїръ со грекї, еже датї їмъ сто тысящеї грївенъ злата за поправы їхъ, ї сто тысящеї мѣръ пшенїцы, на семъ бо мїръ содѣяся, ї что ты о семъ повелѣваешї бытї велїкїї царю; Тогда царь прїамъ повелѣ на семъ словесї мїръ онъ прїсягою клятвы неподвїжїмо утвердїтї, ї злато ї пшенїцу грекомъ датї, ї тако по повелѣнїю цареву послы греческїя ко царю прїаму,

прїсягою

прїсягою клятвѣ страшныхъ лукавнѣ ѕаклядшася. во умѣ же сїце помышляюще глаголаху, нѣсть се ѕло, нїже укорно врага своего клятвою прелстїтї, аще случїтся, хїтростнѣ бо кленыїся, хїтрость, неже лї клятву преступая, нїчтоже есть. І сїцевая лукавая лестцы онїї сотворше, прїяша же ѕлато ї пшенїцу, ї повелѣша на караблї своя воѕїтї, ї сему сїце бывшу, пакї онї прелестнїцы грекї со предателї троянскїмї їнъ образъ лукавства умыслїша. повелѣша бо сотворїтї конь ѕѣло велїкъ мѣдянъ тощь. Велїчество же мѣдянаго оного коня бяше по размѣру вратъ градскїхъ, да бы мощно ему внїтї во врата града, їѕвратїтї жебыся во вратѣхъ ему было не возможно умышленнаго радї їхъ сокровеннаго їмї лукавства. Сотворїша же конь онъ ѕѣло хїтрѣ,

і входъ вь него сь верху бытї устроїша тако лукаво, яко нікако же мощно внѣшнїма очїма входа онаго дозрѣтїся. І яко уже совершїся конь онь, молять велмї грекї царя прїама да бы ізшель ізь града вїдѣтї коня онаго, онь же послушавь їхь ізыде, і вїдѣвь коня онаго удївїся велїчеству его ї хїтростї дѣла, пакї молять его царїе гречестїї: да повелїть во градь вмѣстїтї коня онаго вь честь паллады, да бы мїлостїва была намь во отшествїї нашемь оть трої. Царь же прїамь нїчтоже о семь рече їмь, непщуя во умѣ своемь лукавство бытї нѣкое устроено оть нїхь кь руганїю града. тогда вышереченнїї онї градопредателї, антенорь ї енея тако царю рѣша: прїїмї велїкїї царю оть толїкїхь царей дарь благородїю своему кь лѣпотѣ града вѣчної,

яко

яко ѕѣло потребно есть къ похвалѣ величества твоего. Царь же прiамъ послушавъ лукаваго совѣта iхъ, прiятъ его, i тако честно отпустiша его, царiе i князi далече провождающе, i поклонiшася ему возвратiшася. онъ же отъiде во градъ; По отшествiи же царя прiама грекi отверзоша конъ онъ i всадiша въ него тысящу воiнъ вооруженныхъ, съ нiмi же i сiнона нѣкоего яко началнiка iхъ во оружiи же посадiша, емуже i ключi онаго грекi даша, да заключiтся оттуду, i карабленымi орудiи повлекоша ко граду коня онаго, просiвше же сiнона прiлѣжно, да егда ощутiтъ троянъ спящiхъ, тогда подастъ iмъ знаменiе пламенемъ огня вожженна. Грекi же егда вовлекоша коня онаго во врата градскiя, i хотяху его iзвратiтi, да бы вовлещi его во градъ, но не возмогоша,

 i много

ї много трудївшеся нїчтоже успѣша, ї рѣкоша трояномъ; се уже мы отходїмъ во своясї, вы же послѣдї по отшествїї нашемъ якоже хощете о конѣ семъ, тако ї сотворїте яже о немъ, ї тако оставлше его во вратѣхъ отъїдоша, ї на караблї своя всї грекї возшедше поїдоша отъ трої. Трояномъ же зрящымъ веселымъ, но последнее їхъ веселїе, се бо плачъ неутѣшїмъ, абїе постїгнутї їхъ хощетъ. Отшедшїмъ же грекомъ, ї трояномъ такожде въ домы своя вшедшїмъ въ веселїї, ї се абїе нощъ наступї. трояномъ же возлегшїмъ въ домѣхъ своїхъ, ї спящїмъ въ радостї безъ всякаго уже опасенїя.

О РАСХІЩЕНІІ ТРОЇ.

Уразумѣвъ же сінонъ троянъ спаті отшедшіхъ, і безъ всякаго опасенія почіваюшіхъ, отомкнувъ коня онаго, знакъ грекомъ даде пламенемъ огня. Грекі же узрѣвше оныі знакъ въ молчаніі ко брегомъ прісташа. і въ молчаніі пакі оружія своя емлютъ, і во градъ тіхо вшедше запаліша градъ, і нападше на гражданъ враждебнымі і лютымі душамі немілостівнѣ мечі своімі погубляютъ іхъ. Вопль убо веліі воста въ нощномъ молчаніі отъ гласовъ убіваемыхъ. огнь же крѣпцѣ разгарашеся поядая домы і разсыпая полаты. Тѣмже троя веліка дымітся, і домы велікія сгорѣвше падаютъ і погібаютъ зданія, въ трескающыхъ іскрахъ, кромѣ домовъ предателей давшіхъ

давшїхъ ѕнакъ отъ ѕажженїя їхже домы блюдомї суть.

Царъ же прїамъ егда услыша гласъ страшнаго вопля: ужасенъ вскочї отъ ложа, разумѣя себе бытї предана отъ антенора ї енеї, ї одѣяся рїзамї їмїже можаше, тече во храмъ аполлоновъ. дымъ же велїкъ восхождаше, ї пламенъ велїкъ разлїваяся на воздухъ весь градъ освѣщаше. Убїїство же гражданомъ ѕѣлнѣ умножашеся, ї прежде даже денъ не просвѣтїся, множае двадесятїхъ тысящъ троянъ мечемъ погїбота. Егда же денъ наста, тогда пїррусъ вшедъ во храмъ аполлоновъ, їдѣже царъ прїамъ смертї своея ждаше, ї нападъ на царя мечемъ своїмъ главу его лютѣ отсѣче, ї тако славныї онъ велїкїї царъ прїамъ умре, ї кровїю его болшая часть храма обагрїся, прочїхъ же людеї вбѣгшїхъ въ храмъ тої

грекї

грекі всѣхъ мечмі ізсѣкоша. На палаты же царя пріама нападше, царская сокровіща его грабленіемъ похіщаютъ. Піррусъ же адроменту жену екторову і касандру дщеръ пріяма царя вземъ отведе іхъ въ станы своя, а менелаі царъ елену жену свою ізъ полатъ царскіхъ ізвлече, о неі же дівнѣ бысть веселъ, і отведе ю во мнозѣі радості въ шатры своя, і егда вся царскія палаты грабленіемъ ізпразднiша, тогда повелѣша царіе гражданскія домы пограбляті, людеі же не убіваті. Царіца же еккуба со дщерію своею поліксеною бѣгающе сѣмо і овамо, ні мало вѣдяще, камо уклонітіся, бѣжащімъ же імъ срѣте іхъ енея, емуже царіца еккуба во многожгомоі своеі ярості, тако рече. о лукавыі ізрядца откуду отъ тебе проізыіті возможе толікая лютость і не міло-

мілосердіе, яко на царя пріама [отъ него же толікія честі воспріялъ есі]. ѕа толікую его мілость стерпѣлъ есі убіицъ его прівесті къ нему, і како отверглъ есі отечество свое і градъ, въ немже родіся, і въ немже толіко время былъ есі славенъ, да паденіе его ѕря не ужасаешіся сердцемъ, но поне нынѣ даі бѣднѣі сеі поліксенѣ твое немілостівое сердце, і твое лукавое око ея да пощадітъ, да поне въ сіцевыхъ ѕлыхъ содѣянныхъ тобою могло бы сотворітіся сіе малое добро вмѣсто всѣхъ ѕлыхъ твоіхъ, еже соблюсті ея. да не впадетъ въ рукі греческія, да не убіютъ ея, ілі срамнѣ да не обесчестятъ, да потщішіся о неі скоро промысліті. къ словесемъ же царіцынымъ енея весь подвіжеся, такоже плачася поліксену пріемлетъ, і ея неѕнаемо водітъ

і прі-

ї прїведъ ея вънѣкую ветхую стрѣлнїцу, ї ту посадї ея, ї соблюдаше ю. Ї егда сїцевая лютая убїїства во трої творїмая престаша, тогда царъ агамемнонъ всѣхъ цареї ї князеї греческїхъ прїзватї повелѣ. Ї егда прїїдоша къ нему, тогда о двухъ нѣкїхъ вопросї їхъ, аще подобаетъ предателемъ антенору ї енею соблюстї вѣра, ї пакї о плѣненныхъ троянѣхъ, что подобаетъ о нїхъ сотворїтї: тогда всї царїе ї князї рекоша, яко предателемъ града антенору ї енею їмїже мы наслѣднїцы быхомъ трої, о всемъ достоїтъ соблюстї вѣра. такоже ї всѣхъ плѣненныхъ троянъ достоїтъ по волї їхъ на свободу совершенну пустїтї ї да ходятъ ї прїходятъ якоже хотятъ. Пакї же царъ агамемнонъ грабленая богатства троянская ѕѣло мудрѣ разделї комуждо по достоїнству

ству труда їхъ. Пїррусъ же хотя смерть отца своего мстїтї, ѕѣло прїлѣжно полїксену взыскуетъ, еяже радї убїенъ бысть велїкїї ахїллесъ, ї енею претїтелнѣ повелѣваетъ да сыщетъ ея, онъ же отрїцая не вѣдѣтї отнюдъ, тогда пїррусъ царю агамемнону, ї прочїмъ царемъ о полїксенѣ на него воспомянулъ да прїнудятъ его сыскатї ея. Тогда всї царїе рекоша енею да представїтъ ю, ащелї же нї, ї тої да умретъ. Вїдѣвъ же енея себе въ толїцѣ бѣдѣ суща, представї предъ царї полїксену, онї же отслаша ю абїе къ пїрру. Пїррусъ же абїе веде ю на гробъ отца своего, ї тамо отсѣче главу ея, ї кровїю дѣвїческою гробъ отца своего доволнѣ напої.

Царїца же еккуба егда уѕрѣ убїїство полїксенїно, абїе прїроднаго своего ума їступї, ї нача метатїся ї наскакатї

на

на всякаго человѣка, ї побїватї каменїемъ, ово того ово їного, їныхъ же ѕубы своїмї кусаше обычаемъ ѕвѣрїнымъ, ї многїхъ грековъ уяѕвї, грекї же вземше каменїе убїша ю, ї насыпаша на ню могїлу каменну ѕѣло велїку, ї проѕваша їмя мѣсту тому еккубїно наскаканїе, еже ї до днесъ їменуется, Енея же повелѣша царїе вѣчно отсла-тї да не жївет къ тому во троï, ѕане же полїксену крыяше повїнну сущую смертї. онъ же прїлѣжно просїлъ царей да дадутъ ему время собратїся со їмѣнїї своїмї, ї тако царїе послушаша моленїя его, ї даша ему время пожїтї въ троï, донелѣже соберетъ вся їмѣнїя своя; даша же ему ї кораблї оны на отхожденїе его, въ нїхже парїсъ во гре-цыю ходїлъ. По семже царъ теламонъ ї аïаксъ елену царїцу едїначе осудїлї смертї бытї предану, їхже совѣту

мноѕї отъ царей ї князей прїложїша-
ся. едва же ю царь агамемнонъ ї царь
менелай, наипаче же царь улїксъ сладкї-
мї словесы ї мудрымї бесѣдамї чуд-
наго разума своего возможе отъ
горкїя оныя пагубы защїтїтї, ї
всѣхъ царей ї князей на сїе їзволенїе
прївестї, яко да пощадятъ ю. ї по
многомъ словопрѣнїї своемъ рекоша
царїе, како может быті право разсу-
жденїе наше аще пощадїмъ ю, аще бо
мы самї судїхомъ прежде, едїныя радї
смертї ахїллесовы толїку благород-
ную дѣвїцу такова славнаго царя
дщерь краснообразную полїксену царе-
вну ї съ матерїю ея смертї предатї,
нїже старостї царїцыны, нїже благо-
родїя ея устыдѣхомся, нїже возраста
юностї дѣвїческїя помїловахомъ: но
судъ смертный на нїхъ їзнесше обоїхъ
вкупѣ умертвїхомъ, нїже пакї енею

княѕя толїко намъ послужївша о градоїмствѣ пощадѣхомъ, но въ ѕаточенїе вѣчно отслахомъ. сего радї яко токмо крыяше їхъ, таково осужденїе на него їзнесохомъ, помыслїмъ убо опаснаго разсужденїя совѣтомъ, колїко благородныхъ греческїхъ царей ї княѕей елены радї умертвїшася, ї колїко прочїхъ воїновъ о прїобрѣтенїї ея погїбоша, чесо же радї она сама жїва будетъ ї не умретъ такожде. Улїксъ же царъ велмї премудрымї словесы удержа царя, ї понудї їхъ сотворїтї надъ нею мїлость. ї тако царїе совѣтомъ улїкса царя отъ гнѣва онаго умягчїшася, ї царїцу елену простїша, ї свободу совершенну ей дароваша, царъ же агамемнонъ ї менелай улїксу царю о семъ многая благодаренїя воздаша обѣщевающеся ему къ тому всякїмъ добродѣїствомъ жївотъ его соблю-

 дамї

даті. Піррусъ же андроменту жену екторову въ жену себѣ взялъ, а касандру дщеръ пріама царя всі царіе і князі церю агамемнону, началнїку своему і воеводѣ во мзду труда его поручїша.

О СМЕРТІ ЦАРЯ ТЕЛАМОНА І АІАКСА.

По взятії убо града трої, грекомъ не могущїмъ отъїті отъ трої, раді злѣлныя бурі і свірѣпства вѣтровъ, теламонъ жалобу ізложі на уліксa царя предъ царі і князі, глаголя: яко въ раздаемыхъ богатства імѣнії і грабленія троянскаго зѣло бѣ разенъ чінъ хранімъ, въ даянії же палладінѣ не бѣ равенъ чінъ хранімъ, зане палладіа уліксу бѣ поручена, іже толікія мзды не бѣ достоінъ, іже того лішенъ,

іже

егоже радї храбростї ї не малыхъ трудовъ все воїско греческое во їѕобїлїї пребываше, ѕане азъ (рече) храбростїю сїлъ моїхъ царя полїместра убїхъ, вся благая его въ воїско греческое прївезохъ, въ егоже стражбу прїставїлъ царъ прїямъ сына своего полїдора, тому полїдору отъ мене такожде убїену бывшу, богатство его все въ воїско же греческое прївезохъ, ї оттолѣ воїско наше во своїхъ правїантахъ ѕѣло преїзобїлствовало. потомъ же вся окрестная царства крѣпцѣ повоевахъ, гаргаръ ї крѣпїзїю, арїссу ї карїзду, ї прочая вся около їхъ добрѣ обладахъ, вся же пакї благая въ воїско греческое прївезохъ отъ всѣхъ странъ тѣхъ, ї оттолѣ уже все воїско наше въ велїцѣ їзобїлїї пребываше, ї вкратцѣ рещї, нї едїнъ їнъ тако во всемъ

воїскѣ

воїскѣ греческомъ толь доблственнѣ сотворї, якоже азъ самъ со ахїллесомъ многая побѣдїтелная совершїхъ. А сеї улїксъ царъ поїстїннѣ не їмѣя всякїя храбростї воїнскїя, едїнымъ токмо плодорѣчїемъ цвѣстї ї преїзбыточествоватї вїдїтся, ї аще онъ речетъ намъ яко его промысломъ трою прїобрѣтше одержахомъ, ї то не отъ сїлы его ї храбростї содѣяся, но отъ їзмѣнныхъ ї лжївыхъ словесъ его, ї сего радї вѣчныя укорїзны безславїемъ построждемъ во языцѣхъ ї троянехъ, їхже бы моглї сїлою нашею побѣдїтї, то побѣдїхомъ не праведнымъ умышленїемъ ї лестїю. Ї тако теламонъ слово свое сконча. Улїксъ же къ словесемъ теламоновымъ смѣло отвѣща, Господїне теламоне; ты лї своею храбростїю троянъ побѣдїлъ есї, їлї

про-

промысломъ мудраго ума твоего трою нізложілъ есі, нікакоже, но аще не бы азъ едінъ былъ въ воїскѣ семъ, въ веліцѣ промыслѣ ума своего, то еще бы троя во своеї твердості стояла, і гражане бы его еще былі въ крѣпості своего чіна, по їстіннѣ господі теламоне, не твоею такожде сілою грекомъ паллада снїскалася, но паче моїмъ прілѣжанїемъ острыя мудрості сїе сокровїще грекомъ обрѣтеся, ніже бо доселѣ тебѣ самому, ніже прочїмъ грекомъ, ніже самѣмъ троянемъ вѣдома ея сілы мощь, какова бѣ і того раді самъ азъ велмі таінѣ і ѕѣло крѣпцѣ о семъ потрудїхся, яко палладу ону взяхъ, і въ воїско греческое прїнесохъ, і отъ сего мудраго і попечїтелнаго моего промысла всѣмъ вамъ владычество града прїобрѣтеся. Егда же улїксъ слово свое

 скончa,

скончa, тогда теламонъ і аїаксъ словесы досадными наскакаше крѣпцѣ на улікса, уліксъ же едіначе противу его, тѣмже между собою быша славніі враsі, теламону явѣ глаголющу, нужда естъ да отъ моіхъ рукъ уліксъ срамнѣ умретъ, і егда угодіся царемъ агамемнону і менелаю поставіті іхъ на судѣ, і судіті кто отъ ніхъ едінъ палладу да імать, теламонъ, ілі уліксъ, і мноsі отъ цареі крѣпцѣ глаголаху, о одержаніі палладінѣ, теламону быті достоінѣе улікса, но царъ агамемнонъ, і царъ менелаі, палладу ону уліксу отсудіша, теламона же отщетіша. болѣзнуетъ убо сердцемъ теламонъ о неправеднѣмъ ономъ судѣ, яко не разсмотрітелнѣ о немъ сотворіша агамемнонъ і менелаі. сего раді яко уліксъ елену словесы премудрості свое отъ рукъ того теламона,

мона, і прочіхъ царей ізбаві, оніже на теламона о семъ гнѣвающеся, уліксу же благодатъ возаающе, тако не праведнѣ сотворіша, тѣмже теламонъ крѣпцѣ на ніхъ негодуя сердцемъ, і къ тому пакі себе глаголетъ імъ быті главнаго недруга. По семъ же дню оному скончавшуся і нощі прошедшей, і утру настающу, обрѣтеся тоя нощі на постелі своей убіенъ теламонъ, і аіаксъ, і тѣло его на многіхъ мѣстѣхъ ісѣчено, вопль убо велії по всему воіску бываетъ о смерті теламоновѣ, грекі лютѣ болѣзнующе, і віну істіннаго безчеловѣчія на агамемнона царя, і менелая возлагающе, наіпаче же на улікса. Піррусъ же уліксу многая ізлія словеса претітелная, і того раді уліксъ о смерті своей уповая, паче неже о жівотѣ, въ нѣкую же нощь зѣло темну, уліксъ таіно

 въ кара-

вь караблехь своїхь отьїде оть трої діоміду другу своему палладу оставль, по семь же пїррусь лаятелство творяше агамемнону ї менелаю о смерті теламоновѣ ї о бѣжанії улїксовѣ потязая їхь, ї онї такоже пїрру лаятелство творяху. ї сего радї быша между собою главнії вразї, пїррусь же тѣло теламоново, огнемь сожещї повелѣ, ї пепель его вь сосудь ѕлать собратї, ї ѕапечатавь печатїю своею, ї вь сущее его царствїе отслатї повелѣ.

о карабленомь сокрушенії греческомь.

Во оно же время бѣ во грецыї царь нѣкії велїкь ї благороден ь їменемь науль, богатствомь убо велїкїмь кїпя, ї воїнствомь же многїмь

гїмъ ї крѣпкїмъ ополчаяся, царство же державы его во грецыї долготою велїкою, ї шїротою во вся страны на мноѕѣ протяѕаяся ї раѕшїряяся. многолюдно же велмї царство оно бяше ї богато. Сеї же царь наулъ о немже намъ нынѣ слово есть, їмяше во время троянскїя бранї сына два, отъ нїхже первородныї нарїцашеся паламїдъ, мужъ многїя храбрости ї смѣлства на бранї, їже бысть нѣколїко время на бранѣхъ троянскїхъ воеводою всему греческому ополченїю, таможе онъ паламїдъ въ бранномъ ополченїї, послѣдї умре, другїї же сынъ наула царя їменемъ остесъ во время троянскїя бранї во царствїї со отцемъ своїмъ бѣ, по смертї же паламїдовѣ воїнї его прїїдоша въ ѕемлю свою, ї на грековъ царю своему ѕѣло лукавну

лжу

лжу сплетше сказаша, і духъ его возмутіша, і къ ненавісті гречествѣі крѣпцѣ его поостріша, образомъ сіцевымъ, рѣша бо імъ паламіда на брані быті убіена, но сокровенно і таіно отъ уліксa царя і сообщніка его діоміда, наученіемъ агамемноновымъ і менелаевымъ. умысліша бо предреченные слагателі двѣ лжівыя грамоты напісаті еділна бяше паламідова, отъ ліца его ко царю пріаму напісана, въ грамотѣ же лукаваго оного умышленія слово сіцево бѣ, яко прісалъ есі велікіі царю пріаме по завѣщанію нашему оное колічество злата, і азъ пріяхъ его отъ посланніка твоего цѣло, і се готовъ есмь волю твою творіті, яже о предателствѣ гречеекаго воіска, тыже пакі да возвѣстіші мі пісаніемъ, въ кое время самъ готовъ будеші съ воінствы,

яко да ї азъ увѣдавъ сїе, велїкъ тї поспѣшнїкъ буду на врагї твоя, ї крѣпокъ ратнїкъ обрящуся на злобу їхъ. Въ другої же лукавствомъ їхъ составленої грамотѣ, яже напїсана бяше отъ лїца царя прїама. сїцево лежїтъ лукавства умышленное слово: Якоже пїсалъ есї господїне паламїде что воспрїялъ есї посланное отъ мене оное колїчество злата цѣло, еже азъ послахъ ко благородїю твоему, ї сего радї вселюбезныї потщїся сотворїтї по словесемъ своїмъ пїсаннымъ да не замедлїтъ настоящее наше завѣщанїе къ совершенїю дѣла прїїмтї, ї аще сїцевая сотворїмъ, то совершенную отъ мене добродѣїства своего мзду воспрїїмешї: азъ бо къ твоему благородїю готовостъ свою пакї пїсанїемъ возвѣщу. Ї сїя лукавыя грамоты пред-

предреченнії лесцы оні сложівше і къ странѣ нѣкоего троянскаго убіеннаго воіна пріложіша таіно, і отъідоша, егда же сіцевая своя лукавствія сотворіша, тогда уліксъ царь повелѣ къ себѣ прізваті секретаря паламідова, і обѣща ему даті веліе колічество сребра, да ѕлато оно подвоѕглавіе постелі паламідовы таіно сокрыетъ, секретарь же съ радостію обѣщася ему сіцевая сотворіті, уліксъ же даде ему насыпанъ сосудъ ѕлата противу предреченныхъ онѣхъ грамотъ чісло ѕлата оного бѣ, і отънесе его въ шатеръ паламідовъ, і время іѕъобрѣтъ, таіно сокры его въ воѕглавіе постелі паламідовы, паламіду же нічто вѣдущу, і егда сія соверші секретарь паламідовъ прішедъ ко уліксу сказа ему, яко повелѣніе его совершілъ есть, і боѣ-

ї обѣщанное ему сребро пріяті проша-
ше. уліксь же абіе вь томь же мѣстѣ
повелѣ его убіті, послѣді же грамотамь
онѣмь оть грековь обрѣтеннымь
бывшімь ї прочтеннымь, тогда грекі
подмнѣнія мысль на паламіда ѕаченше
пріідоша кь шатру его, ї повелѣша
вся вещі шатра его їѕыскаті, ї обрѣ-
тоша оно ѕлато вь томь чіслѣ їмже
предреченныя грамоты содержалі.
ї сего раді грекі ѕелнѣ раѕгнѣва-
шася, ї душамі своімі крѣпцѣ огорчі-
шася, ї на паламіда враждебно напасті
восхотѣша яко їѕмѣны дѣїственніку
сіцевая сь яростію рекоша ему, та-
ко лі паламіде добрѣ правіші во-
еводства своего сань, да толіко
благородныхь царей ї княѕей со всѣмі
воїнствы їхь, ѕлата раді сего на ѕа-
коленіе предаеші, что убо помышляе-
ші, їлі коего отвѣта слово сотворіші,
сама

сама бо ѕлоба сотворенная тобою довольнѣ облічі тя, паламідъ же противу словесъ іхъ смѣло отвѣща, тако лі і вы праведні мнѣ явістеся быті судіі съ толікою ѕѣлностію прішедше обесчестісте мя, нічто же ѕло сотворша, укорісте мя не іспрошавше ні істінны уразумѣвше, і осудісте мя уже толікімъ гнѣвомъ лютості своея подвігшеся, быті нарекосте мя предателемъ, і воінства греческаго совершеннымъ отступнікомъ, і явныя іѕмѣны дѣіственнікомъ, но убо аще вы і нехощете, но азъ самъ о себѣ да отвѣщаю, яко азъ сего всего начінанія отнюдъ безвѣстенъ есмъ, ніже грамотъ сіхъ, о ніхже поемлете мя, вѣмъ, ніже ѕлато оно егоже раді потязуете мя знаю, і что много глаголю, яко аще вамъ неяповѣрні мнятся быті глаголы моя, то да ізберіте

себѣ

себѣ мужа бранна отъ всего воїска вашего, ї да ратуется со мною, азъ бо готовъ есмь защїтїтїся на конї, ї невїнность мою бранїю оною очїстї- пї, ї егда нї едїнъ бѣ отъ грекъ їже бы смѣлъ протїву его ополчїтїся, но всї стояху просто молчаще, вїдящїмъ же предреченнымъ его ненавїс- цемъ, яко тѣмъ путемъ напастї на него не возмогоша, їнъ образъ лукав- ства умыслїша; улїксъ царъ укротї людї, творяся бытї прїятелѣ пала- мїдовъ, ї словесы краснорѣчїї своїхъ всѣхъ пакї цареї ї князеї на се прїведе, не токмо, еже бы їхъ къ паламїду прї- мїрїтї, но ї воеводство ему гречеекое пакї даша. не по мнозѣ же времені, во едїну отъ нощеї, прїїдоша въ шатеръ къ паламїду, улїксъ ї дїомїдъ тако рѣша ему, увѣщахомся господїне пала- мїде ї извѣетно ї їстїнно увѣрїхомся,

 яко

яко есть въ нѣкоемъ ветхомъ кладязѣ сокровище веліе ѕлата, і аще хощеші съ намі ітті, тамо да ідемъ і возмемъ его въ нощъ сію, паламідъ же помраченныя лсті іхъ отнюдъ не разумѣ, отъ едіныя вѣры прелщенъ бывъ поіде съ німі, і егда пріідоша тамо ко оному суху кладязю, і начаша другъ ко другу глаголаті кто отъ ніхъ первѣе снідетъ на дно оного кладязя, тогда паламідъ нічтоже разсуждая ізувся, і лішнее съ себе платіе снявъ, смѣлъ на дно кладязя сніде, оні же ощутівше его быті на днѣ кладязя, на меташа нанъ каменіе і умертвіша его, і тояже нощі въ молчаніі къ шатромъ своімъ ускоріша, і сіцеваго лжіваго согласія сплетеніе царя наула і сына его оетеса мыслъ еже вѣріті обвіло. і о смерті паламідовѣ лютѣ болѣзнующе путі многія взыскуютъ

імі

їмї же бы моглї протївны бытї, да о смертї сына ї брата їхъ на грековъ востатї їмутъ крѣпцѣ, ї желаемое свое возмогутъ надъ нїмї наслѣдоватї отмщенїе, слышаша бо яко грекї въ зїмнее время путї своему вдашася, тогда умыслїша на нїхъ сїцевъ лукавства образъ къ погубленїю їхъ, нужда бо бѣ грекомъ возвращающїмся во своя сї мїмо царства наулова їттї, ї того радї въ нощныя темноты на горахъ блїзъ каменныхъ ярыхъ мѣстъ прелщенїя радї, повелѣша возжїзатї велїкїя огнї, да прелщенї будутъ грекове во тмахъ нощныхъ мняще ту бытї мїрная прїстанїща, ї уклонятъ кораблї своя безъ всякаго бреженїя, ї ту да погїбнутъ безъ останковъ, еже ї бысть, болѣ бо тамо двою сотъ караблеї ї съ людмї погрязоша, прочїї же караблї послѣдующе їмъ слышаще

на томъ мѣстѣ сокрушеніе караблено е, далече отъ мѣста онаго уклоняющеся бѣжаху, въ ніхже бѣ царь агамемнонъ ї менелаї ї діомідъ караблнаго онаго сокрушенія, ї лютаго їстопленія їзбавішася, ї во своя царствія во благѣ ї цѣлості достігоша.

о смерті царя агамемнона.

Предреченныї же оетесъ їлї пелеї, ѕане двоеїмененъ бяше сынъ наула царя, агамемноновы ї діомідовы желая смерті, їлї тяжкіхъ їхъ погібелеї, ко клїметестрѣ царіцѣ женѣ агамемноновѣ [еще не прішедшу агамемнону царю во свое царство,] посла своего прїслалъ ї грамоту свою съ нїмъ, їмѣющу образъ напїсанія сіцевъ. да вѣстъ благородїе твое прекрасная царіце, яко царь агамемнонъ

мемнонъ мужъ твоі єдіну отъ дщереі царя пріама троянскаго любя ѕѣло, ведетъ во свое царствіе, а тебе сущую свою їстінную царіцу, неложно хощетъ смерті предаті, і того раді преславная госпоже щадя благородіе твое, сіцевая возвѣщаю ті, яко да отсказанныхъ ловітвъ мужа твоего брежнѣ опасаешіся, да не напрасно погібнеші. Повѣрі же клімететестра царіца пісанію оетесову, любовныя ему о семъ благодаренія воздаетъ, на агамемнона же царя ненавістну і тяжку мыслъ стяжа, наіпаче же сего раді, яко і прежде пісанія оетесова ненавістъ пісаше ко агамемнону віны раді сіцевы, сія бо царіца клімететестра по отшествіі мужа ея царя агамемнона, оставівъ благородства своего стыдъ, расторгнувъ бракъ, обесчестівъ царскіі санъ, согрѣшівъ на законъ укорное прелюбодѣі-

ство сотворївъ, сообщїла любовъ свою съ нѣкоїмъ егїстомъ, ї толїко клїметестра царїца разжеся во егїстову любовъ, яко зачать отъ него ї родї дщеръ ерїгону їменемъ, ї того радї крѣпцѣ клїметестра гнѣвашеся, отъ пїсанїя еже пїса еї оетесъ на мужа ея. также ї стыдѣнїемъ дерзостї своея срамляшеся. еще же ї сего бояшеся, да не лїшена будетъ отъ сообщенїя любве егїстовы, аще бо егїстъ ї не бяше царскїмъ нї княжскїмъ нї комїтскїмъ благородїемъ украшенъ, но женское скотолѣпное неудержанное стремленїе любїтъ влещїся къ нїжаїшїмъ поползновенїямъ похотї своея услажденїю. не внїмаютъ бо нї о чемъ сїце, егда въ блужденїе своего тѣла поползнутся, нїже честемъ нїже славѣ нїже благородїю, нїже дѣтопїтателству, нїже помнятъ

брач-

брачнаго союѕа, ніже любве мужескїя, ніже помышляютъ грѣха, ніже укорїзны, ніже смѣха, ніже самыя смертї, но вся сїя въ мерѕостъ въ нечувствїї своемъ погрусївшеся полагаютъ. но токмо къ едїному прїлѣжно устремленїю плотї своея бодрствуютъ, нощїю ї днемъ въ семъ упражняющеся, прїсно во умѣ своемъ помышляюще, мужнее умертвїе, ї неїстоваго своего рачїтеля любленїе. Егда же царъ агамемнонъ отъ морскїхъ ѕлобленїї здравъ їзбыстъ, доїде здравъ во свое царствїе къ готовому своему прїста їстопленїю, срѣте его оная лукавая ехїдна образомъ лїцемѣрїя ї лестї отвсюду огражденна, ї прїемъ его рукама своїма, прїтворнѣ цѣлуя его, плачущї ї многїя вїды прелестныя любве являющї, внутръ же смертнаго убїїства ядъ ему крыяше, ї начатъ ему крѣпцѣ

 ласка-

ласкатїся, глаголющї, да прїчастїтїся въ веселїї съ нею брашна ї пїтїя, да возвеселїмся днесь господїне о прїшествїї благородїя твоего яко многое, рече, время не вїдѣхъ царскаго преславнаго лїца твоего, нїже отъ многїхъ лѣтъ наслаждахся сладкоглаголївыя бесѣды устъ твоїхъ, нїже пакї отъ разстоянїя толїка времянї со благородїемъ твоїмъ насладїхся любовїю союза брачна, нынѣ же зря благородїя твоего велїчество радуюся духомъ яко получїхъ желанїе своего мнѣ намѣренїя, тѣмже отъ велїкїя оныя радостї прїшествїе твоего благородїя помїная летаю отъ веселїя, ї сїцевая прелестныя глаголы вѣщая упоїла его, ї возлеже спатї на ложї своемъ. Ї егда царь агамемнонъ отъ морскїхъ ослобленїї утружденъ сый, къ тому же ї вїномъ упївся, усне зѣло крѣпко,

егїстъ

егістъ же нападе нанъ удавленіемъ, і смерті преда его. Не по мнозѣ же времені клімететестра царіца егіста онаго въ мужа себѣ поятъ, і сотворі его царемъ во агамемноново мѣсто, царю же агамемнону остася сынъ во отроческіхъ лѣтѣхъ отъ сея царіцы клімететестры рожденъ іменемъ орестъ, егоже царъ талсібіі сродічъ его [бояся безумія егістова, да не убіетъ его егістъ, якоже і отца его] таіно восхітівъ ко царю ідуменею крітскому отсла, і тамо пребывая жіваше до лѣтъ возраста юношества своего.

о ізгнаніі діомідовѣ.

Тоі же пакі остесъ сынъ наула царя къ егеі діомідовѣ женѣ, тѣмже пакі чіномъ прістуні, іже мыслъ клімететестріну о своемъ

мужі вѣріті наведе, такоже посла своего кь неі сь грамотою прісламь, сія же бѣ дщі поліні́са царя аргіпскаго імѣ у себе брата ассандра, умершу же отцу іхь полімісу, оні же по смерті его разділіша между собою царство аргіпское, ассандрь убо во своеі половінѣ царствія жіваше, егея же во свою половіну царствія пріять вь мужа онаго діоміда, но егда брать ея ассандрь поіде вь воіско греческое сь діомідомь сестры своея мужемь, і пріідоша оні вь землю царя толефа, царь же не восхотѣ даті імь путь чрезь свою державу, ізиіде во срѣтеніе іхь во множествѣ воінь, асандрь же многіхь убі оть воінь царя толеоа. царь же толеоь не могіі терпѣті бываемыхь оть аксандра на брані, вземь копіе, асандра смертнѣ уязві, і мертва сь коня сверже, еже відѣвь

діомідь,

діомідъ, яростенъ вдася промежъ воїновъ ї царя толеѳа ї многіхъ убї отъ ніхъ послѣдї же тѣло асандрово отъ ногъ конскіхъ сілою їѕятъ, ї въ шатры своя отнесе, ї сія бѣ рѣчь їстінна, яже о смертї асандровѣ брата егеїна. Оетесь же сынъ науда царя въ пісанії не тако еї скаѕа, рече бо яко убїтъ бяше асандръ наученїемъ діомїдовымъ, сего радї да бы ї другая половїна царства аргїоскаго еюже асандръ владычествова діомїду же была бы подручна, їмже бы совершенъ владѣтель нарекся царства агрїоскаго. егея же тако любляше асандра брата своего, яко велмї паче желаше своея половїны лїшїтїся царства, нежелї асандра мертва слышатї, ї сего радї ненавїстну мысль на дїомїда воспрїя. умыслї бо съ людмї аргїоскїмї дїомїда во царство свое

не

не пріяті, еже і сотворі, діомідъ же егда пріїде во царство свое, тогда повеленіемъ жены его всі граждане ізшедше на него со оружіемъ, і отгнаша его отъ земли своея, діомідъ же відя не счастіе сіе, внезапу на него нападшее, удівіся, і въ недоумѣніі бывъ отъіде, нічто же могіі сотворіті, імъ і жіваше сѣмо і овамо преходя якоже нѣкіі хіщнікъ скітаяся.

Енея же по повелѣнію царей і князеі греческіхъ остася въ трої, чініті караблі своя, въ ніхже бы отъіті ему, і того раді еще ему ту пребывающу, многая бранная нашествія претерпѣваше отъ жівущіхъ окрестъ трої іностранныхъ населнікъ, покушающіхся троянскія останкі разграбіті, іхже енея ополченіемъ своімъ сілнѣ защіщая,

раті

раті творяше съ німі, егоже трояне крѣпцѣ держахуся, і моляху да не оставітъ іхъ въ денъ толікаго оскорбленія іхъ, но да і владычествуетъ імі, ѕащіщая іхъ отъ врагъ іхъ, енея же глаголаше імъ, немощно мі естъ тако сотворіті, і навесті туне бѣду сію на себе самого, і на всѣхъ васъ, самі бо вы добрѣ вѣсте, яко отъ вашего сожітія вѣчнѣ отосланъ есмъ, і аще не отъіду, і буду ѕдѣ владычествуя вамі, чреѕъ повелѣніе толікіхъ цареі і княѕеі, і услышатъ сіе царіе яко не токмо отъідохъ отъсюду, но уже і владычествую вамі ідѣже мі жіті просто неповелѣно естъ, въ дерѕостъ быті веліку вмѣнятъ дѣло се, своему же благородію въ бесчестіе напішутъ дерѕнутіе наше, і пошлютъ воінства своя і іѕъсѣкутъ всѣхъ насъ, і нікtоже будетъ

детъ помогаяї намъ, їлї їѕїмая насъ отъ оружїя їхъ, ї того радї всяческї съ вамї бытї не могу, совѣтъ же мої даю вамъ аще хощете послушатї., послїте убо по дїомїда княѕя, мужа суща сїлна їже нынѣ їѕгнанїе терпїтъ, моляще его да прїїдетъ сѣмо, ї да господъствуетъ надъ вамї, ї аще онъ послушаетъ моленїя вашего ї прїїдетъ, то поїстїннѣ ѕащїтїтъ васъ отъ враговъ вашїхъ, онїже послушавше совѣта енеїна, съ радостїю їдоша по дїомїда, моляще его да прїїдетъ къ нїмъ ї владычествуетъ їмї. Онъ же съ радостїю послушавъ моленїя їхъ, прїїде съ нїмї ко трої, егоже енея прїїмъ радостнѣ цѣлова, прочїї же трояне въ господа его себѣ воспрїяша радостно. Во утрїї же день енея ї дїомїдъ, протїву враговъ своїхъ на ополченїе препоясуются, горїтъ

убо

убо въ нїхъ жестоко ополченїе еже по седмь днеї непрестенно не престало.

Во осмыї же день оныї храбрыї дїомїдъ во множѣ ополченїя коварствѣ враговъ своїхъ отвсюду сїлнѣ заключї, ї безчїсленное їхъ множество мечемъ посѣче, їмногїхъ отъ нїхъ жївыхъ їзыма, ї болшї осмї сотъ воїновъ къ разнымъ вїселїцамъ прїгвоздїлъ, ї наложї къ тому страхъ велїкъ ї трепетъ врагомъ троянскїмъ покушающїмся останкї троянскїя разграбїтї, ї того радї вразї троянстїї всї умолкоша несмѣюще стужатї їмъ. Слышавше сїе жена дїомїдова, яко дїомїдъ отъ троянъ прїятъ бысть ї какову казнь наложї врагомъ троянскїмъ, убояся велмї да не како дїомїдъ собравъ сїлу ратную прїїдетъ на царство ея ї поплѣнїтъ, умыслї ї со граждáны своїмї, ї послаша по дїомїда съ велїкїмъ моленїемъ, да

возвра-

возвратится во свое царство і проще-
ніе подастъ імъ о пріключчшіхся къ
нему прегрѣшеніахъ іхъ, такожде і же-
на его напіса ему сіце: молю тя, рече,
пресвѣтлыі і дражаішіі господіне моі
да не прогнѣвается на мя благородіе
твое, воспоміная дерѕостъ безумія мо-
его, вѣмъ бо добрѣ яко ѕѣло прогнѣ-
вахъ тя, послушавъ совѣта ѕлыхъ кра-
молніковъ, іщущіхъ погібелі нашея,
і глаголющіхъ мнѣ лукавая на благо-
родіе твое, но во всемъ явіся самая
істінна дѣяніі твоіхъ чудныхъ, лжа
же оная прінесенная мі явѣ обнажіся
къ стыдѣнію ліца моего, яко нераѕ-
смотрітелнѣ нанесохъ бесчестіе пре-
свѣтлому ліцу твоему, осуетіхся горе-
стію печалі безумныя. і того раді прі-
лѣжнѣ молю благородіе твое, благово-
лі яко премудръ і чуденъ поміловаті
безуміе моего прегрѣшенія, і прості мі

неправду

неправду мою, і возвратітіся въ радості во свое царство. азъ бо пресвѣтлыі мої і сладчаішії господіне въ радості со стыдѣніемъ ліца моего пріяті жду тя, посла же къ нему і оетесову лукавую ону грамоту, і егда пріідоша послы жены діомідовы къ нему, і падше поклонішася ему, і вдаша ему посланныя грамоты отъ жены его і отъ гражданъ, і грамоту онаго лукаваго оетесова умышленія; Діомідъ же пріімъ грамоты оны, і прочетъ іхъ, добрѣ уразумѣ отъ ніхъ віну ізгнанія своего, зѣло возрадовася, і вся прегрѣшенія жены своея і гражданъ своіхъ съ радостію отпустілъ імъ, і возвратіся съ німі въ радості во свое царство, такожде і енея отъіде отъ трої, і камо уклоніся настоящая історія не ізъявляетъ, но аще кто хощетъ о семъ

ї҃звѣстное вѣдѣніе ї҃мѣті, да чтетъ вїргілїя.

о отмщенії смерті агамемноновы.

Орестъ же агамемноновъ сынъ жівяше у ї҃думенея крїтскаго царя, ї прїїде въ возрастъ юношества своего, бяше бо ему лѣтъ двадесятъ четыре, ї уже воїнъ храбрыї являшеся, молітъ царя ї҃думенея крїтскаго, да дастъ ему помощъ воїнства на егїста еже бы прїяті отъ руку его царство месенаїское отца своего, царъ же ї҃думенеї послуша его, даде ему тысящу воїнъ, не по мнозѣ же времяні орестъ ї другую тысящу воїнъ къ первымъ прїсовокупі, ї во градъ троезу смѣлъ внїде, ї҃дѣже царъ ѳоренсїнъ жівяше. Сеї же царъ ѳоренсїнъ царю агамемнону сердечною дружбою

ї сладкою

ї сладкою любовїю союзенъ, ї ненавїстенъ егїсту, вїна же ненавїстї его сїцева бѣ, яко тої царъ сообщї любовъ со онѣмъ егїстомъ, восхотѣ датї за него дщеръ свою, егїстъ же любве радї клїметестрїны отъ дщерї его уклонїся, кнїгу еї распустную посла. Ї того радї царъ ѳоренсїнъ молїтъ ореста, да въ сообщенїе его съ трема тысящамї воїнъ прїїметъ себѣ въ помощъ на егїста, орестъ же о семъ царю ѳоренсїну много благодарствова, ї тако орестъ съ воїнствы своїмї прїїде къ месенаїску граду, ї ту во градѣ матї его бѣ, егїста же во градѣ не обрѣте, їде бо егїстъ собратї воїнство протїву ореста защїтїтї градъ, орестъ же егда прїшедъ обступї градъ отвсюду съ велїкїмъ утвержденїемъ да не їзбѣгнетъ отъ него нїктоже, воїнства же своего половїну посла на стрѣтенїе

 егїсту,

егїсту, ї повелѣ бїтїся съ нїмъ, самъ же о градоїмствѣ крѣпцѣ прїпужаше граду. Во едїну же отъ нощеї спящу оресту явїшася ему бозї во снѣ глаголюще: яко вскорѣ прїїмешї градъ отца твоего ї царство его, токмо рукама своїма надъ матерїю своею сотворї отмщенїе смертї отца твоего, орестъ же їмъ тако обѣщася сотворїтї. Бысть же егда возвращашеся егїстъ съ воїнствомъ своїмъ, ї крѣпцѣ скоряше защїтїтї градъ, внезапу же впаде въ руцѣ воїновъ орестовыхъ, їже спустївше съ нїмї бранъ поїмаша егїста, вся воїны его мечї їзсѣкше, самого же связана ко оресту прїведоша, возвеселїжеся о сїхъ орестъ ї крѣпцѣ облеже градъ, градъ же не бяше про свое утверженїе крѣпцѣ утверженъ, ї того радї гражданомъ трудно бѣ зѣло защїщатї его. орестъ же

крѣпцѣ разоряше его отвсюду, яко граждане не можаху терпѣті уже нощных і дневных жаль. Въ пятый же надесять день отнюдъ отъ ополченія престаша, і градъ отъ ореста взятъ бысть. Вніде же орестъ во градъ плѣненый, і въ палату царскую вшедъ на престолъ отца своего сѣдѣ. і повелѣ прівесті предъ себе матеръ свою ея же невідяше. Пріведенѣ же ей бывші, тогда орестъ ярості наполнівся, скочівъ съ мечемъ на ню і своіма рукама сосцы ея отторже, і на землю поверже, і чрево ея мечемъ прободе, і вся внутренняя ея на землю просыпа, і тако повелѣ ізврещі трупъ ея внѣ града, і поврещі въ ровъ на снѣденіе псомъ, а егіста конмі по граду влачіма повѣсіті повелѣ, такоже і іныхъ велможъ месенаіскіхъ іже на смертъ отца его царя агамемнона со егістомъ дышаху, лютыми казнми

 смертными

смертными осуді, і тако отъ злодѣйства оного ізчіщену бывшу месенаіскому граду. Орестъ мірно уже съ гражданы своімі начатъ жіті і царствоваті надъ німі. Не по мнозѣ же времені царь менелаі стрыі орестовъ, братъ же агамемнона царя отца его, поімъ съ собою нѣколіко царей і князей прііде ко оресту во градъ месенаіскіі, і предъ царі онѣмі і князі державными ореста со многою зѣлностію крѣпцѣ потязуя і отъ царствія ізметаше, глаголя не достоіно ті есть такову сурову і безчеловѣчну мучітелю власть царскую імѣті, і на престолѣ благороднаго отца своего сѣдѣті, яко толіку лютость і немілосердіе своіма рукама надъ матерію своею показалъ, і самъ себе сѣданія отча престола недостоіна сотворі.

Орестъ же отвѣщавъ рече ему сіце; по что

по что господї моі гнѣваешїся на мя, аще бо азъ ї сотворїхъ таковая ѕлая надъ матерїю своею, ї то по їстїннѣ не своею волею нїже гнѣвомъ мучїтелства коего подвїгохся, но самї босї повелѣша мї надъ нею смертъ благороднаго моего отца своїма рукама жестоцѣ отмстїтї, ї тако сотворїхъ азъ по волї їхъ, не возмогохъ бо протївїтїся їмъ: ты же порїцаешї мя, по что господї самъ сопротївляяся волї їхъ. Тогда всї царїе ї князї слышавше сїя рѣша меналаю, по їстїннѣ достоїнъ естъ орестъ на престолѣ отца своего бытї, яко сотворї сїя властїю, ї по повелѣнїю боговъ. Такожде ї самъ царъ менелаї мїръ крѣпокъ подаде оресту, даде же ему ї ермонїю дщеръ свою въ жену, ї утвердївше царство въ руку оресту, самї же во своя царствїя пакї отъїдоша.

о пришествіи пирровѣ отъ трои.

Толика поприща словесъ настоящая історія сія преіде, і путемъ своімъ еще грядущи къ пирру достиже, вечеряти съ німъ і глаголати о немъ. Сеі убо пиррусъ отца імѣ у себе ахіллеса, дѣда же царя пелея, тоі же царъ пелеі дѣдъ его, імѣ у себе царіцу іменемъ ѳетіду, матеръ ахіллесову, бабу же пиррову. Сія же ѳетіда царіца імѣ у себе отца царя акаста, тоіже пакі царъ акастъ імѣ у себе два сыновъ, братію ѳетідіну, едінъ ѕвашеся поліcтенъ, а другіі манапліпъ; по отшествіи же пакі ахіллесовѣ і пирровѣ въ воіско греческое царъ акастъ прадѣдъ пирровъ съ сынмі своімі ізгна царя пелея дѣда пиррова отъ царства тесаліiскаго, на пирра же ловленіе умыслі сотворіті, егда возвратітся отъ

трои,

трої, царь же пелеї егда їзгнань бысть ї бѣже їзь града, ї вь лѣсѣхь нѣкоїхь вь потребныхь sданїяхь крыяшеся, ожїдая прїшествїя пїррова, когда возвратїтся оть трої, недоумѣвашебося что сотворїтї, ї вь печалї велїцеї пребывая, ждыї пїрра, ї прїшедь на брегь моря своїмь мѣряше зракомь, аще пїрра вїдѣтї может, ї пакї обращашеся вь предреченное оно потребное sданїе, еще же ї бояшеся крѣпцѣ, да не усмотрять его нѣцїї, ї возвѣстять о немь царю акасту, ї умреть. не далече бо лѣсы оны бяху оть царства тесалїїскаго яко осмь попрїщь, часто же вь нїхь сынове акаста царя ловїтвы радї sвѣреї прїхождаху, ї ту ловы своя дѣюще возвращахуся. Пїррусь же егда возвращашеся оть трої, ї блїзь уже царства тесалїїскаго прїїде, нїчто же отнюдь о незгодїї семь

 вѣдяше,

вѣдяше, і се внезапу рыболовъ нѣкії пріїде къ пірру, рыбу нѣкую велiку ѕѣло яко бы почестi радi прінесе пірру, і вся случшаяся безъ него въ тесалії подробну ему возвѣстi: Пiррусъ же пакi воспросi его, гдѣ естъ нынѣ царъ пелеї. Онъ же отвѣща не вѣмъ. Пiррусъ же рече ему, будi нынѣ рука твоя со мною не повѣждъ о мнѣ нічтоже во градѣ, азъ бо воздамъ тi за доброту твою благодатъ достоїную, егда мiнетъ неправда сiя, онъ же отвѣща ему, еї господi моi якоже повелѣлъ мi есi сотворю, і тако пiррусъ отпустi его, і отъiде. По отшествiї же его нача пiррусъ помышлятi, како можетъ жiвотъ своi отъ толiкiхъ навѣтовъ ізбавiтi, і недоумѣвашеся, прiста же съ караблi своiмi къ лѣсамъ онѣмъ і земъ мечъ своi препояса его, і ізыде

единъ

едінъ въ лѣсы оны проходітіся унынія своего раді, вшедъ же онъ въ лѣсы оны і грядущъ просто ѕабавляяся въ помышленіяхъ своіхъ о пріключівшіхся напастѣхъ онѣхъ, о ніхже сказа ему рыболовъ, не ѕрѣ же путі предъ собою належащіхъ раді травъ, впадеся въ яму. і ста на степені, і се пакі ѕрѣ степені каменны. Піррусъ же утвердівъ ногі своя по степенемъ онѣмъ, увѣдѣті хотя что естъ тамо, сшедшу же ему съ лѣствіцы оноя, і се внеѕапу отъ сокровіщъ своіхъ іскочі царъ пелеі, внука своего поѕна, і объемъ его цѣлуя любеѕнѣ, і ѕряше нанъ прілѣжнѣ, мнітъ відѣті ахіллеса, тако бо піррусъ отцу своему бысть подобенъ образомъ ѕрака, сѣдшімъ же імъ і глаголющімъ о настоящемъ своемъ не счастлівомъ обстоянії.

і се

ї се внезапу вЪ лѣсѣхЪ оныхЪ слухЪ шума возгремѣ глаголющЪ яко сынове царя акаста вЪ лѣсы оны приходятЪ на ловитву. ї абїе пїррусЪ оставївЪ дѣда своего, со многою скоростїю кЪ кораблемЪ своїмЪ отЪїде, ї прїшедЪ тамо ї їзыска нѣкую ветхую худую зѣло шматїну, ї облече на ся ї препоясася по неї мечемЪ своїмЪ, сыновомЪ царевымЪ во срѣтенїе їзыде, онї же вопросїша его, ты кто есї: онЪ же падЪ поклонїся їмЪ, ї воставЪ абїе рече кЪ вопрошенїю їхЪ, едїнЪ есмЪ азЪ господїе моі, отЪ воїновЪ греческїхЪ, шествїе творю отЪ троі, вЪ бѣду же їстопленїя впадохся, ї со общнїкї моїмї ї погубїхЪ ту вся їмѣнїя моя їхже ношахЪ, самого же мя крѣпцѣ волны морскїя убїша, ї чрево мое отЪ воды зѣлнѣ надмеся ї яко мертвЪ їзверженЪ быхЪ на брегЪ

моря,

моря, і лежахъ часы довольны, ні како же могохъ что сотворіті, і по многомъ ізблеваніі воды сланыя, юже отъ моря глотахъ, едва добрѣ оздравѣхъ, і се нынѣ нищъ і убогъ есмъ, прошу по дворамъ донелѣже пріиду во своя домы, вы же господіе мої аще імате что снѣдно здѣ, отъ того мі на піщу пожалуіте: оні же рѣша ему, пребуді съ намі. Въ тоже время еленъ нѣкіі явіся ходя въ лѣсѣхъ онѣхъ, і абіе менаплітъ отлучівся отъ ніхъ на гнаніе еленя, брата же своего съ пірромъ оставі едіныхъ, полістенъ же сніде съ коня своего, і возлѣже на травѣ хотя мало опочінуті, піррусъ же нападе нанъ і убі его, менаплітъ же егда возвратіся, отъ оного еленева гнанія, пірусъ же ізыде во срѣтеніе ему і убі его, і пріиде пакі къ караблемъ своімъ ідѣже въ красныя камчатыя

різы

рїѕы облечеся, ї се царь акасть вь лѣсѣ оныї прїїде. Пїрусь же пакї прїїде, тамо, ї прїшедь ко царю поклонїся ему. Царь же абїе вопросї его, ты кто есї, пїррусь же отвѣщавь рече ему, едїнь есмь аѕь господї мої, оть сыновь царя прїама троянскаго, плѣнень есмь оть троï, ї ведень бываю во грецыю подь властїю есмь пїрровою, пакї же вопросї его царь акасть, гдѣ же есть нынѣ пїррусь; Онь же рече: пїррусь ѕѣло оть морскїхь оѕлобленїї утружень есть, снїде кь тоï ямѣ, ї показа ему рукою на тоï погребь, їдѣже царь пелеї крыяшеся, Акасть же царь восхотѣ тамо прїнїкнувь посмотрѣтї, пїррусь же абїе їѕвлече мечь своï хотяше его убїтї, ї се абїе внеѕапу явїся ту ѳетїда баба пїррова, ї пїрра крѣпцѣ емь ѕа руку ону, еюже мечь держа, ї сїце рече ему, любїмѣїшїї моï внуче,

что

что помышляеші творіті, лішіль мя есі двухъ братіі моїхъ, дядъ своїхъ, ї нынѣ уже хощеші лішіті мя, царя акаста отца моего, пїррусъ же отвѣщавъ рече еї, царъ акастъ отецъ твої, царя пелея мужа твоего почто отъ царства его їѕгна, ї неудовлїся тѣмъ но ї на мене самого ловленїе смертное сотворіті умыслїлъ, ї того радї да прїїметъ дѣлъ своїхъ достоїное воѕмеѕдїе, ї да впадется самъ въ яму ону, юже їнѣмъ лукавнѣ їскопа, ему же ѳетїда тако рече, нї, дражаїшії моі внуче, да не сотворіші тако, но да пощадїші старостъ благородїя его, нынѣ бо ї жївотъ ему отнюдъ горекъ естъ, убїїства радї сыновъ его: тогда пїррусъ рече еї, се радї моленїя твоего отпущаю ему всю неправду его, ї тако вложї мечъ своі вмѣсто его, сѣдшїмъ же їмъ вкупѣ царъ пелеї,

ї царъ

і царь акасть, і царіца өестіда і піррусъ, і начаша бесѣдоваті о царствѣ, і первіе убо царь пелеі рече, се убо азъ много время царствіемъ державы тесаллїіскія наслаждахся, і нынѣ уже старь есмь, сына же наслѣдніка царствію моему не імѣю, і нікому же іному царствія сего скіпетрь по правдѣ отдатіся можеть, токмо пірру любімѣішему моему внуку, такоже і царь акасть сіце рече, і азъ всяку правду на немъ полагаю, не токмо еже о царствії тесалїістѣмъ, но по смерті моеі і своего царствія скіпетрь вручаю ему, яко убо умершімъ сыновомъ моімъ, такожде наслѣдніка царствію не імѣю: онъ же пощаді жівотъ моі і поміловa мя, достоіна суща смерті за неправду мою, і сіце завѣщавше о царствії возвратішася во градъ.

о смерті пірровѣ.

Егда же пріїдоша во царство тесаліїское, тогда царь пелеї ї царь акасть облекоша пірра во вся царскія утварї, ї вѣнчаша его на царство, ї скіпетрь державы тесаліїскія ему вручіша, ї царемь его прославіша ї всї людїе ему поклонішася, ї прісягу вѣрну ему сотворіша, ї на престоль царствія піррусь сѣдѣ, оть всѣхь прославляемь, ї добрѣ царствуя, жівяше со андроментою царіцею, бывшею женою екторовою. Послѣдї же воѕнесеся сердцемь ї оть мѣры благородїя своего їѕскочї, ї оть благораѕумія якоже оть тіхаго прістаніща їѕыде, ї ко ѕлоумію якоже кь нѣкоему страшному треволненію прібѣже, ї стремленїемь волнь беѕумія своего погруѕіся. ї умре смертїю смѣха достої-

ною: образъ же безумія его сіцевъ бѣ. Віде бо піррусъ въ нѣкое время ермонію жену орестову, дщерь менелаеву і еленіну, і восхітівся любовію на ню, і восхотѣ імѣті ю себѣ женою, і много о семъ тщашеся, како бы желаніе свое ісполніті, і толіко пріл ѣжанія покаsa, яко ея восхітівъ во свое царство отведе. Не по мнозѣ же времені і воsненавідѣ ю, понеже едіныя андроменты любовію упіся, а о неі мало прілѣжаше, і того раді ермоніі тяжко случіся отъ пірра, піррусъ же егда ізыде отъ града своего въ немже жіваше, і іде во іныя своя грады потребъ раді нѣкіхъ, тогда ермонія время обрѣтше блгополучно, пішетъ ко отцу своему царю менелаю, моля его да пріідетъ къ неі, і андроменту царіцу і съ сыномъ ея смерті предастъ, мняше бо

ермонія

ермонїя убїиством ихъ, пирра въ любовь къ себѣ привлещи, сицево бо есть скотолѣпное безумїе женское, не сего бо ради ко отцу своему писаше, да бы ея паки отъ насилїя оного къ мужу возвратилъ, но ради сего да бы пришедъ убїиство сотворилъ, и прелюбодѣиство утвердилъ. Менелаи же по словесемъ дщери своея прїиде къ неи, и хотѣ напасти оружїемъ на андроменту и на сына ея, она же уразумѣ злодѣиственное умышленїе его, тече и съ сыномъ своимъ во мнозѣи скорости на улицу града, и высокимъ гласомъ возопи, помощи людскїя прошаше, граждане же услышавше ю вопїющу, тако оружїя своя прїемлютъ, и вооруженною рукою гонятъ менелая, и тако царь менелаи съ великимъ безчестїемъ отбѣже во свое царство, орестъ же царь о восхищенїи жены

 своея,

своея, на пїрра тяжку мыслЪ їмяше, но умолчавЪ во умѢ своемЪ толїкую ѕлобу его скрываетЪ, путї многїе взыскуетЪ, како бы моглЪ протївенЪ бытї пїрру, ї како бы жену свою кЪ себѢ обратїлЪ, ї временї подобна їскаше, еже ї обрѢте образомЪ сїцевымЪ, бысть егда пїррусЪ умыслї поїтї во островЪ делфонЪ благодарїтї аполлона о побѢдѢ юже благосчастно получї во троï, оресту же се вѢдомо бяше. тогда орестЪ устроївся сЪ воїнствомЪ своїмЪ ïзыде во слѢдЪ его, ї егда пїррусЪ оттуду возвращашеся во свое царство, нападе на него орестЪ сЪ велїкїмЪ устремленїемЪ бранї, ї убї его, ї вся воїны его мечемЪ посѢче, ї жену свою обрѢте, ї во царствїе свое обратї. Тесалїїскаго же царства людїе лаомедонта сына екторова на престолЪ царства

теса-

тесалїйскаго вѣнчаша царемъ въ пїррово мѣсто, ї бѣ мужъ благъ, правяше царство тесалїйское добрѣ, ї любїмъ бысть ѕѣло отъ граждан, ї троянъ въ велїцѣї свободѣ ї честї їмяше, ї царство его во многїе роды простреся въ тессалїї.

о прїшествїї улїксовѣ отъ трої.

Не по мноѕѣхъ же днехъ царъ улїксъ нїщъ ї убогъ ко царю їдуменею крїтскому прїїде, царъ їдуменеї о толїцѣї нїщетѣ улїксовѣ удївїся, случаевъ толїкїя его нїщеты вопрошаетъ у него, улїксъ же ему вся случївшаяся ему на путї повѣдуетъ глаголя, азъ рече о царю егда отъ трої отъїдохъ, велїю поїстїннѣ часть їмѣхъ отъ богатствъ троянскїхъ, ї по четыре

днї ѕдраво плыхъ. Въ пятыї же день блїѕъ девятаго часа возвѣя внезапу ѕѣло жестокъ ї сїленъ вѣтръ, яко нї вмалѣ могохомъ протївїтїся ему, ї вдахомся волнамъ, ї аможе хощетъ вѣтръ несетъ насъ, прїнесе же насъ тої жестокїї вѣтръ во островъ нѣкїї ѕѣло велїкъ, въ томже островѣ царьствующе бяху два брата царї, едїнъ ѕвашеся стрїгонъ, а другїї сїкаонъ, ї̈же ї нападоша на мя съ велїкїмъ успремленї̈емъ во множествѣ воїнства, ї поставїша съ намї бранъ крѣпко ратную, ї много отъ воїновъ моїхъ убїша, ї іного горшї нападоша на мя. два сына ї̈хъ воїнї храбрї ї ѕѣло убраннї, отъ нїхже едїнъ ѕвашеся алїѳамъ, а другїї полїѳемъ, ї толь лютѣ нападоша на воїны моя, ї сто убїша отъ нїхъ, ї мене самаго ї̈ѕымаша, ї анѳенора князя обѣщнїка моего, ї ѕатворїша насъ въ нѣкоемъ

коемъ городкѣ въ темнїцѣ лютѣї, городокъ же тої бѣ властї полїѳемовы, въ немже ї самъ жївяше, послѣдї же онъ полїѳемъ помїлова мя, ї много мї добра ї честї покаsа, ї караблї моя со всѣмї богатствы моїмї повелѣ мї отдатї, нїчто же поїстїннѣ вѕемъ отъ нїхъ, но вся цѣла предаде мї, тоїже полїѳемъ їмѣ у себе чудныя красоты сестру дѣву, юже вїдѣ алѳеноръ княѕъ обѣщнїкъ мої, ї велмї пожела ея, ї толїка прїлѣжанїя ї труда покаѕа о неї, яко ея вѕемъ во свої караблъ прїведе, мнѣ же отнюдъ не вѣдущу бывшаго, ї се внеѕапу нощїю самъ полїѳемъ со множествомъ ѕѣло воїновъ прїїде къ кораблемъ нашїмъ, ї повелѣ обыскатї їхъ, ї абїе обыскавше обрѣтоша полїѳемову сестру, полїфемъ же вїдѣвъ толїку дерѕость неправды нашея, їѕмѣнїся гнѣвомъ

ліце его, і тояже нощі вооружіся, і нападе на мя съ велікімъ устремленіемъ хотя всѣхъ погубіті насъ. азъ же настояхъ себе защітіті отъ него, едіно око ему історгохъ, і со всѣмі своімі безпакостні отъідохъ отъ него, і пучінѣ морстѣі вдахся: і понуді насъ пакі вѣтръ во островъ нѣкіі велікъ прістаті. Въ томъ же островѣ державствующе бяху двѣ царіцы сестры, того острова госпожі, едіна же отъ ніхъ сірса іменовашеся, другая же своімъ іменемъ каліфа наріцашеся, во властъ же сіхъ двухъ царіцъ вѣтръ мя прінесе і не хотяща, і пакі едіна отъ сіхъ сірѣчъ сірса моею любовію плѣніся, смѣсіла пітія обаваніі своіхъ і толь безумнѣ мя къ себѣ прівлече, яко годъ цѣлъ не бѣ мнѣ волі отъіті отъ нея. Въ тоі же годъ сірса

бысть отъ мене непразднa, послѣдї же ї родї сына, ї возрасте ї бысть мужъ зѣло бранноносецъ, азъ же пакї о отшествїї своемъ пекохся, хотѣхъ отъїтї. Тогда сїрса разгнѣвася жестоцѣ мя волшвенмї своїмї задержатї у себе хотящї, но ї азъ сему доволно самъ быхъ наказанъ, протїву хїтростеї сїрсїныхъ свою хїтрость учїнїхъ, ї толїко хїтростї моя превозмогоша хїтростеї сїрсїныхъ, яко со всѣмї своїмї сїрсѣ зѣло озлобленѣ бывшї отъїдохъ отъ нея невредїмъ, но убо что мї полвова оно отшествїе. прїїдохъ бо въ землю царїцы калїѳы сестры ея, ї она такожде обаянмї своїмї прїхватї мя, ї держала у себе лѣто едїно ї полъ, но то задержанїе не зѣло мнѣ докучно было за красоту оноя царїцы, въ неї же чудно цвѣтяше. ї за хотѣнїе благовонное еже обрѣ-

пюхъ у нея, ѕане мнѣ самому ї моїмъ во всемъ благоугодїтї ѕѣло прїлѣжа, азъ же пакї о опшествїї своемъ рекохъ сї, она же велмї ѕѣло разгнѣвася на мя, ї крѣпцѣ волшвенмї своїмї отяг-чї мя, яко едва моі хїтростї протїву ея хїтростеї дѣїствоватї возмогоша, ї тако отъ нея безбѣдно отъїдохъ. Во островъ же пакї нѣкїї прїстахомъ, ї тамо разбоїнїцы лютї ѕѣло нападоша на мя жестокїмї ї не мїлостївымї воїстїнну сверѣпымї душамї, ї половїну воїнства моего мечемъ посѣкоша, ї караблеї моїхъ половїну отъяша, ї едва самъ азъ съ оставшїмї моїмї ка-раблї утещї возмогохъ, ї пакї по пу-чїнѣ морстѣї вдахомся. Плавающїмъ же намъ многое время прїїдохомъ на мѣсто нѣкое їсполнено сїрїновъ, яже сутъ дївеса морская въ пучїнѣ плавающе глумятъ. Сїї бо сїрїнї отъ пупа въ верхъ

вь верхь бяху образы дѣвічьї ѕѣло благообразні, отъ пупа же вь нізь бяху рыбы, гласъ же пѣнія їхь толіко красенъ бяше, яко егда его услышатъ плавающії человѣцы, всі плѣняются сладостію пѣнія їхъ, і себе самыхъ отнюдь ѕабываютъ, і своя вещі, і вь томъ ѕабвенії їхъ весла своя отлагаютъ. таже і сонъ нѣкії дівенъ нападетъ на ніхъ, їмже крѣпцѣ уснутъ, отнюдь себе не помняще. Сірінї же оні егда ощутятъ їхъ спящіхъ, тогда множество їхъ собравшеся, караблі їхъ опрометываютъ, і топятъ, вь таковыя бо мы сірїны впадохомъ, і хітрость сію сотворіхъ протіву їхъ сладкаго і пагубнаго пѣнія сіцевымъ образомъ. моі слухъ ѕаткохъ, і главу крѣпцѣ обяѕахъ, яко нікако же мі бѣ отнюдь мощно слышаті пѣнія їхъ, такоже

і всѣмъ

ї всѣмъ сотворїтї повелѣхъ, ї тѣмъ до конца ізбавїхомся їхъ, ї болѣ тысящї убїхомъ отъ нїхъ, ї то мѣсто безпакостно преїдохомъ; Во островъ же нѣкїї пустъ прїставше, ї тамо молбїще нѣкое ветхое обрѣтохомъ, въ немже капїще нѣкое чудно стояше, ї отвѣты просящїмъ даваше, азъ же тамо о многїхъ вещехъ вопрошенїе творяхъ. Между же сїмї вопрошенмї, ї о семъ наїпаче увѣдѣтї желахъ, что убо нашїмъ душамъ по ізшествїї отъ тѣлесъ нашїхъ будетъ, ї о всѣхъ вопросѣхъ моїхъ совершенны отвѣты прїяхъ, кромѣ члена душевнаго, о немже нї едїнаго отвѣта возмогохъ получїтї, ї пакї оттуду отъїдохъ ї пучїнѣ морстѣї вдахся, ї впадохъ въ рукї наула царя, їже радї смертї паламїда сына своего ненавїстїю главною

гоняше

гоняше мя, їже ї нападе на мя, ї половїну воїновъ моїхъ мечемъ їѕсѣче, самого же мя срамнѣ повѣсїтї хотяше, послѣдї же помыслївъ самъ отпустї мя. Отшедшу же мї оттуду впадохъ такоже въ рукї теѳусера царя їже для смертї теламона брата своего ненавїстїю главною гоняше мя, їже ї поїмавше мя въ темнїцу неѕаключїша, но бѣхъ ѕа стражею, ї нощїю їѕбѣгохъ таїно къ караблемъ моїмъ, ї оттуду пакї отбѣгше, пучїнѣ вдахомся, вѣтръ же насъ восхїтї ѕѣло велїкъ ї крѣпокъ, ї немогохомъ ему сопротївїтїся, пустїхомъ кораблї наша аможе несетъ насъ дыханїе вѣтра. Прїнесе же насъ вѣтръ онъ ко острову нѣкоему ѕѣло велїку, їдѣже обрѣтохомъ дївна яѕыка мучїтеля, їже ї нападъ на мене со всякою лютостїю ѕлобы своея, ї вся оставшая моя

воїнства

воїнства немїлостївнѣ мечемъ посѣче, самаго же мя емъ въ жестокїя темнїцы заключї, ї держа мя тамо затворена много время, послѣдї же отпустї мя, ї нїчесоже мї отдаде отъ моїхъ вещей, ї того радї, о царю учїнїхся бытї нїщъ ї убогъ якоже нынѣ зрїшї мя. Царь же їдуменей слышавъ сїя наїпаче удївїся зѣло толїкїмъ несчаслївымъ случаемъ їхже претерпѣ улїксъ царь, ї для его благородїя ї зѣлнаго разума спострада ему, даде ему караблї обремененны всякїмї брашенными обїлїї, къ тому же даде ему злата ї сребра доволно, чїмъ доїтпї ему во свое царствїе, ї тако въ радостї отпустї его ї отъїде. Слышавъ же теламонъ сынъ его прїшествїе улїкса царя отца своего, їзыде во срѣтенїе его, ї возвѣстї ему вся яже о царствїї, ї како обїду царїцѣ

наноша-

наношаху велможї его: Царь же уліксь егда пріїде во царство свое, і срѣте его царіца его во множѣмь веселії і радості, і сказа ему вся, како обіду творяху еї безь него велможї его. тогда уліксь нощію наступї на домы велможь своїхь, і крѣпцѣ іспытавь їхь ї повіні лїся повелѣ казніті їхь. І тако умірївь царство свое добрѣ, царствова до дні смерті своея. конець же житія его образомь сотворїся сіцевымь.

о сынѣ і о смерті уліксовѣ.

Уліксь же добрѣ во царьствії своемь царствуя лѣта нѣкая по пришествії своемь їзь трої, ї вь здравії ї вь веселії пребывая, і се внезапу во едїну оть нощеї відѣ сонь зѣло страшень ї ужасеся духь его,

ї велмї

ї велмї вострепета сердце его. І абїе вскочї отъ постелї своея, ї повелѣ прїзватї къ себѣ мудрыя волхвы своя. ї возвѣстї їмъ вїдѣнїе сна своего глаголя, мняшеся мнѣ бытї на нѣкоемъ велїцѣмъ полї ї зряшеся мнѣ тамо нѣкїї образъ божественъ, въ руцѣ своеї їмущъ копїе зѣло остро, ї свѣтло, яко вода блѣщащаяся, ї егда азъ хощу прїблїжїтїся къ нему, ї объявїтї, ї онъ удаляшеся тогда, азъ же многаждьı покусїхся прїблїжїтїся къ нему пакї удаляшеся. Тогда азъ рекохъ къ нему, станї молю тя да соедїнюся съ тобою, онъ же овѣщавъ, рече мї; о колъ зло есть прошенїе твое, яко просїшї, да соедїнюся тебѣ, не вѣсї бо яко едїнъ сего радї умреть. І егда сїя услышаша волсвї, рѣша ему, о царю добрѣ да вѣсть благородїе твое, яко сїї сонъ твої знаменуеть тї, яко

отъ сына твоего ӥмашӥ умретӥ, ӥлӥ въ ѕаточенїе ѕасланъ бытӥ, а не может ъ ӥнако се бытӥ, се бо есть самое доброе раѕсужденїе сна твоего. Тогда царь улїксъ теламона сына своего ӥѕымати повелѣ, ӥ твердо блюетӥ, ӥ нӥ камо его не ӥспущатӥ, нӥже къ нему оставӥтӥ кого прїходӥтӥ. Самъ же повелѣ окрестъ своего царскаго дому стѣну каменну поставӥтӥ, ӥ подлѣ стѣны оныя абїе рвы велїкї ӥскопатӥ, ӥ плїнѳамӥ оградӥтӥ, ӥ чреѕъ той ровъ мостъ крѣпокъ устроӥтӥ. по конецъ же моста оного башню велїку каменну повелѣ поставӥтӥ. Въ башнѣ же оной вѣрнымъ своӥмъ воӥнамъ, ӥ крѣпкїмъ оружнїкамъ нощїю ӥ днїю непрестанно бытӥ повелѣ. надъ нӥмӥ же нѣкоего мужа чудна воӥна ӥ ѕѣло ему вѣрна въ непрестанное наѕїрателство поставӥ, ӥ крѣпцѣ накаѕа его да нӥ

ёдінаго мужа чрезъ тоі мостъ безъ по велѣнія царскаго преіті не оставітъ. Тако бо крѣпцѣ уліксъ устроі ону стражу, самъ же ізъ дому своего нікаможе ізъхождаше бояся теламака сына своего. Еще же царъ уліксъ імяше у себе другаго сына іменемъ телагона отъ сірсы царіцы рожденнаго, о неі же выше речено бысть. Тоі же телагонъ бяше возраста своего пятінадесятъ лѣтъ, і часто вопрошаше матеръ свою: чеі бѣ онъ сынъ, і кто естъ отецъ мої, возвѣсті мі госпоже моя да увѣмъ істінну, і гдѣ жіветъ да разумѣю ясно, она же долго отріцашеся ему повѣдаті не вѣмъ чесо раді, іли срамляшеся, іли сего раді да не оставітъ ея. Онъ же крѣпцѣ о семъ прілѣжаше вопрошая ея да возвѣстіші мі, рече, дражаішая моя маті пресвѣтлая царіце. да не

сму-

смущаюся духомъ, і не сокрушаюся печалію і твоему благородію къ тому да не стужаю о семъ. Она же відѣвъ его о семъ бывша въ веліцѣі скорбі, уны жалостію чадскою сказуетъ ему отца быті царя уліксa ахаіскаго, сказа же его, і о мѣстѣ гдѣ живетъ уліксъ. Онъ же егда слыша сія велмі радостенъ бысть, і ѕѣло возгорѣся духомъ отца своего хотя відѣті, і крѣпцѣ моляше матеръ свою, да пустітъ его відѣті улікса: Відѣвъ же сірса толікое желаніе его, пусті его ко отцу, онъ же веемъ съ собою нѣколіко юношъ, і цѣловавъ матеръ свою, поіде въ путь свої, і толъ долго шествуя і тщашеся по странамъ, донелѣже въ желаемыя предѣлы царства ахаіскаго пріиде, і во градъ вніде, і пріста во входѣ моста предреченнаго, ідѣже стражіе уліксовы стояху

 ѕдравія

ѕдравїя его блюдуще, ї восхотѣ чреѕъ тої мостъ преїтї, ї воѕбранїша ему стражїе. Онъ же моляше їхъ да волею преїтї ему ко улїксу дадутъ, онїже не послушаху его, но паче ї досаждаху ему. Настоїтъ телагонъ умїлнымї прошенїї, а онї отреваютъ его, ї обїдно ї сїлно погнѣтаютъ, ї сего радї телагонъ наносїмыхъ ему обїдъ терпѣтї не могїї отъ стражеї онѣхъ, ї горстъ свою ѕжавъ, едїнаго отъ нїхъ ѕацепїлъ по шеї его ударївъ, ї мертва повергъ на ѕемлю. Се же вїдѣвше прочїї стражїе, абїе оружїя своя прїемлютъ, ї на телагона нападаютъ со многою яростїю. Телагонъ же отъ едїнаго їхъ сїлою мечъ їѕъ рукъ его їсторже, нападе на прочїхъ, ї пятъ надесятъ отъ нїхъ воїновъ убї, ї въ ровъ нїѕверже. Вопль убо велїї воста о смертї убїваемыхъ, ї бранъ крѣпцѣ умножашеся:

Слышавъ

Слышавъ же вопль тої амъ уліксъ востаетъ душею мнѣящъ, яко отъ рабъ теламоновыхъ нѣкто на прісныхъ его стражсі наступі, і сего раді спѣшнѣ съ нѣкоесюстрѣлою къ мѣсту вопля скорітъ, і прітече къ мѣсту брані, і се ѕрітъ воіновъ своіхъ убіваемыхъ отъ юноші ему незнаема, і іспусті стрѣлу свою нанъ, но не вреді его, вооруженъ бо бѣ. Теламонъ же восхітівъ тужс стрѣлу падшую на немъ напряженіемъ жесточаішімъ возврати на улікса, і стрѣлою оною все тѣло его ізры, не вооруженъ бо бѣ царъ. Уліксъ же отъ пораженія онаго на ѕемлю паде і востаті не могії, вопль же веліі і смятеніе ѕѣлно воста въ людехъ, і плачъ велікъ умножіся о язвѣ царствѣі. Телагонъ же відѣвъ толікое смятеніе і плачъ, вопросі гражданъ: возвѣстіте мі жестоцыі і немілостівії людіе і враждо-

 творнії

творнії поістінно человѣцы , что смятеніе сіе велікое і плачь воста въ вась. і кто есть онъ мужъ іже стрѣлою пораженныі паде: оні же рѣша ему яко тоі самъ уліксъ есть. Сіе же слышавъ телагонъ поверже оружіе свое на ѕемлю і крѣпцѣ возопі отъ веліків горесті рукама ліце свое біяше, і власы главы своея рваше, і прітече ко уліксу прі-ногахъ его себе простре, і высокімъ гласомъ вопіяше глаголя: о горе мнѣ странному дражаішіі моі отче, пре-славныі царю. пріідохъ бо відѣті хотя въ радості ліце пресвѣтлаго твоего благородія. нынѣ же въ мѣсто радості печаль пріяхъ неутѣшіму. Азъ бо есмь неблагочестныі телагонъ , егоже ты любімѣішіі отче отъ сірры царіцы роділъ неблагочестнаго. віна бо быхъ смерті твоеі царстѣі. Уліксъ же утѣшаетъ его словесы іміже можаще

і часто

ї часто обѣемляше его цѣлуя. Телагонъ же паче на плачъ преклоняшеся, ї рыданїя умножаше ї слезамї ногї отца своего омывая. Ї се телемакъ сынъ царевъ прїиде, ї їщетъ на телагона напастї убїиство отца своего, на немъ хотяше отмстїтї. Улїксъ же словесы ї маянїемъ запрещаетъ телемаку да не вредїтъ его, но яко прїискренна ї любїма брата его къ тому да їматъ. Телагонъ же рече, оставї его отче да убїетъ мя, не воздвїгну бо руку мою нанъ, яко едїнїцею азъ повергохъ оружїе мое ї къ тому не прїиму его, яко отцеубїица есмь, ї лучше мї естъ дражаїшиї моï отче мертву бытї, нежелї отцеубївателемъ слытї. Слышавъ же телемакъ умїленныє телагоновы глаголы, всю вражду свою абїе отложївъ, ї прї їскреннѣ обѣемъ его ї радостнѣ цѣлуя, ведется убо улїксъ во своя царскїя

полатЬі язвенЬ, ему же сЬінове его телама-макЬ ї телагонЬ последуютЬ плачущеся, ї прїведше его на одрѣ царствѣмЬ положїша, їдѣже уліксЬ трї днї болѣвЬ умре, сЬінове же его теламакЬ ї телагонЬ честїю царскою погребоша. по смертї же уліксовѣ сЬінЬ его теламакЬ воспрїятЬ царство отца его ї на престолѣ ахаїстѣмЬ сѣде царЬствуя, ї брата своего телагона велїкою честїю почїтая ї держа его у себе лѣто едїно ї полЬ, вЬ радостї ї вЬ веселїї велїцѣмЬ. А егда телагонЬ восхотѣ отЬїтї кЬ матерї своеї во царствїе ея. Тогда царЬ теламакЬ братЬ его велїкїмї ї многоцѣннЬімї царскїмї дарЬі одарївЬ его отпустї. Ї самЬ теламакЬ царЬ далече отЬ града его проводїтЬ, ї во множествѣ слезЬ прощенїе сотворше разЬідошася во своя царствїя.

Многая

Многая поїстіннѣ ї долгая поприща словесъ настоящая сїя їсторїа преїде, ї до sдѣ путешествїемъ своїмъ достіже умолча.

Воевахуся лѣтъ десятъ ї мѣсяцевъ шестъ. Отъ грековъ было подъ троею воїнства 806000 сїрѣчъ осмъ сотъ ї шестъ тысящъ.

Троянъ же бранящїхся, їже на защїщенїе града трої ополчахуся. 670000 то естъ шестъ сотъ ї седмъ десятъ тысящъ.

Їмена Царемъ Ї княѕемъ коѕ̈ отъ коїхъ побїенї сутъ.

Екторъ убї, царя протеѕїлая, царя патрокла, царя мереона, царя боетеса, царя артїлога, царя протенора, царя умероса, царя ортонома, царя епїстропа, царя седея, царя алпїнора, царя дїнора, царя ѳїлїса, царя ксантїпа, царя мемнона, царя ерїпола, царя гастїда, царя полїтена, царя леохїда.

Парїсъ убї царя ѳатрїїскаго, царя артїлога ї ахїллеса, ї паламїда греческаго воеводу, ї царя аїакса. Аїаксъ же убї того парїса, ѕане оба между собою ранамї убїшася.

Енея убї амѳїмаха царя, ї царя нерея.

Полїдамъ убї царя селїда, ї княѕя мерея.

Ахїллесъ же убї царя суѕїмїя, царя їппона. царя феба, царя аустера, царя лїгона, ї екїпора, ї троїла. ї царя мемнона.

Паламїдъ же убї сїгамона брата царю мемнону, ї деїѳеба сына царю прїаму, ї царя сарпедона.

Пїррусъ же убї царя прїама, ї царїцу пантаѕалею, Дїомїдъ же убї царя ксантїпа, ї стрелца, дївнаго вїда їже въ нїѕъ бѣ конь, а въ верхъ человѣкъ.

Троя велїкая соѕдася въ лѣто аода судїї їсраїлева, ї стояше лѣтъ сто ї осмьдесятъ.

А конечнымъ раѕоренїемъ паде, въ лѣта давїда царя їсраїлева.

ОГЛА-

ОГЛАВЛЕНІЕ КНІГІ СЕЯ.

О совѣ-

О устро-

О грекахъ

О совѣ-